UNIVERSITETET I AGDER

Møteinnkalling

Utvalg:	**Studieutvalget**
Møtested:	A7002, Gimlemoen
Dato:	15.03.2013
Tidspunkt:	09:15

Innkallingen er sendt til:

Marit Aamodt Nielsen	Leder
Svein Rune Olsen	Medlem
Anne Løvland	Medlem
Kristin Dale	Medlem
Andrea Myhrbraaten	Medlem
Rolf Bjarne Larsen	Varamedlem

Forfall meldes til utvalgssekretær som sørger for innkalling av varamedlem.
Varamedlem møter kun ved spesiell innkalling.

SAKSLISTE

Saksnr.	Innhold	Arkivref.	U.off.
ST 13/13	Innkalling og saksliste		
ST 13/14	Referat fra forrige møte		
ST 13/15	Referatsaker		
	Utdanningsutvalget UHR, protokoll 120213	2013/448	
	Utlysning av midler til 3 sentre for fremragende utdanning	2013/735	
	Tilsyn med mastergradsstudiet i historie 120 studiepoeng	2013/558	
	Oppnevning av arbeidsgruppe - Strategisk utdannings- og porteføljeledelse ved UiA	2013/448	
	LMU 060213 - referat	2012/1782	
ST 13/16	Søknad om navneendring: Fra Datateknikk til IKT, årsstudium	2013/724	
ST 13/17	Studieplan for bachelorprogram i spesialpedagogikk - revisjon etter programevaluering	2010/1308	
ST 13/18	Studieplan for bachelorprogram i historie - revisjon etter programevaluering	2010/1301	
ST 13/19	Studieplan for bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk og rytmisk - revisjon etter programevaluering	2010/1350	
ST 13/20	Programevaluering av studieprogram 2012	2012/31	
ST 13/21	Programevaluering	2013/512	
ST 13/22	Godkjenning av emnebeskrivelser for 4. studieår i grunnskolelærerutdanningen	2010/792	
ST 13/23	Godkjenning av emnebeskrivelser for praksis i 3. og 4. studieår av grunnskolelærerutdanningen	2010/792	
ST 13/24	Godkjenning av emnebeskrivelser for 3. studieår av ingeniørutdanningen	2011/1187	
ST 13/25	Godkjenning av programplan for ny barnehagelærerutdanning - herunder programbeskrivelse og emnebeskrivelser	2013/732	
ST 13/26	Søknad om godkjenning av studieplan for bachelorprogram i bedriftsøkonomi og ledelse	2013/712	
ST 13/27	Søknad fra Fakultet for humaniora og pedagogikk om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave	2010/1307	
ST 13/28	Søknad om dispensasjon fra krav om bacheloroppgave for bachelorprogram i revisjon og deler av bachelorprogram i økonomi og administrasjon	2011/987	

ST 13/13 Innkalling og saksliste

ST 13/14 Referat fra forrige møte

ST 13/15 Referatsaker

UNIVERSITETS- OG HØGSKOLERÅDET
The Norwegian Association of Higher Education Institutions

Utdanningsutvalget

Medlemmer:
prorektor Berit Kjeldstad, NTNU (nestleder)
studie- og forskningsdirektør Jan Atle Toska, UiN
studiedirektør Jorun Gunnerud, NHH
studiesjef Kjetil Solvik, NMH
prorektor Inger-Åshild By, NIH
rektor Steinar Nebb, HiNT
prorektor Olgunn Ransedokken, HiAO (leder)
Marina Trogen Hansen, HiH
Trine Oftedal, NSO
Nils Magne Killingberg, NSO

Forfall:
studiedirektør Monica Bakken, UiO

Fra UHRs sekretariat:
Rachel Glasser

Leder av analysegruppen Asbjørn Bjørnset og daglig leder av Samarbeidstiltaket FS og senioringeniør Geir Vangen, USIT, møtte under sak 5/13 og 6/13 fra kl. 1100-1300.

UNIVERSITETS- OG HØGSKOLERÅDET
The Norwegian Association of Higher Education Institutions

Referat

Møtedato: 12. februar 2013 **Møtetid:** kl. 1000 - 1500

Møtested: UHR, Pilestredet 46 b, 6. etg.

Saksliste

Sak 1/13	Godkjenning av innkalling og sakliste
Sak 2/13	Studenter og pc-er
Sak 3/13	GSU-listen – brev fra NOKUT
Sak 4/13	Karakterfordeling i grunnlag for vitnemål og karakterutskrifter - sluttrapport
Sak 5/13	Opptak av internasjonale masterstudenter – dagens og fremtidens system
Sak 6/13	Oversettelse av utenlandske karakterer til norske
Sak 7/13	Nasjonal mobilitet
Sak 8/13	Politiattester – nye rutiner
Sak 9/13	Uniped – oppnevning av redaksjonskomitémedlemmer
Sak 10/13	Orienteringssaker
Sak 11/13	Eventuelt

Sak 1/13 Godkjenning av innkalling og sakliste

Følgende eventueltsaker ble meldt:
1) Berit Kjeldstad: UUs sammensetning og mandat.
2) Trine Oftedal: Høring om ny boklov

Vedtak:

Utdanningsutvalget godkjenner innkalling og sakliste med kommentarene som er nevnt ovenfor.

Sak 2/13 Studenter og PC-er

Det har skjedd, og skjer mye, når det gjelder digitale hjelpemidler siden UU sist hadde pc-er oppe som sak i 2004. Det kan være på tide å nyansere temaet, og hva vi mener med en pc i dag. I diskusjonen kom det frem at man fra institusjonenes side ikke ser på tilgang på pc som et problem: De har stasjonære pc-er til dem som trenger det. Behovene vil variere fra lærested til lærested, og ikke minst mellom studier.

Vi bør være bevisste på hvilke retning vi går i, og tiden er sannsynligvis snart over for store datasaler.

Digital læringsplattformer forutsetter i dag PC-er. Kanskje er spørsmålet etter hvert mer hvilke krav man kan stille til hvilken type digitale hjelpemidler studentene stiller med?

Hvilken programvare eller minimumsstandard kan man forvente at studentene stiller med? Det ble foreslått at Norgesuniversitetet sin nye ekspertgruppe for digital vurdering og eksamen belyser aktuelle spørsmål innen dette temaet nærmere. Hva mener vi med en pc og med digitalt hjelpemiddel? Hva er knyttet til institusjonenes infrastruktur, og hva kan holdes utenfor?

Studentene var opptatt av at det ikke er en selvfølge at alle studenter har pc, og ønsker ikke at studentene blir tillagt et ansvar for å skaffe seg pc.

Utdanningsutvalget mener vi kan forvente at studenter har tilgang på digitale læremidler som lesebrett eller pc, og at man vil hjelpe dem som ikke har en slik tilgang.

Utdanningsutvalget mener departementets definisjon av læremidler ikke er holdbar. En god del utdanninger har kostbart utstyr som studentene må stille med, og musikkutdanninger ble nevnt som eksempel.

Utdanningsutvalget mener pc-er og lignende i dag er å betrakte som studiemateriell, og man kan forutsette at studenter stiller med pc-er.

Vedtak:

Utdanningsutvalget mener digitale hjelpemidler kan regnes som studiemateriell. Samtidig anbefaler utvalget at lærestedene utviser fleksibilitet og stiller digitale hjelpemidler til rådighet ved behov.

Utdanningsutvalget ber ekspertgruppen for digital vurdering og eksamen om å utrede spørsmål knyttet til digitale hjelpemidler, inkludert pc-er, (innenfor vurdering og eksamen) for å få et bedre bilde av utfordringer vi står overfor og en mer nyansert begrepsbruk.

Sak 3/13 GSU-listen – brev fra NOKUT

Et brev fra NOKUT datert 19.12.2012 bringer opp spørsmålet om hvordan vi ønsker arbeidet med GSU-listen skal foregå (GSU: Generell studiekompetanse for utenlandske søkere).

GSU-listen har i dag stor autoritet, og er et viktig verktøy for sektoren for å vurdere om internasjonale søkere fyller norske krav til generell studiekompetanse. Listen er bindene ved opptak til høyere utdanning, jfr. Opptaksforskriften.

Utvalget ønsket seg begrunnelser for hvorfor den gamle ordningen ikke har fungert, når en ny foreslås innført. GSU-utvalget, men sin kompetanse og erfaring fra sektoren, synes som en hensiktsmessig måte å bidra til at vi får en kvalitetssikret og god GSU-liste. Utvalget mener kontakten mellom NOKUT og sektoren i denne typen arbeid er av stor betydning, og er skeptisk til et forslag som kan medføre at GSU-utvalget fases ut. UHR kan gjerne bidra i diskusjoner med NOKUT om hvordan slike grupper kan fungere best mulig.

Vedtak:

Utdanningsutvalget gir leder fullmakt til å utforme et svarbrev til NOKUT med kopi til Kunnskapsdepartementet.

Utdanningsutvalget mener dagens GSU-utvalg, som besitter betydelig kompetanse og erfaring fra lokalt godkjenningsarbeid, vil kunne gi viktige bidrag til arbeidet med å kvalitetssikre GSU-listen. Utvalget ber NOKUT vurdere om dagens ordning kan utnyttes bedre før eventuelt nye ordninger innføres.

Dersom NOKUT går videre med forslagene som lanseres i brevet, regner vi med at forslagene utdypes og sendes på en bred høring til alle høyere utdanningsinstitusjoner – også dem som ikke omfattes av Samordna Opptak.

Sak 4 /13 Karakterfordeling i grunnlag for vitnemål og karakterutskrifter

Arbeidsgruppen som ble oppnevnt av UU i 2011 for å vurdere de tekniske tilbakemeldingene fra høringsrunden, lage et system for å etablere karaktertabeller og gjennomføre og evaluere en pilot har avlevert sin sluttrapport.

UU diskuterte en del moment som har vært opp før i diskusjonen om karakterfordelinger, blant annet i forrige arbeidsgruppe og i høringsrunden: Hvorvidt stryk skal vises, hvor mange år som skal være med og hva som skal være minimum antall studenter som er inkludert. Noen etterlyste prosentangivelser på søylene.

Leder av arbeidsgruppen, Kjetil Solvik, som også er UU-medlem, viste til at dette er tema som har vært oppe i begge arbeidsgrupper og på en bred høring i sektoren. Stryk er problematisk, fordi det ikke alltid er klart hva stryk er. Hensikten er å vise fordelingen for dem som har bestått. Mange av dem som stryker har også en bestått karakter – hvilken karakter skal da inn i grunnlaget? Når det gjelder antall år som skal være med i fordelingen mener gruppen at studier med samme emnekode skal være sammenlignbare også over tid. Endrer de seg vesentlig skal emnet ha ny kode. Dersom det skulle bli valgfritt hvor mange år som skal tas med, snakker vi ikke lenger om et like enkelt system. Det er dessuten en stor verdi i at det er likt for alle. Å vise prosenttall er teknisk vanskelig, og arbeidet med å få det til svarer ikke til det vi får igjen. Det er forholdet mellom søylene som er det interessante, og prosenttall vil gjøre fordelingene mindre leservennlige. Gruppen mener det har vært en utprøving som forsvarer at ordningen kan igangsettes.

UU mener arbeidsgruppen har gjort et godt arbeid og kommet frem til en leservennlig måte å vise karakterfordeling på som gir et godt bilde av hvordan karakterfordelingen er på det enkelte emne.

Vedtak:

Utdanningsutvalget støtter arbeidsgruppens anbefalinger, og oversender sluttrapporten til UHRs styre til orientering. Samarbeidstiltaket FS informeres om anbefalingen og bes om å innføre grafisk visning av karakterfordeling i grunnlag for vitnemål og karakterutskrifter, på norsk og engelsk i tråd med sluttrapporten.

Sak 5 /13 Opptak av internasjonale masterstudenter

Utdanningsutvalget har hatt opptak av internasjonale masterstudenter som sak første gang i 2009. Siden det har utvalget søkt departementet om midler til utredning, og også levert en felles søknad i samarbeid med UHRs administrasjonsutvalg om et mulig SAK, begge deler med negativt svar. Det siste avslaget kom sammen med henvisning til midler departementet har bevilget til ny godkjenningsmodul i FS og en ny NAG-database. UHR har påpekt betydningen av å se ulike tiltak i sammenheng på dette området, slik at vi kan få et mer samlet konkret svar på utfordringene sektoren står overfor. Departementet har sagt til vil komme tilbake til UHR.

Utvalget kom på møtet inn på flere tiltak som kan bidra til å forenkle behandling av internasjonale søknader. Samarbeidstiltaket FS var til stede og informerte blant annet om godkjenningsmodulen, nominasjonsweb og den kommende nye NAG-basen.

I den forholdsvis nye nominasjonsweben er det nå mulig for internasjonale studenter å søke om opptak på master digitalt. Eksterne institusjoner kan nominere studenter, og søkere kan laste inn dokumenter. På denne måten vil man kunne spare mye papirarbeid.

Den nye godkjenningsmodulen blir ferdig i vår, og skal være grunnlaget for en ny NAG-base. Modulen testes nå ut på NTNU og HiST. Et prosjekt skal settes i gang i Norden, og etter hvert utvides til Europa.

Samarbeidstiltaket ønsker nå å sette ned en prosjektgruppe som kan utvikle NAG-basen. Kravspesifikasjonen er på plass, og en prosjektgruppe skal konkretisere denne. Det er ønskelig med 4-5 personer fra sektoren med kjennskap til godkjenningssaker og en fra NOKUT. Det vil også være viktig å ha med en erfaren representant som ser hvilke prinsipielle avveininger som må tas. En viktig oppgave for gruppen vil være å se på om og hvordan dagens ulike system best mulig kan kobles sammen.

Utvalget mener systemene under utvikling ser lovende ut, og vil kunne imøtekomme mye av det som var utgangspunktet for å ta opp saken i 2009. Bl.a. vil en kanskje slippe mye av den parallelljobbingen som skjer i dag.

Det er ikke avklart hvem som vil få forvaltningsansvaret for nye NAG.

De foreslåtte systemene kan kanskje løse en del rundt det som gjelder prosedyrer rundt godkjenningsrutiner, men hva med samordning av opptak av masterstudenter?

Enten kan vi arbeide for at opptak av internasjonale masterstudenter skjer gjennom SO, slik ordningen i dag er for lavere gradsstudier. En annen vei å gå kan være en samordning av godkjenning av søkere før søknadene videresendes til institusjonene.

Utdanningsutvalget melder inn forslag til navn i prosjektgruppen for nye NAG innen 18. februar.

Vedtak:

Utdanningsutvalget har diskutert saken og imøteser arbeidet til prosjektgruppen for en ny NAG-base. Når den foreligger, vil utvalget vurdere hvordan saken om koordinering av opptak av utenlandske studenter eventuelt skal tas videre.

Forslag på navn på personer til prosjektgruppe sendes sekretær innen 18. februar.

Sak 6/13 Oversettelse av utenlandske karakterer til norske

UHRs analysegruppe har lenge sett behov for å gå nærmere inn på forholdet mellom karaktersystemer i andre land og det norske karaktersystemet. I 2012 utarbeidet analysegruppen en delrapport om karaktersystemene i andre land. Delrapporten avdekker blant annet mangler ved dagens systemer knyttet til oversettelse av karakterer fra utenlandske læresteder.

Utgangspunktet for analysegruppen var å se det norske systemet i et internasjonalt perspektiv, men under arbeidet ble det tydelig at det er et stort behov for å oversette utenlandske karakterer. ANSA har også gitt uttrykk for at relativt mange studenter har problemer med godkjenning av utenlandske karakterer i Norge og at det var store forskjeller med hensyn til informasjon fra og behandling ved institusjonene.

Det har vært vanskelig å få oversikt over hvordan systemene er i andre land, og særlig hvordan de blir bruket.

Det finnes en del informasjon i NOKUT sin landdatabase, men denne er ikke oppdatert og en del sentrale land er ikke med i basen. Det kan være ønskelig å høre med NOKUT hva planene er for landdatabasen.

Et hovedmål må være pålitelig og lett tilgjengelig informasjon.

Dersom flere land innfører oversikt over karakterfordeling i vitnemål og karakterutskrifter ville det kunne gjøre det enklere å få en forståelse for ulike lands bruk av karakterer. I sitt arbeid fant analysegruppen kun et par institusjoner som hadde innført karakterfordelinger på institusjonsnivå. Det kan være nyttig å se nærmere på EU-prosjektet EGRACONS som tar sikte på å lage en stor database for konvertering. NTNU er assosiert medlem i EGRACONS, og Berit Kjeldstad undersøker nærmere om dette prosjektet.

Utdanningsutvalget ønsker en dialog med NOKUT, og det kan også være aktuelt å kontakte Kunnskapsdepartementet. Dette handler om mobilitet og om intensjonene med Bolognaavtalen.

Vedtak:

Utdanningsutvalget ber om et møte med NOKUT for å bringe klarhet i eksisterende behov, pågående tiltak og muligheter, og veien videre.

Sak 7/13 Nasjonal mobilitet

Nasjonalt råd for teknologisk utdanning har gjennom prosjektet MNT-SAK, som gjennomføres sammen med det Nasjonale Fakultetsmøtet for realfag, avdekket utfordringer knyttet til nasjonal mobilitet.

Det kan se ut til at det er vanskeligere å få til mobilitet internt i Norge, enn med utlandet. Er det den nasjonale opptaksforskriften eller er det lokale prosedyrer og holdninger på enkeltinstitusjoner som hindrer mobilitet? NRT ønsker å kartlegge formelle vanskeligheter ved de respektive fakulteter/avdelinger og vil involvere studieveiledere på fakultetsnivå for å se på lokale regler og identifisere flaskehalser for mobilitet. NRT vil komme inn på dette temaet i sin rapportering av SAK-prosjektene til Kunnskapsdepartementet.

NRT fremmer dette som sak for UU for å løfte problematikken bort fra et spesifikt fagfelt og for å belyse saken i et nasjonalt perspektiv.

UU mente at det kreves en del arbeid for å identifisere problemet. Det kunne vært nyttig med en analyse av problemet og data fra FS som viser hvor mye mobilitet det er mellom institusjonene, for å kunne vurdere hva som er utfordringene.

Det pågående arbeidet som NRT gjør (et dypdykk innen MNT-fag) kan være et godt grunnlag for videre behandling av saken.

Mobilitet kan bety flere ting: MNT har hatt fokuset på masterstudenter som ønsker å ta et emne ved en annen institusjon. I dag reguleres mye av slik mobilitet gjennom avtaler institusjonen i mellom.

For institusjoner som ikke kan opprette egne mastergrader er mye låst når det gjelder innhold. Hvilken frihet har institusjonen til å ta opp andre masterstudenter? Et insentiv for å ville begrense studentflyt er produksjon av studiepoeng. Det kan være interessant å høre hva NOKUT mener om saken. Vil en ny tilsynsforskrift løse noen av problemene?

UU vil vurdere å ta saken opp på et senere møte, men vil da få noen til å gjøre en jobb i forkant med å få opp tall på mobilitet, både på bachelor og på master.

UU påpeker at selv om utvalget er tilhenger av mobilitet, er det ikke ønskelig med et system der alt er likt – det er et poeng at ikke alle studier inne samme fagområder er like, og retten for institusjonene til selv å bestemme fagets innretning er viktig.

Vedtak:

UHR imøteser rapporten fra NRT i dette arbeidet. Utvalget vurderer å ta opp igjen nasjonal mobilitet som sak på et senere møte, og vil innhente NOKUTs syn på saken til dette møtet.

Sak 8/13 Politiattester

UiA har tatt et initiativ overfor politidirektoratet for å få til en effektivisering av dagens system for innhenting av politiattester. Saken legges fram for Utdanningsutvalget for å se om det kan gjøres et fremstøt fra UHR når det gjelder effektivisering, sammen med spørsmålet om hva politiattesten omfatter og hvor ofte den skal legges fram.

Utdanningsutvalget var glad saken kom opp, dette er spørsmål som sektoren sliter med. Det er sannsynligvis mye som kan effektiviseres, men en bør også være obs på at krav til nye attester skal være en sikring som ikke må gå tapt i en eventuell effektivisering.

Systemet for å søke begrenset politiattest er i dag svært byråkratisk: Styret på institusjonene skal behandle slike saker for de oversendes til nemnda. Det er bra å få en grundig vurdering av ordningen.

Landskapet er i stadig endring når det gjelder hva attesten bør inneholde, og nye typer studier kommer til (som for eksempel treningsveileder ved NIH) der attester er påkrevd. Det tar lenger og lenger tid å få disse. Utvalget ønsker å undersøke med politidirektoratet om hva som er mulighetene på dette feltet og om det foreligger planer for endring av rutiner. Det vil være ønskelig med en forenkling der institusjonene kan sende søknader til politiet.

Utdanningsutvalget besluttet å sette ned en mindre arbeidsgruppe som belyser situasjonen rundt hva en politiattest skal inneholde, hvilke studier som bør omfattes av politiattest og hvor ofte attester bør fremlegges. Kartlegging brukes i videre dialog med KD om hvordan dette kan angripes.

Inger-Åshild By, Marina Trogen Hansen og Trine Oftedal utgjør arbeidsgruppen.

Effektivisering vil være temaet i møtet med politidirektoratet.

Vedtak:

Utdanningsutvalget anbefaler en effektivisering av dagens rutiner for innhenting av politiattest, og ber om et møte med Politidirektoratet.

Utdanningsutvalget setter ned en arbeidsgruppe som belyser problemstillinger rundt politiattestens innhold, studier som bør omfattes og hvor ofte attester bør legges fram. Denne kartleggingen vil være grunnlag for videre dialog med Kunnskapsdepartementet.

Sak 9/13 Uniped – oppnevning av redaksjonskomitemedlemmer

UHR er eiere av Uniped – Tidsskrift for universitets- og høgskolepedagogikk. 40 institusjoner bidrar i finansieringen av tidsskriftet som nå publiseres online under en Open Access modell: www.unipedtidskrift.net.

Uniped har en egen redaktør, tilsatt på åremål i en 20 % stilling og en redaksjonssekretær lønnet på timebasis. Videre har tidsskriftet en redaksjonskomité bestående av seks fagpersoner. Redaksjonskomiteen har fungert ”selvrekrutterende”, slik at når et medlem har

sluttet, har komiteen selv funnet en kompetent erstatter. For å formalisere arbeidet i redaksjonskomiteen, noe komiteen selv ønsker, foreslår Utdanningsutvalget at arbeidsgruppen for UH-pedagogikk får ansvar for å oppnevne medlemmer til redaksjonskomiteen. Tematisk vil et slikt ansvar passe godt inn i UH-pedagogikkgruppens mandat, ettersom gruppen blant annet gis i ansvar å "bidra til erfaringsutveksling mellom institusjoner og fagmiljøer om UH-pedagogikk og studiekvalitet".

Vedtak:

Utdanningsutvalget delegerer ansvar for å oppnevne medlemmer til redaksjonskomiteen for Uniped til arbeidsgruppen for UH-pedagogikk.

Sak 10/13 Orienteringssaker

1. Fra UHR og UU

a) Klagesensur – juridisk bakgrunnsnotat under utarbeiding

b) Faginndeling – orientering fra behandling i UHRs styre. Vedtak i UHRs styre 16. januar: *Styret ønsker en samordning og forbedring av dagens kategoriseringer av fagområder som er i bruk i UH-sektoren. Inndelingen i fagområder bør sees i sammenheng med en revisjon av vitenskapsdisiplinene. Styret ber sekretariatet ta initiativ til et første møte om saken der berørte parter inviteres.*

c) Plagieringsrapport avlevert 19. desember:
http://www.uhr.no/documents/Plagiering___rapport_fra_arbeidsgruppe_19_desember.pdf

d) UUs årsrapport for 2012 (legges ved som egen fil til sakspapirene)

e) Håndbok for fellesgrader: Oppdatering av denne er satt ut på oppdrag, og ferdigstilles våren 2013. Deretter vil den bli oversatt.

2. Fra KD

a) Kunnskapsministerens tale på kontaktkonferansen 15. januar «Ambisjoner for høyere utenning»:
http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/aktuelt/taler_artikler/kunnskapsministerens-taler-og-artikler/taler-og-artikler-av-kunnskapsminister-k/2013/kontaktkonferanse-med-universiteter-og-h.html?id=712110

3. Fra andre

a) NOKUT: Forslag om nasjonal strategi for utdanningskvalitet og ny modell for tilsyn med høyere utdanning – innspill til Kunnskapsdepartementet desember 2012
http://www.nokut.no/Documents/NOKUT/Artikkelbibliotek/Generell/Om%20NOKUT/Forslag_om_nasjonal_strategi_for_utdanningskvalitet_og_ny_modell_for_tilsyn_med_h%c3%b8yereutdanning_2012.pdf

b) NOKUT: Brev av 17.1.13: Ny studentundersøkelse og nettportal
vedlagt

c) NIFU: Evaluering av etablering av ordning med Senter for fremragende utdanning (SFU) Rapport 10/2013: http://www.nokut.no/Documents/NOKUT/Artikkelbibliotek/UA-enhet/SFU/SFU-rapport%2010-2013_21012013.pdf

4. Konferanser og seminarer

Kommende konferanser:

a) SIU: Internasjonaliseringskonferanse 6.-7. mars: http://siu.no/nor/Globalmeny/Om-SIU/Arrangementer/2013/Internasjonaliseringskonferansen-2013#dontmove

b) UHRs konferanse om dannelse i utdanning 19. og 20. mars:
http://www.hint.no/forskning/konferanser/dannelseskonferanse#.UO67LeSzJ8E

c) Norgesuniversitetet arrangerer i samarbeid med HiL og UHR konferansen «kvalitet i IKT-støttet utdanning» 22.-23. april: http://www.cvent.com/events/kvalitet-i-fleksibel-h-gre-utdanning/event-summary-4d5ab5600abd4eb8832c7491bfb3ea05.aspx
d) UHR og Kunnskapsdepartementet arrangerer sammen: Kvalitetsreformen 10 år – Konferanse 7. mai på UB, UiO
Vedlagt: Foreløpig program
e) UiB 13. mai: Konferanse med vurderingsformer, læringsutbytte og evaluering som tema. Program kommer i april.
d) Karaktersamling 2013: 24. oktober på Gardermoen
e) NOKUT-konferansen 7. og 8. november

5. Internasjonalt
a) OECD og AHELO (Assessment of Higher Education Learning Outcomes): Første «feasibility» rapport har kommet: http://www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/AHELOFSReportVolume1.pdf

Kommentar til sak 1 d) Årsrapport: Det kom et ønske om at sakene i rapporten ordnes tematisk.

Vedtak:

Utdanningsutvalget tok sakene til orientering med kommentar som fremkommer ovenfor.

Sak 11/13 Eventuelt

1) Sammensetning av utdanningsutvalget.
UHRs styre skal oppnevne nye medlemmer til UU til høsten, og dette kan være en anledning til å vurdere sammensetningen på nytt. Utdanningsutvalget dekker i dag et veldig bredt område. Homogenisering av administrasjon har vært en viktig bit: Felles rutiner og samkjøring. I den senere tid har vi fått flere saker av strategisk art som omhandler utdanningskvalitet og hvordan vi jobber mot departementet, NOKUT og SIU, og kanskje er UU i en brytningstid. Hvordan kan utvalget på best mulig måte løfte opp utdanningsområdet på en kraftfull og strategisk måte? Hvem bør sitte i utvalget? Flere rektorer? Hvordan utvalget settes sammen henger sammen med hvilke saker utvalget er forventet å behandle. Hva ønsker UHRs styre?

Kan de mer operative sakene behandles av underutvalg?

Det ble også drøftet om dagens inndeling i utvalg i UHR er den mest hensiktsmessige, når vi ser at stadig flere saker går på tvers av utvalg.

Utvalget arbeider med mange viktige studieadministrative saker for sektoren, noe som også må komme med i en vurdering av hvordan vi jobber best fremover.

Utdanningsutvalget ønsker at utdanning skal bli et like spennende diskusjonsområde som forskning og vi må selv skape debatten på utdanning. Utvalget kan være en viktig leverandør inn i en ev. utdanningsmelding, og skape arenaer for diskusjon.

Vedtak:

Utdanningsutvalget ønsker å være i dialog med UHRs styre om sammensetning og mandat til UHRs utvalg.

2) Høring – forslag til lov om omsetning av bøker (boklov): http://www.regjeringen.no/templates/GenerellSide.aspx?id=713189&epslanguage=no Frist 15. mars. Studentene ønsker dialog med UHR i saken. Sekretær formidler kontakt til UHRs bibliotekutvalg som har saken.

Vedtak:

Utdanningsutvalget tok saken til orientering.

NOKUT Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

Universiteter og høgskoler

Kronprinsens gate 9
Postboks 1708 Vika
0121 Oslo
Tlf: 21 02 18 00
Faks: 21 02 18 01
postmottak@nokut.no
www.nokut.no

Saksbehandler: Helen Bråten
Dir. tlf: 21 02 18 27

Vår ref: 13/76-1
Deres ref:

Vår dato: 04.03.2013
Deres dato:

Utlysning av midler til 3 sentre for fremragende utdanning - søknadsfrist 12. mai 2013

NOKUT utlyser midler til opprettelse av tre sentre for fremragende utdanning. Årets utlysning er åpen for alle fagmiljøer. Søknadsfristen er 12. mai 2013.

Kunnskapsdepartementet opprettet "Sentre for fremragende utdanning" (SFU) som en nasjonal prestisjeordning for utdanningsvirksomhet i høyere utdanning på bachelor- og masternivå. Ordningen er et viktig virkemiddel for å stimulere kvalitet i utdanningen. Ordningen forvaltes av NOKUT.

Status som senter for fremragende utdanning skal tildeles innovative miljøer som kan dokumentere fremragende kvalitet i eksisterende utdanning. Sentrene har ansvar for kunnskapsspredning. Formidling av oppnådde resultater og overføring av erfaringer og kunnskap til andre fagmiljøer er sentralt i ordningen. Det er utviklet egne krav og retningslinjer for utvelgelsen av sentrene.

Årets utlysning er åpen for alle fagmiljøer. Gitt tilfredsstillende kvalitet, er det ønskelig med faglig bredde blant sentrene, og at ett av sentrene knyttes til helse- og sosialfaglige utdanninger (jf. Meld. St. 13 (2011-2012) - Utdanning for velferd. Samspill i praksis)[1].

SFU-status innebærer at de utvalgte fagmiljøer får tre millioner kroner årlig som en toppfinansiering. Tildeling av status som SFU gis for fem år med mulighet for forlengelse til ti år etter en midtveisevaluering.

Søknad sendes via NOKUTs elektroniske søknadssenter. Det skal legges ved en prosjektbeskrivelse på maksimalt 10 sider. Søknaden må skrives med utgangspunkt i fastsatte krav og retningslinjer for ordningen.

De skriftlige søknadene vurderes av en internasjonalt sammensatt ekspertgruppe. Det vil bli gjennomført institusjonsbesøk til utvalgte finalekandidater høsten 2013.

Vi ber om at utlysingen gjøres kjent i institusjonens fagmiljø.

[1] http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2011-2012/meld-st-13-20112012.html?id=672836

For mer informasjon om SFU-ordningen: krav og retningslinjer, søknadsskjema, etc., se http://www.nokut.no/no/norsk-utdanning/sentre-for-fremragende-utdanning-sfu/

Med hilsen

Ole-Jacob Skodvin
avdelingsdirektør

Helen Bråten
rådgiver

Camilla Lothe

Fra: Asbjørn Kristoffersen
Sendt: 5. mars 2013 07:11
Til: Camilla Lothe
Emne: VS: (SaksId:316813) Utlysning av midler til 3 sentre for fremragende utdanning - søknadsfrist 12. mai 2013
Vedlegg: image001.jpg; 98346_1_A.pdf

Fra: Postmottak@nokut.no [mailto:Postmottak@nokut.no]
Sendt: 4. mars 2013 17:37
Til: Asbjørn Kristoffersen
Emne: (SaksId:316813) Utlysning av midler til 3 sentre for fremragende utdanning - søknadsfrist 12. mai 2013

2013-03-04 15:45:02: "Postmottak NOKUT" <Postmottak@nokut.no>

Vi ber om at utlysningen gjøres kjent i institusjonens fagmiljø.

Med vennlig hilsen

NOKUT Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

NOKUT Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

Universitetet i Agder
Postboks 422
4604 KRISTIANSAND S

Kronprinsens gate 9
Postboks 1708 Vika
0121 Oslo
Tlf: 21 02 18 00
Faks: 21 02 18 01
postmottak@nokut.no
www.nokut.no

Saksbehandler: Magnus Strand Hauge | Vår ref: 13/95-1 | Vår dato: 08.02.2013
Deres ref: | Deres dato:

Tilsyn med mastergradsstudiet i historie (120 studiepoeng)

NOKUT ber Universitetet i Agder om å innsende informasjon om mastergradsstudiet i historie. Nedenfor beskriver vi hvilken informasjon vi ber om og hvordan denne informasjonen vil inngå i NOKUTs tilsynsarbeid.

Hensikten med tilsyn
Når NOKUT fører tilsyn, er det for å stimulere institusjonene til å ha løpende oppmerksomhet på utdanningskvaliteten. Dette skal bidra til at forhold som ikke er tilfredsstillende, raskt og effektivt rettes opp. Derfor er de første trinnene i tilsynet preget av innsamling av informasjon, dialog og utvikling. Aktørene her er NOKUTs saksbehandlere og institusjonen. Dersom det viser seg at dette ikke er tilstrekkelig, kan NOKUTs styre vedta å iverksette revidering av studietilbudet.

Dere kan lese mer om tilsyn med eksisterende studier på våre nettsider
http://www.nokut.no/Tilsyn-med-eksisterende-studietilbud

Tilsynet skal bidra til at samfunnet generelt og studentene spesielt har tillit til at institusjonen til enhver tid ivaretar utdanningskvaliteten på en tilfredsstillende måte. I tilsynet vurderer vi om studiene tilfredsstiller kravene som er gitt i NOKUTs forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (tilsynsforskriften).

Innsamling av informasjon
I henhold til NOKUTs Langtidsplan for tematiske prioriteringer 2012 – 2014, valgte NOKUT i 2012 å kartlegge informasjon om mastergradsstudier. For å avgrense utvalget til et håndterbart og sammenlignbart utvalg, valgte vi mastergradsstudier i historisk-filosofiske fag. Med utgangspunkt i Nasjonal utdanningsstandard (NUS) har vi nå et utvalg på 45 mastergradsstudier ved 10 institusjoner. NOKUT har samlet informasjon fra DBH og NOKUT-portalen, andre NOKUT-rapporter, samt institusjonens egne nettsider.

Informasjon om mastergradsstudiet i historie
Under kartleggingen fant vi forhold ved studiet som det ikke var tilstrekkelig informasjon om. Vi ber dere derfor om å redegjøre for disse forholdene:

- § 4-1 4 Arbeidsomfang for studentene
- § 4-2 2a Læringsutbyttebeskrivelse
- § 4-2 2b Relevans for arbeidsliv og/eller videre studier
- § 4-3 1 Fagmiljø
- § 4-3 3 FoU
- § 4-3 4 Nettverk og samarbeid

Vi ønsker kun en kort redegjørelse for hvert av kriteriene. Det er ikke meningen at redegjørelsen skal være like utfyllende som ved en selvevaluering eller en akkrediteringssøknad. Vi viser til vedlegg med nærmere forklaring og tabeller for utfylling. Brev og vedlegg vil også bli sendt som elektroniske dokumenter til institusjonen. Vi ber om at dokumentasjonen sendes NOKUT elektronisk til postmottak@nokut.no.

Hva NOKUT bruker informasjonen til
Det at vi innhenter informasjon, betyr ikke at det er kvalitetssvikt i studiet. Vi ønsker informasjonen for å danne oss et så komplett bilde av utdanningskvaliteten som mulig. Denne informasjonen sammenlikner vi med tilsvarende informasjon fra andre historisk-filosofiske mastergradsstudier. Trender og tendenser i materialet vil presenteres i en samlerapport som vi håper mange vil ha nytte av.

Skulle vi derimot ikke få tilstrekkelig informasjon til å vurdere studiet som godt nok, eller finner indikasjoner på svikt i utdanningskvaliteten, vil vi ta saken videre. Vi vil da gå i dialog med dere for å oppklare eventuelle misforståelser og skape en felles forståelse av kvaliteten i studiet. I dialogen ønsker vi å stimulere til at forholdene blir forbedret. Institusjonen får 5 måneder til utvikling fra en dato som NOKUT fastsetter. Dette kommer vi tilbake til ved behov.

Frist for innsending av informasjon
Vi ber Universitetet i Agder om å sende en skriftlig redegjørelse innen **4. april 2013**. NOKUT ber om redegjørelse om alle mastergradsstudiene fra alle institusjonene i utvalget. Av hensyn til det videre arbeidet, kan vi ikke gi utsatt frist. Saksbehandlingen fortsetter med den informasjonen som foreligger 4. april.

Her får dere mer informasjon om prosessen
Vi inviterer til et møte i Oslo, onsdag 27. februar 2013, klokken 11.00-14.00. Av arrangementstekniske grunner ber vi dere om påmelding senest onsdag 20. februar 2013. Påmeldingen sendes til Tilsyn2013UH@nokut.no. Vi kommer tilbake med informasjon om lokaler for møtet etter at påmeldingsfristen har gått ut.

Etter at NOKUT har vurdert redegjørelsen og finner at det er nødvendig å utvide tilsynet, vil vi besøke hver enkelt institusjon.

Øvrige henvendelser og spørsmål om denne saken kan sendes til Tilsyn2013UH@nokut.no

Tove Blytt Holmen
avdelingsdirektør

Magnus Strand Hauge
førstekonsulent

Vedlegg 1: Kriteriene institusjonen skal redegjøre for
Vedlegg 2: Tabeller for utfylling

Her finner dere de kriteriene Universitetet i Agder skal redegjøre for i forbindelse med tilsynet med mastergradsstudiet i historie

Kriteriene og §§ viser til tilsvarende bestemmelser i tilsynforskriften. Hvert kriterium presenteres for seg. Først viser vi til kriteriet slik det står i tilsynsforskriften. Deretter har vi lagt ved en veiledende tekst og en beskrivelse av hva vi konkret ønsker at dere skal redegjøre for. Denne oppbygningen gjentas for hvert kriterium.

MERK: Vi ønsker kun en kort redegjørelse for hvert av kriteriene. Det er ikke meningen at redegjørelsen skal være like utfyllende som ved en selvevaluering eller en akkrediteringssøknad.

Universitetet i Agder – mastergradsstudiet i historie (120 studiepoeng)

§ 4-1 Grunnleggende forutsetninger

4. Det skal redegjøres for forventet arbeidsomfang for studentene.
Forventet arbeidsomfang er i samsvar med ECTS: et studieår er 1500 – 1800 arbeidstimer.

Vi har lagt ved en tabell (tabell 1) som kan brukes som en veiledning på hvordan dette kriteriet kan redegjøres for. Dere kan utforme tabellen på den måten som passer best for deres studium, eksempelvis ved å legge til kategorier i kolonnene. Dere kan selv velge om dere vil rapportere per emne eller per semester. Dere skal kun anslå antall timer dere forventer at en student skal bruke på de ulike delene av studiet.

§ 4-2 Plan for studiet

2. Studiet skal beskrives med utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelse:

a. Læringsutbytte skal være beskrevet som det en kandidat skal ha oppnådd ved fullført utdanning i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk inneholder generelle læringsutbyttebeskrivelser. Det faglige læringsutbytte for studiet skal ta utgangspunkt i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og utformes og tilpasses studiet. Det faglige læringsutbytte for studiet beskrives i form av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Tilnærmede kopier av læringsutbyttebeskrivelsene fastsatt i NKR oppfyller ikke kravene i kriteriet.

Legg ved læringsutbyttebeskrivelsen og gjør rede for hvordan krav i NKR er oppfylt, spesielt med tanke på nivå. Lenke til NKR: http://www.nokut.no/no/NOKUTs-Kunnskapsbase/Det-norske-utdanningssystemet/Nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk/

b. Studiets relevans for arbeidsliv og/eller videre studier skal være tydelig.

Vi ønsker at dere redegjør for de vanligste bransjene/yrkene hvor studentene deres får jobb etter fullført studium, eventuelt hva slags studier de går videre på. Legg gjerne ved dokumentasjon, eksempelvis resultat fra kandidatundersøkelse.

§ 4-3 Fagmiljø tilknyttet studiet

1. Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.
Med fagmiljø menes de personene som gir regelmessig og direkte bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studiet.

Fyll ut vedlagt tabell med informasjon om fagmiljøet som bidrar i studiet.

3. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.
I tillegg gjelder:

b. For andre syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på høyt nivå.

Statistikk om vitenskapelig publisering i offentlige databaser benyttes i vurderingen av fagmiljøets resultater for alle sykler. Faglig- og kunstnerisk utviklingsarbeid som det ikke finnes nasjonal statistikk for, må dokumenteres på annen måte.
For master kreves resultater på høyt nivå. Publiseringsomfanget og andelen publikasjoner på nivå 2 vil gi indikasjon på kvalitet. Det samme gjelder for kunstnerisk utviklingsarbeid, forskningsrådets fagevalueringer, priser, patenter, internasjonale bransjeakkrediteringer o.l.

Fyll ut vedlagt tabell om fagmiljøets vitenskapelige publikasjoner. Ved behov kan FoU-arbeid dokumenteres på en annen måte hvis dette er relevant for fagområdet.

4. Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet

List opp de samarbeidene eller nettverkene som studiets fagmiljø deltar i, som er mest relevante for studiet.

Universitetet i Agder - mastergradsstudiet i historie (120 studiepoeng)

Tabell 1: § 4-1 3. Forventet arbeidsomfang for studentene - Eksempeltabell

Denne tabellen er kun et eksempel på hvordan det kan se ut. Dere står fritt til å tilpasse tabellen slik at den på en best mulig måte passer studiet, eksempelvis ved å formulere ekstra kategorier i kolonnene. Det er også mulig å lage en egen tabell. Dere skal kun anslå forventet arbeidsomfang. Gi anslag per emne/modul/etc. eller semester og summer per år.

Emne/modul/etc. eller semester	Antall studiepoeng	Tilrettelagt undervisning (antall timer)	Selvstudium (antall timer)	Eksamens-forberedelse (antall timer)	Veiledning (antall timer)	??? (antall timer)	Antall timer totalt
Sum timer 1. år							
Masteroppgave							
Sum timer 2. år							

Tabell 2: § 4-3 1. og 2. Fagmiljøets faglige bidrag i studiet, studieåret 2012-2013

Tabellen skal gi en kvantitativ oversikt over fagmiljøet.

Innsatsen til de ansatte oppgis i årsverk i følgende form: et helt årsverk = 1,0, et halvt årsverk = 0,5 etc. Årsverk under 0,1 årsverk skal oppgis men inngår kun i vurdering av fagmiljøets kapasitet. Oppgi i kommentarfeltet timetallet for ett årsverk.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Ansatte som bidrar faglig	**Stillings-betegnelse** [1]	**Ansett-elses-forhold** [2]	**Faglige årsverk i studiet**				**Årsverk i andre studier** oppgi studium og inst. navn	**Formell pedagogisk kompetanse**[4]	**Undervisnings-/veilednings-område i studiet**	**Ekstern praksiserfaring**[5]	
			Total[3]	**U&V**	**FoU**	**Annet**				**Antall år**	**årstall**

Kommentar:

1) Aktuelle stillingsbetegnelser er beskrevet i FOR 2006-02-09 nr 129: Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger, kap.1.
2) Angi om personene har hovedstilling ved institusjonen eller ikke, og om ansettelsesforholdet er fast, midlertidig eller som timelærer (f.eks H/Fast, H/Midl, IkkeH/Time). Hvis timelærer har førstestillingskompetanse må dette angis i kommentarfeltet.
3) Med "totalt" menes her det totale årsverket (stillingsstørrelsen) som personen bidrar med i studiet. Dette skal så fordeles på hhv. U&V (Undervisning og veiledning), FoU (Forsknings og utviklingsarbeid) og Annet (tekniske og administrative oppgaver av faglig karakter direkte knyttet til studiet). Innholdet i "Annet" spesifiseres i kommentarfeltet.
4) Aktuelle kategorier er: PPU (Praktisk-pedagogisk utdanning), KHP (Kurs i universitets- eller høyskolepedagogikk), APU (Annen pedagogisk utdanning, vennligst oppgi hvilken i kommentarfeltet) og IFPU (Ingen formell pedagogisk utdanning).
5) Fylles ut kun for studier med praksis. Her føres inn hhv. antall år med relevant praksiserfaring, og årstall for siste relevante praksis.

Tabell 3: § 4-3 3. Fagmiljøets FoU-produksjon

Vi ber om publiseringsdata for de som er definert som fagmiljø, jf. tabell 1. Oppgi FoU-produksjon totalt for alle ansatte tilknyttet studiet. Institusjonen kan velge å oppgi den enkelte ansattes navn med deres bidrag til FoU. Vi ber om at det oppgis for de siste tre årene (2010, 2011 og 2012), og at det rapporteres på samme måte som til DBH.

Ansattes FoU tilknyttet studiet	Årstall*	Antall publikasjoner	Nivå 1	Nivå 2	Periodika Artikler	Antologi Artikler	Monografier	Publikasjons-poeng
Total								

2013-02-08 10:30:04: "Sentralbord" <sentralbord@nokut.no>

Se vedlagte saksdokumenter:

Brevet sendes også på papir per post.

UNIVERSITETET I AGDER

Stephen Seiler
Ingunn Breistein
Per Sigurd Sørensen
Gunnar Horn
Heidi Kristensen

Dato: 01.03.2013
Deres ref.:
Vår ref.: 13/683

Saksbehandler: Eli Skaranger

Eli.Skaranger@uia.no

Besøksadresse: Gimlemoen 25A, Kristiansand
Direkte tlf: 38 14 11 85

Strategisk utdannings- og porteføljeledelse ved UiA - oppnevning av arbeidsgruppe

Dere oppnevnes med dette som medlemmer av arbeidsgruppe for vurdering av UiAs videre arbeid med strategisk utdannings- og porteføljeledelse.

Arbeidsgruppa har fått følgende mandat:

1. Vurdere hvilke elementer som bør inngå i skoleringen av tilsatte ledere med ansvar for strategisk utdannings- og porteføljeledelse: dekaner, instituttledere og studieledere i lærerutdanningene.
2. Vurdere om det bør vedtas en felles funksjonsbeskrivelse for studiekoordinatorer og evt. også seksjonsledere, om det bør utarbeides et opplæringsprogram også for disse og hvilke elementer som eventuelt bør inngå.
3. Vurdere tiltak for å sikre et mer systematisk fokus på utdanningsledelse på fakultetene og instituttene.
4. Eventuelle andre problemstillinger rundt utdannings- og porteføljeledelse som arbeidsgruppa ønsker å uttale seg om.

Arbeidsgruppa består av:

- Stephen Seiler, dekan ved Fakultet for helse- og idrettsvitenskap (leder)
- Ingunn Breistein, instituttleder ved Institutt for religion, filosofi og historie
- Per Sigurd Sørensen, fakultetsdirektør ved Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap
- Heidi Kristensen, seniorrådgiver ved Fakultet for teknologi og realfag
- Gunnar Horn, leder PULS

Studiesekretariatet ved Eli Skaranger er sekretær for gruppa og vil innkalle til første møte i samråd med arbeidsgruppas leder.

Frist for arbeidsgruppas arbeid er 1. oktober 2013.

Vennlig hilsen

Torunn Lauvdal
rektor

Marit Aamodt Nielsen
viserektor for utdaning, studiekvalitet og læringsmiljø

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 1000 FAKS 38 14 1001
ORG. NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Fakturaadresse:
Universitetet i Agder, Fakturamottak
Postboks 383, Alnabru
0614 Oslo

UNIVERSITETET I AGDER

R E F E R A T

fra møte i Læringsmiljøutvalget
Møtedato: 06.02.13 kl 14.15-15.45

Til stede: viserektor Marit Aamodt Nielsen, universitetslektor Arne Leland, student Beate Benestad Westergård, student Per Olav Dahle, student Eirin Vetaas, studentprest Hans Jørgen Wennesland (observatør), Eli Stålesen, Psykososialt lavterskeltilbud (observatør), bibliotekar Lone Bak (observatør), Heidi Trægde Munksgaard, Studier med støtte (observatør)

Referent: Anne Marie Sundberg

~~Forfall: førstelektor Francine Girard~~

REFERAT

LMU-sak 13/1 **Innkalling og saksliste**

Det ble meldt to saker under Eventuelt.

Godkjent.

LMU-sak 13/2 **Referat fra møte i LMU 28.11.12**

Godkjent

LMU-sak 13/3 **Orientering om det psykososiale tilbudet ved UiA ved leder av Studentservice Marianne Øhrn Johannessen og koordinator for Ressurssenter for tilrettelegging, helse og mestring Eli Stålesen**

Marianne Øhrn Johannessen og Eli Stålesen orienterte om organiseringen av og tilbudet til studentene hva gjelder tiltak på dette området.

Det vises til nettsidene til Ressurssenter for tilrettelegging, helse og mestring.
http://www.uia.no/no/portaler/student/hjelp_og_veiledning/ressurssenteret

Tatt til orientering.

LMU-sak 13/4 **Orientering om arbeidet med rapport om skade, ulykke og nestenulykke – studenter ved leder av Studentservice Marianne Øhrn Johannessen**

ERFARINGER:
- Ansvaret for å sikre oppfølging av tiltak ligger hos fakultetsdirektørene. Det er i dag ingen systematikk for å sjekke at saker er fulgt opp.

UNIVERSITETET I AGDER
SERVICEBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR. 970 546 200 MVA postmottak@uia.no www.uia.no

- Mange skjema er mangelfulle mht informasjon om hvordan liknende situasjoner kan unngås.
- Man ser at det er usikkerhet knyttet til erstatningsansvar. Universitetet mangler ekspertise på det juridiske på dette feltet.
- Informasjon på web bør muligens flyttes til «hjelpe og veiledning».
- Informasjonen er oversatt til engelsk, men skjemaene er ikke publisert på engelsk.

ENDRINGER:
- Fakultetene bør kanskje få oversendt oversikten over alle sakene én gang i året for så å melde inn oppfølging.
- Man bør publisere skjema på engelske websider.
- Ansettelse av ny jurist er på trappene.
- Man må være bevisst avgrensninger mot oppfølging av utagerende studenter.
- Annet?

Det ble vist til at mal for fakultetsrapport del 1 nå etterspør oppfølging av eventuelle rapporter om skade, ulykke eller nestenulykke der studenter er involvert.

Tatt til orientering.

LMU-sak 13/5 **Endringer i kvalitetssikringssystemet – høring**

Forslag til vedtak:
Læringsmiljøutvalget slutter seg til forslag til endringer i kvalitetssikringssystemet.

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

LMU-sak 13/6 **Endringer i mal for fakultetsrapport – høring**

Forslag til vedtak:
Læringsmiljøutvalget slutter seg til forslag til endringer i mal for fakultetsrapport.

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Eventuelt

- **Røykeprosjekt ved UiA**

Eli Stålesen etterspurte det planlagte røykeprosjektet som LMU og AMU i fellesskap skulle igangsette. Sekretariatet tar kontakt med hovedverneombudet vedrørende videre oppfølging.

- **Tidspunkt for undervisningsstart på Campus Grimstad**

Arne Leland påpekte problemer i forbindelse med at undervisningsstart på Campus Grimstad er kl. 8.00. På dette tidspunkt er støttetjenestene, for eksempel IT-hjelp, ofte ikke tilgjengelig. Dette er svært uheldig da det kan oppstå problemer i undervisningssituasjon som det da ikke er mulig å få hjelp med.

LMU stilte spørsmål om begrunnelsen for ulikt tidspunkt for undervisningsstart på de

UNIVERSITETET I AGDER
SERVICEBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR. 970 546 200 MVA postmottak@uia.no www.uia.no

to campusene – 8.00 i Grimstad og 8.15 i Kristiansand.

Saken tas videre til rette vedkommende.

UNIVERSITETET I AGDER
SERVICEBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR. 970 546 200 MVA postmottak@uia.no www.uia.no

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2013/724
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 03.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/16	Studieutvalget	15.03.2013

Søknad om navneendring: Fra Datateknikk til IKT, årsstudium

Bakgrunn
Fakultet for teknologi og realfag søker om navneendring på årsstudium i datateknikk. Nytt navn er IKT, årsstudium. Fakultetet ønsker også endring i opptakskravet til studiet.

Fakultet for teknologi og realfag har gjennom flere år tilbudt et påbyggingsstudium i datateknikk. Dette er et årsstudium som opprinnelig ble opprettet for å gi ferdig utdannede ingeniører fra andre fagområder en tilleggskompetanse innenfor data og dataverktøy. Årsstudiet i datateknikk tilbyr studentene å velge emner fra datastudiet og multimedieteknologi og -design. I samråd med studiekoordinator setter studentene selv sammen individuelle utdanningsplaner i forhold til forkunnskaper og interesser.

Studentene på årsstudiet kan velge emner fra bachelorprogrammet i multimedieteknologi og -design. Opptakskravet til disse er generell studiekompetanse. Fakultetet ønsker derfor å endre opptakskravet til årsstudiet til generell studiekompetanse.

Fakultetsstyret ved Fakultet for teknologi og realfag fattet i møte 28. januar d.å. følgende vedtak i TR-sak 08/13:
1. *Årsstudiet i datateknikk endrer navn til IKT årsstudium. Navneendringen gjelder fra og med høsten 2013.*
2. *Opptakskrav for IKT årsstudium skal være generell studiekompetanse. Studentene må ha nødvendige forkunnskaper for de emnene som inngår i utdanningsplanen deres.*
3. *Dekanus får fullmakt til å ferdigstille dokumentet etter de innspill som fremkom i møtet.*

Sekretariatets kommentarer
Sekretariatet har ingen merknader til den foreslåtte navneendringen eller til at opptakskravet endres til generell studiekompetanse.

F TR-sak 08/13 Navneendring for årsstudiet i datateknikk
or
sl
ag
til
ve

dt
ak
:
1.

2.

3.

Ve

1

UNIVERSITETET I AGDER

Fakultet for teknologi og realfag

TR-sak : 08/13
Møtedato : 28.01.2013
Saksbehandler: Geir Kløkstad
Vedlegg: 0

Navneendring for årsstudiet i datateknikk

Fakultetet har gjennom flere år tilbudt påbyggingsstudiet i datateknikk. Dette er et årsstudium som opprinnelig ble opprettet for å gi ferdig utdannete ingeniører fra andre fagområder en tilleggskompetanse innen data og dataverktøy. Da studiet ble opprettet var det få emner som involverte dataverktøy på de ulike studieprogrammene. Slik som ingeniørfagene har utviklet seg har bruk dataverktøy og programmering fått en stadig større plass innenfor de forskjellige ingeniørprogrammene. Samtidig har man nå også etablert relevante masterprogram for samtlige bachelorprogram i ingeniørfag på fakultetet. Dette har medført at stadig færre ingeniører ønsker å ta påbyggingsstudiet i datateknikk.

Årsstudiet i datateknikk tilbyr studentene å velge emner fra datastudiet og multimedieteknologi og –design. I samråd med studiekoordinator setter studentene selv sammen individuelle utdanningsplaner i forhold til forkunnskaper og interesser. Årstudiet ble etablert før bachelorprogrammet i multimedieteknologi og –design. Etter at bachelorprogrammet i multimedieteknologi og –design ble etablert, har emneporteføljen studentene kan velge i utvidet seg. Instituttet ønske derfor å endre navn på årsstudiet til IKT årsstudium, for at studiet skal få et navn som bedre beskriver emnene studentene kan velge mellom.

Studentene på årsstudiet kan velge blant de fleste emnene på bachelorprogrammet i multimedieteknologi og –design, der opptakskravet er generell studiekompetanse. Man ønsker derfor å endre opptakskravet for årsstudiet til generell studiekompetanse. En slik endring i opptakskravet vil også åpne opp for at flere studenter kan velge studiet. Studenter som ønsker å velge emner fra dataingeniørstudiet må dokumentere at de har nødvendige forkunnskaper for å følge disse emnene. Utdanningsplanen til den enkelte skal settes opp i samråd med studiekoordinator.

Forslag til vedtak:

1. Årsstudiet i datateknikk endrer navn til IKT årsstudium. Navneendringen gjelder fra og med høsten 2013.
2. Opptakskrav for IKT årsstudium skal være generell studiekompetanse. Studentene må ha nødvendige forkunnskaper for de emnene som inngår i utdanningsplanen deres.

Innspill fra fakultetsstyret:
Fullført ettårig forkurs for ingeniørutdanning bør også kvalifisere for opptak til årsstudiet.

Nytt forslag til opptakskrav:
Opptakskrav for IKT årsstudium skal være generell studiekompetanse eller fullført ettårig forkurs for ingeniørutdanning. Studentene må ha nødvendige forkunnskaper for de emnene som inngår i utdanningsplanen deres.

TR-sak 08/13 **Navneendring for årsstudiet Datateknikk påbygging**
Enstemmig vedtatt
1. Årsstudiet i datateknikk endrer navn til IKT årsstudium. Navneendringen gjelder fra og med høsten 2013.
2. Opptakskrav for IKT årsstudium skal være generell studiekompetanse. Studentene må ha nødvendige forkunnskaper for de emnene som inngår i utdanningsplanen deres.
3. Dekanus får fullmakt til å ferdigstille dokumentet etter de innspill som fremkom i møtet.

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2010/1308
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 03.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/17	Studieutvalget	15.03.2013

Studieplan for bachelorprogram i spesialpedagogikk - revisjon etter programevaluering

Bakgrunn
Bachelorprogrammet i spesialpedagogikk gjennomgikk høsten 2011 programevaluering. Rapportene fra programevalueringen ble lagt fram for Studieutvalget i forrige møte. Ettersom det er opptak av et nytt kull studenter til programmet denne våren, har fagmiljøet og fakultetet arbeidet fram en revisjon av studieplanen som her legges fram for Studieutvalget til godkjenning.

Fakultetet oppsummerer endringene i planen som følger:

- Alle spesialpedagogiske emner er rettet mot fagspesifikk kompetanse og bygger på en firedelt tilnærming der det legges vekt på: (a) opplæring i faglig tematikk, (b) opplæring i kartlegging og vurderings-/evalueringsmetoder knyttet til tematikken, (c) opplæring i tiltak og arbeidsmåter innenfor emnets tema og (d) arbeid med å stille kritiske spørsmål rundt etiske dilemmaer og andre utfordringer som kan oppstå innenfor disse områdene.
- Innholdet i programmet rettes i større grad mot spesialpedagogikk som samfunnsrelevant profesjon med både barn og voksne (f.eks. i PED236 Miljøterapeutisk arbeid og PED323 Habilitering og levekår).
- Utvidelse av praksiserfaringer og yrkesrelevante arbeidsformer for studenter (f.eks. i PED153 Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage og PED236 Miljøterapeutisk arbeid).
- Spesialpedagogikk 1 har tidligere vært tilbudt i høstsemesteret, men tilbys nå i vårsemesteret for å tilpasses lærerutdanningens programløp. Bachelorprogrammet i spesialpedagogikk blir påvirket av denne endringen på grunn av felles undervisning.
- Det foreslås også å tilby bachelorprogrammet annethvert år i stedet for hvert tredje år slik tilbudet har vært frem til nå. Dette for å imøtekomme en økende etterspørsel etter studiet. Dessuten har det vært vanskelig for studenter som av ulike grunner må søke permisjon fra studiet å få fullført uten å måtte vente i tre år før emnene igjen tilbys.
- Foreslått modell inneholder et felles emne med Spesialpedagogikk 1 og 35 studiepoeng felles med bachelorprogrammet i pedagogikk.
- Alle emner er omarbeidet til 15 studiepoeng (unntatt hvor krav om 10 studiepoeng i Ex.phil. og Ex.fac. ikke tillater dette).

Revidert plan ble behandlet i fakultetsstyret ved Fakultet for humaniora og pedagogikk 27. februar d.å. Det ble lagt fram følgende forslag til vedtak:
Fakultetsstyret vedtar endringer i studie- og emnebeskrivelser for Bachelor i spesialpedagogikk og ber Studieutvalget foreta den endelige godkjenningen av det reviderte programmet.

Endelig vedtak legges fram for Studieutvalget i møtet.

Sekretariatets merknader
Det er sekretariatets vurdering at fagmiljøet har gjort en rask og grundig jobb i etterkant av evalueringen. Det legges fram skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang for de nye emnene i programmet, og oversikt over pensumlitteratur er vedlagt.

Sekretariatet er av den oppfatning at punktet Vilkår for å gå opp til eksamen med fordel kan ha henvisninger til hvor studentene kan finne nærmere informasjon, f.eks. i Fronter. Fakultetet bes vurdere å ta inn en slik formulering i de ulike emnene.

I en del av emnene kommer det ikke entydig fram om de ulike vilkårene for å gå opp til eksamen gjøres til gjenstand for vurdering. Fakultetet bes ta en gjennomgang av dette punktet i alle emnene og sørge for den nødvendige tydeliggjøring. Slik det nå er formulert, kan man ikke alltid avgjøre hvorvidt vilkårene skal vurderes til bestått eller om de kun skal godkjennes, jf. forskrift om studier og eksamen § 16 nr. 1, siste setning.

Merknader til den enkelte emnebeskrivelse
PED228 Forskningsmetoder
Det mangler omtale av Anbefalte forkunnskaper, eventuelt Forkunnskapskrav.

PED235 Samspill og atferdsvansker
Under Vilkår for å gå opp til eksamen omtales individuell mappeinnlevering. Mappeinnlevering er også del av eksamen og teller 40 %. Mappen kan ikke være både et vilkår for å gå opp til eksamen og del av eksamen, jf. forskrift om studier og eksamen § 1 f. Her defineres vilkår for å gå opp til eksamen som følger: «Prøve eller aktivitet som må være godkjent eller bestått før studenten kan gå opp til eksamen i et emne, men der resultatet ikke inngår i grunnlaget for endelig karakter». Fakultetet må gjøre de nødvendige justeringer her.

PED236 Miljøterapeutisk arbeid
Under Arbeidsformer er siste setning uklar. Fakultetet bes omformulere denne.

PED315 Veiledningsteori og -metode 1
Under Forkunnskapskrav heter det: «60 studiepoeng i pedagogiske emner eller tilsvarende ved opptak til enkeltemne.» Sekretariatet stiller spørsmål om hva som gjelder for ordinære studenter.

Henvendelse fra Avdeling for lærerutdanning
Sekretariatet har mottatt en henvendelse fra dekan ved Avdeling for lærerutdanning som uttrykker bekymring vedrørende organiseringen av praksis i bachelorprogrammet i spesialpedagogikk. Det er varslet et notat om denne problematikken. Notatet vil bli ettersendt til Studieutvalget.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget godkjenner revidert studieplan for bachelorprogram i spesialpedagogikk med de merknader som framgår av saksframlegget.

Vedlegg
1 Forslag til revidert studieplan for bachelorprogram i spesialpedagogikk
2 HP-sak **/13 Revisjon av Bachelor i spesialpedagogikk

Bachelorprogram i spesialpedagogikk
Grunnstudium
180 studiepoeng - 3 år - Kristiansand

Opptakskrav
Generell studiekompetanse

Generell beskrivelse av studiet
Bachelorprogrammet i spesialpedagogikk skal gi en bred kompetanse i å tilrettelegge for læring, utvikling og gode livsvilkår for barn, unge og voksne med særlige behov. Prinsippet om livslang læring i et inkluderende samfunn er et overordnet tema gjennom hele programmet. Programmet følger en progresjon der studentene først blir introdusert for rammer og faglig grunnlag innenfor fagfeltet, med vekt på blant annet sentrale teorier om lærevansker og læringsprosesser, historisk bevegelse fra et segregert spesialpedagogisk tilbud til inkludering, politiske føringer og ulike arenaer der spesialpedagogisk kunnskap anvendes. Over tid skal studentene utvikle en mer spesifikk kompetanse innenfor fire utvalgte områder: språk- og kommunikasjonsvansker, samspill og atferdsvansker, miljøterapeutisk arbeid og habilitering/rehabilitering. Studiet sikter mot å finne en balanse mellom spesialpedagogikkfeltet både som disiplin og profesjon:

- Spesialpedagogikk er en disiplin med etablerte teori og metoder, der det drives forskning og utvikling, samtidig som det er et dynamisk fagfelt i stadig endring hvor ulike meninger og forståelsesmåter møter hverandre.
- Spesialpedagogikk er også en profesjon med røtter i både helsefaglige og pedagogiske profesjonstradisjoner.

Emnene rettet mot fagspesifikk kompetanse bygger på en firedelt tilnærming der det legges vekt på: (a) opplæring i faglig tematikk, (b) opplæring i kartlegging og vurderings-/evalueringsmetoder knyttet til tematikken, (c) opplæring i tiltak og arbeidsmåter innenfor emnets tema og (d) arbeid med å stille kritiske spørsmål rundt etiske dilemmaer og andre utfordringer som kan oppstå innenfor disse områdene. Gjennom hele programmet er det fokus på å kunne se og forstå nedsatt funksjonsevne og læringsutfordringer som et samspill mellom individet og kontekstuelle betingelser. Praksiserfaringer bidrar til at studentene får muligheten til å observere og delta i aktuelle arbeidsarenaer. Målet med studiet er å utdanne kompetente spesialpedagoger som kan bidra til å fremme et likestilt og inkluderende samfunn gjennom å legge til rette for læring og god livskvalitet for barn, unge og voksne med særskilte behov.

Studiets oppbygging

semester			
1. sem. høst	**PED128** **Læring og læringsprosesser (15 sp)**		**PED151** **Innføring i spesialpedagogikk (15 sp)**
2. sem. vår	**PED152** **Språk- og kommunikasjonsvansker (15 sp)**		**PED153** **Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage (15 sp)**
3. sem. høst	**EX-100 Ex.phil.** **Examenphilosophicum (10 sp)**	**EX-105 Ex.fac.** **Examen facultatum, pedagogisk variant (10 sp)** (sammen med bachelorprogram i pedagogikk)	**PED228** **Forskningsmetoder (10 sp)** (sammen med bachelorprogram i pedagogikk)

4. sem. vår	**PED235** **Samspill og atferdsvansker (15 sp)**	**PED236** **Miljøterapeutisk arbeid (15 sp)**
5. sem. høst	**PED315** **Veiledningsteori og -metode I (15 sp)** (sammen med bachelorprogram i pedagogikk)	**PED323** **Habilitering og rehabilitering (15 sp)**
6. sem. vår	**PED320** **Bacheloroppgave i spesialpedagogikk (15 sp)**	**PED324** **Livskvalitet og levekår (15 sp)**

Læringsutbytte
Etter fullført studium skal studenten:

Kunnskap
- ha bred kunnskap innenfor det spesialpedagogiske fagfeltet, herunder fagets historie, politiske og lovmessige føringer, teorimangfold og arbeidsmåter,

- ha kunnskap om ulike vanskeområder og læringsutfordringer innenfor det spesialpedagogiske arbeidsfeltet gjennom hele livsløpet,

- ha inngående kunnskap om inkluderingsbegrepets betydning for spesialpedagogikkfeltet og for læring generelt,

Ferdigheter
- kunne identifisere og kartlegge bekymringsfulle forhold knyttet til ulike vanskeområder og deres betydning for livslang læring og inkludering,

- kunne iverksette forebyggende tiltak og tilrettelegge for livslang læring og inkludering,

- vise selvstendighet og evne til å samarbeide på tvers av faget for å legge til rette for en meningsfull opplæringssituasjon,

- kunne beherske ferdigheter innenfor vitenskapelig metode som man må ha som profesjonell yrkesutøver,

Generell kompetanse
- være i stand til å anvende disiplinens kunnskapsbase og tilegne seg nye kunnskaper og ferdigheter,

- vise evne til å vurdere og formidle spesialpedagogikkens kunnskapsgrunnlag og potensielle bidrag innenfor ulike sammenhenger,

- ha et bevisst forhold til etiske utfordringer knyttet til lovverk, arbeidsmåter og ulike vitenskapelige ståsted innenfor spesialpedagogikkfeltet,

- kunne planlegge, gjennomføre og dokumentere selvstendig akademisk arbeid.

Arbeidsformer
Studiet er basert på arbeid både selvstendig og i gruppe. Det er forelesninger, seminarer, gruppearbeid, oppgaveskriving, selvstudium og andre opplæringsformer. Programmet inkluderer to obligatoriske praksisperioder. Undervisningsspråket er stort sett norsk, men det kan også gis

pensum og forelesninger på engelsk. I hvert av emnene i studiet kan det legges inn krav om obligatorisk undervisning og obligatoriske arbeidskrav.

Vurderingsformer
Det anvendes ulike vurderingsformer, bl.a. skriftlig individuell eksamen, individuell og gruppevis semesteroppgave, mappeinnleveringer, muntlig gruppeeksamen, muntlig individuell eksamen og skriftlig individuell hjemmeeksamen.

Studentutveksling
Det gis mulighet for utenlandsopphold i 4. eller 5. semester etter avtale med instituttet.
UiA har en rekke samarbeidsavtaler med universiteter og høgskoler i utlandet.

Informasjon om aktuelle utvekslingssteder finnes på våre websider om utveksling:
http://www.uia.no/no/content/view/full/239091.

Vilkår for å gå videre i studiet
Studentene skal ha bestått PED151 Innføring i spesialpedagogikk, PED128 Læring og læringsprosesser, og PED153 Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage for å gå videre til PED236 Miljøterapeutisk arbeid. I tillegg til disse 4 emnene, skal studentene ha bestått Ex.phil. og Ex.fac. og PED228 Forskningsmetoder for å kunne gå videre til PED320 Bacheloroppgave.

Yrkesmuligheter og videre utdanning
Fullført bachelorstudium i spesialpedagogikk gir grunnlag for opptak til masterstudium i spesialpedagogikk, pedagogikk eller tilsvarende. Studiet gir ikke undervisningskompetanse i skolen, men anledning til annet arbeid i skoleverket (f.eks. SFO, støtteapparatet, alternative skoletilbud). Barnehagen er også en aktuell arbeidsplass. Studiet er også relevant for ansettelser i forskjellige stillinger i helse- og sosialsektoren og innenfor arbeids- og velferdsforvaltningen (f.eks. kriminal- og rusomsorg, arbeidsinkludering og kultur).

Fører til grad
Fullført studium gir en bachelorgrad i spesialpedagogikk

Studentevaluering
Studieprogramevaluering gjennomføres i tråd med kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.1 ved en årlig evaluering av studieprogrammet i studieråd hvor det deltar studentrepresentanter fra hvert studieår.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Kontaktperson
Instituttleder Astrid Birgitte Eggen, (astrid.b.eggen@uia.no)
Instituttkonsulent Tonny K. Pedersen, (tonny.k.pedersen@uia.no)

PED128 Læring og læringsprosesser
15 sp - høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i pedagogikk, bachelor i spesialpedagogikk, pedagogikk årsstudium

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten, ut fra fire ulike læringsteoretiske perspektiver (se innhold), kunne:
- forklare hva læring er som prosess og som resultat
- forklare hva læring innebærer i ulike kontekster
- vurdere om læring har funnet sted hos en selv eller hos andre
- drøfte hva som kan fremme eller hemme læringsprosessen
- tilrettelegge for egen og andres læring

Innhold
Læring er ett av de mest grunnleggende begrepene i pedagogikk- og spesialpedagogikkstudiene. Studentene skal i dette emnet tilegne seg et grunnlag for å forstå, analysere, tilrettelegge og evaluere egne og andres læringsprosesser og læringsresultater med bakgrunn i fire ulike læringsteoretiske perspektiver, nemlig atferdsteoretiske, kognitive, sosialkognitive og sosiokulturelle perspektiver. Studiet av strategisk læring, motivasjon for læring, læringsforutsetninger og læring i ulike kontekster hører med i denne sammenhengen.

Arbeidsformer
I den timeplanlagte delen av emnet vil det veksles mellom felles formidling av sentralt lærestoff og mer problemorienterte og studentaktive læringsformer i gruppe. Studentene vil få erfaringer med å presentere fagstoff overfor andre og øving i diskusjon og kritisk tenkning sammen med studenter og lærere på et faglig grunnlag. Det forventes at studentene deltar aktivt i seminartimene og forbereder og bearbeider lærestoffet som blir tatt opp der, så vel individuelt som i gruppe.

Vilkår for å gå opp til eksamen
For å kunne gå opp til eksamen må studentene ha bestått alle de fem obligatoriske arbeidskravene, hvorav fire framføres muntlig. For nærmere spesifisering, se semesterplanen.

Eksamen
Eksamen består av en individuell hjemmeeksamen med oppgitt emne over tre dager.
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering

Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumliste

Andersen, P. (2001). Børns læringsstil. *Unge Pædagoger, 4.*

Armstrong, T. (2006). *Mange intelligenser i klasserommet.* Oslo: Abstrakt forlag. Kap.1, 2

Dysthe, O. (2001). Sosiokulturelle teoriperspektiv på kunnskap og læring. I O. Dysthe (red.) *Dialog, samspel og læring.* Oslo: Abstrakt forlag.

Elkjær, B. (2005). Når læring går på arbejde. Frederiksberg C: Samfundslitteratur. Kap.1-2.

Elstad, E. & Turmo, A. (2006). *Læringsstrategier. Søkelys på lærernes praksis*. Oslo; Universitetsforlaget. Kap.1 og 2.

Handal, G. (2006). Studentevaluering av undervisning. I Strømsø, H. I. Lycke, K. H. og P. Lauvås (red.) *Når læring er det viktigste. Undervisning i høyere utdanning.* Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.

Helstrup, T (1999). Oversikt over ulike retninger innen læring og læringsforskning, med vekt på kognitiv psykologi. I O. Dysthe (red.) *Ulike perspektiv på læring og læringsforskning*. Oslo: Cappelen Damm.

Hopfenbeck, T. M. (2006). Læringsstiler – et pedagogisk og etisk stilbrudd? *Utdanning, 12.*

Illeris, K. (2006). Læring i forskellige læringsrum. I K. Illeris (red.), *Læring*. Roskilde: Universitetsforlag. Kap.13.

Imsen, G. (2005). *Elevens verden: Innføring i pedagogisk psykologi, 4.utg.* Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1, 2, 7 – 15, 17.

Ormrod, J. E. (2004). *Human Learning*. UK: Pearson. Kap. 7

Solerød, E. (2005). *Pedagogiske grunnlagsproblemer – i historisk lys*. Universitetsforlaget. Kap.6.

Sørensen, P. M., Breilid, N. & Pedersen, N. K. (2006). Vi lærer ikke bare på skolen. *Spesialpedagogikk, 6.* 4-8.

Woolfolk, A. (2004). *Pedagogisk psykologi.* Tapir Akademisk Forlag. Kap.1-9.

PED151 Innføring i spesialpedagogikk
15 studiepoeng – Høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne beskrive spesialpedagogikkens historie og tradisjoner som profesjon og disiplin
- ha kunnskap om grunnleggende teori og begrep i faget spesialpedagogikk, slik som normalisering, inkludering og tilpasset opplæring, funksjonshemning vs. funksjonsnedsettelse, og sosiale/relasjonelle vs. medisinske/kategoriske perspektiver
- ha kjennskap til følgende vanskeområder: utviklingshemning, autisme, sosiale og emosjonelle vansker, hørsels- og synsvansker, språkvansker og spesifikke lærevansker
- kunne fortolke det juridiske grunnlaget for spesialpedagogiske tiltak og ha kjennskap til de ulike praksisfeltene der disse tiltakene anvendes
- kunne beskrive den spesialpedagogiske tiltakskjeden
- kunne redegjøre for spesialpedagogikkens rolle i et inkluderende læringsmiljø

Innhold
Emnet gir en innføring i feltet spesialpedagogikk i et helhetsperspektiv. Sentralt i emnet er spenningen mellom spesialpedagogikk som profesjon og disiplin, og feltets forhold til allmenpedagogikk. Studentene skal primært forholde seg til spesialpedagogiske arenaer utenfor skolen. Her er arbeid med spesialpedagogikk som en integrert del av profesjonell virksomhet og som selvstendig fag og forskningsfelt fremhevet. Grunnleggende spesialpedagogiske dilemmaer blir drøftet, ikke minst forholdet mellom å gi et formålstjenlig tilbud og risikoen for stigmatisering. I forbindelse med disse dilemmaene blir ulike strømninger i feltet diskutert, for eksempel overrepresentasjon av etniske minoriteter, gutter og spesifikke risikogrupper blant individer som får spesialpedagogisk støtte. I tillegg vil det gis en innføring i de meste utbredte funksjonsnedsettelser gjennom hele livsløpet og det juridiske og administrative grunnlag for spesialpedagogiske tiltak.

Arbeidsformer
Forelesning, seminar, gruppearbeid og individuelt arbeid med veiledning.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Analyse av utvalgt litteratur i gruppe med framlegg i plenum. Bestått prøve om faktakunnskap fra emnet. For nærmere spesifisering, se semesterplanen.

Eksamen
Individuell semesteroppgave (10 sider).
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering
Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Studiepoengreduksjon
PED135 – Spesialpedagogikk som fag og forskningsfelt med 15 sp

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Befring, E. & Tangen, R. (2012). Spesialpedagogikk. Kap. 1-5, 19, 22 og 24. Oslo: Cappelen akademiske forlag.

Dalen, M. (2006). *Så langt det er mulig og faglig forsvarlig*. Oslo: Gyldendal.

Morken, I. (2012). *Normalitet og avvik. Spesialpedagogiske utfordringer: En innføring*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Solli, K. A. (2010). Inkludering og spesialpedagogiske tiltak: Motsetninger eller to sider av samme sak? *Tidsskrift FoU i praksis, 4 (1),* 27-45.

UNESCO (1994). *The Salamanca statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Salamanca, Spain.

Utdanningsdirektoratet. (2005). *Spesialundervisning. Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og undervisning.* Oslo.

Utdanningsdirektoratet. (2007). *Kompetanse for tilpasset opplæring. Artikkelsamling*. Oslo.

Werner, S. (2008). Inkludering som utdanningspolitisk ideal. Hvordan står det til? *Spesialpedagogikk, 9,* 4-13.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED151 Innføring i spesialpedagogikk		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	36	
	Seminardeltakelse	24	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	170	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	20	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	100	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

PED152 Språk- og kommunikasjonsvansker
15 studiepoeng – Vår - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk

Anbefalte forkunnskaper
PED128 Læring og læringsprosesser
PED151 Innføring i spesialpedagogikk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- ha kunnskap om teorier om språkutvikling og ulike modeller som forklarer tale- og skriftspråkbaserte lærevansker
- ha kunnskap om kommunikasjonsteori og ulike former for vansker med kommunikasjon, inkludert utfordringer for barn med minoritetsspråklig bakgrunn
- kunne beskrive hovedtrekkene i språkets oppbygging og funksjon, med vekt på fonologi, morfologi, syntaks og semantikk/pragmatikk
- kunne anvende ulike kartleggingsmetoder og -verktøy for å identifisere forsinket språk- og kommunikasjonsutvikling hos barn
- kunne drøfte sammenhengen mellom språk- og kommunikasjonsvansker og andre vanskeområder
- kunne nyttiggjøre seg modeller for arbeid med barn/unge med språk- og kommunikasjonsvansker
- ha kjennskap til ulike intervensjoner rettet mot forebygging og oppfølging av kommunikasjonsvansker og tale- og skriftspråkbaserte lærevansker (dysleksi)

Innhold
Emnet tar for seg lærevansker i forhold til språk og kommunikasjon i utviklings- og sosialpsykologisk, språkvitenskapelig og spesialpedagogisk perspektiv. Det gis en innføring i teoretiske modeller og empiri om hvordan språklige og kommunikative ferdigheter utvikles i forholdet mellom biologiske faktorer og miljøets påvirkning, med vekt på faktorer som hindrer normalutvikling. Emnet vil belyse sammenhengen mellom språk/kommunikasjon og ulike områder som oppmerksomhetssvikt, atferdsvansker og skriftspråklige lærevansker (dysleksi). Studentene vil lære å analysere betingelser for at utfordringer oppstår i talespråklig og skriftspråklig kommunikasjon, og tilegne seg kunnskap om ulike tilnærminger rettet mot forebyggende og avhjelpende spesialpedagogiske tiltak.

Arbeidsformer
Forelesning, seminar, gruppearbeid og individuelt arbeid med veiledning.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Gjennomført og bestått 3 øvelser med kartleggingsverktøy og 3 refleksjonsoppgaver knyttet til disse.

Eksamen
4-timers individuell skriftlig eksamen.
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering

Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumliste
Austad, I. (2003): *Mening i tekst: teorier og metoder i grunnleggende lese- og skriveopplæring.* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Befring, E. & Tangen, R. (2012). *Spesialpedagogikk.* Kap. 16-17, 20 og 22. Oslo: Cappelen akademiske forlag.

Bele, I. V. (2008). *Språkvansker. Teoretiske perspektiver og praktiske utfordringer*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Dysthe, O. (2001). *Dialog, samspill og læring.* Oslo: Abstrakt forlag.

Engen, T. O. & Kulbrandstad, L. A. (2004): *Tospråklighet, minoritetsspråk og minoritetsundervisning.* Oslo: Gyldendal Akademisk Forlag

Hertzberg, F. & Roe, A. (1999). *Muntlig norsk.* Oslo: Tano Ascheoug.

Høien, T., & Lundberg, I. (2012). *Dysleksi. Fra teori til praksis.* Oslo: Gyldendal akademisk.

Høigård, A. (2005). *Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig.* Oslo: Universitetsforlaget.

Kunnskapsdepartementet (2011). *Vurdering av verktøy som brukes til å kartlegge barns språk i norske barnehager.* Rapport fra Ekspertutvalg nedsatt av Kunnskapsdepartementet 2010/2011

Lorentzen, P. (2003). *Fra tilskuer til deltaker: samhandling og kommunikasjon med voksne utviklingshemmede.* Oslo: Universitetsforlaget.

von Tetzchner, S. & Martinsen, H. (2002). *Alternativ og supplerende kommunikasjon*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Vignes, T. (2007). Kommunikasjon for mennesker med språkvansker: Valg av alternative responsformer. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse, 34 (1),* 13-28.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED152 Språk og kommunikasjonsvansker		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	10	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	30	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	150	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	40	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	30	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	20	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	10	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

PED153 Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage
15 studiepoeng – Vår - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk
Spesialpedagogikk1, halvårsstudium, valgemne innenfor lærerutdanning

Anbefalte forkunnskaper
PED128 Læring og læringsprosesser
PED151 Innføring i spesialpedagogikk
30 studiepoeng pedagogikk (f.eks. PED144/PED146) i lærerutdanning (BLU/GLU) eller tilsvarende

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne identifisere bekymringsfulle forhold knyttet til ulike typer vansker hos barn i barnehage og skole
- ha kjennskap til forskningsbaserte tilnærminger for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp
- ha kunnskap om tilpasset opplæring som kan forebygge behov for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp
- ha kunnskap om utforming og innhold i en sakkyndig vurdering
- kunne skrive en individuell opplæringsplan (IOP)
- ha kunnskap om aktuelle samarbeidspartnere for skole og barnehage med hensyn til barn med spesielle behov

Innhold
Inkluderingsprinsippet står sentralt i dagens skole og barnehage, og gir en overordnet ramme for emnets helhetlige innhold. Emnet gir undervisnings- og læringsteoretisk grunnlag for arbeid med barn og unge med spesielle behov i barnehage og skole. Innføring i praktisk relevante oppgaver sentrale til dette arbeidet inngår i emnet, for eksempel rutiner for gjennomføring av en sakkyndig vurdering, arbeid med individuelle læreplaner og kartlegging av barnets behov og utvikling. I tillegg vil emnet omhandle viktige aspekter ved profesjonelles rolle i tverrfaglig samarbeid og samarbeid med hjemmet.

Arbeidsformer
Forelesning, seminar, gruppearbeid og individuelt arbeid med veiledning.
2 ukers observasjonspraksis i skole/barnehage.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Deltakelse i 2 ukers observasjonspraksis. Godkjent praksisrapport.
Utarbeidelse av en individuell opplæringsplan (IOP) basert på case.

Eksamen
Semesteroppgave i gruppe (20 sider).
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering

Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Studiepoengreduksjon
PED143 Inkludering og tilpasset opplæring

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Befring, E., & Tangen, R. (2012). *Spesialpedagogikk.* Oslo: Cappelen akademiske forlag. Kap. 11-12 og 28-32.

Bjørnsrud, H. & Nilsen, S. (2011*). Lærerarbeid for tilpasset opplæring - tilrettelegging for læring og utvikling*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Eide, G. & Rohde, R. (2009). *Sammen så det hjelper. Metoder i samtaler med barn, ungdom og familier*. Bergen: Fagbokforlaget.

Faxberg, U., Hansson, K., Broberg, A. & Wirtberg, I. (2006). The development of a systemic school-based intervention: Marte Meo and coordination meetings. *Family Process, 45,* 375-389.

Nordahl, T., og Overland, T. (1997). *Individuelle opplæringsplaner. Om tilpasset opplæring i en inkluderende skole*. Ad Notam, Gyldendal, Oslo. Kap 1-8.

Nordahl, T., Sørlie, M. A., Manger, T. & Tveit, A. (2005). *Atferdsproblemer blant barn og unge. Teoretiske og praktiske tilnærminger*. Bergen: Fagbokforlaget.

Nygaard Golf, T. (2009). *Testing på riktig grunnlag?* Spesialpedagogikk, 74.

Sjøvik, P. (2007). *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 4 og 5.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED153 Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	10	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	80	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	60	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	60	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

EX-100 Examen philosophicum
10 sp - høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Førstesemesterstudiet, Skolebibliotekkunnskap bachelorprogram, Biologi bachelorprogram, Statsvitenskap bachelorprogram, Utviklingsstudier bachelorprogram, Pedagogikk bachelorprogram, Religion, etikk og kultur bachelorprogram, Samfunnsendring og kommunikasjon bachelorprogram, Spesialpedagogikk bachelorprogram, Matematikk og fysikk bachelorprogram, Folkehelsearbeid bachelorprogram, Kunst og håndverk bachelorprogram, Idrett bachelorprogram, Arbeids- og velferdssosiologi bachelorprogram, Engelsk bachelorprogram, Rettsvitenskap bachelorprogram, Lektorutdanning i realfag / integrert 5-årig masterprogram, Nordisk språk og litteratur bachelorprogram, Litteratur, film og teater bachelorprogram, Historie bachelorprogram, Kommunikasjon bachelorprogram

Læringsutbytte
Ved endt emne skal studenten ha:
- grunnleggende kjennskap til viktige begrep, epoker og sentrale tenkere i filosofiens historie.
- en kritisk forståelse av filosofiens historie, i den forstand at hovedargumentene for og imot de enkelte tenkeres filosofi skal være kjent.
- kjennskap til de sentrale begrepene og posisjonene innenfor metaetikk og normativ etikk, og deres for- og motargument.
- evne til å gjengi og foreta enkle drøftinger av argumentasjonen i noen sentrale problemstillinger innenfor filosofihistorie og etikk.

Innhold
Emnet inneholder to disipliner, filosofihistorie og etikk:

- Filosofihistorie (2/3) gir en historisk innføring i filosofiske tenkemåter fram til våre dager, og hvordan disse har preget vestlig virkelighetsoppfatning og vitenskap. Ut fra et kritisk perspektiv vektlegges det hvordan ulike filosofiske systemer har konkurrert og avløst hverandre. Dette skal gi studentene grunnlag for en argumentativ refleksjon over egen selvforståelse innenfor en vitenskapelig preget virkelighetsoppfatning.

- Etikk (1/3) gir en systematisk innføring i metaetikk og normativ etikk. Innenfor begge områdene legges det vekt på begrepsavklaringer. Studentene blir gjort kjent med dagens ulike etiske teorier og begrunnelsene for disse. Dette skal gi studentene grunnlag for en argumentativ refleksjon over moralske utfordringer.

Arbeidsformer
Undervisningen vil bli lagt opp som en kombinasjon av forelesninger og seminarer. I tilknytning til seminarene vil studentene arbeide med en individuell semesteroppgave.

Eksamen
2 timers flervalgsprøve (teller 50%); 3 dagers hjemmeeksamen med et omfang på 1700-2300 ord (teller 50%). Gradert karakter.

Vurderingsordning for privatister
5-timers skriftlig eksamen (50%) og muntlig eksamen (50%). Gradert karakter.

Studiepoengreduksjon
EX-900- 1 med 10 studiepoeng
EX-108- 1 med 10 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Ja. Med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Åpent for privatister
Ja

Fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Rachels, J. & Rachels, S. (2007). *Moralfilosofiens elementer*. Fagbokforlaget.

Tollefsen. T. (1998). *Tenkere og ideer.* Ad Notam Gyldendal.

EX-105 Examen facultatum pedagogisk variant
10 sp - høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Pedagogikk bachelorprogram, Spesialpedagogikk bachelorprogram

Læringsutbytte
Pedagogisk del (2/3):

Etter fullført emne skal studenten kunne:
- gjøre rede for hva som kjennetegner det pedagogiske forskningsfeltet, som humanistisk og samfunnsvitenskapelig disiplin
- diskutere hvordan fagets historie kan forklare utviklingen av pedagogikk som selvstendig kunnskapsområde og som vitenskapelig disiplin
- kjenne til ulike vitenskapsteoretiske ståsteder som benyttes i pedagogisk forskning
- ha innsikt i de pedagogiske deldisiplinene filosofi, historie, psykologi og sosiologi, og kunne vurdere hvilke pedagogiske problemstillinger de er relevante for

Vitenskapsfilosofidel (1/3):

Studentene skal ha grunnleggende forståelse av vitenskapens språk, de ulike vitenskapelige metodene, vitenskapens forklaringer, vitenskapelig begrunnelse, sannhetsteorier og ulike ontologiske og epistemologiske posisjoner. Der dette er naturlig, skal studentene ha et reflektert forhold til konkurrerende metoder, skoleretninger og ontologiske posisjoner.

Innhold
Emnet består av to deler: Pedagogisk del (2/3) og vitenskapsfilosofidel (1/3).

Pedagogisk del (2/3) tar for seg det pedagogiske forskningsfeltet, både som humanistisk og som samfunnsvitenskapelig disiplin. Det gis en grundig gjennomgang av pedagogikkens historiske utvikling fra Antikken fram til moderne tid, samt av ulike forståelsesmåter i pedagogisk forskning. Ulike pedagogiske deldisipliner som filosofi, historie, psykologi og sosiologi vil bli presentert og eksemplifisert.

Vitenskapsfilosofidel (1/3) tar for seg vitenskapens språk, de ulike vitenskapelige metodene, vitenskapens forklaringer, begrunnelser, sannhetsteorier og ulike ontologiske og epistemologiske posisjoner.

Arbeidsformer
Forelesninger, kortsvaroppgaver og gruppearbeid.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Pedagogisk del (2/3): Obligatorisk deltakelse i gruppearbeid. Det gis to oppgaver knyttet til undervisningstemaene som gruppene besvarer skriftlig. Studentene gis tilbakemelding i skriftlig eller muntlig form. Bestått - ikke bestått.

Vitenskapsfilosofidel (1/3): Studentene skal avlegge en kortsvarsoppgave i fellesdelen. Kortsvarprøven er bygd opp etter "multiple choice" prinsippet og skal dokumentere bredde i pensum.

Eksamen
Individuell 3-dagers hjemmeeksamen. Temaet tar utgangspunkt i pedagogikkdelen. Gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne
Ja. Med forbehold om ledig kapasitet

Åpent for privatister
Nei

Fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Bjerg, J. (1998). Fortellinger om opdragelse. I J. Bjerg (eds.) *Pædagogik – en grundbog til et fag* (s. 15-73). Hans Reizels Folag, København.

Brown, E. (1998). *Vitenskapsfilosofi.* Fagbokforlaget.

Dale, E. L. (2000). Helga Engs grunnideer for oppdragelsesvitenskap. I E. Buk-Berge, T. Harbo, & F. Hjardemaal (red.) *Pionerer i norsk fagpedagogikk.* Oslo Didaktika Norsk Forlag

Eng, H. 1959. *Barnetegning: fra den første streken til farvetegningen*. Oslo: Cappelen.

Freire, P. (1974). *De undertryktes pedagogikk.* Oslo Gyldendal Norsk Forlag (sider 7-12 og 46- 61).

Gustavsson, B. (2001). Dannelse som reise og eventyr. I T. Kvernbekk (red.) *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet* (s. 31-48). Gyldendal Norsk Forlag, Oslo

Helsvig, K. G. (2004). Johs Sandven – forsknings entreprenør og institusjonsbygger. I H. Thuen & S. Våge (red.) P*edagogiske profiler.* Oslo Abstrakt Forlag.

Jackson, P. W. (1990). *Life in classrooms.* New York: Teachers College Press.

Klette, K. (1988). Klasseromsforskning – I spenningsfeltet mellom systematisk observasjon og etnografiske nærstudier. I k. Klette (red.) *Klasseromsforskning på norsk.* Oslo Ad Notam Gyldendal

Løvlie, L. (1974). *Pedagogisk filosofi for praktiserende lærere.* Pedagogen, 22, 1.

Madsen, U. A. (2003). *Pædagogisk etnografi.* Århus Klim.

Myhre, R. (1996). *Grunnlinjer i pedagogikkens historie.* Oslo Ad Notam Gyldendal.

Noddings, N. (1997). *Pedagogisk filosofi* (s. 25-44). Ad Notam Gyldendal, Oslo

Sandven, J. (1971). *Det teoretiske og metodiske grunnlag for modenhetstesting*. Oslo: Universitetsforlaget.

Schmidt, L_H. (2001). Pædagogikkens egenart: Kunsten at opdrage. I F. Held, 6 F. Olsen (eds.) Introduction til pædagogik (s. 23-41). Frydenlund København

Solerød, E. (2005). Pedagogiske grunnproblemer. Oslo: Tano. kap. 1-3 & 6

Veggland, N. (1977). *Frankfurterskolen og kritisk teori.* Syn og Segn, 77.

Westrheim, K. (2004). Kritisk pedagogikk og multikulturalisme i lys av Freiretradisjonen. *Nordisk Pedagogikk, 3*.

Widerberg, K. (2001). Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt. Universitetsforlaget. Kap. 1.

Wormnæs, O. (1992). Vitenskapsfilosofi. Ad Notam Gyldendal.

PED228 Forskningsmetoder
10 sp - høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Pedagogikk bachelorprogram, Spesialpedagogikk bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne:
- beskrive ulike forskningssyn og vitenskapssyn
- gjengi og anvende kunnskap om sentrale kvalitative og kvantitative forskningsmetoder
- planlegge ulike trinn i en forskningsprosess
- reflektere over etiske aspekter i forskningsprosessen
- gjengi, analysere og tolke empiriske data
- beskrive og vurdere hvordan forskningsrapporter utformes og presenteres

Innhold
I dette emnet gis det kunnskap om sentrale forskningsmetoder. Det gis en innføring i trinnene i en forskningsprosess. Studentene skal få erfaring med bruk av kvalitative og kvantitative forskningsmetoder gjennom gruppeoppgaver. Det gis en innføring i søk etter relevant litteratur i form av trykte og elektroniske tekster.

Arbeidsformer
Forelesninger, gruppearbeid og seminaraktivitet.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Innlevering av 3 gruppeoppgaver som omhandler ulike forskningsmetoder.

Eksamen
6-timers individuell skriftlig eksamen.
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering

Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Studiepoengreduksjon
PED106- 1 med 10 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Ja

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Bjørndal, A., & Hofoss, D. (2004). *Statistikk for helse- og sosialfagene.* Gyldendal norsk forlag.

Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora. (2006). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi.*

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitative forskningsintervju.* Oslo: Gyldendal akademisk.

Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse. Kvalitative metoder i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

PED235 Samspill og atferdsvansker
15 studiepoeng - Vår - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk

Anbefalte forkunnskaper
PED151Innføring i spesialpedagogikk
PED128 Læring og læringsprosesser
PED153Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- ha kunnskap om ulike teorier knyttet til relasjoner, samspill og tilknytning
- kunne reflektere over hvordan egne verdier og egen samspillkompetanse påvirker samspillet med andre
- kunne identifisere etiske utfordringer en som spesialpedagog står overfor i møte med barn, unge og voksne med atferdsvansker, og i møte med deres familie og nettverk forøvrig
- kunne anvende ulike kartleggingsmetoder og -verktøy for å identifisere bekymringsfulle forhold knyttet til samspill og atferdsvansker
- ha kunnskap om hvordan en kan legge til rette for gode samarbeidsprosesser i et utviklende læringsmiljø med hovedvekt på pedagogisk ledelse
- ha kjennskap til ulike intervensjoner rettet mot forebygging og oppfølging av atferdsvansker

Innhold
Emnet tar utgangspunkt i samspill og atferdsvansker i barnehage, skole og i samfunnet forøvrig. Emnet omfatter spesialpedagogisk og praksisnært arbeid som forebygging, kartlegging og tidlig intervensjon. Relevante etiske problemstillinger i spesialpedagogisk arbeid og tverrfaglig samarbeid med barn og unge med atferdsvansker blir drøftet. Emnet legger vekt på læringsmiljøets betydning for forebygging av atferds- og samspillsvansker, og fokuserer på hvordan man som spesialpedagog kan tilrettelegge for mestring og positiv utvikling.

Arbeidsformer
Forelesning, seminar, gruppearbeid og individuelt arbeid med veiledning.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Deltagelse på 2-dagers samspillseminar. Bestått individuell mappeinnlevering fra arbeid i gruppe.

Eksamen
Muntlig eksamen (teller 60 %). Mappeinnlevering (teller 40 %).
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering

Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Studiepoengreduksjon
PED224 Relasjoner og samspill med 15 sp

Tilbys som enkeltemne
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Arnesen, A. (2003). De "sårbare" barna og de "farlige kategoriene". I E. Befring (red.), *Sosiale og emosjonelle vansker hos barn – problemer, utfordringer og muligheter*, 51-59. Oslo: Voksne for barn.

Eide, K., Qureshi, N. A., Rugkåsa, M. & Vike, H. (2009). *Over profesjonelle barrierer. Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Helgeland, I. M. (2009). *Ungdom i alvorlig trøbbel. Veier til forandring*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kvello, Ø. (2009). *I Utredning av atferdsvansker, omsorgsvikt og mishandling*. Oslo: Universitetsforlaget.

Linder, A. (2009). *Pædagogisk relationsarbejde i bredden, dybden og højden.* Fredrikshavn: Dafolo.

Lund, I. (2012). *Tydelige voksne: Når atferd utfordrer.* Kristiansand: Portal.

Lund, I. (2012). *Det stille atferdsproblemet. Innagerende atferd i barnehage og skole.* Bergen: Fagbokforlaget. Kap 1, 2 og 6.

Midthassel, U. V., Bru, E., Ertesvåg, S. K. & Roland, E. (2011). *Sosiale og emosjonelle vansker. Barnehagens og skolens møte med sårbare barn og unge*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 2, 3, 4, 6 og 8.

Nordahl, T., Sørlie, M., & Manger, T. (2005). *Atferdsproblemer blant barn og unge. Teoretiske og praktiske tilnærminger.* Bergen: Fagbokforlaget. Utvalgte kapitler.

Nordahl, T., Mausethagen, S. & Kostøl, A. (2009): *Skoler med liten og stor forekomst av atferdsproblemer. En kvantitativ og kvalitativ analyse av forskjeller og likheter mellom skolene*. Rapport nr. 3. Elverum: Høgskolen i Hedmark.

Midthassel, U. V., Bru, E., Ertesvåg, S. K. & Roland, E. (2011). *Sosiale og emosjonelle vansker. Barnehagens og skolens møte med sårbare barn og unge*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 2- 4, 6 og 8.

Salmivalli, C. (2001). Feeling good about oneself, being bad to others. Remarks on self-esteem, hostility and aggression behaviour. *Aggression and violent behaviour, 6,* 375-393.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED235 Samspill og atferdsvansker		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	20	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	150	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	80	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	20	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	80	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

PED236 Miljøterapeutisk arbeid
15 studiepoeng - Vår - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk

Forkunnskapskrav
PED151 Innføring i spesialpedagogikk
PED128 Læring og læringsprosesser
PED153 Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- ha kunnskap om miljøterapeutisk arbeid innenfor barneverninstitusjoner, barnehage/skole, fritid og alternative botilbud
- kunne kartlegge, analysere og tilrettelegge trygge og utviklende miljøer for barn, unge og voksne med særskilte behov
- kunne kartlegge individuelle forutsetninger og tilrettelegge for personlig utvikling, læring og selvbestemmelse innenfor bolig, opplæring, arbeid og fritid
- ha kjennskap til traumebasert omsorg i møte med barn utsatt for fysiske, psykiske eller
- seksuelle overgrep
- kunne gjøre rede for hvordan hjelpere kan bidra til å etablere og videreutvikle brukerens sosiale nettverk

Innhold
Emnet tar opp teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger til miljøterapeutisk arbeid, for eksempel hvordan man kan legge til rette for inkludering, hindre stigmatisering, nettverksarbeid, VSR-arbeid (verdsetting av sosial rolle) og bruke økologisk kartleggingsverktøy. Selvbestemmelse, mestring og motivasjon er også sentrale elementer. Emnet tar videre opp tverrkulturell tilrettelegging, opplæring til trygg seksualitet og traumebasert omsorg. Studentene skal også ha innsikt i temaer rundt mishandling og overgrep og juridiske forhold knyttet til dette. I tillegg legges det vekt på organisasjons- og systemkunnskap om skole, fritid, barnevern og alternative botilbud.

Arbeidsformer
Forelesning, seminar, gruppearbeid og individuelt arbeid med veiledning.
Veiledet praksis deltakelse individuelt eller i gruppe.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Praksisperiode med obligatorisk fremmøte. Godkjent praksisrapport. Presentasjon av erfaringer fra praksis i plenum.

Eksamen
Prosjektoppgave i gruppe.
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering

Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Askheim, O. P. (2003). *Fra normalisering til empowerment. Ideologier og praksis i arbeid med funksjonshemmede.* Oslo: Gyldendal Akademisk. Utvalgte kapitler.

Barne- og likestillingsdepartementet (2006). Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten. En veileder.

Fuglerud, Ø. og Hylland Eriksen, T. (2007). *Grenser for kultur? Perspektiver fra norsk minoritetsforskning.* Oslo: Pax. Utvalgte kapitler.

Garsjø, O. (2008). *Institusjon som hjem og arbeidsplass*. Oslo: Gyldendal akademisk. Utvalgte kapitler.

Gendel, L (1966). Sex Education patterns and professional responsibility? *Southern Medical Journal*, 24, 411-416.

Gjærum, B., Grøholt, B og Sommerschild, H. (red) (2007). *Mestring som mulighed: i mødet med børn, unge og deres forældre.* København: Hans Reitzel

Gundersen, K., & Moynahan, L. (2006). *Nettverk og sosial kompetanse*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Killén, K. (2004). Sveket. Omsorgssvikt er alles ansvar. Oslo: Kommuneforlaget. Utvalgte kapitler.

Killén, K. (2010). *Sveket II. Ansvar og behandling*. Oslo: Kommuneforlaget. Utvalgte kapitler.

Larsen, E. (2004). *Miljøterapi med barn og unge. Organisasjonen som terapeut.* Oslo. Universitetsforlaget.

Løvaas, Ole Ivar (2003). Opplæring av mennesker med forsinket utvikling: grunnleggende prinsipper. Oslo: Gyldendal akademisk. Utvalgte kapitler.

Shakespeare T. (2000) Disabled Sexuality: Toward Rights and Recognition [in] *Sexuality and Disability*, Volume 18, Number 3.

Øvreeide, H. (2000). *Samtaler med barn. Metodiske samtaler med barn i vanskelige livssituasjoner* (2. utg. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlag.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED236 Miljøterapeutisk arbeid		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	10	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	80	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	60	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	60	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

PED315 Veiledningsteori og -metode I
15 sp - høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Pedagogikk bachelorprogram, Spesialpedagogikk bachelorprogram

Forkunnskapskrav
60 studiepoeng i pedagogiske emner eller tilsvarende ved opptak til enkeltemne.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne:
- sette veiledning inn i et pedagogisk, didaktisk og kritisk perspektiv
- planlegge, gjennomføre og vurdere veiledning
- reflektere over etiske dilemma knyttet til veiledningspraksis
- klargjøre og forstå veiledningens betydning i individuelt rettede læringsprosesser
- diskutere og anvende sentrale veiledningsmodeller og prinsipper

Innhold
Emnet retter seg i hovedsak mot veiledning på individnivå i tilknytning til arbeid med ulike veiledningsformer i offentlig og privat næringsliv, skole, helse- og sosialfeltet, organisasjoner, lag, institusjoner, osv. Emnet tar for seg veiledningsbegrepet og sentrale veiledningsmodeller og prinsipper. Hovedformer for veiledning blir presentert, og studenten skal sette veiledning inn i et pedagogisk, didaktisk, kritisk og etisk perspektiv. Emnet skal primært gi grunnlag for å utøve en-til-en veiledning og fokuserer på veiledningens betydning i individuelt rettede læringsprosesser.

Arbeidsformer
Emnet vil være bygget opp rundt fellessamlinger, basisgrupper, praktiske veiledningsøvelser og skriftlige arbeider. Arbeidsmåtene ved fellessamlingene vil variere mellom forelesninger, "praksisseminar" (øvelser) og gruppearbeid.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Deltagelse i 6 timers praksisseminar. Levere fem logger fra basisgruppearbeid rundt utdelte oppgaver. Godkjent praksisrapport.

Eksamen
Muntlig gruppeeksamen med individuell karakter.
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering
Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Studiepoengreduksjon
PED213- 1 med 10 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Ja. Med forbehold om ledig kapasitet

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Bjørndal, C. (2011). *Det vurderende øyet*. Gyldendal akademisk. Kap. 2.

Gjems, L. (1995). *Veiledning i profesjonsgrupper*. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 1-4.

Kokkersvold, E. & Mjelve, H. (2003). *Mellom oss. Trening av kommunikasjon i gestaltperspektiv*. Gyldendal. Kapittel 1-6.

Langslet, G. J. (2000). *LØFT. Løsningsfokusert tilnærming til organisasjonsutvikling, ledelsesutvikling og konfliktløsning*. Ad Notam.

Lauvås, P. & Handal, G. (2000). *Veiledning og praktisk yrkesteori*. Akademix. Kap. 1-4 & 8-9

Lingås, L. G. (2011). *Etikk for pedagoger*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Mathisen, P. & Høigaard, R. (2004). *Veiledningsmetodikk*. Høyskoleforlaget.

Mathisen, P. & Høigaard, R. (2002). De veiledningslike samtalene. *Norsk pedagogisk tidsskrift, 6*.

Mathisen, P. & Kristiansen, A. (2005). Etiske retningslinjer i profesjonelle veiledningsforhold. *Norsk pedagogisk tidsskrift.*

Pettersen, R. & Løkke, J. (2004). *Veiledning i praksis*. Universitetsforlaget. Kap. 4-5 og 8.

Skagen, K. (2004). *I veiledningens landskap.* Høyskoleforlaget.

Tveiten, S. (2007). *Den vet best hvor skoen trykker*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 2, 3 og 5

Tveiten, S. (2008). *Veiledning - mer enn ord.* Bergen: Fagbokforlaget.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED315 Veiledningsteori og metode 1		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	54	
	Seminardeltakelse	6	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	182	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	42	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	4	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	2	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

PED323 Habilitering og rehabilitering
15 studiepoeng - Høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk

Anbefalte forkunnskaper
PED236 Miljøterapeutisk arbeid

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- ha kunnskap om målsettinger med habilitering og rehabilitering, blant annet empowerment-tenkning og inkludering, og utfordringer knyttet til realisering av disse
- kjenne til rammer for brukeroppfølging og arbeidsinkludering
- kunne identifisere ressurser og utfordringer hos mennesker med særskilte behov, analysere disse og sette inn individ- og miljørettede tiltak for å legge til rette arbeidssituasjonen
- ha kjennskap til hvordan en som profesjonell kan bidra til gode overganger mellom skole og arbeid
- ha oversikt over hjelpeapparatet og bruk av sentrale verktøy og arbeidsmetoder som handlingsplaner og individuelle planer (IP)
- kunne tilrettelegge for godt samspill mellom profesjonell og bruker
- kunne sikre koordinert tverretatlig innsats overfor mennesker med komplekse bistandsbehov

Innhold
Emnet tar for seg ideologiske, teoretiske og forskningsbaserte tilnærminger til habilitering og rehabilitering. Oppmerksomheten rettes mot arbeidsinkludering, og det legges spesiell vekt på forebyggende arbeid, tidlig inngripen og tilrettelegging av et inkluderende arbeidsliv. Blant annet undervises det i relevant lovverk innenfor NAV-systemet og virkemidler og tiltak som brukes i tilrettelegging av arbeidslivet. Emnet gir oversikt over hjelpeapparatet og ulike aktørers roller og ansvar. Emnet presenterer utfordringer og muligheter for bedre samhandling mellom etater og i møtet mellom hjelper og bruker. Forskningsbasert kunnskap om tilrettelegging av overgangen mellom skole og arbeid står sentralt i emnet. Det samme gjør arbeid med planverktøy som individuell plan og handlingsplan.

Arbeidsformer
Forelesning, seminar, gruppearbeid og individuelt arbeid med veiledning.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Bestått gruppeoppgave. Bestått individuell oppgave: Utarbeiding av handlingsplan basert på kasus.

Eksamen
Individuell skriftlig hjemmeeksamen over fem dager.
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering
Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Studiepoengreduksjon
PED321 Rammer og faglig grunnlag for arbeid med attføring 15 sp

Tilbys som enkeltemne
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Arbeids- og velferdsdirektoratet (2009). *Regelverk for arbeidsrettede tiltak*.

Askheim, O. P. (2003). *Fra normalisering til empowerment. Ideologier og praksis i arbeid med funksjonshemmede*. Oslo: Gyldendal Akademisk. Utvalgte kapitler.

Attføringsbedriftene i NHO Service. (2013). Bransjestandarder og fagkonsept for AMB, VTA, AB og APS. [http://www.attforingsbedriftene.no/kompetanse/bransjestandarder-og-fagkonsept.aspx]

Helsedirektoratet. (2009). *Habilitering av barn og unge*. Oslo: Helsedirektoratet ved Trykksaksekspedisjonen.

Hernes, T., Heum, I., & Haavorsen, P. (2009). *Arbeidsinkludering. Om det nye politikk- og praksisfeltet i velferdsnorge*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Norvoll, R. & Fossestøl, K. (2010). *Funksjonshemmede og arbeid*. *En kunnskapsstatus.* AFI-notat 13.

Rønning, R., & Solheim, L. J. (2000). *Hjelp på egne premisser? Om brukermedvirkning i velferdsstaten*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Solvang, P. K., & Slettebø, Å. (Red.). (2011). *Rehabilitering. Individuelle prosesser, fagutvikling og samordning av tjenester.* Oslo: Gyldendal akademisk. Utvalgte kapitler.

St.meld. nr. 9 (2006-2007). *Arbeid, velferd og inkludering*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Utvalgte kapitler.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED323 Habilitering og rehabilitering		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	10	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	150	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	40	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid	10	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	60	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	20	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	40	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

PED320 Bacheloroppgave i spesialpedagogikk
15 sp - vår - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk

Forkunnskapskrav
Studentene må ha bestått alle eksamener i studiets første 2 år for å kunne gå videre til PED 320 Bacheloroppgave.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne formulere en relevant problemstilling innenfor det spesialpedagogiske fagfeltet
- kunne planlegge, gjennomføre og dokumentere et selvstendig, faglig arbeid
- kunne anvende en vitenskapelig tenkemåte og relevante teorier i relasjon til en problemstilling
- kunne demonstrere at en har fordypet seg i et spesialpedagogisk område gjennom å formidle eksisterende kunnskap på feltet
- ha kunnskap om metoder og de strukturelle sidene ved å gjennomføre en empirisk eller teoretisk oppgave
- kunne presentere og diskutere teori og funn på en faglig tilfredsstillende måte
- kunne reflektere over forskningsetiske dilemmaer

Innhold
Oppgaven skal være relatert til både praktiske og teoretiske problemstillinger innenfor et eller flere av emnene i studiet. Gjennom dette arbeidet skal den enkelte studenten vise spesialpedagogiske kunnskaper og teoretisk innsikt. Oppgaven kan være et empirisk arbeid, et litteraturstudium eller et utviklingsarbeid. Dersom studenten velger å gjennomføre et empirisk arbeid, må oppgaven likevel ha et teoretisk fundament. Studentene skal velge tema og utarbeide en prosjektbeskrivelse som skal godkjennes av veileder. Bacheloroppgaven tar utgangspunkt i studentens eget forslag til tema, men kan også gjennomføres i samarbeid med et pågående forsknings- eller utviklingsarbeid på UiA. Krav til utforming av oppgaven blir nærmere presentert ved studiestart.

Arbeidsmåter
Seminarer, veiledning og selvstendig arbeid. Det gis to individuelle veiledningsøkter og én veiledning i gruppeveiledningsseminar. Veiledning er obligatorisk.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Vilkår for å gå opp til eksamen er frammøte til obligatorisk seminar og framlegg av prosjektet. Tema og problemstilling skal godkjennes av faglærer/veileder.

Eksamen
Bacheloroppgave - et individuelt arbeid over et selvvalgt tema.
Oppgaven utgjør ca. 30-40 sider (ekskludert vedlegg).
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering
Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Dalland, O. (2012). Metode og oppgaveskriving. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED320 Bacheloroppgave		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger		
	Seminardeltakelse	10	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	40	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	60	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	280	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

PED324 Livskvalitet og levekår
15 studiepoeng - Vår – Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bachelor i spesialpedagogikk

Anbefalte forkunnskaper
PED236 Miljøterapeutisk arbeid
PED323 Habilitering og rehabilitering

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne beskrive utfordringer med å definere livskvalitet og levekår, og begrepenes bruk i målstyring og individuell tilrettelegging
- ha kunnskap om ulike måter å måle livskvalitet og levekår, og om debatten rundt denne prosessen
- kunne redegjøre for helse- og sosialpolitiske føringer og for hvordan prioriteringer får konsekvenser for ulike brukergrupper med hensyn til livskvalitet og levekår
- kjenne til aktører og beslutningsprosesser i helse- og sosialtjenesten
- ha kunnskap om tiltak som kan bidra til å utforme nye funksjonsfremmende strukturer og livsvilkår rundt mennesker med spesielle behov
- kunne redegjøre for risikofaktorer for dårlig levekår og livskvalitet

Innhold
I emnet drøftes spørsmål om livskvalitet og levekår primært på et overordnet plan der «policy» og kunnskap om velferdssystemet vektlegges. Dette gir mulighet til å sy sammen de ulike områdene som er dekket i bachelorstudiet i spesialpedagogikk i et helhetlig bilde. Studentene vil videre fokusere på hvordan profesjonelt spesialpedagogisk arbeid kan hjelpe til med å forbedre livskvalitet og levevilkår gjennom hele livsløpet, og da særlig med vekt på et systemteoretisk perspektiv. Samtidig vil emnets teoretiske vinkling komplimentere bacheloroppgaven ved å gi generell kunnskap om politiske dagsaktuelle trender (f.eks. universell utforming og antidiskrimineringslover) med innvirkning på livskvalitet og levekår hos utsatte grupper.

Arbeidsformer
Forelesning, seminar, gruppearbeid og individuelt arbeid med veiledning.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Individuell skriftlig oppgave knyttet til temaet i bacheloroppgaven. Fremlegg på seminar.

Eksamen
Muntlig eksamen
Vurderingsuttrykk: Gradert karakter.

Studentevaluering
Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Studiepoengreduksjon
PED204 - Livskvalitet og levevilkår
PED319 - Vurdering av spesialpedagogisk arbeid

Tilbys som enkeltemne
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensumlitteratur
Askheim, O. P. (2003). *Fra normalisering til empowerment: ideologier og praksis i arbeid med funksjonshemmede*. Gyldendal akademisk.

Befring, E., & Tangen, R. (2012). *Spesialpedagogikk*. Oslo: Cappelen akademisk forlag. Kap 13.

Bø, I., & Schiefloe, P. M. (2007). *Sosiale landskap og sosial kapital. Innføring i nettverkstenkning.* Universitetsforlaget. Kap 6.

Frønes, I. & Strømme, H. (2010). *Risiko og marginalisering: norske barns levekår i kunnskapssamfunnet.* Gyldendal akademisk

Grebstad, U. B. (2012). *Sosialhjelp og levekår i Norge*. Statistisk sentralbyrå.

Halvorsen, K. (2010). *Grunnbok i helse og sosialpolitikk 4.utgave.* Universitetsforlaget

Nilsen, W., Skipstein, A., Gustavson, K. (2012). *Foreldrekonflikt, samlivsbrudd og mekling: Konsekvenser for barn og unge*. Folkehelseinstitutt.

Næss, S., Moum, T., & Eriksen, J. (2011). *Forskning om det gode liv.* Oslo: Fagbokforlaget.

Schalock, R., & Verdugo Alonso, M. A. (2002). *Handbook on quality of life for human service practitioners.* Washington, DC: AAMR.

Soresi, S., Nota, L., & Wehmeyer, M. L. (2011). Community involvement in promoting inclusion, participation and self-determination. *International Journal of Inclusive Education, 15,* 15-28.

Øia, T. & Fauske, H. (2010). *Oppvekst i Norge.* Abstrakt.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	PED324 Livskvalitet og levekår		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…… ……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	20	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	160	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	100	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	20	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	10	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

UNIVERSITETET I AGDER
FAKULTET FOR HUMANIORA OG PEDAGOGIKK

Arkivsak: **2010/1308**
Saksbeh: **Tonny R. Kvestad Pedersen**
Dato: **14.02.2013**

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Fakultetsstyret for fakultet for humaniora og pedagogikk	27.02.2013

Revisjon av Bachelor i spesialpedagogikk

Hva saken gjelder

Høsten 2011 gjennomgikk bachelorstudiet en programevaluering. Revisjonsarbeidet begynte i mars 2012 med utgangspunkt i evalueringen. I tråd med evalueringspanelets anbefalinger var det i revisjonsarbeidet lagt vekt på helhet, innhold og læringsutbytte, sammenheng og sammensetning av emner, variasjon i undervisningsformer og vurderingsformer, praksisrelatering og yrkesrelevans, målgruppe, læringsmiljø og programtilhørighet. Endringene er gjennomført i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret vedtar endringer i studie- og emnebeskrivelser for Bachelor i spesialpedagogikk og ber Studieutvalget foreta den endelige godkjenningen av det reviderte programmet.

Terje Tellefsen

Saksunderlag
Bachelorprogrammet i spesialpedagogikk har vært tilbudt hvert tredje år fra og med høsten 2004. Oppstart med et fjerde kull er planlagt fra høsten 2013. Studiet er et disiplinstudium som kvalifiserer for opptak til masterstudiet samtidig som det gir mulighet for arbeid i ulike stillinger i opplæringssektoren, støtteapparatet, og andre institusjoner der barn, unge og voksne har behov for særskilt støtte og tilrettelegging for læring.

Programevaluering og revisjon
Høsten 2011 gjennomgikk bachelorstudiet en programevaluering. Evalueringspanelet bestod av ett medlem fra Universitetet i Tromsø, ett fra Universitetet i Oslo og to medlemmer fra UiA samt en student på bachelorprogrammet. Mandatet for panelet var å vurdere programmet i forhold til helhet og sammenheng.

Revisjonsarbeidet begynte i mars 2012 med utgangspunkt i evalueringen. I tråd med evalueringspanelets anbefalinger var det i revisjonsarbeidet lagt vekt på helhet, innhold og læringsutbytte, sammenheng og sammensetning av emner, variasjon i undervisningsformer og vurderingsformer, praksisrelatering og yrkesrelevans, målgruppe, læringsmiljø og programtilhørighet.

Nye endringer i kravene om innhold i lærerutdanning, en oppfordring om overgang til 15 studiepoengs emner (S-Sak 31/09) og muligheten til å spare ressurser gjennom felles undervisning gjorde det hensiktsmessig å revidere Spesialpedagogikk 1 i sammenheng med bachelor i spesialpedagogikk. Revisjonsarbeidet ble også sett i sammenheng med bachelor og master i pedagogikk, vitenskapelig kompetanse og profil ved instituttet, samt instituttets ressursrammer.

Oppsummering av sentrale endringer:
Basert på anbefalinger fra evalueringspanelet er følgende fulgt opp:

- Alle spesialpedagogiske emner er rettet mot fagspesifikk kompetanse og bygger på en firedelt tilnærming der det legges vekt på: (a) opplæring i faglig tematikk, (b) opplæring i kartlegging og vurderings-/evalueringsmetoder knyttet til tematikken, (c) opplæring i tiltak og arbeidsmåter innenfor emnets tema og (d) arbeid med å stille kritiske spørsmål rundt etiske dilemmaer og andre utfordringer som kan oppstå innenfor disse områdene.
- Innholdet i programmet rettes i større grad mot spesialpedagogikk som samfunnsrelevant profesjon med både barn og voksne (f.eks. i PED236 - Miljøterapeutisk arbeid og PED323 - Habilitering og levekår).
- Utvidelse av praksiserfaringer og yrkesrelevante arbeidsformer for studenter (f.eks. i PED153 - Spesialpedagogisk arbeid i skole og barnehage og PED236 – Miljøterapeutisk arbeid)

Videre foreslår instituttet følgende overordnede endringer.

- Spesialpedagogikk 1 har tidligere vært tilbudt i høstsemesteret, men tilbys nå i vårsemesteret for å tilpasse lærerutdanningens programløp. Bachelorprogrammet i spesialpedagogikk blir påvirket av denne endringen på grunn av felles undervisning.
- Instituttet foreslår også å tilby bachelorprogrammet annet hvert år i stedet for hvert tredje år slik tilbudet har vært frem til nå. Dette for å imøtekomme en økende etterspørsel etter dette studiet. Dessuten har det vært vanskelig for studenter som av ulike grunner må søke permisjon fra studiet å få fullført uten å måtte vente i tre år før emnene igjen tilbys.
- Foreslått modell inneholder et felles emne med Spesialpedagogikk 1 og 35 studiepoeng felles med bachelor i pedagogikk.
- Alle emner er omarbeidet til 15 studiepoeng (unntatt hvor krav om 10 studiepoeng i Ex. Phil. og Ex.Fac ikke tillater dette).

Vedlegg

1 Studieplan for Bachelor i spesialpedagogikk 2013-2016

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2010/1301
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 05.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/18	Studieutvalget	15.03.2013

Studieplan for bachelorprogram i historie - revisjon etter programevaluering

Bachelorprogrammet i historie gjennomgikk programevaluering i 2012. Rapporter fra evalueringen ble lagt fram for Studieutvalget i møte 29. november 2012.

Det framgår av rapportene at evalueringspanelet i stor grad var fornøyd med oppbygningen av programmet. Panelet kom imidlertid med følgende ideer til forbedring:
- Program og emnebeskrivelser må gjennomgås kritisk. Vurdere å ta inn tredelte læringsutbytter også på emnenivå.
- Portprøvens funksjon bør vurderes.
- Åpent eller lukket studium må vurderes.
- Vurderingsformene, forholdet mellom muntlige og skriftlige må vurderes.
- Studentutveksling: Bedre tilrettelegging.
- Læringsmiljø og programtilhørighet: Etablere faglig-sosiale arenaer.
- Den varierende strykprosenten på årsstudiet må vurderes grundig. Den høye strykprosenten på HI-110 må ha et spesielt fokus. Panelet foreslår bl.a. arbeidsseminarer.

Fagmiljøet kommenterer følgende:
På emnenivå er tredelingen av læringsutbyttet gjennomført uten at det framkommer i teksten med bruk av begrepene *kunnskaper, ferdigheter* og *generell kompetanse*.

Portprøvene var tidligere en enkel port for å skille ut ikke reelle studenter. De neste årene skal portprøven fortsatt skille ut ikke reelle studenter, men i tillegg vektlegge faktakunnskap, vurderingsevne og motivere studentene for arbeid med faget.

Studiet er åpent for alle kvalifiserte studenter. Fagmiljøet i historie ønsker ikke å lukke studiet og mener at portprøvene *har* vært en port for å skille ut ikke reelle studenter, men ønsker å heve nivået for portprøvene, i tråd med panelets forslag.

Det er ikke gjort endringer med hensyn til forholdet mellom muntlig og skriftlig vurderingsform. Med så store kull som det er på historie, er det av ressurshensyn vanskelig å gjennomføre muntlig eksamen. På påbyggingen der kullene er mindre enn på førsteåret, er muntlig en del av eksamensformen.

Muligheten for studentutveksling er utvidet til også å gjelde 4. semester, eventuelt hele 2. studieår. Bacheloroppgaven må i så fall skrives i utlandet, og de tre veiledningsøktene gis på skype/e-post. Et annet alternativ er å ta ett av påbyggingsemnene i utlandet, sammen med valgfrie emner og utsette bacheloroppgaven til 3. studieår.

Som et tiltak for å skape programtilhørighet mener fagmiljøet at særlig de rent sosiale, men også de faglig-sosiale tiltakene, primært bør være studentstyrt og studentdrevet på årsstudiet. På påbyggingsnivå bør fagmiljøet i større grad involvere seg i faglig-sosiale tiltak.

HI-110 har fått et spesielt fokus pga den høye strykprosenten (over 50 %). Emnet innbefatter store deler av Norges og Europas historie og har til nå hatt én eksamen i slutten av semesteret. Fra høsten 2013 går en inn for at eksamen deles i to med én eksamen midt i semesteret for temaene fram til 1500. Siste del av høsten gjennomgås temaene for perioden 1500-1800. Denne eksamen kommer i ordinær eksamensperiode om høsten. I tillegg vil det bli gitt arbeidsseminarer, som anbefalt av panelet, for bedre oppfølging av studentene.

Det er fagmiljøets oppsummering at bachelorprogrammet i historie i sin helhet er blitt grundig gjennomgått og revidert.

Fagmiljøet og fakultetet har nå arbeidet fram en revisjon av studieplanen som her legges fram for Studieutvalget til godkjenning.

Revidert plan ble behandlet i fakultetsstyret ved Fakultet for humaniora og pedagogikk 27. februar d.å. Det ble fattet følgende vedtak:
Fakultetsstyret vedtar nye emner og endringer i studie- og emnebeskrivelsene for bachelorprogrammet i historie og ber Studieutvalget foreta den endelige godkjenningen av endringene i programmet.

Sekretariatets merknader
Det er sekretariatets vurdering at fakultetet på en god måte har fulgt opp programevalueringen og arbeidet grundig med planen. Studentevaluering omtales på både program- og emnenivå, og skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang legges fram.

Under punktet Vurderingsformer står det semesteroppgave/mappevurdering. Sekretariatet stiller spørsmål om ikke denne bruken av skråstrek er misvisende, da den indikerer at semesteroppgaven og mappevurderingen er det samme.

Omtalen av at bachelorprogrammet i historie kvalifiserer for undervisning er korrekt per nå. Det er imidlertid varslet endringer i opptakskravene til PPU, og dette vil medføre behov for revisjon av teksten. Det er imidlertid tatt høyde for de kommende endringer ved at det vises til informasjon på universitetets nettsider.

I forbindelse med vilkår for å gå opp til eksamen heter det i forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 16 nr. 1 siste setning at bestått/ikke bestått benyttes for prøver og aktiviteter som er gjenstand for vurdering, mens godkjent/ikke godkjent benyttes der det ikke kreves vurderinger. Fakultetet bes foreta en gjennomgang av alle emnebeskrivelsene for å sikre at informasjonen som gis er entydig hva angår hvorvidt vilkårene for å gå opp til eksamen er gjenstand for vurdering eller ikke.

I emnet HI-116 er det i skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang anslått et mye større timeantall enn i andre emner, 488 mot 270. Fakultetet må se nærere på dette og foreta de nødvendige justeringer.

Det vises til 4. prikkpunkt under Læringsutbytte i HI-116. Sekretariatet kan ikke se at vurdering og diskusjon av eget og andres arbeider gjenspeiles under arbeids- eller vurderingsformer.

I HI-218 er siste setning under punktet Innhold en læringsutbytteformulering. Denne bør skrives om. Første setning under Vilkår for å gå opp til eksamen bes strøket.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget godkjenner revidert studieplan for bachelorprogram i historie med de merknader som framgår av saksframlegget.

Vedlegg
1 Forslag til revidert studieplan for bachelorprogram i historie
2 Revisjon av Historie, bachelorprogram

Historie, bachelorprogram

Grunnstudium - 180 Studiepoeng - 3 år - Kristiansand
BACHIST

Opptakskrav
Generell studiekompetanse

Generell beskrivelse av studiet
Bachelorprogrammet i historie ved Universitetet i Agder gir kunnskaper om hvordan forhold i fortiden kan bidra til å forstå det samfunnet vi er en del av, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Fordypningen (90 studiepoeng) i historie bachelorprogram består av fire oversiktsemner og to særemner på nivå 1. På nivå 2 tilbys to emner hvorav det ene er bacheloroppgaven.

I tre av de fire oversiktsemnene avholdes en portprøve som et vilkår for å gå opp til eksamen. Portprøven vektlegger faktakunnskap og vurderingsevne og skal motivere studentene for arbeid med faget. Det gjøres oppmerksom på at noen av emnene har midtveiseksamener, se emnebeskrivelsene til HI-110, HI-113 og HI-117.

Studentene kan i tredje året (breddeenhet 60 sp) velge mellom en rekke relevante årsstudier og emnegrupper. Velg enten årsstudium (60 sp), 2 emnegrupper (à 30 sp), eller 1 emnegruppe (30 sp) og fritt valgte emner (30 sp).

Studiets oppbygging

1. sem. høst 2013	**HI-100**	**HI-110**	**Velg 10 sp HI-124 Eller HI_130**
2. sem. vår 2014	**HI-113**	**HI-117**	**Velg 10 sp HI-116 Eller HI-129**
3. sem. høst 2014	**EX-100**	**EX-102**	**Fritt valgt emne 10 sp**

4. sem. vår 2015	**HI-217 15 sp**	**HI-218 ba-oppgave 15 sp**

5. og 6. sem. høst og vår	**Breddefag (60 sp), (30 sp + 30 sp) eller (30 sp+10+10-10)**

Læringsutbytte

Kunnskap
Studentene skal etter endt studium ha

- bred oversikt over norsk og internasjonal historie fra de første tider fram til i dag
- kunnskap om og forståelse for den globale historien
- innsikt i sentrale historiske temaer, teorier og forskningstradisjoner gjennom dybdestudier
- kunnskap om sentrale kilde- og metodespørsmål

Ferdigheter
Studenten skal etter endt studium

- kunne drøfte historiske framstillinger og kritisk vurdere disse
- kunne analysere historiske data, kilder og litteratur i tillegg til å trekke selvstendige konklusjoner basert på dette materialet
- kunne anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forskningstradisjonen i utarbeidelsen av skriftlige arbeider fra både eldre og nyere historie

Generell kompetanse
Studenten skal etter endt studium ha
- erfaring med å behandle store informasjonsmengder i tillegg til å formidle kunnskap både muntlig og skriftlig
- kompetanse til å sette seg inn i nye problemfelter og å analysere en sak fra flere sider
- kjennskap til og erfaring med akademisk argumentasjonsteknikk og til å dokumentere skriftlige arbeider på en vitenskapelig måte

Arbeidsformer
Det er lagt vekt på at studentene skal møte en variasjon av undervisningsformer gjennom studiet. Undervisningen gis som forelesning og seminar og suppleres med veiledning i tilknytning til semesteroppgave, gruppearbeid, kollokviegrupper og selvstudium.

Vurderingsformer
Aktuelle vurderingsformer er skriftlig eksamen, hjemmeeksamen, muntlig eksamen**,** studentforedrag og semesteroppgave/mappevurdering.

Studentutveksling

I studiets 4., 5. og 6. semester er det lagt til rette for å reise som utvekslingsstudent til en av universitetets samarbeidsinstitusjoner i utlandet. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til studiekoordinator. Dersom en ønsker utveksling i hele 2. studieår, ta kontakt med studieveileder for justering av utdanningsplanen. For mer informasjon om utvekslingsmuligheter, se universitetets nettsider om studentutveksling.

Vilkår for å gå videre i studiet
Bestått 40 studiepoeng i historie (nivå 1) for å kunne ta påbyggingsemner i historie (nivå 2).

Yrkesmuligheter og videre utdanning

Studiet i historie er nyttig bakgrunn for arbeid med undervisning og samfunnsanalyse, både i offentlige og private virksomheter og innen informasjons- og opplysningsvirksomhet på ulike plan. Det er aktuell grunnutdanning for studenter som ønsker arbeid i forlag, media, museer, arkiver og i kultursektoren eller i nasjonale og internasjonale organisasjoner. Med tanke på undervisning vil det være nyttig å ta et annet skolefag i tredje studieår.

Sammen med andre undervisningsfag kan studiet kvalifisere for opptak til praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) ved UiA, og gi mulighet for tilsetting i videregående skole og i 5.-10. klassetrinn i grunnskolen. Vær imidlertid oppmerksom på kommende endringer i forhold til nytt opptaksreglement og organisering av PPU. Se mer informasjon på: uia/no/studier/laererutdanninger

Studiet gir god bakgrunn for arbeid der store og komplekse saksforhold skal undersøkes, forstås og formidles. Etter endt bachelorstudium kan studentene bli tatt opp på masterprogram i historie.

Fører til grad
Bachelor i historie

Studentevaluering
Studieprogramevaluering gjennomføres i tråd med kvalitetssikringssystemet, kapittel 2.3.1 ved en årlig evaluering av studieprogrammet i studieråd hvor det minimum deltar én studentrepresentant fra hvert studieår.

Andre opplysninger
Studenter som velger å ta examen philosophicum og examen facultatum på Lesbos, må ta kontakt med studieveileder for å få justert utdanningsplanen.

Kontaktperson
Koordinator: Instituttkonsulent Janne Frøysaa, 38 14 21 47, janne.froysaa@uia.no

HI-100-2 Globalhistorie
10 sp - Starter høst - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Historie, bachelorprogram, Samfunnsfag, årsstudium, Utviklingsstudiet, årsstudium , Utviklingsstudier, bachelorprogram , Folkehelsearbeid, bachelorprogram , Historie, årsstudium , Samfunnsendring og kommunikasjon, bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studentene

- ha oversikt over politiske, kulturelle og økonomiske systemer som har preget globalhistorien
- kunne gjøre rede for forskjeller mellom slektskapssamfunn, tributtsamfunn og kapitalistiske samfunn
- ha oversikt over antikkens historie
- ha oversikt over Afrikas historie
- kritisk kunne vurdere ulike framstillinger av kapitalismens og industrisamfunnets framvekst
- kunne drøfte den historiske bakgrunnen for de store økonomiske forskjellene i dagens verden, med spesiell vekt på sammenlikninger mellom Øst-Asia og Afrika
- ha kompetanse til å sette seg inn i nye problemfelter og å analysere en sak fra flere sider

Innhold
Økonomiske systemer, sankere og jegere, jordbruksrevolusjonen, sivilisasjonsdannelse og sivilisasjonskollaps, antikkens historie, tverrkulturelle nettverk, kapitalismens og industrisamfunnets gjennombrudd i Vest-Europa, afrikansk og øst-asiatisk historie.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Forelesninger og kollokviegrupper. Se skjema for arbeidsomfang i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Bestått portprøve. Nærmere info finnes i Fronter.

Eksamen
6 timers individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Studiepoengreduksjon HI-100- 1 med 10 studiepoeng
HI-106- 1 med 10 studiepoeng
HI-1230- 1 med 5 studiepoeng
HI-1230- 2 med 5 studiepoeng
HI-1240- 1 med 5 studiepoeng
HI-1240- 2 med 5 studiepoeng

HI-1210- 1 med 10 studiepoeng
HI-122- 1 med 10 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI-100		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	140	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	10	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	6	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

HI-110-1 Europa og Norge ca. 800–1750

10 sp - Starter høst- Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Historie, bachelorprogram, Historie, årsstudium

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studentene
- ha bred innsikt i grunnleggende utviklingstrekk på det politiske, økonomiske, kulturelle og sosiale plan i Europa ca. 800-1750, og i Norge fram til 1814
- kunne redegjøre for gitte tema, og kunne drøfte sentrale problemstillinger, jf. «Innhold»
- være i stand til å formidle sine kunnskaper til andre ved å utforme gode skriftlige framstillinger

Innhold
Emnet består av to deler. I første halvdel av semesteret undervises det i europeisk og norsk historie i perioden ca. 800-1500. Andre halvdel tar opp tidsrommet fra ca. 1500 til 1750 i Europa, og fram til 1814 i Norge. I begge delene fokuseres det på politiske, økonomiske, kulturelle og sosiale utviklingsprosesser. Sentrale tema er samspill og konflikt mellom ulike samfunnsmakter, framveksten av og endringer i statssystemer og institusjoner samt befolkningsutvikling og økonomisk utvikling.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Forelesninger og seminarer (fire obligatoriske). For forventet arbeidsomfang, se skjema i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studentene må ha deltatt i fire av seks seminarer, to i første og to i siste del av semesteret.

Eksamen
To individuelle skriftlige eksamener av 3 timers varighet. Den ene avholdes midt i semesteret og den andre ved slutten av semesteret. Hver teller 50 %. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet

Studiepoengreduksjon
HI-102-1 med 5 studiepoeng
HI-103-1 med 5 studiepoeng
HI-1230-1 med 5 studiepoeng
HI-1230-2 med 5 studiepoeng
HI-1240-1 med 5 studiepoeng
HI-1240-2 med 5 studiepoeng

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

	HI-110		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se Studiehåndboka……..	Forelesninger	63	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	106	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	24	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	24	
	Innleveringsarbeid	7	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

HI-124-2 Kriminalitet og konflikthåndtering i Norge ca. 1500-1700

10 sp - Starter høst- Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Historie, bachelorprogram, Historie, årsstudium

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studentene

- ha bred kunnskap om kriminalitet og konflikthåndtering i Norge på 1500- og 1600-tallet, med særlig vekt på endring
- ha innsikt i begreper, teorier og ulike syn innen forskningsfeltet
- ha kunnskap om statlig styringsverk, rettsapparat og aktuelt lovverk i angitt periode
- ha innsikt i grunnleggende historisk metode og om sentrale kilder til emnet
- kunne drøfte sentrale problemstillinger og vurdere ulike faglige syn innen emnet skriftlig
- kunne anvende grunnleggende kildekritiske begreper
- kunne utforme skriftlige framstillinger med forsvarlig vitenskapelig dokumentasjon

Innhold
Emnet handler for det første om hvordan kriminalitetsmønsteret endret seg mellom reformasjonstida og det tidlige eneveldet. Dernest fokuseres de konfliktene som oppstod med framveksten av en maktstat som la stadig større byrder på norske menn og kvinner. Ting-institusjonen står sentralt som et møtested for kommunikasjon og konfliktløsing både innad i lokalsamfunnet og mellom lokalsamfunn og øvrighet, og som en rettslig institusjon der lovbrytere fikk sin dom. Kunnskaper om styringsverk, rettsvesen og lovverk er nødvendige forutsetninger for en god forståelse. Undervisningen om disse temaene kommer derfor tidlig i semesteret. Den geografiske rammen er Norge, men mange av kildeeksemplene og enkeltsakene er fra Agder, blant dem flere trolldomssaker. Mot slutten av semesteret gis undervisning i kildekunnskap og kildekritikk. Kildekunnskapen er spesifikk for dette emnet, mens kildekritikken er av generell historiemetodisk art.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Forelesninger, seminarer og veiledning. Se skjema for arbeidsomfang i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studenten må innen angitt frist ha levert og fått godkjent disposisjon/utkast (minimum 1 side) til semesteroppgave. Oppgavesettet blir kunngjort i Fronter på et tidspunkt som framgår av semesterplanen. Også studentenes innlevering skjer i Fronter.

Eksamen
Individuell semesteroppgave på ca. 10 sider (70 %).
2 timers individuell skriftlig eksamen (30 %).
Gradert karakter.

Studentevaluering

Emneevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet

Studiepoengreduksjon
HI-112-1 med 10 studiepoeng
HI-123-1 med 10 studiepoeng
HI-124-1 med 10 studiepoeng

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**HI-124-2: Kriminalitet og konflikthåndtering i Norge ca. 1500-1700**		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte, se studiehåndboka	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	29	
	Seminardeltakelse	2	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	94	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	24	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	24	
	Innleveringsarbeid	50	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	1	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	4	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	2	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

HI- 130: Politisk ideologi og politisk strid i Europa på 1600-tallet

Engelsk tittel:Political ideology and political conflict in Europe in the 17th century

10 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Inngår i studiene Historie, årsstudium Historie, bachelorprogram

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal studentene

- ha bred kunnskap om politisk ideologi og strid i Den nederlandske republikk på 1600-tallet
- ha innsikt i ulike politiske ideologier i Vest-Europa på 1600-tallet
- ha innsikt i grunnleggende historisk metode og sentrale kilder til emnet
- skriftlig kunne drøfte sentrale problemstillinger og vurdere ulike faglige syn innen emnet
- kunne anvende grunnleggende begreper i ideologi-analyse
- være i stand til å utforme skriftlige framstillinger med forsvarlig vitenskapelig dokumentasjon

Innhold

Moderat og radikal republikanisme i Den nederlandske Republikk i frihetsperioden (1651-1672). Kampen mellom Kongemakt og Forsamlingsmakt og regimeskifter i England (1629-1688). "Den ærerike revolusjon". Legitimering og den tidlige opplysningstidens kritikk av Det franske eneveldet under Louis XIV (1651-1714). Spesiell vekt vil bli lagt på skillet mellom og ulikheter innen pro-republikanske og pro-monarkistiske argument, samt de ulike argumentenes mer generelle kulturelle, sosio-politiske og sosio-økonomiske kontekst.

Arbeidsformer og arbeidsomfang

Forelesninger og seminarer. Vedrørende arbeidsomfang, se skjema i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Studenten må innen en angitt frist ha levert og fått godkjent disposisjon til semesteroppgaven (på minimum 1, maksimum 2 side(r)).

Eksamen

- Individuell semesteroppgave på ca. 10 sider (70 %).
- 2 timers individuell skriftlig eksamen (30 %).

Gradert karakter.

Studentevaluering

Emneevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet, kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne

Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Ansvarlig fakultet

Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI-130		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter Forelesinger, seminarer. Individuell veiledning, skriftlig og muntlig.	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger 12 x 2t	24	
	Seminardeltakelse 1 x 10	10	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium		
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	123	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	40	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**267**	

HI-113 Historie: Europa og Norge ca. 1750-1900 - oversikt

10 studiepoeng – 2. semester - vår - Kristiansand

Studium
Historie årsstudium
Bachelorprogram i historie

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal studentene
- ha tilegnet seg periodeforståelse og generell innsikt i økonomiske, politiske og kulturelle utviklingstrekk i europeisk og norsk historie i perioden ca. 1750 til 1900

- ha kjennskap til sentrale faglige problemstillinger på dette feltet

- ha utviklet sine evner til faglig refleksjon

- være i stand til å anvende sine kunnskaper i skriftlige framstillinger

Innhold
Europeisk og norsk historie, linjer og grunntrekk i perioden ca. 1750-1900

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Forelesninger. Se skjema for arbeidsomfang i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Bestått portprøve. Se nærmere info i Fronter.

Eksamen

6 timers individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.
Avsluttende eksamen avholdes i perioden for selvstudium og midtveiseksamener.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI-113		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se Studiehåndboka……..	Forelesninger	63	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	106	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	24	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	24	
	Innleveringsarbeid	7	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

HI-117 Historie: Verden og Norge på 1900-tallet

10 studiepoeng – 2. semester - vår - Kristiansand

Studium
Historie årsstudium
Bachelorprogram i historie

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal studentene
- ha tilegnet seg periodeforståelse og generell innsikt i økonomiske, politiske og kulturelle utviklingstrekk i internasjonal og norsk historie i perioden ca. 1900 til 2000

- ha kjennskap til sentrale faglige problemstillinger på dette feltet

- ha utviklet sine evner til faglig refleksjon

- være i stand til å anvende sine kunnskaper i skriftlige framstillinger

Innhold
Internasjonal og norsk historie, linjer og grunntrekk i perioden ca. 1900-2000

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Forelesninger. Se skjema for arbeidsomfang i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Bestått portprøve. Se nærmere info i Fronter

Eksamen
6 timers individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI-117		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se Studiehåndboka……..	Forelesninger	63	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	106	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	24	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	24	
	Innleveringsarbeid	7	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

HI-116-1 Konflikt og fred - historiske og etiske perspektiver

10 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Historie, bachelorprogram , Samfunnsendring og kommunikasjon, bachelorprogram , Historie, årsstudium

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studentene ha

- fordypet seg i og kunne besvare spørsmål av historisk og etisk-filosofisk karakter: Hva vet vi om kriger? Hvorfor oppstår de? Hva har menneskene gjort for å forhindre krig? Fins det rettferdige kriger?
- tilegnet seg en grunnleggende innsikt i konfliktløsningens etikk
- oversikt over 2-4 konflikter/kriger i det 20. århundre
- lært seg å skrive en historiefaglig semesteroppgave der de fordyper seg innenfor emnets pensum, arbeide systematisk og problemorientert, og ha vurdert og diskutert egne og andre studenters arbeider
- kjennskap til og erfaring med akademisk argumentasjonsteknikk og kunne dokumentere skriftlige arbeider på en vitenskapelig måte

Innhold
Emnet vil hovedsakelig behandle problemstillinger knyttet til perioden etter 1900. Kriger og konflikter i et etisk perspektiv. Studiet av 2-4 konflikter i verden, der hovedvekten av innholdet knyttes til perioden etter 1900.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Forelesninger, seminarer og veiledning. Se skjema for arbeidsomfang i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studenten må innen angitt frist ha levert og fått godkjent disposisjon/utkast (på minimum 1 side) til semesteroppgave.

Eksamen
Individuell semesteroppgave på ca. 10 sider (teller 70 %).
2 timers individuell skriftlig eksamen (teller 30 %).
Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI 116		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	30	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	300	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	2	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	100	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**488**	

HI-129

Norge 1814. Selvstendighet, statsdannelse og nasjonsbygging

10 studiepoeng - 1 semester - Vår - Kristiansand

Studieprogram
Bachelorprogram i historie
Historie årskurs

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studentene
- ha innsikt i generell utvikling knyttet til framvekst av politisk liberalisme og etablering av konstitusjonelle styresett i Europa og i de engelske koloniene i Nord-Amerika
- ha grunnleggende kunnskaper om Norge på 17- og 1800-tallet, om grunnlovsverket 1814 og om det politiske systemskiftet dette innebar
- være i stand til å formulere faglige problemstillinger og ha kjennskap til relevant kildemateriale
- kunne anvende sine kunnskaper i skriftlig og muntlig framstilling
- være i stand til å utforme skriftlige arbeider med forsvarlig vitenskapelig dokumentasjon

Innhold
Emnet skal gi studentene innsikt i ideologiske motsetninger og i sosiale, økonomiske og politiske prosesser knyttet til eneveldets fall i Europa (1789-1848) og til etablering av Amerikas forente stater (1760-1791). Emnet skal gi studentene mer omfattende kunnskaper om og en dypere forståelse av grunnlovsverket i 1814 samt om forholdet mellom styresverk og samfunn i den unge norske staten

Arbeidsform og arbeidsomfang
Forelesninger, seminarer (tre obligatoriske) og veiledning i arbeidet med semesteroppgaven. Se skjema for arbeidsomfang i Fronter.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Obligatorisk deltakelse på tre seminarer.

Eksamen
Individuell semesteroppgave på ca. 10 sider (70 %) og 2 timers individuell skriftlig eksamen (30 %).

Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI-129		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Læringsutbytte Studentene skal etter endt kurs - ha innsikt i generell utvikling knyttet til framvekst av politisk liberalisme og etablering av konstitusjonelle styresett i Europa og i de engelske koloniene i Nord-Amerika - ha grunnleggende kunnskaper om Norge på 17- og 1800-tallet, om grunnlovsverket 1814 og om det politiske systemskiftet dette innebar - være i stand til å formulere faglige problemstillinger og ha kjennskap til relevant kildemateriale - kunne anvende sine kunnskaper i skriftlig og muntlig framstilling - være i stand til å utforme skriftlige arbeider med forsvarlig vitenskapelig dokumentasjon ……..	Forelesninger	15	
	Seminardeltakelse	18	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	140	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	10	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	8	
	Innleveringsarbeid	40	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	2	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	5	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	2	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

HI-217-1 Moderniseringsprosesser med vekt på økonomiske, sosiale og kulturhistoriske perspektiv
15 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Historie, bachelorprogram , Historie, påbyggingsstudium

Forkunnskapskrav
Minimum 40 studiepoeng i historie.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studentene
- ha generell innsikt i forutsetninger for og følger av allmenne moderniseringsprosesser
- ha grunnleggende kunnskaper om økonomiske, politiske og sosiokulturelle forhold i perioden
- kunne anvende faglig kunnskap i bruk av forskningslitteratur og komparativ metode
- skriftlig og muntlig kunne gjøre rede for innsikt og kunnskaper på feltet

Innhold
Generell økonomisk, politisk og kulturell historie i en periode med gjennomgripende endringer i europeiske samfunn. Søkelyset er særlig rettet mot modernisering av næringsliv og politiske systemer. Sentrale tema er industrialisering, endringer i sosial struktur og demokratisering av styresett. Studentene skal også få trening i å arbeide med relevante problemstillinger i komparativt perspektiv.

Arbeidsformer
Forelesninger og seminarer.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studentene skal ha deltatt i minst tre seminarer og ha gitt én muntlig presentasjon av et tema i tilknytning til seminaropplegget.

Eksamen
6 timers individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI-217 Moderniseringsprosesser med vekt på øk., sos. og kulturhist.		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	32	
	Seminardeltakelse	32	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	200	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	36	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	74	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

HI-218-1 Bacheloroppgave
15 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram Historie, bachelorprogram , Historie, påbyggingsstudium

Forkunnskapskrav
Minimum 40 studiepoeng i historie.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studentene
- ha evne til å formulere en problemstilling og følge opp denne gjennom utforskning av et historiefaglig felt
- ha bred kunnskap om tema som er sentrale innenfor dette fagfeltet
- ha kunnskap om metoder og teorier som er viktige for dette fagfeltet
- ha innsikt i aktuell forskningslitteratur og evne til å bruke denne litteraturen for å belyse sin problemstilling
- kunne arbeide selvstendig og reflektere analytisk, kritisk og systematisk over faglige spørsmål og over egen faglig utvikling
- beherske sjangerkrav og skriveferdigheter som forventes i en akademisk framstilling
- kunne delta i faglige diskusjoner innen fagfeltet
- kunne anvende sine kunnskaper på nye områder

Innhold
Bacheloroppgaven tar utgangspunkt i historiske kilder og forskningslitteratur knyttet til perioder, tema og ulike emner innen historiefaget. Hvilke emner det tilbys veiledning i vil kunne variere fra år til år. Læringsmålet er å bevisstgjøre studentene på grunnlaget for og erfaringen med akademisk skriving av et visst omfang.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Seminar og veiledning i arbeidet med bacheloroppgaven.

Obligatorisk veiledning: 3 individuelle veiledningsøkter.

Det legges vekt på at studenten tar ansvar for arbeidet med bacheloroppgaven og forholder seg til de betingelser og frister som settes av instituttet. Se Retningslinjer for skriftlige hjemme-, semester- og bacheloroppgaver i historie, UiA.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studentene forplikter seg til å delta aktivt i seminarene. Hver student skal i seminar ha gitt en muntlig presentasjon på grunnlag av utvalgt pensumlitteratur og/eller aktuelt kildemateriale som bacheloroppgaven bygger på. Hver student skal også være respondent på en medstudents muntlige presentasjon.

Obligatorisk veiledning: 3 individuelle veiledningsøkter.

Eksamen
Skriftlig, individuell bacheloroppgave på 30 sider. Justerende muntlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	HI-218 Bacheloroppgave		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger		
	Seminardeltakelse	24	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	200	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	99	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	3	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	40	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	32	
	Eksamen	1	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

UNIVERSITETET I AGDER
FAKULTET FOR HUMANIORA OG PEDAGOGIKK

Arkivsak: **2010/1301**
Saksbeh: **Tone Frøysnes**
Dato: **14.02.2013**

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Fakultetsstyret ved Fakultet for humaniora og pedagogikk	27.02.2013

Revisjon av Historie, bachelorprogram

Hva saken gjelder
I hht kvalitetssikringssystemet skal det gjennomføres programevaluering av alle bachelor-, master- og ph.d-program minimum hvert 5. år. Bachelorprogrammet i historie ble etablert i 2003 og ble første gang evaluert i 2007. Fakultetet har fulgt syklusen for programevaluering, og programmet ble derfor evaluert igjen i 2012. Studieutvalget har vedtatt at alle programmer skal revideres etter en slik evaluering og at revisjon av programmet legges fram for hhv. fakultetsstyret og studieutvalget for godkjenning.

Forslag til vedtak:
Fakultetsstyret vedtar nye emner og endringer i studie- og emnebeskrivelsene for bachelorprogrammet i historie og ber Studieutvalget foreta den endelige godkjenningen av endringene i programmet.

Terje Tellefsen

Saksunderlag

Rapporten fra evalueringspanelet samt instituttleders egenevaluering av programmet ble lagt fram for fakultetsstyret til orientering i møtet 14. 11.2012. Evalueringspanelet var i stor grad fornøyd med oppbygningen av programmet, men kom med følgende ideer til forbedring:

- Program og emnebeskrivelser må gjennomgås kritisk. Vurdere å ta inn tredelte læringsutbytter også på emnenivå. (Kapittel 2.2)
- Portprøvens funksjon bør vurderes (siste avsnitt av kapittel 2.2 og kapittel 2.3)
- Åpent eller lukket studium må vurderes. (Kap.3)
- Vurderingsformene, forholdet mellom muntlige og skriftlige må vurderes. (Kap. 4)
- Studentutveksling: Bedre tilrettelegging. Jf. kapittel 6.1
- Læringsmiljø og programtilhørighet: Etablere faglig-sosiale arenaer (Kapittel 8 og 9.3).
- Den varierende strykprosenten på årsstudiet må vurderes grundig. Den høye strykprosenten på HI-110 må ha et spesielt fokus. Panelet foreslår bl.a. arbeidsseminarer.

På emnenivå er tredelingen av læringsutbyttet gjennomført uten at det framkommer i teksten med bruk av begrepene *kunnskaper, ferdigheter* og *generell kompetanse*. (I ett av emnene, HI-110 har en likevel valgt å vise dette i teksten.) I revisjonen av læringsutbyttet har det vært viktig å knytte emnets læringsutbytte til læringsutbyttet i programmet.

Portprøvene var tidligere en enkel port for å skille ut ikke reelle studenter. De neste årene skal portprøven fortsatt skille ut ikke reelle studenter, men i tillegg vektlegge faktakunnskap, vurderingsevne og motivere studentene for arbeid med faget.

Studiet er åpent for alle kvalifiserte studenter. Dette har vært tradisjon både her og ved andre universiteter. Panelet mener at en strategi for å heve inntakskvaliteten kan være å lukke studiet og foreslår at flere alternativer vurderes, for eksempel ved å «lukke» studiet ved hjelp av portprøver, snarere enn ved opptak. Det forutsetter at ambisjonsnivået på portprøvene heves slik at de i praksis fungerer silende. Fagmiljøet i historie ønsker ikke å lukke studiet og mener at portprøvene *har* vært en port for å skille ut ikke reelle studenter, men ønsker å heve nivået for portprøvene, i tråd med panelets forslag.

Det er ikke gjort endringer med hensyn til forholdet mellom muntlig og skriftlig vurderingsform. Med så store kull som det er på historie, er det av ressurshensyn vanskelig å gjennomføre muntlig eksamen. På påbygging der kullene er mindre enn på førsteåret, er muntlig en del av eksamensformen.

Muligheten for studentutveksling er utvidet til også å gjelde 4. semester (påbygging), evt. hele 2. studieår. Bacheloroppgaven må i så fall skrives i utlandet og de tre veiledningsøktene gis på skype /e-post. Et annet alternativ er å ta ett av påbyggingsemnene i utlandet, sammen med valgfrie emner og utsette bacheloroppgaven til 3. studieår. Med den fleksibiliteten som ligger i de fleste disiplinstudiene på fakultetet, er ikke det noe problem. Studenter som ønsker å dra på utveksling, må bare ta kontakt med en studieveileder for å få justert utdanningsplanen.

Som et tiltak for å skape programtilhørighet mener fagmiljøet at særlig de rent sosiale, men også de faglig-sosiale tiltakene, primært bør være studentstyrt og studentdrevet på årsstudiet. På påbyggingsnivå bør fagmiljøet i større grad involvere seg i faglig-sosiale tiltak.

HI-110 har fått et spesielt fokus pga den høye strykprosenten (over 50 %). Emnet innbefatter store deler av Norges og Europas historie og har til nå hatt én eksamen i slutten av semesteret.

Fra høsten 2013 går en inn for at eksamen deles i to med én eksamen midt i semesteret for temaene fram til 1500. Siste del av høsten gjennomgås temaene for perioden 1500 – 1800. Denne eksamen kommer i ordinær eksamensperiode om høsten. Det har også vært en portprøve i dette emnet, men kravene til denne vil bli endret, jf. avsnittet om dette ovenfor. I tillegg vil det bli gitt arbeidsseminarer, som anbefalt av panelet, for bedre oppfølging av studentene. Fakultetsdirektøren ønsker å tildele midler til dette i 2013, i forbindelse med kvalitetsfremmende tiltak, for å se om det kan ha en positiv effekt på gjennomstrømningen.

Bachelorprogrammet i historie er altså i sin helhet blitt grundig gjennomgått og revidert.

Vedlegg
1 Rapporter, studie- og emnebeskrivelser

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2010/1350
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 05.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/19	Studieutvalget	15.03.2013

Studieplan for bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk og rytmisk - revisjon etter programevaluering

Bakgrunn
Bachelorprogrammet i utøvende musikk, klassisk og rytmisk, gjennomgikk høsten 2011 programevaluering. Rapportene fra programevalueringen ble lagt fram for Studieutvalget i møte 12. desember 2011.

I programevalueringen kom det fram blant annet følgende forslag til tiltak/endringer:
1. arbeid med å endre studiestrukturen på begge de utøvende studieprogrammene med oppstart høsten 2013
2. endre læringsutbytter i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket
3. flere valgfag på tvers av studieretningene

Med utgangspunkt i programevalueringen og ut fra et ønske om å implementere laptop som hovedinstrument på rytmisk studieretning, har fakultetet nå foreslått endringer i strukturen på programmet.

Fakultetsstyret ved Fakultet for kunstfag fikk seg forelagt sak om ny struktur på bachelorprogrammet i møte 6. mars d.å. Fakultetsstyret fattet følgende vedtak:
Fakultetsstyret godkjenner at:
1. *tidligere vedtak vedrørende Arrangement/komposisjon påbyggingsstudium over 1 år, rytmisk deltid (30 studiepoeng) og Musikkteknologi, påbyggingsstudium over 1 år deltid (30 studiepoeng) sendes videre til behandling i styret for Universitetet i Agder*
2. *det åpnes for opptak til enkeltemne*
3. *studieplanen godkjennes med eventuelle kommentarer som fremkommer i møtet*
4. *studieplanen sendes videre til behandling i studieutvalget med de kommentarer som er tatt til følge etter programevaluering av studieprogrammet høsten 2011*

I saksframlegget til fakultetsstyresaken (vedlagt) framgår det hvordan Fakultet for kunstfag har fulgt opp merknadene fra programevalueringen.

Revidert studieplan for bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk og rytmisk studieretning, legges herved fram for Studieutvalget til godkjenning.

Sekretariatets merknader
Sekretariatet har hatt et konstruktivt samarbeid med fakultetet fram mot Studieutvalgets behandling av denne saken og formidlet merknader til forslaget til studieplan. Mange av merknadene er tatt til følge og ønskede presiseringer er gjort.

Når det gjelder formulering av læringsutbytte på programnivå, har sekretariatet påpekt enkelte punkter som bør vurderes inkludert i dette. Videre er det noe uklart hvordan læringsutbytte på programnivå reflekteres i emnene. Fakultetet melder tilbake at det vil bli foretatt en gjennomgang av læringsutbyttet i etterkant av møtene i fakultetsstyret og Studieutvalget.

Omtale av studentevaluering på emnenivå mangler, jf. mal for fag- og studieplaner ved Universitetet i Agder. Dette må tas inn i studieplanen før publisering av Studiehåndboka 2013-2014.

Generelt bør det framgå om vilkår for å gå opp til eksamen gjøres til gjenstand for vurdering eller ikke, jf. forskrift om studier og eksamen § 16 nr. 1, siste setning. Alle emnebeskrivelsene bør gjennomgås med dette spørsmålet for øyet.

Merknader til de enkelte emnebeskrivelsene:
I MU-2xx Prosjektledelse fordypning bør det framgå om eksamen er individuell.

I MUR1xx Hovedinstrument 1 bør det tydeliggjøres hvor studentene får nærmere informasjon om obligatoriske prosjekter og seminarer, jf. punktet Arbeidsformer. Det må være samsvar mellom dette punktet og Vilkår for å gå opp til eksamen.

Sekretariatet ser at MUR1xx Musikkhistorie på rytmisk studieretning har obligatorisk undervisning mens tilsvarende emne på klassisk studieretning ikke har det. Fakultetet bes vurdere dette på nytt.

Emnet MUK1xx Musikkteknologi og MUR1xx Musikkteknologi for elektronisk musikk er i stor grad identiske. Formuleringen av eksamensordningen er imidlertid noe ulik. Fakultetet bes se på dette.

Emnene MUK1xx og MUR1xx Komponering og arrangering har ulik begrepsbruk i forhold til vilkår for å gå opp til eksamen og for eksamen. Fakultetet bes vurdere om dette er hensiktsmessig.

MU-2xx Komponering og arrangering fordypning tilbys i begge studieretningene, men emnebeskrivelsene som følger de to studieplanene er ikke identiske. Dette må rettes opp.

For MU-2xx Musikkteknologi fordypning gjelder samme merknad som over.

For MU-2xx Prosjektledelse fordypning gjelder samme merknad som over.

Skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang og oversikt over pensumlitteratur er ikke lagt fram.

Forslag til vedtak:

1. *Fakultet for kunstfag bes arbeide videre med studieplanen for bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk og rytmisk studieretning, på bakgrunn av merknadene i saksframlegget.*
2. *Studieutvalgets leder får fullmakt til å gi endelig godkjenning av revidert studieplan for bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk og rytmisk studieretning.*

Vedlegg

1 Forslag til studieplan for bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk
2 Forslag til studieplan for bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk
3 Ny struktur på Utøvende musikk - rytmisk og klassisk studieretning, bachelorprogram

Studieplan

Bachelorstudium i Utøvende musikk

Klassisk

Høst 2013 - Vår 2016

Universitetet i Agder
Fakultet for kunstfag
Institutt for musikk

Revidert januar 2013

Utøvende musikk - klassisk, bachelorprogram
(BACUTMUK)

Grunnstudium - 180 studiepoeng - 3 år - Kristiansand

Opptakskrav
Opptakskrav til studiet er bestått opptaksprøve og generell studiekompetanse eller dokumentert realkompetanse. Søknadsfrist: 15. desember.

Anbefalte forkunnskaper
Det kreves meget gode kunnskaper og ferdigheter i hovedinstrument, gehør og musikkteori for å bestå opptaksprøvene.

Generell beskrivelse av studiet
Studieprogrammet i utøvende musikk inneholder utøverrelaterte og musikkteoretiske fag som skal gi grunnlag for videre utdanning som sikter mot yrke som instrumentalist, sanger, orkestermusiker, distriktsmusiker, eller lignende. Utøverstudiet er for den som vil utvikle utøvende instrumentale ferdigheter og uttrykksevne først og fremst innen solo og kammermusikk.

Gode instrumentale ferdigheter er en viktig forutsetning for å kunne formidle musikk. Studiet vektlegger arbeid med den enkeltes kunstneriske utvikling, instrumentalteknikk, innstudering og formidling av repertoar. Studentene arbeider med et bredt repertoar for sitt instrument, hvor alle epoker inngår. Studentene skal også være i stand til å vurdere egen læring og sette mål for egen utvikling, herunder foreta selvstendige valg av arbeidsformer og metoder for musikalsk utforming og innstudering.
I tredje studieår skal studenten velge en fordypning, dette er også tema for bacheloroppgaven. Det tilbys tre ulike fordypningsemner:

- MU-2XX Musikkteknologi (15 sp)
- MU-2XX Komponering/arrangering (15 sp)
- MU-2XX Prosjektledelse (15 sp)

Det forutsettes at arbeid med valgte fordypningsemne videreføres i bacheloroppgaven.

Læringsutbytte
Etter fullført studium skal studentene:

KUNNSKAP
- ha bred kunnskap om musikklivet, god oversikt over den tradisjonelle klassiske litteraturen, og inngående kunnskaper om repertoaret innen hovedinstrument
- ha kunnskap om den klassiske musikkens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet i dag

FERDIGHETER
- kunne reflektere over egen faglig utøving og utvikle denne under veiledning

- ha fått styrket sitt faglige grunnlag for nyskapning og kreativ tenkning innen egen utøving

GENERELL KOMPETANSE
- ha fått innsikt i disipliner som kreves i et yrke som musiker innen det klassiske sjangerområdet
- kunne planlegge og gjennomføre ulike prosjekter både som solist og ensemblemusiker

Studiets oppbygging

<table>
<tr><td>1. semester</td><td rowspan="2">MUK1xx
Hovedinstrument 1
(35 sp)</td><td rowspan="2">MUK1xx
Musikkhistorie
(10 sp)</td><td colspan="2" rowspan="2">MUK1xx
Musikkteknologi
(15 sp)</td></tr>
<tr><td>2. semester</td></tr>
<tr><td>3. semester</td><td rowspan="2">MUK200
Hovedinstrument 2
(25 sp)</td><td rowspan="2">MUK107
Vitenskapsteori og estetikk
(10 sp)</td><td rowspan="2">MU-1XX
Gehør
(10 sp)</td><td rowspan="2">MUK109
Komponering/ arrangering
(15 sp)</td></tr>
<tr><td>4. semester</td></tr>
<tr><td>5. semester</td><td colspan="2" rowspan="2">MU-3XX
Hovedinstrument
(inkl. kammermusikk, entrepenørskap)
(30 sp)</td><td colspan="2">Fordypning (15 sp)
MU-2X Musikkteknologi
MU-2X Komponering/arrangering
MU-2X Prosjektledelse</td></tr>
<tr><td>6. semester</td><td colspan="2">MUK2XX
Bacheloroppgave 15 sp
Knyttet til fordypningsemnet</td></tr>
</table>

Arbeidsformer
Aktuelle undervisningsformer kan være individuell undervisning, gruppeundervisning, forelesninger, gruppeprosjekter, seminarer og workshops med gjesteforelesere/ gjestemusikere. Nærmere beskrivelse i de aktuelle emnebeskrivelsene. Det vil også bli aktuelt med ekskursjoner. Deltakelse ved universitetets konserter inngår som en del av undervisningen. Det er obligatorisk fremmøte til deler av undervisningen. Det kreves 80 % fremmøte ved emner der det er obligatorisk undervisning. Oversikt over dette presiseres i emnebeskrivelser.

Vurderingsformer
Det varierer mellom praktiske og teoretiske vurderingsformer. Se den enkelte emnebeskrivelse.

Studentevaluering
Det gjennomføres semesterevaluering jfr. kvalitetssikringssystemet 2.1.1 i alle emner i det inneværende semester på hvert studiekull på Utøvende musikk - klassisk studieretning, bachelorprogram.

Studentutveksling
Det er muligheter for et semester i utlandet i løpet av studietiden. Det legges til rette for dette i 5. semester. Institutt for musikk er tilknyttet en rekke internasjonale nettverk. Det henvises til universitetets nettsider for informasjon om utvekslingsmuligheter for Utøvende musikk - klassisk studieretning, bachelorprogram.

Yrkesmuligheter og videre utdanning
Studiet kvalifiserer for arbeid som orkestermusiker, distriktsmusiker, musikkonsulent, musikkleder osv. Studiet danner grunnlag for videreutdanning innen fagområdet på masternivå.

Andre opplysninger
Det blir arrangert et obligatorisk kurs i folkemusikk, i regi av Ole Bull Akademiet, dette ligger normalt i første semester.

Studentene må selv dekke utgifter knyttet til studieturer.

Det forventes at studenter stiller med eget instrument.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK1xx Hovedinstrument 1 (35 sp)

35 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne utøve og formidle musikk på et høyt nivå
- ha bred kunnskap om kreative og selvstendige arbeidsmåter innenfor sitt instrument
- kunne beherske sentrale teknikker på instrumentet
- ha innsikt i metoder for effektiv innstudering av musikk
- ha bred forståelse for ulike former og formbegreper innen musikk
- kunne gjengi melodi og rytmikk muntlig, skriftlig og på sitt hovedinstrument
- kjenne til instrumentenes ulike roller innenfor ulike stilarter og epoker
- kunne tilpasse seg ulike musikalske arenaer
- kunne tilegne seg stoff fra ulike notasjonssystemer

Innhold
Hovedinstrument (20 sp)
Kammermusikk (5 sp)
Gehør (5 sp)
Musikkteori (5 sp)

Emnet omfatter:
- utvikling av instrumentale/vokale ferdigheter
- utvikling av stilforståelse og repertoarkunnskap
- kjennskap til relevante metoder for øving
- innstudering
- arbeid med kammermusikk i ulike konstellasjoner
- konsertdeltakelse i ulike sammenhenger
- relevant arbeid med gehør/rytme og teori i relasjon til hovedinstrumentets standardrepertoar
- relevant arbeid med gehør/rytme og teori i relasjon til hovedinstruments rolle i ulike orkester/ kor og kammerkonstellasjoner

Arbeidsformer
Undervisningen organiseres som individuell undervisning og gruppeundervisning. I løpet av studieåret deltar studenter på ulike obligatoriske prosjekter og seminarer. Hver student gis individuell undervisning på sitt hovedinstrument. Hovedinstrumentundervisningen kan periodevis organiseres fleksibelt for å gi rom for ulike prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Deltakelse ved konserter i regi av universitetet. Konsertaktiviteten framkommer av hovedinstrumentlærers semesterplan. Konsertmedvirkning skal loggføres, loggen skal godkjennes av hovedinstrumentlærer.

Godkjent obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Eksamen
1) 2- timers skriftlig skoleeksamen i gehør
2) Påfølgende praktisk muntlig med gehørlærer og hovedinstrumentlærer
3) Praktisk, utøvende prøve i hovedinstrument med tekniske og interpretatoriske oppgaver

Karakteruttrykk: Bestått/Ikke bestått

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengsreduksjon
MUK100 25 sp
MUK106 5 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK200 Hovedinstrument 2

25 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
MUK1XX Hovedinstrument 1

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kjenne til ulike stilarter innen ulike musikktradisjoner
- ha tilegnet seg tekniske ferdigheter i forhold til sitt instrument
- kunne anvende ulike metoder for effektiv og målrettet innstudering av musikk
- ha et bredt og reflektert grunnlag for å gjenkjenne og å forstå ulike former for musikalsk arbeid i forhold til sitt hovedinstrument
- kunne anvende stilkunnskap knyttet til sitt hovedinstrument, både solistisk og innen kammermusikalske konstellasjoner

Innhold
Emnet omfatter:
- utvikling av instrumentale/vokale ferdigheter
- utvikling av stilforståelse, epokekunnskap og repertoarkunnskap
- utvikling av et personlig uttrykk
- kjennskap til relevante innøvingsteknikker, og utvikling av egne arbeidsrutiner
- kammermusikk i ulike konstellasjoner
- konsertmedvirkning i kammergrupper
- konsertmedvirkning som solist
- arbeid med interpretasjon

Arbeidsformer
Undervisningen organiseres som individuell undervisning og fellesundervisning. I løpet av studieåret deltar studenter på ulike obligatoriske prosjekter og seminarer. Hver student gis en individuell undervisning på sitt hovedinstrument. Hovedinstrumentundervisningen kan periodevis organiseres fleksibelt for å gi rom for ulike prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Deltakelse ved konserter internt og utover universitets konsertserier. Konsertaktiviteten framkommer av hovedinstrumentlærers semesterplan. Konsertmedvirkning skal loggføres, loggen skal godkjennes av hovedinstrumentlærer.
Godkjent obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Eksamen
- En teknisk prøve på hovedinstrument
- En konsert på 10-15 minutter

Karakteruttrykk: Bestått/Ikke bestått

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjon
MUK203 25 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK3XX Hovedinstrument 3

30 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
MUK2xx Hovedinstrument 2

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne tilpasse seg det profesjonelle musikklivs forskjellige arbeidssituasjoner
- ha bred kjennskap til ulike stilarter og epoker, og ulike tradisjoner i forhold til sitt hovedinstrument
- ha tilegnet seg et eget personlig uttrykk
- kunne bruke sine utøvende, tekniske og kunstneriske ferdigheter fra arbeid med ulike epoker innen den klassiske musikktradisjon, både solistisk og innen ulike kammerkonstellasjoner
- kunne planlegge, tilpasse og gjennomføre ulike prosjekter for å styrke egen karriere i det profesjonelle musikkliv

Innhold
Emnet omfatter:
- utvikling av instrumentale/vokale ferdigheter
- utvikling av stilforståelse og repertoarkunnskap i forbindelse med dannelsen av studentens kjernerepertoar
- utvikling av et personlig uttrykk
- kjennskap til relevante øvingsmetoder, og utvikling av egne arbeidsrutiner
- arbeid med instrumentalteknikk
- innspillingspraksis, og teknologiske sider ved innspilling.
- kammermusikk i ulike konstellasjoner
- entreprenørskap og formidling
- relevant musikkteknologi knyttet til instrumentet

Arbeidsformer
Undervisningen organiseres som individuell undervisning og fellesundervisning. I løpet av studieåret deltar studenter på ulike obligatoriske prosjekter og seminarer. Hver student gis en individuell undervisning på sitt hovedinstrument. Hovedinstrumentundervisningen kan periodevis organiseres fleksibelt for å gi rom for ulike prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Deltakelse ved konserter internt og utover universitets konsertserier. Konsertaktiviteten framkommer av hovedinstrumentlærers semesterplan. Konsertmedvirkning skal loggføres, loggen skal godkjennes av hovedinstrumentlærer.
Bestått teknisk prøve med intern sensur.
Godkjent obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Eksamen
- En konsert med varighet ca. 45 minutter

Endelig vurdering gjøres av faglærer og ekstern sensor, som utarbeider en skriftlig uttalelse hvor kandidatens eksamensprestasjon omtales.

Karakteruttrykk: Bestått/Ikke bestått

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjon

MUK307	30 sp
MUK106	5 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK1xx Musikkhistorie

10 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- ha innsikt i ulike musikkhistoriske epoker
- ha bred forståelse for musikk som kunstart
- ha kunnskap om musikk som en del av kulturarven
- ha innsikt i den klassiske musikktradisjonens estetikk

Innhold
Emnet omfatter arbeid med ulike musikkhistoriske temaer. Ulike epoker og sjangere skal belyses. Det 20. århundres musikk/samtidsmusikk og nordisk musikk skal ha en sentral plass.
- belysning av den klassiske musikkhistorien med vekt på ulike stiltrekk og tilnærminger
- temaarbeid knyttet opp mot komponist og epoke
- norsk musikkhistorie
- 20. århundre
- kirkemusikk

Arbeidsformer
Undervisningen kan bestå av forelesninger og arbeid i grupper.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Gjennomført et obligatorisk kurs i folkemusikk

Eksamen
- En individuell skriftlig prosjektoppgave

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjon
MUK102 10 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK107 Estetikk, vitenskapsteori og analyse

10 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK1xx Musikkhistorie

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne bruke ulike analyse- og forskningsmetoder innenfor musikk som forskningsområde
- ha innsikt i den klassiske musikkens estetikk i nyere tid, med vekt på de musikkhistoriske og sosialhistoriske forutsetninger for disse
- være kjent med ulike definisjoner og teorier innen musikk som forskningsområde

Innhold:
- fagets grunnlagsproblemer og generell musikkvitenskapelig teori
- den klassiske musikkens estetikk i nyere tid
- fagets grunnlagsproblemer og generell etnomusikologisk teori
- musikk og globalisering som forskningsområde
- analytiske perspektiver og analysemetoder innen ulike sjangere i klassisk musikk
- globaliseringsspørsmål i forhold til musikkforskning
- musikksosiologiske grunnlagsproblemer

Arbeidsformer
Undervisningen gis i form av fellesforelesninger. Det kan være aktuelt med gruppearbeid i visse perioder. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Gjennomført semesterprøver, antall oppgaver fremlegges ved semesterstart
- Godkjent fremmøte til undervisningen

Eksamen
- En individuell skriftlig hjemmeoppgave. Oppgaven skal ta utgangspunkt i emnets litteratur og studentens hovedinstrument og/eller et musikkhistorisk tema. Teller 60 %.
- Muntlig eksamen som tar utgangspunkt i hjemmeoppgaven og litteraturlisten. Teller 40 %.

Nærmere beskjed om oppgavens format gis ved semesterstart

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK1xx Musikkteknologi

15 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne anvende grunnleggende musikkteknologi
- ha kunnskap om bruk av musikkteknologiske effekter i forhold til eget hovedinstrument og ensemblevirksomhet
- kunne gjøre en enkel musikkproduksjon ved hjelp av analoge og digitale opptak

Innhold
- innføring i bruk av ulike programmer
- innføring i bruk av plug ins
- innføring i arbeid med PA og live miksing
- innføring i lydopptak og redigering

Arbeidsformer
Undervisningen foregår som gruppeundervisning. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Beståtte semesterprøver, antall fremlegges ved semesterstart

Eksamen
En prosjektoppgave bestående av praktisk lydproduksjonsoppgave i forhold til pensum og en skriftlig rapport som beskriver arbeidsprosessen.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjoner
MUR108 10 sp
MUK108 10 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK1xx Komponering og arrangering

15 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- beherske grunnleggende komponerings- og arrangeringsteknikker
- kunne anvende ulike formprinsipper
- ha kjennskap til bruksområdet til ulike instrumenter innen klassisk musikktradisjon
- ha kjennskap til ulike noteringsmetoder
- beherske harmonisk analyse
- kunne anvende et klaver i forhold til arbeid med komponering og arrangering, innstuderingssammenhenger og en akkompagnementssituasjon

Innhold
- klassisk harmonilære med funksjons- og trinn-analyse
- bruksharmonisering
- arrangering for ulike besetninger
- instrumentering
- innføring i komposisjonsteknikker
- formlære
- analysering av eksisterende og egne komposisjoner
- innføring i et biinstrument

Arbeidsformer
Undervisningen foregår i grupper og som individuell veiledning. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjente arrangementer og komposisjoner i mappe. Antall oppgaver fastsettes av faglærer ved semesterstart.
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Bestått prøve i biinstrument

Eksamen
En individuell to ukers hjemmeeksamen med innlevering av partitur og lydprodukt.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjon

MUK100 5 sp
MUK202 15 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK1xx Gehørtrening og rytmikk

10 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne oversette musikksymboler til lyd og kunne forklare og gjengi musikalske eksempler både muntlig og skriftlig
- kunne gjengi rytmikk muntlig og skriftlig
- kunne gjengi melodier muntlig og skriftlig
- kunne anvende ulike teoretiske disipliner og uttrykk innen klassisk musikk
- ha bred forståelse for ulike former og formbegreper innen klassisk musikk

Innhold
Emnet inneholder:
- arbeid med koordinering av ulike rytmemønstre
- auditiv analyse - fokusering på lytting og analyse av musikalske delelementer
- prima vista sang - enstemmig og i kombinasjon med annen melodisk, klassisk harmonisk stemme
- transkribering

Arbeidsformer
Undervisningen gis i grupper. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til obligatorisk undervisning
- Bestått semesterprøve

Eksamen
2 timers individuell skriftlig eksamen.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjoner
MUK101 10 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

Fordypningsemner

MU-2xx Komponering og arrangering fordypning

15 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk, Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori eller MUR107 Estetikk og vitenskapsteori

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne anvende faglig kunnskap og praktiske ferdigheter i forbindelse med kompositoriske elementer og prinsipper
- kunne arrangere i forhold til stilistiske forbilder
- kunne arbeide selvstendig med musikk og musikkarrangement komponert og arrangert for ulike orkestersammensetninger

Innhold
- ulike komposisjonsteknikker
- analyse av eksisterende og egne komposisjoner
- partiturstudier
- arrangering for ulike instrumenter og instrumentsammensetninger
- form
- motiv og temautvikling
- artikulasjon, frasering, notasjonspraksis m.m.
- komposisjon for film og fjernsyn
- prosjektbeskrivelse til bacheloroppgaven

Arbeidsformer
Undervisningen legges opp som en kombinasjon av gruppetimer og individuelle timer med veiledning i tilknytning til arbeid med oppgaver. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjent fremmøte til undervisningen

Eksamen
En individuell hjemmeeksamen med innlevering av partitur og lydprodukt. Vektes 60 %.
Muntlig presentasjon av prosjektbeskrivelsen av bacheloroppgaven. Vektes 40 %.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Ja

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjoner

MU805	15 sp
MUR303	15 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MU-2XX Musikkteknologi

15 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk og Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori eller MUR107 Estetikk og vitenskapsteori

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:

- kunne arbeide med musikkproduksjoner fra en pre-produksjonsfase til et ferdigstilt resultat
- kunne bruke relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer
- kunne anvende teknologiske løsninger i forbindelse med musikalske problemstillinger

Innhold

- Arbeid med akustikk
- Avansert bruk av elektronikk for lydteknikere
- Avansert bruk av elektroniske instrumenter og datateknologi
- Musikkteknologisk historie
- Arbeid med avansert sampling og plug-ins teknologi
- Prosjektbeskrivelse til bacheloroppgaven

Arbeidsformer
Undervisningen legges opp som en kombinasjon av forelesninger og veiledning i grupper. Det arbeides med lyd, musikkteknologiske virkemidler og utstyr i forbindelse med musikkproduksjon. Det blir praktisk studioarbeid. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjent fremmøte til undervisning

Eksamen
En hjemmeeksamen med innlevering av et ferdig lydprodukt. Vektes 60 %.
Muntlig presentasjon av prosjektbeskrivelse av bacheloroppgaven. Vektes 40 %.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Ja

Studiepoengreduksjoner
MU810 15 sp
MUR302 15 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MU-2xx Prosjektledelse fordypning

15 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk, Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori eller MUR107 Estetikk og vitenskapsteori

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne lede et team i ulike prosesser i gjennomføringen av kunstneriske prosjekter
- kunne samarbeide med ulike aktører på ulike nivåer ved et kulturhus
- kunne sette opp og forstå budsjetter i forbindelse med en kunstnerisk produksjon
- kunne kommunisere med ulike medier og markedsføre et kunstnerisk prosjekt
- være kjent med ulike relevante støtteordninger og forfatt nødvendige søknader
- kunne forholde seg til infrastrukturen ved aktuelle kulturinstitusjoner

Innhold
Gjennom praksisprosjekter skal studentene ut i feltet og tilegne seg kunnskap om ledelse av ulike prosesser og kunstneriske prosjekter. Det blir ulike møter med kunstnerisk og administrative leder ledere, utøvere, lyd- og lysteknikere, scenografer og musikalske arrangører. Studentene skal i løpet av emnet arbeide med de ulike aktørene på forskjellige nivåer.

Arbeidsformer
Undervisningen legges opp som en kombinasjon av gruppetimer, onlineundervisning og individuelle timer med praksisveileder i tilknytning til arbeid med ulike kunstneriske prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjent fremmøte til undervisningen

Eksamen
To ukers hjemmeeksamen
Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Ja

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUK2XX BACHELOROPPGAVE

15 studiepoeng - Vår – 1 semester - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori
Bestått fordypningsemne (enten MU-2xx, MU-2xx eller MU-2xx)

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- ha kjennskap til relevant forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet
- kunne bruke forskningsmetoder i faget
- kunne reflektere over egen praksis og metodevalg i relasjon til spesialiserings-prosjektet
- kunne formidle prosjektide og resultater både muntlig og skriftlig i form
- kunne presentere prosjekter ved bruk av moderne teknologiske løsninger

Innhold
Bacheloroppgaven skal baseres på egen kunstnerisk produksjonen og tar primært utgangspunkt i hovedområde innenfor valgt fordypningsemne. Arbeidet skal resultere i en oppgave med en refleksjon på om lag 15-20 sider. Problemstillingen for oppgaven må være godkjent av veileder og faglærer. Oppgaven skal leveres etter bestemte standarder og vil variere noe etter valgt fordypning. Dette vil det bli gitt opplysninger om ved semesterstart.

Arbeidsformer
Undervisninga kan foregå som fellesforelesninger, gruppearbeid og individuell veiledning. Det er obligatorisk undervisning i emnet.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjent obligatorisk frammøte til undervisning og veiledning.

Eksamen
Individuell skriftlig bacheloroppgave

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

Studieplan

Bachelorstudium i Utøvende musikk

Rytmisk

Høst 2013 - Vår 2016

Universitetet i Agder
Fakultet for kunstfag
Institutt for musikk

Revidert januar 2013

Utøvende musikk - rytmisk, bachelorprogram
(BACUTMUR)

Grunnstudium - 180 studiepoeng - 3 år - Kristiansand

Opptakskrav

Opptakskrav til studiet er bestått opptaksprøve og generell studiekompetanse eller dokumentert realkompetanse. Søknadsfrist: 15. desember.

Anbefalte forkunnskaper

Det kreves meget gode kunnskaper og ferdigheter i hovedinstrument, gehør og musikkteori for å bestå opptaksprøvene.

Generell beskrivelse av studiet

Studieprogrammet i utøvende musikk inneholder utøverrelaterte og musikkteoretiske fag som skal gi grunnlag for videre utdanning som sikter mot yrke som instrumentalist, sanger, orkestermusiker, regionmusiker, eller lignende. Utøverstudiet er for den som vil utvikle utøvende instrumentale ferdigheter og uttrykksevne først og fremst i solo og samspill. Gode instrumentale ferdigheter er en viktig forutsetning for å kunne formidle musikk. Studiet vektlegger arbeid med musikalitet, instrumentalteknikk, innstudering og formidling av repertoar. Studentene skal kunne framføre et repertoar som er relevant for instrumentet og som viser sjangermessig og stilhistorisk bredde. Dessuten skal de være i stand til å vurdere egen læring og sette mål for egen forbedring og utvikling, herunder foreta selvstendige valg av arbeidsformer og metoder for musikalsk forming og innstudering.

I tredjes studieår skal studenten velge en fordypning, dette er også tema for bacheloroppgaven. Det tilbys fire ulike fordypningsemner:

- MU-2XX Musikkteknologi (15 sp)
- MU-2XX Komponering/arrangering (15 sp)
- MU-2XX Prosjektledelse (15 sp)
- MU-2XX Elektronisk musikk (15 sp)

Det forutsettes at arbeid med valgte fordypningsemne videreføres i bacheloroppgaven.

Læringsutbytte

Etter fullført studium skal studentene:

KUNNSKAP

- ha bred kunnskap om ulike sider og stilarter ved rytmisk musikk
- ha kunnskap om den rytmiske musikkens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet

FERDIGHETER

- kunne reflektere over egen faglig utøving og utvikle denne under veiledning
- ha fått styrket sitt faglige grunnlag for nyskapning og kreativ tenkning innen utøving og tilrettelegging av rytmisk musikk

GENERELL KOMPETANSE

- ha fått innsikt i disipliner som kreves i et yrke som musiker innen det rytmiske sjangerområdet
- kunne planlegge og gjennomføre ulike prosjekter både som solist og orkestermusiker

Studiets oppbygging

<table>
<tr><td>1. semester</td><td rowspan="2">MUR1xx
Hovedinstrument 1
(35 sp)</td><td rowspan="2">MUR1xx
Musikkhistorie
(10 sp)</td><td colspan="2" rowspan="2">MUR1xx
Musikkteknologi
(15 sp)</td></tr>
<tr><td>2. semester</td></tr>
<tr><td>3. semester</td><td rowspan="2">MUR200
Hovedinstrument 2
(25 sp)</td><td rowspan="2">MUR107
Vitenskapsteori
og estetikk
(10 sp)</td><td rowspan="2">MU-1XX
Gehør
(10 sp)</td><td rowspan="2">MUR109
Komponering/
arrangering
(15 sp)</td></tr>
<tr><td>4. semester</td></tr>
<tr><td>5. semester</td><td colspan="2" rowspan="2">MU-3XX
Hovedinstrument
(30 sp)</td><td colspan="2">Fordypning (15 sp)
MU-2X Musikkteknologi
MU-2X Komponering/arrangering
MU-2X Prosjektledelse
MU-2x Elektronisk Musikk fordypning</td></tr>
<tr><td>6. semester</td><td colspan="2">MUR2XX
Bacheloroppgave 15 sp Knyttet til fordypningsemnet</td></tr>
</table>

Studiets oppbygging

Med laptop som hovedinstrument

<table>
<tr><td>1. semester</td><td rowspan="2">MUR1xx
Hovedinstrument 1
(35 sp)</td><td rowspan="2">MUR1xx
Musikkhistorie
(10 sp)</td><td rowspan="2">MU-1xx
Musikkteknologi for elektronisk musikk
(15 sp)</td></tr>
<tr><td>2. semester</td></tr>
<tr><td>3. semester</td><td rowspan="2">MUR200
Hovedinstrument 2
(25 sp)</td><td>MUR107
Vitenskapsteori
og estetikk
(10 sp)</td><td rowspan="2">MU-1xx
Komponering/arrangering for elektronisk musikk
(15 sp)</td></tr>
<tr><td>4. semester</td><td>MUR1XX
sounddesign
(10 sp)</td></tr>
<tr><td>5. semester</td><td colspan="2" rowspan="2">MU-3XX
Hovedinstrument
(30 sp)</td><td>Fordypning (15 sp)
MU-2xx Elektronisk Musikk</td></tr>
<tr><td>6. semester</td><td>MUR2XX
Bacheloroppgave 15 sp Knyttet til fordypningsemnet</td></tr>
</table>

Arbeidsformer
Aktuelle undervisningsformer kan være individuell undervisning, gruppeundervisning, forelesninger, gruppeprosjekter, seminarer og workshops med gjesteforelesere/ gjestemusikere. Nærmere beskrivelse framgår av de aktuelle emnebeskrivelsene. Det vil også bli aktuelt med ekskursjoner.

Deltakelse ved universitetets konserter inngår som en del av undervisningen.

Det er obligatorisk fremmøte til deler av undervisningen. Det kreves 80 % fremmøte ved emner der det er obligatorisk undervisning. Oversikt over dette presiseres i emnebeskrivelser.

Vurderingsformer
Det varierer mellom praktiske og teoretiske vurderingsformer. Se den enkelte emnebeskrivelse.

Studentevaluering
Det gjennomføres semesterevaluering jfr. kvalitetssikringssystemet 2.1.1 i alle emner i det inneværende semester på hvert studiekull på Utøvende musikk - rytmisk studieretning, bachelorprogram.

Studentutveksling

Det er muligheter for et semester i utlandet i løpet av studietiden. Det legges til rette for dette i 5. semester. Institutt for musikk er med i et Nordpuls-nettverk, det vises ellers til universitetet sine nettsider om utvekslingsmuligheter.

Yrkesmuligheter og videre utdanning

Studiet kvalifiserer for arbeid som orkestermusiker, bandmusiker, freelancemusiker, kommunal- og fylkesmusiker, musikkonsulent og musikkleder. Studiet danner grunnlag for studier innen fagområdet på masternivå.

Andre opplysninger
Det blir arrangert et obligatorisk kurs i folkemusikk, i regi av Ole Bull Akademiet. Dette ligger normalt i første semester.

Studentene må selv dekke utgifter knyttet til studieturer.

Det forventes at studenter stiller med eget instrument.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR1xx Hovedinstrument 1 (35 sp)

35 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne utøve og formidle musikk på et høyt nivå
- ha bred kunnskap om kreative og selvstendige arbeidsmåter innenfor sitt instrument
- kunne beherske sentrale teknikker på instrumentet
- ha innsikt i metoder for effektiv innstudering av musikk
- ha bred forståelse for ulike former og formbegreper innen musikk
- kunne gjengi melodi og rytmikk muntlig, skriftlig og på sitt hovedinstrument
- kjenne til sentrale instrumenters ulike roller i ulike musikkgenrene
- kunne tilpasse seg ulike musikalske arenaer innen de mest vanlige genrer innen sitt instrument
- kunne tilegne seg stoff både fra ulike notasjonsmetoder og på øret

Arbeidsformer
Undervisningen organiseres som individuell undervisning og gruppeundervisning. I løpet av studieåret deltar studenter på ulike obligatoriske prosjekter og seminarer. Hver student gis individuell undervisning på sitt hovedinstrument. Hovedinstrumentundervisningen kan periodevis organiseres fleksibelt for å gi rom for ulike prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Innhold
Samspill (5 sp)
Gehør (5 sp)
Musikkteori (5 sp)
Hovedinstrument (20 sp)

Emnet omfatter:
- improvisasjon
- utvikling av instrumentale/vokale ferdigheter
- utvikling av stilforståelse og repertoarkunnskap
- kjennskap til relevant metodikk, og utvikling av egne arbeidsrutiner
- det harmoniske og rytmiske grunnlaget for ulike typer improvisatorisk musikk
- linjetrening og skalatrening
- gehørbasert transkribering
- akkompagnement og arrangering for eget instrument
- innstudering og gehørspill
- innspillingspraksis, teknologiske og arrangementsmessige sider ved innspilling knyttet til instrumentet
- samspill og formidling i ulike formater
- arbeid med time/grooveforståelse og koordinering av ulike rytmemønstre
- sang - enstemmig og i kombinasjon med annen melodisk, rytmisk harmonisk stemme, eksempelvis koring

- lyd og tekstur (sound) inklusiv scenelyd
- ensembleledelse

Vilkår for å gå opp til eksamen
1) Skriftlig prøve i gehør med påfølgende praktisk muntlig med gehørlærer og hovedinstrumentlærer
2) Skriftlig prøve i musikkteori
3) Bestått samspillskonserter i løpet av studieåret (fremgår av semesterplan som fremlegges ved semesterstart)
4) Godkjent deltakelse på minst 3 loggførte konserter/utøvende prosjekter i løpet av studieåret

Vurderingsform
Felles konsert med individuell teknisk prøve

Karakteruttrykk: Bestått/Ikke bestått

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjon
MUR100 20 sp
MUR106 5 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR200 Hovedinstrument 2

25 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Forkunnskapskrav
MUR1XX Hovedinstrument 1

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kjenne til ulike stilarter innen ulike musikktradisjoner
- ha tilegnet seg gode improvisatoriske ferdigheter
- kunne anvende ulike metoder for effektiv og målrettet innstudering av musikk
- ha et bredt og reflektert grunnlag for å gjenkjenne og å forstå ulike former for musikalsk arbeid i forhold til sitt hovedinstrument
- kunne anvende stilkunnskap knyttet til sitt hovedinstrument i en ensemblesituasjon innen den rytmiske musikktradisjonen

Innhold
Samspill (5 sp)
Hovedinstrument (20 sp)

Emnet omfatter:
- improvisasjon
- utvikling av instrumentale/vokale ferdigheter
- utvikling av stilforståelse og repertoarkunnskap
- utvikling av et personlig uttrykk
- kjennskap til relevant metodikk, og utvikling av egne arbeidsrutiner
- det harmoniske, melodiske og rytmiske grunnlaget for ulike typer improvisatorisk musikk
- transkribering
- akkompagnement og arrangering for eget instrument
- innstudering, gjengivelse av notert musikk og gehørspill
- innspillingspraksis, teknologiske og arrangementsmessige sider ved innspilling knyttet til instrumentet
- samspill og formidling i ulike formater
- interpretasjon og konserter

Arbeidsformer
Undervisningen organiseres som individuell undervisning og gruppeundervisning. I løpet av studieåret deltar studenter på ulike obligatoriske prosjekter og seminarer. Hver student gis individuell undervisning på sitt hovedinstrument. Hovedinstrumentundervisningen kan periodevis organiseres fleksibelt for å gi rom for ulike prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Bestått samspillskonserter i løpet av studieåret (fremgår av semesterplan som fremlegges ved semesterstart)

Godkjent deltakelse på minst 3 loggførte konserter/utøvende prosjekter i løpet av studieåret

Eksamen
- En ferdighetsprøve på sitt hovedinstrument
- En konsert på 10-15 minutter

Begge delene må være bestått for å bestå eksamen.

Karakteruttrykk: Bestått/Ikke bestått

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR3XX Hovedinstrument 3

30 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Forkunnskapskrav
MUR2xx Hovedinstrument 2

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne tilpasse seg det profesjonelle musikklivs forskjellige arbeidssituasjoner
- ha bred kjennskap til ulike stilarter innen ulike musikktradisjoner i forhold til sitt hovedinstrument
- ha tilegnet seg et eget personlig uttrykk
- kunne bruke sine improvisatoriske ferdigheter fra stilarter innen ulike musikktradisjoner og i ulike samspillsituasjoner
- kunne planlegge, tilpasse og gjennomføre ulike prosjekter for å styrke egen karriere i det profesjonelle musikkliv

Innhold
Samspill (5 sp)
Entrepenørskap (5 sp)
Hovedinstrument (20 sp)

Emnet omfatter:
- improvisasjon
- utvikling av instrumentale/vokale ferdigheter
- utvikling av stilforståelse og repertoarkunnskap
- utvikling av et personlig uttrykk
- kjennskap til relevant metodikk, og utvikling av egne arbeidsrutiner
- det harmoniske, melodiske og rytmiske grunnlaget for ulike typer improvisatorisk musikk
- transkribering
- akkompagnement og arrangering for eget instrument
- innstudering, gjengivelse av notert musikk og gehørspill
- innspillingspraksis, teknologiske og arrangementsmessige sider ved innspilling knyttet til instrumentet
- samspill i ulike formater
- entreprenørskap med formidling

Arbeidsformer
Undervisningen organiseres som individuell undervisning og gruppeundervisning. I løpet av studieåret deltar studenter på ulike obligatoriske prosjekter og seminarer. Hver student gis individuell undervisning på sitt hovedinstrument. Hovedinstrumentundervisningen kan periodevis organiseres fleksibelt for å gi rom for ulike prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Innlevering av godkjent repertoarliste innen fastsatt frist. Denne godkjennes av hovedinstrumentlærer.
Bestått samspillskonserter i løpet av studieåret (fremgår av semesterplan som fremlegges ved semesterstart).
Bestått praktisk prøve i entreprenørskap.
Godkjent deltakelse på minst 3 loggførte konserter/utøvende prosjekter i løpet av studieåret.

Eksamen
- En ferdighetsprøve på sitt hovedinstrument. Ferdighetsprøven kan tas opp og forevises sensor i forbindelse med eksamenskonserten.
- En konsert med varighet ca. 60 minutter.

Endelig vurdering gjøres på grunnlag av et helhetsinntrykk av kandidatens ferdighetsprøve og konsert.

Karakteruttrykk: Bestått/Ikke bestått

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengsreduksjon
MUR306 20 sp
MUR106 5 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR1xx Musikkhistorie

10 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- ha innsikt i ulike musikkhistoriske epoker
- ha bred forståelse for musikk som kunstart
- ha kunnskap om musikk som en del av kulturarven
- ha innsikt i den rytmiske musikktradisjonens estetikk

Innhold
Ulike epoker og genre skal være representert.
- Afro-amerikansk musikkhistorie
- Pop- og rockhistorie
- Historikk rundt elektronisk musikk

Arbeidsformer
Undervisningen består av forelesninger og arbeid i grupper.
Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Gjennomført et obligatorisk kurs i folkemusikk
- Godkjent fremmøte til undervisningen

Eksamen
En individuell skriftlig prosjektoppgave basert på gjennomgått pensum.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjon
MUR102 10 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR107 Estetikk, vitenskapsteori og analyse

10 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUR1xx Musikkhistorie

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne bruke ulike analyse- og forskningsmetoder innenfor musikk som forskningsområde
- ha innsikt i populærmusikkens estetikk i nyere tid, med vekt på de musikkhistoriske og sosialhistoriske forutsetninger for disse
- være kjent med ulike definisjoner og teorier innen musikk som forskningsområde

Innhold
- fagets grunnlagsproblemer og generell musikkvitenskapelig teori
- populærmusikkens estetikk i nyere tid
- fagets grunnlagsproblemer og generell etnomusikologisk teori
- musikk og globalisering som forskningsområde
- musikalsk analyse
- analytiske perspektiver og analysemetoder innen ulike sjangere i populærmusikken
- globaliseringsspørsmål i jazz og populærmusikkforskning
- populærmusikk som audiovisuelt fenomen (musikkvideoer m.m.)
- populærmusikk som industri (om plateselskapenes rolle i markedet m.m.)
- musikksosiologiske grunnlagsproblemer

Arbeidsformer
Undervisningen gis i form av fellesforelesninger og veiledning. Det kan være aktuelt med gruppearbeid i visse perioder. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Gjennomført semesterprøver, antall oppgaver fremlegges ved semesterstart
- Godkjent fremmøte til undervisningen

Eksamen
- En individuell skriftlig hjemmeoppgave. Oppgaven skal ta utgangspunkt i emnets litteratur og studentens hovedinstrument og/eller et musikkhistorisk tema. Teller 60 %.
- Muntlig eksamen som tar utgangspunkt i hjemmeoppgaven og pensumlitteraturen. Teller 40 %.

Nærmere beskjed om oppgavens format gis ved semesterstart

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MURxxx Sounddesign

10 studiepoeng - 2 semestre - høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne ta kunstneriske valg som er kvalifiserte og reflekterte
- kunne diskutere kunstneriske utfordringer og valg på en analyserende måte
- kunne arbeide selvstendig med lyd for ulike format som film, teater, installasjon, konsert, multimedia og dans
- kunne arbeide med lyddesign i en profesjonell, audiovisuell sammenheng
- ha kunnskap om og ferdigheter i bruk av relevant profesjonelt lydteknisk utstyr både for opptak og redigering innenfor fagfeltet

Innhold
- lyd og estetiske valg
- lyd som kommunikasjonsform
- lyddesign i musikalske forløp
- lyd og rom
- lyd og bevegelse
- lyd og bilde
- produksjonstekniske virkemidler og metoder
- aktuelle plugins
- formater og tidskoder
- lyddesign for sceniske produksjoner og diverse tverrfaglige format som film, teater, installasjon, multimedia og dans

Arbeidsformer
Undervisningen foregår som gruppeundervisning, seminar og veiledning.
Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Bestått obligatoriske oppgaver. Antall obligatoriske oppgaver legges frem ved semesterstart.

Eksamen
En praktisk prosjektoppgave med innlevering av lydproduksjon i forhold til pensum, samt skriftlig rapport som beskriver arbeidsprosessen. Det er lydproduksjonsoppgaven som danner grunnlaget for den endelige vurderingen.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR1xx Musikkteknologi for elektronisk musikk

15 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne anvende grunnleggende musikkteknologi
- ha kunnskap om bruk av musikkteknologiske effekter i forhold til eget hovedinstrument og ensemblevirksomhet
- kunne gjøre en enkel musikkproduksjon ved hjelp av analoge og digitale opptak

Innhold
- innføring i bruk av relevante program
- innføring i bruk av plug ins
- innføring i arbeid med PA og live miksing
- innføring i lydopptak og redigering

Arbeidsformer
Undervisningen foregår som gruppeundervisning.
Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Gjennomført semesterprøver, antall fremlegges ved semesterstart

Eksamen
En praktisk prosjektoppgave med innlevering av lydproduksjon i forhold til pensum, med skriftlig rapport som beskriver arbeidsprosessen.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjoner

MUR108	10 sp
MUK108	10 sp
MUR1XX	15 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR1xx Komponering og arrangering

15 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- beherske grunnleggende komponerings- og arrangeringsteknikker
- kunne anvende ulike formprinsipper
- ha kjennskap til bruksområdet til ulike instrumenter innen rytmisk musikktradisjon
- ha kjennskap til ulike noteringsmetoder
- beherske harmonisk analyse
- kunne anvende et støtteinstrument i forhold til arbeid med komponering og arrangering, innstuderingssammenhenger og en akkompagnementssituasjon

Innhold
- rytmisk harmonibehandling
- funksjonsanalyse
- arrangeringsteknikker
- instrumentering
- innføring i komposisjonsteknikker og form
- analysering av eksisterende og egne komposisjoner
- innføring i et biinstrument

Arbeidsformer
Undervisningen foregår i grupper og som individuell veiledning. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Bestått obligatoriske oppgaver. Antall obligatoriske oppgaver fastsettes av faglærer ved semesterstart.
- Gjennomført semesterprøver
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Bestått prøve i biinstrument

Eksamen
En individuell prosjektoppgave med innlevering av partitur og lydprodukt.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjon
MUR111 5 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR1xx Gehørtrening og rytmikk

10 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne oversette musikksymboler til lyd og kunne forklare og gjengi musikalske eksempler både muntlig og skriftlig
- kunne gjengi rytmikk muntlig og skriftlig
- kunne anvende ulike teoretiske disipliner og uttrykk innen rytmisk musikk
- ha bred forståelse for ulike former og formbegreper innen rytmisk musikk

Innhold
Emnet inneholder:
- arbeid med time/grooveforståelse og koordinering av ulike rytmemønstre
- prima vista sang - enstemmig og i kombinasjon med annen melodisk, rytmisk harmonisk stemme
- transkribering

Arbeidsformer
Undervisningen gis i grupper. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til obligatorisk undervisning
- Bestått semesterprøve

Eksamen
2 timers individuell skriftlig eksamen.
Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjoner
MU210GEH 9 sp
MUR101 10 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MU-xxx Musikkteknologi

15 studiepoeng - 2 semestre - høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne anvende grunnleggende musikkteknologi
- kunne gjøre en enkel musikkproduksjon ved hjelp av analoge og digitale opptak
- ha kunnskap om bruk av musikkteknologiske effekter i forhold til eget hovedinstrument og ensemblevirksomhet
- ha en kritisk bevisst holdning til bruk av musikkteknologi

Innhold
Emnet består av følgende delemner:
- innføring i bruk av relevante musikkteknologiske program og plugins
- innføring i lydopptak og redigering
- lyddseign for film/TV/multimedia
- livesampling
- gjennomgang av lydstudio
- innføring i arbeid med PA og live miksing

Arbeidsformer
Undervisningen foregår som gruppeundervisning, seminar og veiledning.
Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Bestått obligatoriske oppgaver. Antall obligatoriske oppgaver legges frem ved semesterstart.

Eksamen
En praktisk lydproduksjonsoppgave i forhold til pensum, med skriftlig rapport som beskriver arbeidsprosessen.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MU-1xx Komponering/arrangering for elektronisk musikk

15 studiepoeng - 2 semester - Høst og vår - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal studenten:
- kunne ta kvalifiserte og reflekterte kunstneriske valg
- beherske relevante komponerings- og arrangeringsteknikker
- kunne anvende ulike formprinsipper
- kunne gjennomføre kompositoriske prosjekter faglig og praktisk
- kunne arrangere i forhold til stilistiske forbilder
- kunne arbeide selvstendig med musikk komponert og arrangert for ulike format som film, teater, installasjon, konsert og dans
- ha kjennskap til bruksområdet for ulike instrumenter innenfor tradisjonen
- kunne lede musikalske samspill og tverrfaglige samarbeid i rollen som komponist og utøver
- kunne diskutere kunstneriske utfordringer og valg på en analyserende måte

Innhold
- Elektronisk musikkteori
- Komposisjon- og arrangeringstekniske metoder
- Harmoni- og klang behandling
- Improvisasjon
- Produksjonstekniske metoder
- Komposisjon og arrangering for diverse tverrfaglige format som film, teater, installasjon, konsert og dans
- Stilistiske retninger
- Individuelle komposisjonsoppgaver
- Tverrfaglige prosjekter
- Analysering av eksisterende og egne komposisjoner

Arbeidsformer

Undervisningen foregår i grupper, seminar og som individuell veiledning.
Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Bestått obligatoriske oppgaver. Antall obligatoriske oppgaver legges frem ved semesterstart.
- Godkjent fremmøte til undervisningen.

Eksamen

En individuell praktisk prosjektoppgave med innlevering, eventuelt fremføring, av produkt.
Det utvalgte arbeidet skal leveres på CD/DVD. Minimum lengde på prosjektet er 20 minutter.
Prosjektet skal godkjennes av faglærer før arbeidet kan starte.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

Fordypningsemner

MU-2xx Komponering og arrangering fordypning

15 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk, Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori eller MUR107 Estetikk og vitenskapsteori

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne anvende faglig kunnskap og praktiske ferdigheter i forbindelse med kompositoriske elementer og prinsipper
- kunne arrangere i forhold til stilistiske forbilder
- kunne arbeide selvstendig med musikk og musikkarrangement komponert og arrangert for ulike orkestersammensetninger

Innhold
- arbeid med ulike komposisjonsteknikker/form
- melodiske, harmoniske og rytmiske prinsipper
- analysering av eksisterende og egne komposisjoner
- partiturstudier
- arbeid med teoretisk og praktisk arrangering for ulike instrumenter og instrumentsammensetninger
- forstå formdisponering, melodisk/ rytmisk utforming, artikulasjon, frasering, notasjonspraksis m.m.
- komposisjon for film og fjernsyn
- prosjektbeskrivelse til bacheloroppgaven

Arbeidsformer
Undervisningen legges opp som en kombinasjon av gruppetimer og individuell veiledning i tilknytning til arbeid med oppgaver.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjent fremmøte til undervisningen

Eksamen
En individuell hjemmeeksamen med innlevering av partitur og lydprodukt. Vektes 60 %.
Muntlig presentasjon av prosjektbeskrivelsen av bacheloroppgaven. Vektes 40 %.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Ja

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjoner

MU805	15 sp
MUR303	15 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MU-2XX Musikkteknologi fordypning

15 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk og Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori eller MUR107 Estetikk og vitenskapsteori

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:

- kunne arbeide med musikkproduksjoner fra en pre-produksjonsfase til et ferdigstilt resultat
- kunne bruke relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer
- kunne anvende teknologiske løsninger i forbindelse med musikalske problemstillinger

Innhold

- Arbeid med akustikk
- Avansert bruk av elektronikk for lydteknikere
- Avansert bruk av elektroniske instrumenter og datateknologi
- Musikkteknologisk historie
- Arbeid med avansert sampling og plug-ins teknologi
- Prosjektbeskrivelse til bacheloroppgaven

Arbeidsformer
Undervisningen legges opp som en kombinasjon av forelesninger og veiledning i grupper. Det arbeides med lyd- musikkteknologiske virkemidler og utstyr i forbindelse med musikkproduksjon. Det blir praktisk studioarbeid.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjent fremmøte til undervisning

Eksamen
En hjemmeeksamen med innlevering av et ferdig lydprodukt. Vektes 60 %.
Muntlig presentasjon av prosjektbeskrivelse av bacheloroppgaven. Vektes 40 %.

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Ja

Åpent for privatister
Nei

Studiepoengreduksjoner
MU810 15 sp

MUR302 15 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MU-2xx Prosjektledelse fordypning

15 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk, Bachelorprogram i utøvende musikk, klassisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori eller MUR107 Estetikk og vitenskapsteori

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne lede et team i ulike prosesser i gjennomføringen av kunstneriske prosjekter
- kunne samarbeide med ulike aktører på ulike nivåer ved et kulturhus
- kunne sette opp og forstå budsjetter i forbindelse med en kunstnerisk produksjon
- kunne kommunisere med ulike medier og markedsføre et kunstnerisk prosjekt
- være kjent med ulike relevante støtteordninger og forfatte nødvendige søknader
- kunne forholde seg til infrastrukturen ved aktuelle kulturinstitusjoner

Innhold
Gjennom praksisprosjekter skal studentene ut i feltet og tilegne seg kunnskap om ledelse av ulike prosesser og kunstneriske prosjekter. Det blir ulike møter med kunstneriske og administrative ledere, utøvere, lyd- og lysteknikere, scenografer og musikalske arrangører. Studentene skal i løpet av emnet arbeide med de ulike aktørene på forskjellige nivåer.

Arbeidsformer
Undervisningen legges opp som en kombinasjon av fellesundervisning, onlineundervisning og individuelle timer med praksisveileder i tilknytning til arbeid med ulike kunstneriske prosjekter. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Godkjent prosjektbeskrivelse til bacheloroppgaven

Eksamen
En individuell prosjektoppgave som dokumenterer et gjennomført prosjekt

Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Ja

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MU-2xx Elektronisk musikk fordypning

15 studiepoeng - 1 semestre - høst - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUK107 Estetikk og vitenskapsteori eller MUR107 Estetikk og vitenskapsteori

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:
- kunne anvende faglig kunnskap og praktiske ferdigheter i forbindelse med oppgaven
- kunne beherske fagrelatert teknologi og programmering som musikalsk verktøy
- kunne håndtere komplekse og kreative utfordringer i forhold til prosjektet
- kunne arbeide selvstendig med elektronisk musikk komponert og arrangert for ulike sammensetninger
- ha en kritisk bevisst holdning til bruk av teknologi

Innhold

Emnet består av følgende delemner:
- arbeid med ulike komposisjonsteknikker
- analysering av eksisterende og egne komposisjoner
- elektroniske instrumenter og verktøy for programmering
- lyddesign
- prosjektbeskrivelse til bacheloroppgaven

Arbeidsformer
Undervisningen foregår som gruppeundervisning, seminar og veiledning i tilknytning til arbeid med oppgaver. Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
- Godkjent fremmøte til undervisningen
- Bestått obligatoriske oppgaver. Antall obligatoriske oppgaver legges frem ved semesterstart.

Eksamen
En lydproduksjonsoppgave. Oppgaven fastsettes av faglærer ved semesterstart. I tillegg skal studentene levere en skriftlig rapport som beskriver arbeidsprosessen frem til ferdig resultat.
Karakteruttrykk: Gradert karakter

Tilbys som enkeltemne
Ja

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

MUR2XX BACHELOROPPGAVE

15 studiepoeng - Vår – 1 semester - Kristiansand

Studium
Bachelorprogram i utøvende musikk, rytmisk

Forkunnskapskrav
Bestått MUR107 Estetikk, vitenskapsteori og analyse
Bestått fordypningsemne (enten MU-2xx, MU-2xx eller MU-2xx)

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten:

- ha kjennskap til relevant forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet
- kunne bruke forskningsmetoder i faget
- kunne reflektere over egen praksis og metodevalg i relasjon til spesialiserings-prosjektet
- kunne formidle prosjektidé og resultater både muntlig og skriftlig
- kunne presentere prosjekter ved bruk av moderne teknologiske løsninger

Innhold
Bacheloroppgaven skal baseres på egen kunstnerisk produksjonen og tar primært utgangspunkt i hovedområde innenfor valgt fordypningsemne, som videreføres inn i bacheloroppgaven. Arbeidet skal resultere i en oppgave med en refleksjon på om lag 15-20 sider. Problemstillingen for oppgaven må være godkjent av veileder og faglærer. Oppgaven skal leveres etter bestemte standarder og vil variere noe etter valgt fordypning. Dette vil det bli gitt opplysninger om ved semesterstart.

Arbeidsformer
Undervisninga vil foregå som fellesforelesninger, gruppearbeid og individuell veiledning. Det er obligatorisk undervisning i emnet.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Gjennomført og godkjent fordypningsemne. Godkjent obligatorisk frammøte til undervisning og veiledning.

Eksamen
Individuell skriftlig bacheloroppgave

Karakteruttrykk: Gradere karakter

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for kunstfag

UNIVERSITETET I AGDER

Arkivsak: **2010/1350**
Saksbeh: **Tonje Kløkstad**
Dato: **20.02.2013**

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Fakultetsstyret for fakultet for kunstfag	06.03.2013

Ny struktur på Utøvende musikk - rytmisk og klassisk studieretning, bachelorprogram

Hva saken gjelder
Med bakgrunn i programevalueringsrapport for de utøvende bachelor utdanningene, rytmisk og klassisk studieretning, samt et ønske om å implementere Laptop som hovedinstrument i den rytmiske studieretning, er det foreslått vesentlige endringer i strukturen på de to studieprogrammene.

Forslag til vedtak:
Fakultetsstyret godkjenner at:

1. *tidligere vedtak vedrørende Arrangement/komposisjon påbyggingsstudium over 1 år, rytmisk deltid (30 studiepoeng) og Musikkteknologi, påbyggingsstudium over 1 år deltid (30 studiepoeng) sendes videre til behandling i styret for Universitetet i Agder*
2. *det åpnes opp for opptak til enkeltemne*
3. *studieplanen godkjennes med eventuelle kommentarer som fremkommer i møtet*
4. *studieplanen sendes videre til behandling i studieutvalget med de kommentarer som er tatt til følge etter programevaluering av studieprogrammet høsten 2011*

Jan Oddvar Skisland

Saksunderlag

Med bakgrunn i programevalueringsrapport for de utøvende bachelor utdanningene, rytmisk og klassisk studieretning fra høsten 2011, samt et ønske om å implementere Laptop som hovedinstrument i den rytmiske studieretning, er det foreslått vesentlige endringer i strukturen på de to studieprogrammene. Det er foretatt et omfattende arbeid for å få til fornuftige studieplaner på de to utøvende bachelorprogrammene.

Fra programevalueringen kom det frem forslag til tiltak/endringer som det er tatt høyde for i omstruktureringsarbeidet. Følgende er hentet fra Programevalueringsrapport høst 2011, Utøvende musikk - rytmisk og klassisk studieretning, bachelorprogram:

Forslag til tiltak/endringer

1. Arbeid med å endre studiestrukturen på begge de utøvende studieprogrammene med oppstart høsten 2013.
2. Endre læringsutbytter i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.
3. Flere valgfag på tvers av studieretningene.

I fakultetsstyret 5. september ble det i KF-sak 67/12 fattet følgende vedtak:

- Arrangement/komposisjon påbyggingsstudium over 1 år, rytmisk deltid (30 studiepoeng) og Musikkteknologi, påbyggingsstudium over 1 år deltid (30 studiepoeng), legges ned.
- 60 studiepoeng frigis til bruk av nye emner i Utøvende musikk - rytmisk studieretning, bachelorprogram, for utvikling av elektronika som egen retning.
- Det åpnes opp for opptak til enkeltemner på emnene MUR303 Komponering og arrangering III – spesialisering (30 SP) og MUR302 Opptaksteknikk og musikkproduksjon – spesialisering (30 sp).

Kommentarer til programevaluering:

1. *Arbeid med å endre studiestrukturen på begge de utøvende studieprogrammene med oppstart høsten 2013.*
   I dette arbeidet er det lagt vekt på å få til en studieplan hvor studenten avslutter 60 studiepoeng pr studieår. Studieprogrammene har hatt flere emner som går over 2-6 semestre. Dette har ført til at studenten gjennomfører en ujevn studiepoengsproduksjon. Ordningen er ugunstig for både student og fakultetet. I arbeidet er det ikke endret på studiepoengfordelingen innenfor de forskjellige emnene, det er derimot flyttet på elementer på tvers av emner. For eksempel:
   - 5 av studiepoengene på gehør, er flyttet til hovedinstrument
   - Analyse skilles fra Musikkhistorie og settes sammen med vitenskapsteori og metode
   - biinstrument legges sammen med komponering/arrangering
2. *Endre læringsutbytter i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.*
   Alle læringsutbytter er i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.
3. *Flere valgfag på tvers av studieretningene.*
   De siste årene har det vært vanskelig å gi et tilfredsstillende tilbud på valgfag. Det har vært for få studenter til at det har vært lønnsomt å gi studenter et rikt og godt tilbud. Valgfagene er derfor tatt ut av ny studieplan. Man har derimot innført fordypningsemner på både rytmisk og klassisk studieretning. Alle fordypninger kan velges av studenter på begge studieretninger. Fordypningen er delt opp slik at de får 15 studiepoeng i 5. semester med den valgte spesialisering, spesialiseringen skal videreføres til bacheloroppgaven. Til sammen skal dette bli en 30 studiepoengs enhet innenfor valgt felt. Dett er en mer effektiv måte å gi et fornuftig og godt studietilbud.

Kommentarer til KF-sak 67/12:

Arrangement/komposisjon påbyggingsstudium over 1 år, rytmisk deltid (30 studiepoeng) og Musikkteknologi, påbyggingsstudium over 1 år deltid (30 studiepoeng), legges ned.
Dersom det foreslåtte studieprogrammet vedtas, foreslås det at det legges frem sak for styret om å legge ned de to påbyggingsstudiene på til sammen 60 studiepoeng.

60 studiepoeng frigis til bruk av nye emner i Utøvende musikk - rytmisk studieretning, bachelorprogram, for utvikling av elektronika som egen retning.
Studiepoengene som frigis ved å legge ned Arrangement/komposisjon påbyggingsstudium og Musikkteknologi, påbyggingsstudium er brukt til å utvikle nye emner som er forbeholdt studenter på elektronisk musikk:
Sounddesign (10 sp)
Musikkteknologi for elektronisk musikk (15 sp)
Komponering/arrangering for elektronisk musikk (15 sp)
Elektronisk Musikk fordypning (15 sp)

Fordypningsemnet Elektronisk Musikk fordypning (15 sp) kan også velges av alle studenter, med andre instrumenter på samme studieprogram.

Det åpnes opp for opptak til enkeltemner på emnene MUR303 Komponering og arrangering III – spesialisering (30 SP) og MUR302 Opptaksteknikk og musikkproduksjon – spesialisering (30 sp).
MUR303 Komponering og arrangering III – spesialisering (30 SP) og MUR302 Opptaksteknikk og musikkproduksjon – spesialisering (30 sp) er begge spesialiseringsemner på tredje studieår i nåværende studieplan. Dersom forslag til endringer i ny studieplan vedtas, vil disse emnene fases ut, men man må likevel fortsette med spesialiseringsemnene i sin nåværende form frem i to år til. Emnene er foreslått endret, men man ønsker at det skal være mulighet for å søke opptak til enkeltemne frem til de eventuelt avvikles. Det er også forslag om mulighet for å søke opptak til enkeltemne på emner som skal erstatte de to.

I arbeidet med utviklingen av studieprogrammene er følgende vektlagt:

- Rytmisk og klassisk skal ha felles struktur men med egne emner.
- Fordypningsemner skal velges på tvers av studieprogram.
- Avsluttende 60 studiepoeng per studieår.
- Tilstrebe en naturlig tråd mellomemner og gjennom alle tre årene i studieprogrammet.
- Bevaring av grunntanken, samtidig som man foretar en modernisering av studieprogrammene

Vedlegg
1 Studieplan Utøvende musikk - rytmisk studieretning, bachelorprogram
2 Studieplan Utøvende musikk - klassisk studieretning, bachelorprogram

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2012/31
Saksbeh: Turid Høgetveit
Dato: 04.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/20	Studieutvalget	15.03.2013

Programevaluering av studieprogram 2012

Bakgrunn
Rapporter fra programevaluering av studieprogram i 2012 har vært lagt fram i to tidligere saker i Studieutvalget (ST-sak 12/49 og ST-sak 13/8).

Det skal gjennomføres programevaluering av alle studieprogram minst hvert 5. år. Programevalueringen skal inneholde en evaluering gjennomført av et evalueringspanel samt en egenevaluering, jfr. kvalitetssikringssystemet kap. 2.3.3. Institutt-/studieleder har ansvar for gjennomføring av egenevalueringen. Evalueringspanelet skal bestå av 2 vitenskapelige ansatte, 1 student og minst 2 eksterne evaluatorer.

I foreliggende sak legges det fram rapport fra Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram og Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram. Rapport fra det siste studieprogrammet som gjennomførte programevaluering i 2012, Ledelse, masterprogram, vil p.g.a. sykdom ikke foreligge før senere i vår.

Det oppsummeres kort fra de to evalueringsrapportene som følger:

Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram
Evalueringspanelet gir blant annet uttrykk for følgende:
- Etterlyser mer beskrivende emnenavn.
- Ønskelig med mer teori tidligere i studiet.
- Stiller spørsmål til bruk av begrepet «drama» i forhold til «teater».
- Anses som utfordrende å få til gode og stabile praksisarenaer.
- Noe uklart i forhold til progresjon mellom drama 1 og drama 2.
- Innovasjon bør komme tydeligere fram i læringsutbyttebeskrivelsene, f.eks. i støttefag og fagteori.
- Sammenslåingen av karakterer kan oppleves urettferdig for studentene ved tredelt vurderingsform.
- Internasjonalisering er en stor utfordring. For få studenter gjør at utveksling vil medføre enda færre studenter tilbake, og manglende engelsk undervisning hindrer innveksling.
- Vanskelig for studentene å se hvilke stillinger som er relevant etter fullført studieprogram.
- Ønskelig med alumni.
- Ønsker opptaksprøve for å bli mer sidestilt i forhold til faglærerutdanningen i musikk.

Det er kun UiA som tilbyr Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram, og det har derfor vært vanskelig å finne et program for sammenligning. Sammenligning er imidlertid gjort med bachelorstudiet drama/teater ved Høgskolen i Volda.
I rapporten fra egenevalueringen går det fram at fordeler og ulemper med opptaksprøver/intervju er blitt diskutert. Det konkluderes med å avvente ny rammeplan.
Når det gjelder forslag til tiltak, konkluderes det med å etablere flere faste praksisplasser, rette mer fokus på internasjonalisering samt å følge opp øvrige innspill fra evalueringspanelet.

Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram
Evalueringspanelet gir blant annet uttrykk for følgende:

- Ønskelig med studentutveksling, men vanskelig p.g.a. ugunstig tilrettelegging. Inn- og utveksling har vært vanskelig å gjennomføre. Endring av utvekslingssemester fra 6. til 5. semester vil kunne hjelpe. Bør også ha færre avtaler.
- Opplever at faglærere ikke snakker med hverandre. Ikke alltid at undervisningen stemmer med det som står i fagplanen. Blant annet har felles undervisning vært delt opp i rytmisk og klassisk, noe det stilles spørsmålstegn ved. Det stilles også spørsmål ved nivået undervisningen skal legges på.
- Obligatorisk undervisning følges ikke opp i praksis.
- Ønske om et eget emne i ensembleledelse.
- Karakteruttrykk på hovedinstrument bør være bestått/ikke bestått.
- Samarbeidet med Kilden er viktig.
- Studentene ønsker mer forutsigbar (bedre planlegging og fastsettelse av tidspunkt) og mer variert praksis.
- Godt læringsmiljø i studieprogrammet. Positivt med samlokalisering på Gimlemoen.

Sammenligningen av studieprogrammet er foretatt med tilsvarende fagplan ved Universitetet i Tromsø.
I egenevalueringsrapporten vises det til at det foreligger nye forskrifter til rammeplaner for 3-årige faglærerutdanninger. Rapporten kommenterer evalueringspanelets rapport og viser til oppfølging i forbindelse med revisjon av ny fagplan. Av spesielle områder med behov for tiltak/endringer nevnes tilrettelegging og gjennomføring av praksis, kartlegging av kompetanse og stimulering til forskningsbasert undervisning. Felles undervisning mellom utøvende bachelor og faglærerutdanningen nevnes også.

Sekretariatets merknader
Rapportene fra programevalueringene skal følges opp på fakultetene ved behandling i studieråd og fakultetsstyret, og legges fram for Studieutvalget til orientering. I tråd med forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 12a. Godkjenning av fag- og studieplaner, 5. ledd, skal Studieutvalget godkjenne fag- og studieplaner i etterkant av programevalueringer. Godkjenningssakene vil bli forelagt utvalget fortløpende i senere møter.

Sekretariatet har for øvrig ingen merknader til rapportene.

Forslag til vedtak:

1. *Studieutvalget tar rapport fra programevaluering av Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram og Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram, til orientering.*
2. *Studieutvalget ber om å få seg forelagt reviderte fag- og studieplaner etter programevaluering, jfr. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 12a.*

Vedlegg
1 Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram
2 Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram

UNIVERSITETET I AGDER

Arkivsak: 2010/1345
Saksbeh: Tonje Kløkstad
Dato: 20.02.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Fakultetsstyret for fakultet for kunstfag	06.03.2013

Programevaluering Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram 2012

Hva saken gjelder

Programevaluering av Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar rapport fra programevaluering av faglærerutdanning i drama til orientering. Rapporten sendes videre til studieutvalget for orientering.

Jan Oddvar Skisland

Saksunderlag

I tråd med kvalitetssikringssystemet ved UiA og syklus for programevalueringer, er det høsten 2012 foretatt programevaluering av Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram og Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram. Programevalueringsrapporten på Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram er fullført og det bes om at fakultetsstyret tar rapporten til orientering.
Forut for den foreliggende rapporten ble det avhold et evalueringsmøte med eksterne deltakere. Dette møtet fant sted 2. november. Referat fra møtet ligger som vedlegg til rapporten.
Fullstendige rapporten fra programevalueringen av Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram følger vedlagt, og rapporten sendes videre for behandling i Studieutvalget.

Vedlegg
1 Rapport fra instituttleder Merete Elnan
2 Rapport fre eksternt evalueringspanel

Programevalueringsrapport h2012

Faglærerutdanning i drama - bachelor

Rapporten er utarbeidet av instituttleder Merete Elnan. Den er satt opp etter modellen beskrevet i notatet "programevaluering – forslag til disposisjon av rapport" utarbeidet av studiesekretariatet 30. april, 2010.

Del 1 – Grunnlaget for rapporten

I kvalitetssikringssystemet til Universitetet i Agder er det fastslått at programevaluering (tidligere totalevaluering) skal gjennomføres for alle bachelor-, master- og ph.d-program minimum hvert femte år. Programevaluering omfatter både en egenevaluering og en evaluering av et evalueringspanel med eksterne deltakere, jf. kvalitetssikringssystemet kap. 2.3.4 og 3.1.

Rapporten bygger på referat fra ekstern evalueringspanel, midtveis- og sluttevalueringer av emner, faglærerrapporter, og studiumsrapporter, men da fagmiljøet har vært underbemannet og/eller noe belastet av ulike permisjoner og sykemeldinger i en stor del av gjeldende femårsperiode, så er ikke dette materialet komplett. Et større og mer komplett materiale ville gjort arbeidet med denne rapporten enklere, og jeg har forsøkt å kompensere dette ved å være i dialog med flere faglærere enn de som satt i panelet, samt følge opp tillitsvalgte studenter i alle kull den perioden jeg har vært instituttleder.

De eksterne representantene i evalueringspanelet var universitetslektor Ingvild Birkeland, Høgskolen i Telemark og rektor ved Eidsberg kulturskole, Knut Olav Brekklund Sæves. Birkeland som er fra UH-sektoren kjenner både grunnskole og kulturskole gjennom lang erfaring som lærer og fra egne fou-prosjekt. Brekklund Sæves ble primært spurt som potensiell fremtidig arbeidsgiver for kandidatene ved programmet, han har vært sentral i kulturskolerådets evaluering av teaterfagets plass i kulturskolene og han kjenner noe til deler av programmet da han var student ved HiA sitt grunnfag i drama/teater i 1999.

Panelet besto videre av to interne representanter førsteamanuensis Anne Bjørkvik og universitetslektor Marit Wergeland-Yates, samt studentrepresentanten Øystein Flemmen fra 3.trinn i programmet. Sekretær for evalueringa var rådgiver Tonje Kløkstad.

Materiale som evalueringspanelet fikk tilsendt i forkant av møtet var, fagplan, karakteroversikt, Nasjonale retningslinjer for 3-årig faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag, samt Forskrift om rammeplan for 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag som er ute på høring.

Del 2 – vurderinger

Da det kun er Universitet i Agder som tilbyr bachelorprogrammet, Faglærerutdanning i drama var ikke valg av ekstern institusjon for sammenlikning helt enkelt. Det tilbys treåringe drama/teater-utdanninger ved flere universitet og høyskoler (bl.a Hioa, Uit og NTNU). Det er kun vårt studeprogram som bygger på Rammeplan for Faglærerutdanning i musikk, dans og drama, og som har pedagogikk og praksis som obligatoriske og integrerte deler av studiet. Jeg har likevel valgt å gjøre noen sammenlikninger med bachelorstudiet drama/teater ved Høgskulen i Volda.

2.1 Vurdering av studieprogrammenes hovedmålsetting/læringsutbytter

Innhold og oppbygning av programmet ved UiA:

DR-108 - Hovedområde drama 1	30 sp
DR-109 - Hovedområde drama 2	30 sp
PED134 - Pedagogikk (1/2)	15 sp
DR-119 - Fagdidaktikk og tverrfaglig arbeid	15 sp
DR-110 – Støttefag og fagteori (1/2)	15 sp
PED134 - Pedagogikk (2/2)	15 sp
DR-110 - Støttefag og fagteori (2/2)	15 sp
DR-118 - Fagdidaktikk og tverrfaglig arbeid	15 sp
DR-204 – Teaterproduksjon	15 sp
DR-205 – Bacheloroppgave	15 sp

I utgangspunktet er alle emnene i rammeplanstyrte utdanninger obligatoriske, men vi har åpnet for å ta internasjonal utveksling eller relevante emner på 200nivå ved en annen norsk institusjon i studiets siste semester (Bacheloroppgave + teaterproduksjon).

De obligatoriske emnene i Volda utgjør kun 105 sp:

DR111 Inn i dramafaget	15 sp
DR112 Inn i teateret I: Skodespelarteknikk og barneteater	15 sp
DR113 Inn i teaterhistoria	15 sp
DR114 Inn i teateret II: Skodespeltarteknikk og teaterproduksjon	15 sp
DR116 Teaterpraksis og samfunn	15 sp
DR201 Inn i teateret III: Skodespelarteknikk og regi	15 sp
DR202 Bacheloroppgåve i drama/teater	15 sp

På tross av ulike titler på emnene og forskjell i studienes oppbygning og omfang, så er det mange fellestrekk i den generelle beskrivelsen, hovedmålsetting og læringsmål, både med tanke på kunnskap, ferdigheter og kompetanse.

«Gjennom hele studiet skal kunstnerisk utøvende og skapende virksomhet stå sentralt. Studiet skal være praksisbasert og yrkesrettet, det vil si at det skal ta utgangspunkt i kunstnerisk og kunstpedagogisk arbeid.» (**Agder**)

«Bachelor i drama/teater har ei praktisk-teoretisk tilnærming til faget og utviklar deg både som utøvar og som drama-/teaterpedagog. Studiet gir deg kunnskap om teaterproduksjon, kommunikasjon og mellommenneskeleg samspel som du kan nytte både i jobb og i sosiale samanhengar.

Studiet dannar grunnlag for vidare mastergradsstudie i drama og teater, arbeid som drama-/teaterpedagog i skule og kulturskule og som utøvar i det frie kulturlivet.» (**Volda**)

Det er interessant å merke seg at Volda skilter med at studiet danner grunnlag for «arbeid som drama-/teaterpedagog i skule og kulturskule», mens vårt program «***kvalifiserer for*** lærerarbeid i grunnskolen, videregående opplæring og kulturskole» (min utheving). På vårt program får studentene med seg profesjonsaspektet underveis, dvs de trenger ikke å ta ppu i etterkant.

Studentrepresentanten i evalueringspanelet etterlyste navn på emner som fortalte mer konkret om innholdet, og vi noterer oss at Volda praktiserer dette, og tar med oss dette inn i arbeidet med å utforme nye emner og ny oppbygning av studieprogrammet på bakgrunn av den nye rammeplanen.

Faglig innhold og nivå

I perioder med lav søkning til programmet, hvor alle søkere i realiteten kom inn på studiet, har det vært stor variasjon i både talent, motivasjon, arbeidsinnsats, teoretiske evner hos studentgruppa. Man har diskutert fordeler og ulemper med å gjeninnføre opptaksprøver/intervju, men har i påvente av ny rammeplan ikke noen veldig klar konklusjon på denne utfordringen.

Nasjonalt har det vært en nedgang av søkerne til de estetiske fagene over flere år, men i fjor skilte studiene ved fakultet for kunstfag seg fra denne trenden, og fikk en markant økning, også på drama/teater-studiene.

Eksterne sensorer har vært benyttet i større utstrekning enn hva som er minstekravet, og disse har jevnt over gitt positive tilbakemeldinger på studentenes kunstneriske, didaktiske og teoretiske kompetanse. Fagmiljøet er kjent for å benytte store deler av karakterskalaen.

De ulike emnene har lav strykprosent. Manglende resultat mht. måltall har som tidligere nevnt, i stor

grad skyltes at studentene har valgt å finne andre utfordringer og alternative utdanningsveier, heller enn å la være å gå opp til eksamen.

Studieprogrammet som grunnlag for videre studier

Bachelorstudiet Faglærer i drama, gir grunnlag for opptak til flere masterstudier. Vi kjenner til at flere har fullført mastergrad i drama/teater både ved NTNU og Høgskolen i Bergen, videre at enkelte har søkt seg mer mot kulturledelse. En relativt ny mulighet er å gå videre å fakultetets eget tverrfaglige masterprogram, og dette alternativet har noen av studentene benyttet.

Yrkesrelevans/yrkesretting

Det er nok mer interessen for og gleden ved fagfeltet, drømmen om å bli utøver som i utgangspunktet frister studentene ved studiestart, men gjennom møtet med praksisfeltet, erfaringer fra ulike skoleslag og kunnskap om forskjellige yrkesveier, så bygges etter hvert en profesjonsbevissthet.

På regionens to største videregående skoler med programfag drama, Vågsbygs og Dahlske, har flere av lærerne dette studiet som bakgrunn. Videre har mange av dem endt opp i kommunale kulturskoler. Enkelte har klart å etablere seg i friteatermiljø og/eller institusjonsteatre, og andre har kombinert dette programmet med andre utdanninger, f.eks. journaliststudiet og endt opp i NRK's kulturavdeling.

Med kravet om større andel av praktiske prosjekter, alternative arbeidsformer og ikke minst nye valgfag i ungdomsskolen, så ser det ut som at det kan bli langt flere stillinger for lærere med drama/teaterkompetanse. Og dermed større etterspørsel etter de med tung faglig kunnskap koblet med profesjonskompetanse.

Det er en utfordring å hjelpe studentene til å se eller skape en sammenheng mellom de utøvende, de didaktiske og mer vitenskapelige delene av programmet, og i neste omgang knytte dette opp mot praksis og fremtidig yrke som lærer. Dette må man være bevisst både når man organiserer semesterplaner og studieprogram, og ikke minst ved disponering og nyrekruttering av ansatte.

Fagmiljøets kompetanse i forhold til krav som stilles ved etablering av tilsvarende studier og jfr. NOKUTs forskrift

Per dags dato tilfredsstiller fagmiljøets kompetanse NOKUTs forskrift mht andelen førstekompetente og at 50 % av årsverkene utføres av faste ansatte, men i deler av denne 5-års perioden har andelen av vikarer og lektorer vært noe høy. Da fagmiljøets eneste dosent sluttet, var det vanskelig å besette på tilsvarende nivå. Det nasjonale drama/teater-miljøet er (akademisk sett) ungt og lite, men da det var meget godt søkning til instituttets to utlysninger i desember 2012, er det realistisk at fagmiljøets formelle kompetanse og andelen av tilsatte i hovedstilling vil bli betydelig styrket i løpet av kort tid.

Effekten av eventuelle iverksatte tiltak på grunnlag av tidligere evalueringer

Da fagmiljøet var som hardest rammet av permisjoner og sykemeldinger ble de teoretiske delene av studiet i sterk grad gitt av gjester og gjerne bolk-vis. Dette gjorde det vanskelig for studentene å skape helhet og sammenheng, og de hadde store utfordringer med Bachelor-oppgaven. Da teorien igjen ble utført av vår faste stab og i større dialog med lærerne på de praktiske delene av programmet, merket vi et markant faglig løft, særlig mht. refleksjon rundt egen praksis (både utøvende og didaktisk).

Ut fra evalueringer ønsket man ikke å ha to ulike tverrfaglige prosjekter sammen med musikkstudentene, slik den opprinnelige tanken var da «Fagdidaktikk og tverrfaglig arbeid» ble delt i to og fordelt på to ulike trinn. Vi innledet dermed et samarbeid med kunst og håndverk-miljøet. Det viste seg at tverrfaglige prosjekt ammen med KH-studenter ble utfordrende. De var vant til individuelle ambisjoner og krav, og de to fagplanene og respektive læringsmål harmonerte ikke. Det ble vanskelig å komponere reelle tverrfaglige oppgaver for studentgruppa, så vi har gått bort fra dette. Vi har for de to siste kullene hatt et meget spennende og vellykket samarbeid med Sørlandets kunstmuseum, som ivaretar og videreutvikler det tverrfaglige i programmet.

Studentene opplevde i flere år at det andre året i programmet ble noe teoritungt og for didaktisk/pedagogisk retta. Særlig de årene hvor det tverrfaglige prosjektet med musikkstudentene ble redusert eller fikk lite fokus, ble det utøvende og teaterfaglige aspektet for svakt i 3. og 4. semester. I noen kull medførte dette stor frafall og/eller høy andel av utveksling i 6. semester. Med et måltall (og ofte tilsvarende kull) på 15 studenter, ble dette veldig sårbart, og gjorde også at læringspotensialet i det siste året ble svekket. Vi har derfor økt det skuespillertekniske og regifaglige i 3.semester samt innført en større teaterproduksjon i 4.semester. Det første kullet som fikk erfare denne endringa gjorde det sjeldent bra på den teoretiske eksamen i 5.semester, de har mer spill/prosjekt/produksjonserfaring enn sine forgjengere, og det har vært minimalt med frafall (15 studenter i dagens 6.semester).

2.8 Kommentarer til rapport fra evalueringspanel

Mange av evalueringspanelets innspill er allerede ivaretatt tidligere i rapporten, men jeg nevner her de viktigste poengene som ikke har vært behandlet.

Den ene eksterne representanten etterlyser mer fokus på/synliggjøring av det å lede en teaterproduksjon. Hele panelet støtter at denne kompetansen er svært relevant uansett om man jobber utøvende eller pedagogisk med faget. Programmet gir studentene mange relevante erfaringer for å utvikle evnen til å lede. Store og små produksjoner gir dem erfaringer både som aktører, medskapende skuespillere, produksjonsledere og konseptutviklere osv, men det er noe tilfeldig om de får reel regierfaring. Noen studenter får det i praksis, andre har valgt slike funksjoner i større prosjekter i løpet av studiet.

Studentrepresentanten ønsker at programmet skal ha opptaksprøve, og at markedsføringen av studiet viser den store andelen av utøvende og praktisk arbeid.

Søknadsskriving og yrkesveiledning er også tema som panelet foreslo som innhold i studiet.

3. Forslag til tiltak/endringer

Mer regi og produksjonsledelse i studieplanen. Selvstendighet må også verdsettes, ikke gå på bekostning av evnen til å bidra i gruppeprosesser.

Vi vil arbeide få å etablere flere faste praksisplasser (ganske likt for de ulike kullene), det kan sikre variasjon og at alle studenter får tilfredsstillende erfaring med det å lede kreative prosesser.

Vi vil ha mer fokus på internasjonalisering, både ved å kvalitetssikre utvekslingsstedene og vi har en plan om å tilby ett eller to 15stp emner på engelsk. Vi planlegger at muligheten for inn og utveksling skal flyttes, sånn at det tilbys i 5. og ikke 6.semester som nå.

Ellers vil alle innspill fra evalueringspanelet, denne rapporten som helhet og den kontinuerlige kontakten med studenter og praksisfelt være viktige baktepper i utformingen av ny programplan.

Evalueringspanelet består av følgende:

- **Universitetslektor Marit Wergeland-Yates**
- Førsteamanuensis Anne Bjørkvik
- Øystein Nerland Flemmen, Student ved Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram
- Rektor ved Eidsberg kulturskole, Knut Olav Brekkelund
- Universitetslektor, Ingvild Birkeland, Høgskolen i Telemark

Materiale som evalueringspanelet fikk tilsendt i forkant av møtet var, fagplan, karakteroversikt, Nasjonale retningslinjer for 3-årig faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag, samt Forskrift om rammeplan for 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag som er ute på høring. Møte ble innledet med en gjennomgang av evalueringskriteriene. Panelet valgte å ha evalueringskriteriene som utgangspunkt og diskutere dem punkt for punkt:

- Helhet og sammenheng i studieprogrammet
- Sammensetning av emner og emnegrupper
- Innhold og læringsutbytte i studieprogram og emner
- Målgruppe
- Variasjon i undervisnings- og vurderingsformer (inkl. tilbakemelding underveis i form av obligatoriske oppgaver/øvelser, obligatorisk frammøte)
- Relevans i undervisnings- og vurderingsformer i studiets emner i forhold til emnets omfang og læringsutbytte
- Bruk av vurderingsuttrykk (graderte karakterer kontra bestått/ikke bestått)
- Internasjonalisering
- Yrkesrelevans
- Læringsmiljø og programtilhørighet
- Inntakskvalitet
- Oppnådde resultater (karakterer, stryk, frafall)

Helhet og sammenheng i studieprogrammet
Fra studentenes side er det vanskelig å se helheten det første året, men det ses tydeligere etter hvert.

Ansatte har erfaring med at det er vanskelig å få sammenheng mellom teori og praksis. I år har tiden gått med til en storproduksjon fremfor teoriundervisning i 4. semester. 4. semester er egentlig ikke noe semester for praktiske prosjekter, men det kom en forespørsel fra den kulturelle skolesekken, og det var usikkert hvor prosjektet kunne legges. Studiet har vært veldig preget av ulike tilbud som kommer fortløpende, det har ført til utfordringer, men så blir det også bra. Det er en balansegang å tilfredsstille alle krav, med at man skal være samfunnsrettet samtidig som man skal følge fagplanen. Studiet er av den karakter at det må være på den måten. Hvilke prosjekter man kan sette i gang, avhenger av de ulike studentgruppene. Ikke alle studentgrupper kan ta alle utfordringer. Det har vært en sårbar lærergruppe som er med på å påvirke hvordan man tolker fagplanen.

Det har ikke kommet negativ kritikk på hvordan undervisningen legges opp. Alle studentgruppene er forberedt på at ting endres underveis, slik har det alltid vært. Det vil alltid være noe fokus på det man ikke får, studenter husker hva tidligere kull har gjort, som ikke er skal gjøres med dem. Men så kommer nye prosjekter som gir nye utfordringer. Nye prosjekter er også sunt for lærerstaben.

Studentene ønsker at det er tydeligere navn på emnene, da har man større forutsetning for å vite hva man går til. Det er vanskelig å se sammenhengen på studiet det første studieåret, og med samlebetegnelse på emnenavnene, der det vanskelig for studentene å se hva studiet egentlig går ut på.

Som ekstern stilles spørsmålet hvorfor man kaller det drama? Som tidligere student, har nut Olav heldigvis møtt mer teater i studiet. Man bør være tydeligere med hva som menes med begrepet. I kulturskolen er man ferdig med drama, der trenger man folk som kan lede en teaterproduksjon. Man kan ikke bestemme begrepene fordi det er rammebestemte begreper. I videregående skole vil man ha musikk, dans og drama. Grunnskolene ønsker bare dramapedagogiske metoder. I grunnskolen er teater som fag nesten en tapt sak. Drama har ikke den lange musikkfagtradisjonen.

Sannesetning av emner og emnegrupper
Igjen kommenteres det at emnenavnene er så åpne at de ikke sier noe. Noen av tilbakemeldingene er at man kunne ønske seg mer teori tidligere i studiet.

Studentenes synspunkt er ofte at det er nyttig med det første året, selv om man ikke helt ser hva man gjør og hvor det fører før lengere ute i studiet.
Hvis man har lærere som kan trekke veksler på hva som har vært gjort tidligere i studiet, kan man ha god nytte av det, men med lærerstaben slik den har vært, er det ikke alltid det er rom for dette.

Planene er at avdelingen skal få hjelp til å bygge praksisarenaer som man kan nytte år etter år. Til nå har man ikke fått til noe skikkelig i kulturskolen, men dette jobbes det med. Fagmiljøet har god kommunikasjon med kulturskolen i Kristiansand, men det må jobbes med å få til mer praksis. For å få til et samarbeid med kulturskolen, må det være forutsigbart for studentene. Kulturskolen har ofte en annen arbeidsrytme enn universitetet.

Størrelsen på emnet DR-204 Teaterproduksjon (30 sp) i forhold til PED134 Pedagogikk (30 sp), står ikke helt i samsvar med hva som trengs i yrkeslivet. Teaterproduksjon er en av de viktigste ferdighetene de trenger. Knut Olav har erfaring fra prosjekter med studenter på studiet som hadde en grunnholdning til faget sitt, men når det kom til omsetning i forhold til barna, ble de veldig usikre. Det å lede en teaterproduksjon er viktig. Vektingen av teaterproduksjon, er beskjeden.
Det er teaterproduksjon tidligere i studiet også, men det er kun i siste halvår av studiet at det kommer frem i emnenavnet. Det er også teaterproduksjon i første studieår, men teaterproduksjon i siste semester er annerledes. Teaterproduksjonen i første studieår er en styrt produksjon, det er en produksjon for barn, ikke med barn.
Det viktigste er at man får noen mestere å lære av, ikke nødvendigvis om det er for eller med barn. Er det innrettet mot å jobbe med barn, eller er det innrettet mot å jobbe mot profesjonelle. Hvordan instruerer du barn? Hvordan kan du bruke det kunstneriske i behandling av barn? Det handler i bunn og grunn om å få folk til å spille. Den beste teaterproduksjonen får du til når du ikke tenker for mye på alder. Er det mulig å få til en valgmulighet for å spisse: Teaterproduksjon og ledelse

I Hovedområde drama 1 i forhold til Hovedområde drama 2, ser det ut til at det er mer av innholdet i Hovedområde drama 1 i Hovedområde drama 2. Det er litt uklart om der er noen progresjon.

Innhold i læringsutbytte i studieprogram og emner
Læringsutbyttene er veldig i tråd med det rammeverket sier. Generelt skal man ikke ha forsterkende

adjektiver. I den grad det er brukt, bør det lukes ut. Læringsutbyttet er veldig vidt på programnivå, blir mer spesialisert på emnenivå.
Innovasjon, bør komme tydeligere frem i læringsutbyttet. Det er viktig at innovasjon kommer frem i forhold til fremtidige yrker. Man kommer mest sannsynlig kommer til å jobbe alene. Det å selge inn produktet sitt, er kunstnere for svake på. Det er viktig å kunne markedsføre seg selv, hvordan selge produktet sitt og hvordan skrive gode søknader. Man blir leder for en liten fagenhet, så sett fra kulturskoleperspektiv er det nødvendig. Innovasjon henger sammen med teaterproduksjon, det kan for eksempel ligge i støttefag- og fagteori.

Siste prikkpunkt i DR-108 Hovedområde drama 1 læringsutbyttet

- Ha en grunnleggende innsikt i og kjennskap til teatrets historie og teori

Historie gis ikke, men det er viktig for å sette alt inn i en sammenheng. Når det kuttes i timer, går det ut over teorien. Studentene lærer seg å finne ut hvor man finner kunnskapen. Grunnleggende historieforståelse, mangler for de fleste.

Hovedområde drama 1 og Hovedområde drama 2 er bygget opp på samme lest. Teaterproduksjonen i Hovedområde drama 1 er med instruktør og i Hovedområde drama 2 lager studentene produksjonen selv. Produksjonen på slutten er del av den kulturelle skolesekken, hvor man har opp til ti forestillinger.

Målgruppe (i betydning av hvilke studenter ønsker man)
Det er vanskelig å si noe om målgruppe. Studentene må forvente at de må drive selvstudie i tillegg til undervisning. Punktet om målgruppe henger sammen med inntakskvalitet.

Variasjon av undervisnings- og vurderingsform
Det er god variasjon av undervisnings- og vurderingsform. Det er vanskelig å gjennomføre testing av studentene i teori. Den måten man kan komme gjennom pensum på, er å sitte stille å lytte. Mappe som vurderingsform er ekstremt tidkrevende for både lærere og studenter. Det er bra at studenter kan forbedre oppgavene sine, men det krever gode tilbakemeldinger og også oppfølging fra studentene. Som student syntes Øystein at de får gode tilbakemeldinger på oppgavene som gis underveis i studiet, men man slipper å ta opp igjen oppgaver som man i prinsippet er ferdig med.

Essay begrepet er vanskelig. Man må definere begrepet og være klar på hva man er ute etter.
Det brukes også logg som en vurderingsform, selv om det ikke står i emnebeskrivelsene.

Sammenslåing av karakter etter et halvt års arbeid, kan oppleves som urettferdig for studentene. Vurderingsformen er tredelt, og det gis en samlet karakter på både teori, praktisk arbeid og analyse. Vanskelig å vise hva man er god på. For studentene er det viktig å vise hvor man har sin faglige tyngde når man er ferdig på studiet. Det er et sterkt ønske om en differensiering på de ulike delene. Det er også en utfordring å vise seg frem individuelt på en gruppe eksamen. Etter forestilling er det også en samtale i gruppe med refleksjon, er det mulig å ha individuelle refleksjonssamtaler? Det spilles inn som et ønske.

Det har vært en praksis på at det praktiske skal telle mer enn det teoretiske.

Relevans i undervisnings- og vurderingsformer i studiets emner i forhold til emnets omfang og læringsutbytte
Teaterproduksjon er relevant i forhold til hva man utdanner til. Man har en faglig dannelse i grunnen, det er vesentlig at de også har en god didaktisk kompetanse. Dette er ivaretatt i planen. Det nok teoribiten som er skadelidende. Når man skal begynne å anvende uten at man har noe å anvende ut i fra, ser man at man kommer til et bristende punkt. Klarer du å se hvorfor «skoleforestillinger» ikke er gode nok, og begrunne dette faglig?

Øystein mener de lærer mye av å sette ord på det positive og det konstruktive helt fra begynnelsen av studiet. I år har de prøvd å legge inn teorioppgaver underveis i emnet, det er helt nytt. Studenter har også muntlig fremlegg for resten av klassen som går på teori, studentene lærer mye både av å fremlegge, og også av å høre på hverandre. Seminarformen er studentene veldig fornøyd med. Det er også ønske om å intensivere seminarer på teori, gjerne knytte det opp mot noe konkret. Slik som man jobber intensivt med prosjekter.
Det har vært en utfordring i staben, som har gått på bekostning av sammenheng mellom teori og det praktiske.

Bruk av vurderingsuttrykk (graderte karakterer kontra bestått/ikke bestått)
Det finnes ikke bestått/ikke bestått på dette studiet, det er ikke ønske om det heller, hverken fra studenter eller ansatte. Det er ikke sikkert at studenter jobber så mye med emner hvis det er bestått/ikke bestått.
Det er ønske om å få til «kursbevis» som vedlegg til vitnemålet, dersom det er kurs i løpet av studiet som ikke fremgår av vitnemålet.
Igjen kommer det kommentar om at det er vanskelig å vise på vitnemålet hvor den faglige tyngden ligger, i og med de sammenslåtte karakterene.
Eksamenskrav er bestått ikke bestått med tilbakemeldinger.
Det ligger et forskningselement i alle emner, ikke bare i DR-205 Bacheloroppgave. I programbeskrivelsen står det at studieprogrammet skal inneholde forsknings- og utviklingsarbeid. Når man inkluderer utviklingsarbeidet, utvider man begrepet. forsknings- og utviklingsarbeid forekommer i mindre grad i de andre emnene, men det blir utvidet i DR-205 Bacheloroppgave. Øystein syntes at forberedelsen til bacheloroppgaven kommer på et veldig riktig tidspunkt i studiet. Det kommer på våren i 2. studieår og på høsten i 3. studieår. Dersom det hadde vært tidligere i studiet, kunne det blitt vanskelig for studentene.

Internasjonalisering
Internasjonalisering er kanskje fagets største utfordring. Dersom mange reiser ut når man har små kull, blir det vanskelig for de som blir igjen. Det har også vist seg at det har vært vanskelig for studenter å gjennomføre emner på utvekslingsstedet. Det er ikke alltid at det grunnlaget studentene får hjemme, stemmer overens med det som kreves på utvekslingsstedet. Det ville heve studiekvaliteten dersom det var gode samarbeidsavtaler, ikke bare sol og strand, men studiesteder hvor man fikk til et godt faglig utbytte. Hvis vi hadde klart å løfte det svakeste leddet til å bli et av det sterkeste, hadde det hevet studiekvaliteten.

Det har vært prøvd å ha innvekslingsstudenter, men det har blitt feil i og med at undervisningsspråket er norsk. Det oppleves ikke riktig for norske studenter, hvis man plutselig

legger om undervisningsspråket for en eller kanskje to innvekslingsstudenter som er her for et semester.

Selv om studenter velger Australia, er det ikke nødvendigvis bare for å få sol og strand. Det som finnes i Australia er helt andre ting enn det som er ved UiA, eller i Danmark. Det hadde vært fint for studentene å få en innføring i hva som eventuelt kan være alternativene.

Yrkesrelevans
Sånn som studieprogrammet er lagt opp, har studiet vært veldig relevant i forhold til kulturskolen og videregående. Dersom kravet om master kommer i PPU, får man en utfordring.
I ny forskrift er faget veldig grunnskoleorientert.
Hvilke studenter ønsker man, og hva utdanner man enfaglige lærere som kan faget sitt til? Slik planen er nå, er det veldig relevant. Men det kan bli problematisk å videreføre dette slik det er tenkt i ny rammeplan. Fagplanen slik den er nå, egner seg for de områdene den er tenkt å dekke.

Dersom man skal ha fagpersoner er denne er studieplanen riktig, men dersom man skal jobbe mot barn, skal man også kunne faget «jobbe med barn».

Blant studenter er det vanskelig å se hva slags stillinger man kan søke etter endt studieprogram. I studieprogrambeskrivelsen er det viktig å legge vekt på hva slags kompetanse man besitter, en beskrivelse som går ut over det at man er faglærer i drama. Det er et ønske om en time før man fullfører bachelorgraden, hvor man går gjennom eksempler på hva slags stillinger man kan søke.
Går det an å legge inn i studieprogrammet hvor man tar opp yrkesveiledning?

Det er viktig at studentene er forberedt på arbeidsformer som er noe annet enn gruppearbeid. På en gjennomsnittlig norsk kulturskole er man antakelig den eneste i sitt fag. Du må ha lederegenskaper og man må kunne lede og sluttføre prosesser. Det er viktig å snakke om hva som forventes ute i feltet. Alle prosessene må man kunne gjøre alene, selvstendighet er like viktig som gruppeprosessene. Håndverket er like viktig som det kunstneriske. Studenter som gjennomfører Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram er ikke eksperter når de kommer ut, men de må tørre å prøve.

De som fullfører Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram havner ofte i kulturskole, videregående skole, frivillig kulturliv, barnehage. Noen få blir utøvere. Scenekunst blir nedprioritert i grunnskolen, så der er det få eller ingen som havner.

Læringsmiljø og programtilhørighet
Studenter er stort sett fornøyd, det er fine resultat av evalueringer underveis i studiet. Som faglærer opplever man stadig at studenter ikke ser sammenheng før senere i studiet, men at ting faller på plass etter hvert. Faglærere kan oppleve at studenter kommer med mye hard kritikk, på et tidlig tidspunkt. Kan til tider være hardt for faglærer å motta, heldigvis lukes det ofte bort når studentene ser helheten. Det viktigste er at studentene får et positivt syn til slutt. Det er et godt kunstnerisk miljø!

Allumni er ønskelig allerede underveis i studiet, på tvers av fag og klasser. Det er ønske om mer tverrfaglig prosjekter. Det jobbes med å få programtilhørighet fra studentenes side. Det er viktig å danne arena for å skape programtilhørighet. Programtilhørighet knytter ambisjoner til det i en positiv forstand. Det er viktig at man blir synlig som læringsmiljø i regionen, at man er synlig som et miljø på

kulturdebatten som foregår både regionalt og nasjonalt. Når studiet i sin tid ble opprettet vakte det stor begeistring nasjonalt. Universitetet i Agder er det eneste studiestedet i landet som tilbyr faglærerutdanning i drama, det burde fremdeles vært begeistring rundt studiet, men nå har den begeistringen «dødd».

Inntakskvalitet

Øystein ønsker en opptaksprøve for å bli mer sidestilt i forhold til faglærerutdanningen i musikk. Mange studenter kommer rett fra videregående, men nesten ingen kommer fra videregående med dramabakgrunn. Det er mye praktisk i studiet, men vinklingen i markedsføringen er ikke rettet dit hen. Det kan «skremme» bort søkere som ønsker mer praktiske studier.

Hva er det som trigger søkere til å søke dette studiet? Det må investeres penger i markedsføring, her bør man få profesjonell hjelp. Hadde det vært en opptaksprøve ville hatt større påvirkning på studenter som kom inn. Med opptaksprøve vil det bli vanskelig å kombinere første studieår med årsstudiet. Nå rekrutteres en del studenter fra årsstudiet og over på bachelorprogrammet. Når kvaliteten på studentene er god, og kvaliteten på studiet er god, da er også ønske om å fortsette på studiet større. Det kan kanskje handle mer om markedsføring enn om tiden man er i, om man får søkere eller ikke. Hva er det som gjør oss spesiell? Det vi kan spille på, er at vi er et Fakultet for kunstfag, og at vi har gode muligheter for å jobbe tverrfaglig.

Oppnådd resultat (karakterer, stryk og frafall)

Det som kan sies om karakterstatistikkene er at på Faglærerutdanning i drama, bachelorprogram er det lav stryk prosent og der er gjennomsnittlig høye karakterer. Det er lite frafall underveis, de som melder seg til eksamen, møter også opp til eksamen. Det er et veldig inkluderende miljø, og studentene føler de får god oppfølging.

Programevalueringsrapport høst 2012

Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram

Bachelorstudium – faglærer i musikk

Rapporten er satt opp etter modellen beskrevet i notatet "programevaluering – forslag til disposisjon av rapport" utarbeidet av studiesekretariatet 30. april, 2010

Del 1 – Grunnlaget for rapporten

I kvalitetssikringssystemet til Universitetet i Agder er det fastslått at programevaluering (tidligere totalevaluering) skal gjennomføres for alle bachelor-, master- og ph.d-program minimum hvert femte år. Programevaluering omfatter både en egenevaluering og en evaluering av et evalueringspanel med eksterne deltakere, jf. kvalitetssikringssystemet kap. 2.3.4 og 3.1.

Den nåværende faglærerutdanningen ved Institutt for musikk ble igangsatt høsten 2010. Det ble da bestemt at den skulle evalueres etter to år, høsten 2012.

Det foreligger nå nye forskrifter for rammeplaner for 3-årige faglærerutdanninger. Høringsprosessen til disse forskriftene ble avsluttet 1. november, 2012. Utfallet er usikkert, forslaget har møtt mye motstand, men departementet virker klare på at det skal igangsettes faglærerutdanninger bygget på de nye forskriftene. *"Målet er at utdanningene skal være integrerte, profesjonsrettede, forskningsbaserte og av høy kvalitet"* heter det i en uttalelse fra styringsgruppa utnevnt av kunnskapsdepartementet. Den sier videre; *"Tettere kobling mellom fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis er viktig for å heve kvaliteten i alle utdanningene".* Dette er en utdanning med mer vekt på praksis, både i forhold til mengde og variasjon ift praksisstedene.

Selv om det nå skal utarbeides en ny fagplan basert på de nye forskriftene vil det være hensiktsmessig å gjøre en programevaluering av studieprogrammet. Det å se på hva som har fungert i det eksisterende faglærerstudiet, hvilke utfordringer som fortsatt finnes og videre, drøfte ulike løsninger vil være svært nyttig i prosessen med å innføre de nye rammeplanforskriftene.

Rapporten bygger på midtveis- og sluttevalueringer av emner, faglærerrapporter, og studiumrapporter. Det hadde vært ønskelig med en mer komplett rapporteringsportefølje, men vi tar til etterretning at noen av disse er uteblitt. Der instituttleder føler det har vært behov har instituttleder kontaktet studenter og ansatte på faglærerstudiet for samtaler og for skaffe meg en orientering om ulike forhold der evalueringsrapporter har manglet. Studiehverdagen på bachelorstudiene på institutt for musikk har en tradisjon bygget på åpenhet og god kontakt mellom fagpersonell, administrasjon og studenter, da studiene består av mye en til en undervisning og små grupper.

I følge kvalitetssikringssystemet skal evalueringsrapporter være anonymisert. Det er problematisk å opprettholde anonymitet i våre studier da det er mye enkelundervisning og små grupper.

Referat fra ekstern evalueringspanel har også vært benyttet i denne rapporten. Studentene på bachelorstudiet; faglærer i musikk, er delt i to ulike fagområder, klassisk og rytmisk. Det var derfor naturlig at begge fagområdene ble representert i utvalget.

De eksterne sensorene var Tore Morten Andreassen, førsteamanuensis, og Karsten Andersen, førstelektor, begge ansatt på musikk ved Universitetet i Tromsø. Evalueringspanelet besto videre av to representanter fra fagmiljøet fra begge fagmiljøene, førstelektor Jørn Schau, fagkoordinator klassisk utøvende bachelor og universitetslektor Hilde Norbakken, fagkoordinator for faglærerstudiet som evalueres i denne rapport. Studentrepresentanter var Steinar Emil Glas, faglærerstudent fra det rytmiske fagområdet og Marit Lid Bjerkvik, faglærerstudent med fra det klassiske fagområdet. Sekretær var rådgiver Tonje Kløkstad.

Medlemmene av det eksterne evalueringspanelet fikk tilsendt følgende dokumenter:

Fagplan for bachelorstudium, faglærer i musikk
Opptakstall: Førsteprioritetssøkere pr studium ved UiA (Samordna og lokalt opptak høsten 2010)
Grunnlagsdata kalenderår 2011
Kandidatproduksjon
Karakterstatistikk
Beskrivelse og mandat til eksternt evalueringspanel
Kontrakt

Vi har valgt universitetet i Tromsø som institusjon for sammenlikning. Deres bachelorstudium Faglærer i musikk bygger på mange av de samme prinsipper som vårt faglærerutdanning. Studiene er ikke helt identiske, men de er bygd på samme rammeplan og kan derfor sammenlignes. Det er først og fremst i emnebeskrivelser og ifm læringsutbytter har sammenlikningen vært nyttig.

Del 2 – vurderinger

I de etterfølgende punkter legges følgende til grunn:

1) Fagplan – bachelorstudium, faglærer i muiskk, UiA
2) Fagplan – bachelorstudium, faglærer i musikk, UiT

2.1 Vurdering av studieprogrammenes hovedmålsetting/læringsutbytter

For å best kunne vurdere vårt faglærerstudiums hovedmålsettinger og læringsutbytter settes fagplanene fra UiA og UiT opp mot hverandre og forskjeller og likheter kommenteres.

De ulike bachelorstudiene blir på universitetenes nettsider presentert på følgende måte:

Faglærerstudie, UiA:

"Faglærerstudie ved institutt for musikk, UiA henvender seg til søkere som ønsker å kvalifisere seg for lærerarbeid i musikk- og kulturskoler/det frivillige musikklivet, på ungdomstrinnet i grunnskolen og i den videregående skolen, og gir kompetanse som faglærer i musikk. Utdanningen passer også godt som utgangspunkt for studenter som senere ønsker å satse i retning utøvende virksomhet".

Faglærerstudiet, UiT:

"Ved Musikkonservatoriet i Tromsø er faglærerutdanningen spesielt rettet mot instrumentalpedagogisk virksomhet og kan tas med de fleste instrumenter innen klassisk og rytmisk sjanger. Utdanningen passer glimrende for deg som ønsker å utvikle kompetanse på eget instrument, samtidig som du kvalifiserer deg til å kunne undervise i musikk først og fremst på ditt hovedinstrument. I denne utdanningen står kunstnerisk utøvende og skapende ferdighet sentralt. Det er obligatorisk deltakelse i prosjekter, ulike ensembler og samspillgrupper avhengig av studentens hovedinstrument."

Kommentar:

Begge institusjoner vektlegger utøving i tillegg til pedagogisk virksomhet. Foruten om at UiAs introduksjon går inn på spesifikke arbeidsmuligheter er de så å si identiske. Instituttleder føler det er viktig å tidlig påpeke hvilke jobbmuligheter en har etter endt studie, samtidig som det fortelles klart og tydelig at det satses høyt på utøving. Instituttleder mener at de studentene som utdanner seg ved vårt faglærerstudie søker en arbeidssituasjon som først består av et utøvende virke som musiker, deretter som pedagogisk virke. Det er derfor viktig å vektlegge ideen om et høyt nivå og satsing på utøving, også på faglærerstudie. Både for å imøtekomme studentenes ønske om å fungere i en utøvende situasjon, men også i forhold til de kravene som stilles ifm å være lærer på et instrument.

Læringsutbyttene på studienivå på de ulike institusjonene er satt opp på følgende måte:

Faglærerstudiet, UiA:

Etter fullført studium skal studenten:
KUNNSKAP
- ha kunnskap om faglige og pedagogiske oppgaver med elever i forskjellige aldersgrupper og i ulike læringsmiljø
- ha bred faglig og didaktisk kompetanse
FERDIGHETER
- kunne reflektere over egen faglig utøving og utvikle denne under veiledning
- kunne anvende lærestoff og arbeidsmåter i forhold til elevenes forutsetninger og interesser
GENERELL KOMPETANSE
- kjenne til de utfordringer pedagoger står overfor når det gjelder faglig, pedagogisk og

kunstnerisk formidlingsevne
- vise evne til praksisnærhet og kunne planlegge og gjennomføre undervisning for ulike elevgrupper

Faglærerstudiet, UiT (fagplan under revidering):
"Faglærerutdanningen i musikk skal kvalifisere for arbeid i musikk- og kulturskole, videregående opplæring og grunnskole, og skal fremme studentenes faglige og personlige danning. I tillegg kvalifiserer utdanningen til annet opplærings- og formidlingsarbeid knyttet til faglig og kulturelt arbeid med barn, unge og voksne. Faglærerutdanningen ved Høgskolen i Tromsø retter seg særlig mot instrumentalundervisning på hovedinstrument.

Gjennom hele studiet skal kunstnerisk utøvende og skapende virksomhet stå sentralt. Studiet skal være praksisbasert og yrkesrettet, det vil si at det skal tas utgangspunkt i kunstnerisk og kunstpedagogisk arbeid. Gjennom faglærerutdanningen i musikk skal studentene få solid kompetanse i faget musikk, og kjennskap til kunstfagene dans og drama.

Studiet skal bidra til at studentene utvikler en bred kunstfaglig og pedagogisk kompetanse som retter seg mot å fylle mange yrkesroller, som lærer for enkeltelever og små og store grupper på ulike læringsarenaer og alderstrinn.
Studenter med orgel som hovedinstrument kan få godkjenning som kantor ved å følge et fireårig løp der faglærerutdanning og kirkefag er fordelt over de to siste studieår. Studenter som ønsker kantorkompetanse må velge dette studieforløp fra 3. studieår

Gjennom utdanningen skal studenten utvikle
- *Faglig kompetanse*
- *Didaktisk kompetanse*
- *Sosial kompetanse*
- *Kulturkompetanse*
- *Endrings- og utviklingskompetanse*
- *Yrkesetisk kompetanse"*

Kommentar:
Som det fremgår av teksten over finnes det ikke læringsutbytter satt opp i de tre kategoriene Kunnskap, Ferdigheter og Generell kompetanse i fagplanen ved UiT. Fakultet for kunstfag har valgt å følge retningslinjene i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.
Når en allikevel setter innholdet opp mot hverandre i de to fagplanene, læringsutbytter (UiA) og Formål (UiT), finner en også her klare likhetstrekk. Det beskrives i begge et bredt, variert og allsidig nivå innen pedagogiske oppgaver. Instituttleder føler allikevel at UiT vektlegger utøving mer i denne delen av fagplanen.

2.3 Faglig innhold og nivå

Faglærerstudiet ved UiA legger stor vekt på utøving. Fagporteføljen kan settes opp på følgende måte:

Pedagogiske fag: Pedagogikk (1. studieår), Fagdidaktikk og tverrfaglig arbeid I og Fagdidaktikk og tverrfaglig arbeid II (herunder musikkformidling)(totalt 60 sp).

Utøvende fag: Hovedområde musikk I, II og III (herunder bi instrument og musikkteknologifag) og Hovedinstrument fordypning
(totalt 90 sp).

Støttefag: Gehør og rytmikk, Musikkhistorie og Analyse, Komponering/Arrangering (totalt 30 sp).

Studentfordeling pr instrument er per dags dato som følger:
Rytmisk-vokal (4 studenter), R-tangentinstrumenter (5 studenter), R-elgitar (5 studenter), R-bass (10 studenter), R-trompet (1 student) og R-trommesett (3 studenter), Klassisk-fiolin (3 studenter), K-cello (1 student), K-fløyte (3 studenter), K-klarinett (1 student), K-vokal (6 studenter), K-klaver (3 studenter) og K-gitar (1 student). Totalt 28 studenter med rytmisk hovedinstrument og 18 studenter med klassisk hovedinstrument)

Det kreves meget gode kunnskaper og ferdigheter i hovedinstrument, gehør og musikkteori for å bestå opptaksprøvene til faglærerstudiet. Opptakskrav er generell studiekompetanse eller tilsvarende og bestått opptaksprøve. Som søkertallene viser er det mindre søkere til faglærerstudie enn til det utøvende studie. Det kan være flere grunner til dette, bla medias fokusering på talent. Unge blir heller styrt inn mot en karriere som solist og utøver enn mot et pedagogisk rettet yrke.

2.4 Studieprogrammet som grunnlag for videre studier

Bachelorstudiet Faglærer i musikk, gir grunnlag for opptak til en rekke videreutdanninger og masterstudier. Vi har blant annet mange søkere til vårt eget masterstudie i "utøvende musikk" som krever fullført bachelorgrad i utøvende musikk (180 studiepoeng) eller tilsvarende utdanning med minst 90 studiepoeng utøving. Musikkteknologi/multimedia, komposisjonsfag og bransjefag (music management) kan også være naturlige videreutdanningsvalg for studenter som har gått faglærerstudiet.

2.5 Yrkesrelevants/yrkesretting etter bachelorstudiet – faglærer i musikk

Det finnes et rikt utvalg av jobbmuligheter etter endt utdanning, både som frilanser og som fast ansatt. Behovet for musikkfaglig utdannet personell er stort, både i skoleverket og i det frivillige musikkliv. I tillegg gir vår bevisste satsning på musikkteknologi, også i faglærerstudiet, mange interessante tverrfaglige koplinger mellom teknologi og pedagogisk virksomhet.

Høy faglig kvalitet og integritet er avgjørende for vurdering til ansettelse i flere stillinger i kulturlivet og for å kunne skape seg en interessant arbeidssituasjon som frilanser. Som fagporteføljen viser, legger vi vekt på en utøvende profil for å kunne svare på dette behovet.

Flere undervisningsstillinger krever nå prøvespill i tillegg til prøveforelesninger og dokumentert pedagogisk kompetanse. Faglærerestudiet gir kvalifikasjoner og kvaliteter som gjør studentene meget attraktive i relevante jobbsammenhenger.

Mange av landets fremste og mest kjente aktører i det pedagogiske musikklivet har tilegnet seg sin kompetanse ved institutt for musikk. Resultatene av instituttets arbeid sees flere steder, bl.a. ved at uteksaminerte studenter i høy grad bidrar til den sterke og positive utviklingen i det nasjonale musikkliv og videre den høye pedagogiske kompetansen som finnes ved mange av landets utdanningsinstitusjoner.

2.6 Fagmiljøets kompetanse i forhold til krav som stilles ved etablering av tilsvarende studier og jfr. NOKUTs forskrift

Professor Erik Gunvaldsen :
arrangement & komposisjon, musikkteknologi, filmmusikk & multimedia, elektronisk musikk (nytt hovedinstrumenttilbud fom H2013), koordinator utøvende rytmisk bachelor fom 2013.
Professor Bruce Rasmussen :
hovedinstrument slagverk, musikkhistorie, samspill, musikkteknologi, koordinator utøvende bachelor – rytmisk studieretning tom 2012
Professor Bjørn Ole Rasch:
Musikkhistorie, samspill World Music, Internasjonal kooridinator, interpretasjon utøvende master, rytmisk linje
Professor Konrad Øhrn:
kor, komponering/arrangering
Professor Per Kjetil Farstad:
veileder master, klassisk gitar, kammermusikk
Professor Neil Mackie:
klassisk vokal, kammermusikk
Førsteamanuensis Bendik Hofseth :
hovedinstrument rytmisk saksofon, koordinator og foreleser på Master music management.
Professor Geir Holmsen:
Komponering/arrangering rytmisk linje, teknologifag
Professor Jan Gunnar Hoff:
Hovedinstrument rytmisk tangent, rytmisk samspill
Førsteamanuensis Rolf Kristensen (utveksling university of Southern Calefornia H2012) :
gitar hovedinstrument, improvisasjon, samspill
Førsteamanuensis Tellef Juva:
klassisk klaver, internasjonal koordinator klassisk linje.
Førsteamanuensis Birthe Myhrstad:
klassisk vokal, kammermusikk
Førsteamanuensis Knut Tønsberg:
veileder masterstudiet, veileder ped oppgaver estetikk og vitenskapsteori
Førsteamanuensis Trygve Trædal:
klassisk klaver, repetitør
Førsteamanuensis Bernt Moen:
hovedinstrument tangent, samspill
Førsteamanuensis Dr. Per Elias Drabløs :
hovedinstrument bass, koordinator og veileder utøvende master, veileder tverrfaglig prosjekt
Førstelektor Jørn Eivind Schau:
hovedinstrument fløyte, koordinator utøvende bachelor – klassisk studieretning

Førstelektor Randi Magrete Eidsaa:
Pedagogiske fag, samspill, komponering/arrangering
Universitetslektor Terje Howard Mathisen
akkompagnatør, analyse, musikkhistorie
Universitetslektor Hilde Norbakken
Koordinator faglærer i musikk, hovedinstrumentlærer R-vokal, samspill
Universitetslektor Jorun Christensen :
Lytting og gehørtrening, klassisk
Universitetslærer Per Kolstad :
biinstrument piano, hovedinstrument piano
Universitetslærer Einar Mjåland :
Lytting og gehørtrening, rytmisk

I tillegg timelærere og vikarer

2.7 Effekten av eventuelle iverksatte tiltak på grunnlag av tidligere evalueringer

2.7.1 Omdisponering av arbeidsoppgaver blant ansatte på institutt for musikk:

Studentene etterspør bredere pedagogisk kompetanse blant de ansatte som jobber på faglærerutdanningen. Spesielt i fag som Fagdidaktikk og tverrfaglig arbeid I og II. Vi har gjort en omrokkering av arbeidsoppgaver for å svare på dette behovet. Flere av de som er ansatt i det pedagogiske miljøet på mus ped er nå lærere i pedagogisk rettede fag på faglærerutdanningen. Dette har vist seg å være et godt tiltak og har ført til en kvalitetsheving av disse fagene.

2.7.2 Praksissituasjonen

Instituttleder har fått flere tilbakemeldinger på problemer innen praksisområdet og det praksistilbudet vi har. Vi har forsøkt å svare på disse problemene ved å forsøke å gjennomføre et mer variert praksistilbud.

2.8 Kommentarer til rapport fra evalueringspanel

I dette avsnittet siteres rapporten fra det eksterne evalueringspanelet, skrevet med hermetegn og i kursiv, deretter følger min kommentar.

2.8.1 Helhet og sammenheng i studieprogrammet

"Det stilles spørsmål om hvorfor hovedinstrument fordypning ligger i 6. semester".

Det stilles krav om fordypning i rammeplanen. Foruten om å velge hovedinstrument fordypning kan en velge dans, drama eller utveksling. Det er ingen som benytter seg av de andre valgene enn hovedinstrument fordypning og det bør diskuteres om det omformuleres og tydeliggjøres i den nye fagplanen.

"Fra studentenes ståsted, føles det litt som om de ulike faglærere ikke snakker med

hverandre i forhold til den praktiske gjennomføringen av studiet. Mange er opptatt av den delen de selv underviser i, uten å ta hensyn til for eksempel praksis, prosjekter, seminarer osv. Men rent faglig føler studentene de får det som er relevant for studiet."

Det legges opp til flere møtepunkter og faglige møter. Fagmøtene vil bli mer effektive nå når vi samarbeider mer med musikkped avdelingen og den pedagogiske kompetansen i miljøet er styrket.

"Det er også ønske om å ha avsluttende eksamener etter hvert studieår. Generelt sett har langt mer undervisning i teoriemner forhold til antall studiepoeng, undervisningen kan være mye mer forelesningsbasert. Arbeidsbyrden på faglærerutdanningen har vært enorm, du skal ha mulighet for å bli faglærer, samtidig som du skal ha mulighet til å bli utøver. Det er samtidig en styrke ved Universitetet i Agder at faglærerutdanningen blir sett på lik linje med utøvende. Man må lage et design på studiet slik at man ruster studenter for det de møter etter endt studie. Hovedinstrument blir brukt i de ulike fagene på studiet, det er godt implementert. Det er godt samarbeid mellom rytmisk og klassisk. De eksterne i evalueringspanelet syntes det er godt å høre at studentene sier de går på faglærerutdanning og ikke rytmisk og klassisk. Dette hadde man ikke hørt for få år siden"

Det er viktig å fordele arbeidsbyrden. I den nye fagplanen vektlegges en jevnere fordeling av studiepoeng med avsluttende 60 sp pr studieår.

2.8.2 Sammensetning av emner og emnegrupper

"Det er et ønske om et eget emne i ensembleledelse".

Dette faget er viktig i en faglærerutdanning og det sees på mulighetene for å innføre dette i den nye fagplanen.

2.8.3 Innhold og læringsutbytte i studieprogram og emner

"Noen opplever at det er stor nivåforskjell innenfor MU-140 Arrangering og komponering, det oppleves at det er for stor forskjell mellom miljøene, det fører til at man i større grad begynner på et lavt nivå. Man må ikke snakke om at det er ulikt nivå på rytmisk og klassisk, de har ulike opptakskrav og ulike bakgrunner og dermed ulike forutsetninger til å starte med samme utgangspunkt. Man må vurdere hvor man begynner, hvilket fokus man har når man starter et emne. Utfordringen er å begynne der det er naturlig. Skal man ta utgangspunkt i hva man kan i forkant, eller hvor man vil studentene skal være når de går ut. Komponering og arrangering ses kanskje på som et viktigere fag på rytmisk enn på klassisk, fordi det hele tiden stilles krav til å komponere egen musikk på rytmisk. I fremtiden vil kanskje det samme kravet stilles til klassisk, og kanskje man ikke skille så mye mellom retningene? I den ideelle verden vil det ikke være skille, og faglærere kan hoppe mellom de ulike fagene og levere god undervisning på alle områder. Men slik er det ikke, faglærer har ulike styrker og ulike interessefelt. Det må det være rom for. Man må finne flere fellesnevnere mellom de ulike miljøene. Da ville man kanskje merke at nivået var mye likere."

2.8.4 Målgruppe

Ingen kommentarer på dette punktet.

2.8.5 Variasjon i undervisnings- og vurderingsformer

"Det kreves obligatorisk undervisning i de fleste emner, dette følges ikke like godt opp av alle faglærere. Dersom det står obligatorisk undervisning, bør det også gjennomføres."

Vi kommer til å følge dette bedre opp i fremtiden.

2.8.6 Relevans i undervisnings- og vurderingsformer i studiets emner i forhold til emnets omfang og læringsutbytte

Ingen kommentarer på dette punktet.

2.8.7 Bruk av vurderingsuttrykk

"På musikk driver man med ting som ikke er målbare. Det var en lettelse når det kom bestått/ikke bestått på vurdering av hovedinstrument i Tromsø. Det som er viktig ved bestått/ikke bestått vil bli den vurderingen som ligger ved siden av vurderingen bestått/ikke bestått. Det må følge en vurdering som kan legges ved vitnemålet. Karakternivået på hovedinstrument er generelt sett for høyt. Det er brukt mye ressurser nasjonalt på å få ned karakternivået. Det er ofte avhengig av hvem som sensurerer. ved bestått/ikke bestått får man mer fokus på kunsten, kandidaten blir mer vurdert som individ."

Det er vanskelig med gradert karakter i kunstrelaterte fag. Ofte finner en at det er kriteriene som er uklare og at faget er vanskelig å "måle".
Dette er en stadig tilbakevennende diskusjon. Et viktig moment er krav til omfang av gradert karakter. Dersom vi skal kutte noen graderte karakterer med bestått/ikke bestått må man skifte karaktertype på andre fag.

Fagmiljøet har ulikt utgangspunkt. Det at det er et felles studieprogram gjør det vanskelig å ta hensyn til dette. Å dele fagmiljøet kan i enkelte sammenhenger være en god løsning, i andre sammenhenger kan en bygge undervisningen ut fra fellesnevnere.

"Metodikk undervisning ligger inn under hovedinstrumentundervisning, metodikk er et svakt ledd. Ikke alle får dette siden de har tilreisende timelærere som ikke «har tid» til den undervisningen. Det er hovedinstrumentlærers ansvar, det må tydeligere frem på både klassisk og rytmisk."

Det er viktig at en i en faglærerutdanning får god oppfølging på instrumentalmetodikk. Det er viktig at lærerne setter av nok tid. Vi må ta en full gjennomgang av ressursbruken på dette for å se hvordan vi best kan tilby dette.

2.8.8. Internasjonalisering

"Det er ikke bra at utvekslingsmulighetene ligger i 6. semester."

Vi har lagt en strategi fremover som bedre ivaretar utvekslingsmulighetene. Denne vil bli implementert i den nye fagplanen.

2.8.9 Yrkesrelevants

"Oppsetningen av Tryllefløyten i Kilden er veldig relevant i forhold til hva man skal ut å gjøre. Samarbeid med Kilden er viktig. Studentene ønsker å få studiepoeng for det, det er et stort stykke arbeid som går ut over andre fag i studiet. Intensjonsavtalen må implementeres mer i fagplanen. En kjempemulighet å få praktisert det man skal gjøre. Fagplanen bør være så rundt at det er mulig å gjøre prosjekter og likevel gjøre det som sies i fagplanen?"

Dette er et eksempel på at vi også i faglærerutdanningen regner utøvende virksomhet som en sentral del av utdanningen. Men som panelet påpeker tidligere i rapporten er det viktig at vi følger opp de krav som er forbundet med en faglærerutdanning.

I praksis har man sett hvor studentene havner, og formulert praksisen i fagplanen ut i fra det, formuleringene blir derfor litt runde.
Praksisarenaene, har ikke vært på videregående skole, noen har hatt det, men det er alt for lite. Studentene har vært mye på kulturskole. Studentene ønsker mer variert praksis, det er litt for lite variasjon mellom praksisområdene, både på sted og innhold. Det er mye fokus på undervisning på hovedinstrument, men det er ikke fokus på klasseromsundervisning. Folkehøyskole har vært veldig bra! Praksisen slik det er lagt opp nå, er kanskje det som er mest kritikkverdig ved studiet. Praksis oppleves som for forskjellig fra student til student, for vagt, for lite forutsigbart med plutselige endringer. Praksis legges så sent at det kommer inn i eksamensperioden. Praksis bør koordineres mye klarere slik at det blir mer forutsigbart.
Hvem er det som er ansvarlig for praksisrapporten? Det er ingen som har tydelig ansvar for det. Praksis og gjennomføring av det må settes i gang mye tidligere. Det bør kanskje være faste uker som settes av til praksis, slik at det ikke kolliderer med andre prosjekter og undervisning. Vanskelig for studenter som f. eks har jobb ved siden av studiene. De må alltid være klare på ettermiddag og kveldstid til enhver tid, i tilfelle praksis. Gjennomføring av praksis må være mer forutsigbar. I Tromsø har studentene ansvar for egen undervisning av kulturskoleelever, som de følger opp over tid. Dette er det hovedinstrumentlærereen som har overoppsyn med. Slik praksis har det ikke ved UiA.

2.8.10 Læringsmiljø og programtilhørighet

Ingen kommentarer på dette punktet

2.8.11 Inntakskvalitet

"Det tas opp fler studenter nå enn før, men ikke så fryktelig mange flere. Det at det tas inn flere studenter, kan gå ut over eksklusiviteten (føles på rytmisk). Men her må man tenke mer kvalitet ikke kvantitet"

Det er viktig å beholde det faglige nivået ved opptak. Den økonomiske modellen som baserer seg på gjennomstrømning kan ha en negativ effekt dersom målet blir å få gjennom flest mulig studenter. Det medfører både sosiale og faglige utfordringer med å ta inn studenter som ikke er på samme nivå som medstudenter. En av løsninger kan være å utvide instrumentporteføljen. Da tas det opp flere studenter uten å senke kvalitetskravet.

2.8.5 Oppnådde resultater

"Det karakteroversikten sier, er at det er generelt gode karakterer med lav strykprosent. De som melder seg til eksamen, møter opp i høy grad."

Vårt inntrykk er at studentene generelt sett trives. De endringsforslagene som kommer sees på som et "sunnhetstegn" og et bevis på engasjement.

3. Forslag til tiltak/endringer

3.1 Praksistilbud

Studentene har synspunkter på måten praksistilbudet gjennomføres og hvilket innhold. De konkluderer med at det er mangler både ved den administrative og den faglige gjennomføringen.

Et forslag i forbindelse med det administrative er å legge praksisperioden til samme tid i alle studieår. Første, andre og tredje klasse gjennomfører praksis i de samme ukene. Dette gir en bedre oversikt for fellesfag (felles faglærer og utøvende) som samspill og musikalsk analyse. Fagene kan gjennomføres uten de utfordringer som følger med når ulike instrumentgrupper er borte fra obligatorisk undervisning, til ulike tider.

Det faglige innholdet går både på tilbudet og på kompetansen til praksisveilederne. Vi må jobbe for å finne de mest relevante praksistilbudene ift tid og marked. En må også knytte sterkere kontakt med de ulike praksisveilederne. Dette kan gjøres bla med flere møter og flere arenaer der faglærere (ansatte) og praksisveiledere møtes.

3.2 Kompetanseheving og tilpassing av undervisningsoppgaver

Det er kommet kommentarer på at det pedagogiske kompetansenivået til de som underviser i fag som tverrfaglig arbeid og andre pedagogiske fag, ikke holder den den standard som står til undervisningen i de utøvende fagene.

Etter hvert som samarbeidet mellom musikkped og klassisk/rytmisk linje blir tettere, ser en at denne utfordringen minker. De ansatte på musikkped har naturlig nok en høyere kompetanse inne disse fagområdene. Vi må arbeide for at det faglige innholdet i pedagogikkrelaterte fag er tilpasset de som arbeider på instituttet, og at en samtidig arbeider for å heve kompetansen til de ansatte. Kartlegging av kompetanse og å stimulere til forskningsbasert undervisning er gode løsninger for å møte denne utfordringen.

Side 200

3.3 Sammenslåing av undervisning mellom utøvende bachelor og faglærer

Utøvende bachelor og faglærerstudiet har hatt en del undervisning sammen. I og med at den utøvende bacheloren har fått en ny studiestruktur, må det arbeides med å tilpasse den nye faglæreren til denne strukturen slik at denne positive synergieffekten, både faglig og økonomisk, kan opprettholdes.

UNIVERSITETET I AGDER

Fra: Tonje Kløkstad
Fakultet for kunstfag

Dato: 28.01.2013

Sak nr.:
Arkiv nr.:

Til: Tore Bråthen

Kopi til:

NOTAT

Programevaluering

Følgende ekstpanel ble oppnevnt i fakultetsstyret ved Fakultet for kunstfag KF-sak 66/12, 19. september 2012:

- *Universitetslektor Hilde Norbakken, Institutt for musikk*
- *Førstelektor Jørn Schau, Institutt for musikk*
- *Steinar Emil Glas, student ved Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram*
- *Marit Lid Bjerkvik, student ved Faglærerutdanning i musikk, bachelorprogram*
- *Tore Morten Andreassen, førsteamanuensis, Universitetet i Tromsø*
- *Karsten Andersen, førstelektor, Universitetet i Tromsø*

Evalueringspanelet fikk tilsendt alt materiale i forkant av møtet. Møte ble innledet med en gjennomgang av evalueringskriteriene. Panelet fikk mulighet til å uttale seg om deres forventninger til evalueringen og ble deretter enige om fremgangsmåten. Panelet valgte å diskutere kriteriene punkt for punkt:

- Helhet og sammenheng i studieprogrammet
- Sammensetning av emner og emnegrupper
- Innhold og læringsutbytte i studieprogram og emner
- Målgruppe
- Variasjon i undervisnings- og vurderingsformer (inkl. tilbakemelding underveis i form av obligatoriske oppgaver/øvelser, obligatorisk frammøte)
- Relevans i undervisnings- og vurderingsformer i studiets emner i forhold til emnets omfang og læringsutbytte
- Bruk av vurderingsuttrykk (graderte karakterer kontra bestått/ikke bestått)
- Internasjonalisering
- Læringsmiljø og programtilhørighet
- Inntakskvalitet
- Oppnådde resultater (karakterer, stryk, frafall)

Etter en diskusjon rundt punktene var ordet fritt. Panelet fikk mulighet til å komme med eventuelle synspunkter som ikke ble dekket av evalueringskriteriene.

Helhet og sammenheng i studieprogrammet
Det stilles spørsmål om hvorfor hovedinstrument fordypning ligger i 6. semester?

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Det å få fordype seg på sitt instrument i 6. semester er nyttig, faglærerutdanningen inneholder mange elementer, de andre fagene avsluttes i fjerde og femte semester. 6. semester inneholder kun hovedinstrument. Det er også mulighet for å reise på utveksling, da med fokus på utøving. Det er også mulighet for å velge drama dette semesteret, i praksis skjer det ikke at studenter benytter seg av den muligheten. Bør stå klart i planen hvordan det er tenkt, det må utdypes hvordan det faktisk gjøres. Om studenter i praksis ikke benytter seg av muligheten av å fordype seg i Drama, bør man stille spørsmål ved grunnen til å opprettholde semesterstrukturen slik den er nå. Flere har uttrykt ønske om å utveksle, men har pga. ugunstig tilrettelegging latt være. Behovet for tilrettelagt utveksling ser ut til å være større enn ønsket om dramafordypning.
Fra studentenes ståsted, føles det litt som om de ulike faglærere ikke snakker med hverandre i forhold til den praktiske gjennomføringen av studiet. Mange er opptatt av den delen de selv underviser i, uten å ta hensyn til for eksempel praksis, prosjekter, seminarer osv. Men rent faglig føler studentene de får det som er relevant for studiet. Det ble sagt da de begynte på studiet at man skulle ha felles undervisning, men slik ble det ikke i praksis. Det deles opp i rytmisk og klassisk. Det er delte meninger om hvordan det burde være.
Bør man ha denne inndelingen i en faglærerutdanning? Blant faglærere har det vært ulike meninger på hvordan man skal gjøre det, man søker hele tiden nye tangeringspunkter.
Det er en stor diskusjon i miljøene, men dette er ikke arenaen.
Men det er viktig at instituttet står bak den fagplanen de har valg, det som står i fagplanen, må gjennomføres. Det er ikke alltid at undervisningen stemmer helt med slik det står i fagplanen.
Et forslag til teoriemnene er at man har felles generell undervisning i første studieår, så kan man kanskje dele inn i forhold til retning i andre studieår. Det er også ønske om å ha avsluttende eksamener etter hvert studieår. Generelt sett har langt mer undervisning i teoriemner forhold til antall studiepoeng, undervisningen kan være mye mer forelesningsbasert.
Inndelingen i rytmisk og klassisk henger sammen med at man tidligere har vært delt på to studieprogram, til at man nå skal være sammen på et felles studieprogram. Det henger også sammen med at det skal være stor vekt på utøving. Det heter faglærerutdanning og det må tas på alvor. Det er ikke et utøvende studieprogram med pedagogikk. Arbeidsbyrden på faglærerutdanningen har vært enorm, du skal ha mulighet for å bli faglærer, samtidig som du skal ha mulighet til å bli utøver.
Det er samtidig en styrke ved Universitetet i Agder at faglærerutdanningen blir sett på lik linje med utøvende. Man må lage et design på studiet slik at man ruster studenter for det de møter etter endt studie. Hovedinstrument blir brukt i de ulike fagene på studiet, det er godt implementert. Det er godt samarbeid mellom rytmisk og klassisk. De eksterne i evalueringspanelet syntes det er godt å høre at studentene sier de går på faglærerutdanning og ikke rytmisk og klassisk. Dette hadde man ikke hørt for få år siden.

Sammensetning av emner og emnegrupper
Det er et ønske om et eget emne i ensembleledelse. Studenter skal ofte ut og dirigere kor og korps etter endt studie. Det er ønske om undervisning i direksjon. Det som er i praksisen har man vært innom og det er bra, men det er for lite. Det kunne også vært undervisning i det.
Man bruker ensembleledelse i praksis på rytmisk, i for eksempel samspill. Det å ta en naturlig lederrolle i et ensemble er noe annet faget direksjon. Det å dirigere kor og korps er mer et fag som man må fordype seg i.
Bør man innføre direksjon i hovedinstrument? Det er som er problemet når elementer ligger linket inn under andre fag, er at man ikke får det, fordi faglærerne ikke kan det. Det er skummelt å ikke ha alle elementer tydelig frem i emnebeskrivelse. Et annet forslag er at det kan inngå i praksis.

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Innhold i læringsutbytte i studieprogram og emner
Stort sett er studentene for nøyde med inndelingen rytmisk og klassisk, men ser at det kan være en fordel med felles undervisning det første studieåret, og dernest ha en mer spesifikk inndeling i studieretning i andre studieår. Noen opplever at det er stor nivåforskjell innenfor MU-140 Arrangering og komponering, det oppleves at det er for stor forskjell mellom miljøene, det fører til at man i større grad begynner på et lavt nivå. Man må ikke snakke om at det er ulikt nivå på rytmisk og klassisk, de har ulike opptakskrav og ulike bakgrunner og dermed ulike forutsetninger til å starte med samme utgangspunkt. Man må vurdere hvor man begynner, hvilket fokus man har når man starter et emne. Utfordringen er å begynne der det er naturlig. Skal man ta utgangspunkt i hva man kan i forkant, eller hvor man vil studentene skal være når de går ut. Komponering og arrangering ses kanskje på som et viktigere fag på rytmisk enn på klassisk, fordi det hele tiden stilles krav til å komponere egen musikk på rytmisk. I fremtiden vil kanskje det samme kravet stilles til klassisk, og kanskje man ikke skille så mye mellom retningene? I den ideelle verden vil det ikke være skille, og faglærere kan hoppe mellom de ulike fagene og levere god undervisning på alle områder. Men slik er det ikke, faglærer har ulike styrker og ulike interessefelt. Det må det være rom for. Man må finne flere fellesnevnere mellom de ulike miljøene. Da ville man kanskje merke at nivået var mye likere.
Det er ulik interesse rundt det som undervises ut i fra hvilket instrument de har.
Er det slik at alle kan alt når de begynner? Man har kanskje for store forventinger til studenter når de begynner på UiA. Studenter er på ulike nivåer, og dette får de mulighet for å forbedre underveis i studiene. Med obligatoriske innleveringer, får de med tilbakemeldinger kontinuerlig.
Man må ikke tenker rytmisk og klassisk, heller at man kan ulike teknikker innenfor sitt instrument. I faglærerutdanningen har man mulighet for å skjære ned på skillet. I kulturskolen må man samarbeide med både de som har rytmisk og de som har klassisk bakgrunn, de vil bli pålagt å samarbeide. Det er det arbeidsmarkedet man skal ut i.
Didaktikk har vært delt mellom de to ulike miljøene. Det er et stort emne hvor det var graverende forskjell i undervisning. Studenter har gitt tilbakemeldinger på at faget ikke fungerer, og det har vært ryddet opp i det i senere kull. Nå fungerer det veldig bra.
Læringsutbyttene er bra på emnenivå, men det må følges bedre opp i undervisningen. Det må i større grad sikres at læringsutbyttene følges opp av den enkelte lærer.

Innhold i hovedområde musikk 1-3 klassisk bør nærme seg mer rytmisk. Det er brukt ulike språk på beskrivelsen av de samme tingene på rytmisk og klassisk. Ikke alle elementer som står, blir gjennomført.
I for eksempel musikkteknologi bør opplæring generell sett komme tidlig i studiet, slik at man kan bruke det gjennom studiet. I Tromsø har man hatt innføring i programvare i studiestartuka. Det er også behov for opplæring i PA anlegg.
Metodikk undervisning ligger inn under hovedinstrumentundervisning, metodikk er et svakt ledd. Ikke alle får dette siden de har tilreisende timelærere som ikke «har tid» til den undervisningen. Det er hovedinstrumentlærers ansvar, det må tydeligere frem på både klassisk og rytmisk.

Målgruppe
Med opptaksprøve sikrer man at man når den målgruppen som er tenkt. I studiebeskrivelsen står det at det kreves meget gode kunnskaper og ferdigheter. Det stilles spørsmål om det må stå «meget gode», holder det ikke med bare gode? Det betyr egentlig ingenting. Det har ingen betydning om det står eller ikke.

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Variasjon i undervisnings- og vurderingsformer (inkludert tilbakemelding underveis i form av obligatoriske oppgaver/øvelser, obligatorisk fremmøte)
Det kreves obligatorisk undervisning i de fleste emner, dette følges ikke like godt opp av alle faglærere. Dersom det står obligatorisk undervisning, bør det også gjennomføres. Grunnen til at det står er at mye av undervisningen er basert på at studentene er til stede. Om noen av lærerene skulle mene det ikke er nødvendig med obligatorisk oppmøte (studenter opplever at lærere fritar dem fra kravet, selv om det står i fagplanen), burde dette gjennomføres i fagplanen. Det er ikke all undervisning som trenger obligatorisk oppmøte, da spesielt de som er forelesningsbasert. Men dersom studenter må ha fritak fra studiet i forbindelse med konserter og turneer, kan man søke om permisjon. Dersom studenter ikke er til stede, kan det være ødeleggende for de som faktisk er til stede. Det er et ønske fra studentene om at det følges bedre opp. Det bør bli en konsekvens for de som ikke møter.
Det er relevante og gode eksamensformer i gjennom hele studiet.

Bruk av vurderingsuttrykk (graderte karakterer kontra bestått/ikke bestått)
På musikk driver man med ting som ikke er målbare. Det var en lettelse når det kom bestått/ikke bestått på vurdering av hovedinstrument Tromsø. Det som er viktig ved bestått/ikke bestått vil bli den vurderingen som ligger ved siden av vurderingen bestått/ikke bestått. Det må følge en vurdering som kan legges ved vitnemålet.
Karakternivået på hovedinstrument er generelt sett for høyt. Det er brukt mye ressurser nasjonalt på å få ned karakternivået. Det er ofte avhengig av hvem som sensurerer.
ved bestått/ikke bestått får man mer fokus på kunsten, kandidaten blir mer vurdert som individ.
Dert er ulik lengde på hovedinstrumentseksamen på rytmisk og klassisk. Det er i praksis uproblematisk. Klassisk er mer mot NMH og rytmisk legger mer vekt på hvordan man møter yrkeslivet. Det må bli ferdighetsprøve på alle instrumenter.

Internasjonalisering
Det er ikke bra at utvekslingsmulighetene ligger i 6. semester. Modellen slik den er nå fungerer ikke. Er det mulig å flytte semesteret som er ment for utveksling? Inn- og utveksling har vært vanskelig å gjennomføre på grunn av alle krav som ligger i en faglærerutdanning. Om man bytter om på 5 og 6 semester, vil dette kunne legge til rette for utveksling i større grad. Da vil studentene ha større mulighet til å utvikle et godt og representativt repertoar innen søknadsfristen 15. desember, uavhengig om de oppholder seg i Norge eller ikke. Om man legger didaktikk-praksisen tidlig i januar, vil dette ikke kollidere med prøvespill eller andre eksamener, og studiebelastningen vil ikke bli for stor. Man vil ha full mulighet til å delta på alle prøvespill, samt få nær og god oppfølging fra hovedinstrumentlærer til eksamen.
Studietur til andre land er kjempe bra, får sett andre studiesteder.
Studenter og ansatte inkluderes i internasjonale nettverk på en eller anen arena i løpet av studiet. Der er ulike gjesteforelesere fra inn- og utland og masterklasser. Når man går direkte på faglærerutdanningen er det problematisk å drive med direkte inn- og utveksling, men helhetlig på skolen er det etter hvert god fart på internasjonalisering. Lærerstaben har store nettverk som gjør dette mulig. Lærer er aktive med papers på internasjonale konferanser. På konferansene har også studenter mulighet for å delta sammen med lærere.
Informasjonen faglærere sitter på i forhold til utveksling må komme videre, slik at man får informert studentene skikkelig. Kunstfag må ha færre avtaler å konsentrere seg om. Det er bedre med få gode enn mange avtaler som ligger «dø».

Yrkesrelevans
Oppsetningen av Tryllefløyten i Kilden er veldig relevant i forhold til hva man skal ut å gjøre. Samarbeid med Kilden er viktig. Studentene ønsker å få studiepoeng for det, det er et stort

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

stykke arbeid som går ut over andre fag i studiet. Intensjonsavtalen må implementeres mer i fagplanen. En kjempemulighet å få praktisert det man skal gjøre. Fagplanen bør være så rundt at det er mulig å gjøre prosjekter og likevel gjøre det som sies i fagplanen?
I praksis har man sett hvor studentene havner, og formulert praksisen i fagplanen ut i fra det, formuleringene blir derfor litt runde.
Praksisarenaene, har ikke vært på videregående skole, noen har hatt det, men det er alt for lite. Studentene har vært mye på kulturskole. Studentene ønsker mer variert praksis, det er litt for lite variasjon mellom praksisområdene, både på sted og innhold. Det er mye fokus på undervisning på hovedinstrument, men det er ikke fokus på klasseromsundervisning.
Folkehøyskole har vært veldig bra! Praksisen slik det er lagt opp nå, er kanskje det som er mest kritikkverdig ved studiet. Praksis oppleves som for forskjellig fra student til student, for vagt, for lite forutsigbart med plutselige endringer. Praksis legges så sent at det kommer inn i eksamensperioden. Praksis bør koordineres mye klarere slik at det blir mer forutsigbart.
Hvem er det som er ansvarlig for praksisrapporten? Det er ingen som har tydelig ansvar for det. Praksis og gjennomføring av det må settes i gang mye tidligere. Det bør kanskje være faste uker som settes av til praksis, slik at det ikke kolliderer med andre prosjekter og undervisning. Vanskelig for studenter som f. eks har jobb ved siden av studiene. De må alltid være klare på ettermiddag og kveldstid til enhver tid, i tilfelle praksis. Gjennomføring av praksis må være mer forutsigbar. I Tromsø har studentene ansvar for egen undervisning av kulturskoleelever, som de følger opp over tid. Dette er det hovedinstrumentlærereen som har overoppsyn med. Slik praksis har det ikke ved UiA.

Læringsmiljø og programtilhørighet
Læringsmiljøet er veldig godt. Studentene er i et miljø hvor alle er genuint interessert i det de holder på med. Programtilhørighet går ikke spesielt på faglærerutdanningen, det går mer på «huset». Selv om man føler seg som en faglærerstudent.
Studiet blir bedre og bedre. Det er ikke destruktivt, slik man hører at andre studier kan være. Studentene støtter opp om hverandre, og gir hverandre tips underveis. Sosialt er det veldig bra. Man ønsker å bli god, og det er god toleranse for individuelle ulikheter. Dette kan skyldes at det er så pass bredt genremessig. Som student føler man kanskje mer tilhørighet til rytmisk og klassisk, og ikke faglærer og utøvende. Det viktigste er likevel at man respekterer hverandre. Man skal være uhyre forsiktige med å sette hverandre i bås, men det er ikke nødvendigvis slik at det er et problem at man har rytmisk eller klassisk instrument.
Studentene er kommet nærmere de andre studiemiljøene etter at de har flyttet opp hit. Spesielt studenter på drama. De er ikke så mye sammen med andre miljøer, men det er mye større mulighet for å eksponere seg overfor andre studenter her på Gimlemoen. Lokaliteten på huset er mer sammensatt, det er ikke det store skille mellom rytmisk og klassisk miljø rent bygningsmessig.

Inntakskvalitet
Det tas opp fler studenter nå enn før, men ikke så fryktelig mange flere. Det at det tas inn flere studenter, kan gå ut over eksklusiviteten (føles på rytmisk). Men her må man tenke mer kvalitet ikke kvantitet. Dersom man sammenlikner seg med Trondheim har de kun en sjanger. Ved UiA har man mye større spekter, og da kan det oppleves som mer fruktbart med flere studenter.
Mange i Norges land som ikke vet hva Kristiansand er, og hvilke muligheter som finnes. Det er enkelte plasser som ikke er klar hva som er tilbudet. UiA og kunstfag er ikke flinke nok til å promotere studiene for det det faktisk er.
Kan man kombinere promotering med praksis? Viktig at student møter elev!
Det er viktig at opptaksprøven justeres nå og da, slik at opptaksprøvene henger sammen med det vi faktisk ønsker å ha inn av studenter. Det er nesten ingen som stryker på gehør og

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

teoriprøven. Må vurderes jevnlig. Man må prøve de parametere som man ønsker at studenter ønsker at studenter skal være på.
For noen oppleves det som alt for dårlig informasjonsmøte under opptaksuka. Men Kristiansand utmerket seg det året Marit søkte, som svært bra og veldig profesjonelt. Det er utrolig viktig at informasjonen henger sammen med det som faktisk gjøres, det er viktig at informasjonen kommer tydelig frem. På nettsidene må informasjonen ligge langt fremme, den må være grei å få tak i. Søkerne må få riktig informasjon med en gang.

Oppnådde resultater
Det karakteroversikten sier, er at det er generelt gode karakterer med lav strykprosent. De som melder seg til eksamen, møter opp i høy grad.

Konklusjon
Man ønsker en plattform som man kan lage første studieår på generell basis, slik at studentene kan spesialisere seg på andre studieår. Dette vil gi studiet en sterkere identitet. Det har vært en konstruktiv gjennomgang av programmet. Det ser ut som om dette er et ålreit program. Det er ønsker om å trekke med seg disse tingene videre i bearbeidelsen av ny plan. Praksis er kanskje den største utfordringen. Det er sterkt ønske om at man fremdeles har tyngde på hovedinstrument.

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 FAKS 38 14 10 01
ORG.NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2013/512
Saksbeh: Turid Høgetveit
Dato: 27.02.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/21	Studieutvalget	15.03.2013

Programevaluering: sjekkliste for innhold, rapport og oppfølging

Bakgrunn
Styret vedtok endringer i kvalitetssikringssystemet i møte 26.02.13 (S-sak 9/13). Vedtaket innebærer blant annet endringer i kapittel 2.3.3 om programevaluering. Det skal fremdeles gjennomføres programevaluering minimum hvert 5. år. Evalueringen skal også fortsatt omfatte både en evaluering av et evalueringspanel og en egenevaluering.

Selve prosessen for programevaluering skal fra 2013 gjennomføres som følger, jfr. kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.3.:

1. *Evalueringspanelet gjør en vurdering av hvert enkelt punkt i sjekklisten så langt det er relevant og mulig. Panelet skriver en rapport på bakgrunn av disse vurderingene.*
2. *Egenevalueringen gjennomføres ved å kommentere evalueringspanelets rapport for hvert av kvalitetsområdene. Rapporten avsluttes med forslag til tiltak, herunder eventuelle forslag til endringer i fag-/studieplan.*
3. *Rapporten behandles i studieråd og fakultetsstyret/Styret for lærerutdanningene og legges fram for Studieutvalget til orientering.*
4. *Revisjon av fag-/studieplan etter programevaluering gjøres i henhold til forskrift om studier og eksamen § 12a.*

Tidligere definert innhold i programevaluering er nå tatt ut av kvalitetssikringssystemet. I stedet skal Studieutvalget fastsette sjekkliste for innhold i programevalueringen. Fakultetet/avdelingen kan eventuelt supplere denne sjekklisten med tilleggsspørsmål.

Sekretariatets kommentarer
Sekretariatet legger nå fram forslag til sjekkliste for innhold, rapport og oppfølging av programevaluering. Selv om det kun er sjekkliste for innhold som formelt skal fastsettes av Studieutvalget, foreslår sekretariatet at sjekklisten også omtaler rapport fra programevaluering og oppfølging etter programevaluering. I tillegg foreslår sekretariatet at sjekklisten inneholder en oversikt over aktuelle dokumenter som skal ligge til grunn for programevalueringen slik at all informasjon utover det som er fastsatt i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.3, er samlet i ett dokument.

Sjekklisten for innhold i programevalueringen er strukturert etter de sju kvalitetsområdene og bygger innholdsmessig på anbefalinger fra arbeidsgruppa for styringsparametere og grunnlagsdata. Evalueringen skal omfatte alle kvalitetsområdene mens hovedfokus anbefales å ligge på programkvalitet. Punktene under hvert kvalitetsområde skal kommenteres så langt det er relevant og mulig. Evalueringen skal også inneholde en sammenlikning av studiets innhold med innhold i sammenliknbart studium ved en ekstern institusjon. Fakultetet/avdelingen avgjør hvilken studie-/fagplan som skal benyttes til dette formål.

Det anbefales at sekretariatets forslag til sjekkliste for innhold, rapport og oppfølging av programevaluering vedtas av Studieutvalget.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget vedtar sekretariatets forslag til sjekkliste for innhold, rapport og oppfølging av programevaluering.

Vedlegg
1 Forslag til sjekkliste
2 Kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.3

PROGRAMEVALUERING –
sjekkliste for innhold, rapport og oppfølging

Vedtatt av Studieutvalget xx.xx.xx

Programevaluering skal gjennomføres minimum hvert 5. år og omfatte både en evaluering av et evalueringspanel og en egenevaluering. Informasjon om sammensetning av evalueringspanel og prosess for programevaluering, framgår av kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.3.

1. Sjekkliste for innhold i programevaluering

Evalueringen skal omfatte alle de sju kvalitetsområder[1]. Hovedfokus bør ligge på programkvalitet. I tillegg til punktene nedenfor kan fakultetet/Avdeling for lærerutdanning supplere sjekklisten med relevant tilleggsinformasjon. Evalueringen skal også inneholde en sammenlikning av studiets innhold med innhold i sammenliknbart studium ved en ekstern institusjon. Fakultetet/avdelingen avgjør hvilken studie-/fagplan som skal benyttes til dette formål.

Inntakskvalitet
er knyttet til de forkunnskaper og forutsetninger studentene bringer med seg når de begynner på et studium.

Elementer i vurderingen:

a) Søkning til studiet
b) Oppfyllingsgrad 1. semester
c) Kjønnsfordeling for opptatte studenter
d) Studentenes forkunnskaper (formelle og reelle)

Rammekvalitet
omfatter det ressursgrunnlaget en utdanning rår over, så som lokaler, strukturer, regler, utstyr og hjelpemidler, samt det psykososiale og faglige miljøet utdanningen gjennomføres i.

Elementer i vurderingen:

a) Utfordringer i forhold til arealbegrensninger
b) Tilgang og kvalitet på faglitteratur/bibliotek
c) Tilgang og kvalitet på laboratorium/spesialrom
d) Robuste fagmiljø - fagmiljøets totale kompetanse, jfr. formelle krav som stilles ved etablering (NOKUT´s tilsynsforskrift)
e) Studieveiledning og administrative støttetjenester
f) Læringsmiljø og programtilhørighet (faglig og sosialt)

Programkvalitet
er knyttet til selve studietilbudet, fag-/studieplaner, arbeids- og undervisningsformer og eksamensopplegget.

[1] Jfr. kvalitetssikringssystemet kapittel 1.3, http://www.uia.no/no/portaler/om_universitetet/organisasjonen/kvalitetssikring_av_utdanning

Elementer i vurderingen:

a) Helhet og sammenheng i studieprogrammet inkl. valgmuligheter
b) Innhold og læringsutbytte i studieprogram og emner
c) Relevans i undervisnings- og vurderingsformer i forhold til læringsutbytte
d) Variasjon i undervisnings- og vurderingsformer
e) Bruk av vurderingsuttrykk (gradert karakter kontra bestått/ikke bestått)
f) Emnestørrelse (målt i studiepoeng)
g) Internasjonalisering:
    - Tilrettelegging for utveksling i fag-/studieplan og kvaliteten på partnerinstitusjoner
    - Antall utreisende studenter
    - Pensum og undervisning på engelsk
h) Dekker studie-/fagplan relevante strategiske mål i UiA´s og fakultetets strategiplan?

Undervisningskvalitet
omhandler kvaliteten på selve læringsarbeidet og omfatter både formidlingskvaliteten og kvaliteten på studentenes egen innsats for tilegnelse av kunnskap.

Elementer i vurderingen:

a) På hvilken måte har studiet forskningsbasert undervisning (jfr. Utdanning + FoU = Sant)?
b) Forskningsaktivitet per studium (jfr. grunnlagsdata fra porteføljeevaluering)
c) Andel undervisning som dekkes av timeforelesere
d) Nærhet til praksisfeltet (bruk av gjesteforelesere, praktiske case m.m.)
e) Studentenes egeninnsats

Resultatkvalitet
er studentenes læringsutbytte, personlige utvikling og gjennomføring.

Elementer i vurderingen:

a) Karakterfordeling
b) Strykprosent
c) Gjennomføring på normert tid
d) Kandidatproduksjon
e) Hvorvidt studentene har lykkes med å oppnå læringsutbyttet som er definert for studieprogrammet

Styringskvalitet
betegner institusjonens evne til å styre kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av egen virksomhet.

Elementer i vurderingen:

a) Antall emnerapporter
b) Antall studiumrapporter
c) Oppfølging av emne- og studiumrapporter (spesielt i forhold til foreslåtte endringer)

Relevans

omhandler hvorvidt en utdanning har de "rette" kvaliteter i forhold til den virksomhet den utdanner til og de behov som samfunnet har.

Elementer i vurderingen:

a) Samarbeid med partnere som er relevant for studiet
b) Antall bachelor- og masteroppgaver formidlet via kompetansetorget
c) Yrkesrelevans – kandidatenes muligheter på arbeidsmarkedet og samfunnets behov
d) Studieprogrammet som grunnlag for videre studier

2. Rapport fra programevaluering

Programevalueringen gjennomføres som følger (jfr. kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.3):

1. Evalueringspanelet gjør en vurdering av hvert enkelt punkt i sjekklisten så langt det er relevant og mulig. Panelet skriver en rapport på bakgrunn av disse vurderingene.
2. Egenevalueringen gjennomføres ved å kommentere evalueringspanelets rapport for hvert av kvalitetsområdene. Rapporten avsluttes med forslag til tiltak, herunder eventuelle forslag til endringer i fag-/studieplan.

Rapport fra programevaluering innledes med en kort beskrivelse av prosess samt grunnlagsmateriale som er brukt i evalueringen.

3. Oppfølging etter programevaluering

Rapport fra programevaluering behandles i studieråd og fakultetsstyret/Styret for lærerutdanningene og legges fram for Studieutvalget til orientering.

Fakultetsstyret/Styret for lærerutdanningene vedtar forslag til revidert fag-/studieplan etter programevaluering. Forslaget legges deretter fram for Studieutvalget til godkjenning (jfr. forskrift om studier og eksamen ved UiA § 12a). I oversendelsen av saken skal det fra fakultetet/Avdeling for lærerutdanning vises til foreslåtte tiltak i rapport fra programevaluering, og gis en begrunnelse for tiltak som ikke er fulgt opp.

Grunnlagsdokumentasjon for programevalueringen:

- Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (NOKUT´s tilsynsforskrift) http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20110127-0297.html
- Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20050622-0833.html
- Strategiplan for Universitetet i Agder og fakultetet/avdeling http://www.uia.no/no/portaler/om_universitetet/visjon_og_strategi/universitetets_strategi3
- Kvalifikasjonsrammeverket https://intra.uia.no/InfoService/dokumentsenter/Dokumenter/Studiesekretariatet/Kvalifikasjonsrammeverket-veiledning%20for%20arbeidet%20ved%20UiA.doc

- Studie-/fagplan for studieprogrammet
- Studie-/fagplan fra sammenlignbart studium fra minst én ekstern institusjon
- Emnerapporter
- Studiumrapporter
- Eventuelle praksisrapporter
- Rapporter fra evalueringer av utvekslingsopphold
- Utdanning + FoU = Sant
  http://www.uhr.no/documents/utdanningogfou_ferdigrapport_260810.pdf
- Grunnlagsdata fra «Statistikk og rapportering»
  https://intra.uia.no/InfoService/arbeidsstotte/Studieadministrasjon/Studiedata/Sider/default.aspx
- Kandidatundersøkelser http://www.uia.no/kandidat

2.3.3 Programevaluering

Hensikten med programevaluering er å foreta en grundigere og mer helhetlig gjennomgang av studieprogrammet enn den som gjøres ved årlig evaluering og revisjon av fag-/studieplan.
Det skal gjennomføres programevaluering minimum hvert 5. år. Evalueringen skal omfatte både en evaluering av et evalueringspanel og en egenevaluering og omfatte alle kvalitetsområdene (jfr. kap. 1.3). Evalueringspanelet skal bestå av følgende representanter:

- 2 vitenskapelige ansatte (ikke institutt-/studieleder eller den som har ansvar for egenevalueringen)
- 1 studenttillitsvalgt fra det aktuelle studieprogrammet
- minst 2 eksterne evaluatorer, hvorav minst 1 vitenskapelig ansatt fra universitet/høyskole og 1 representant fra aktuelt arbeids-/næringsliv der dette er relevant

Evalueringspanelet oppnevnes av fakultetsstyret/Styret for lærerutdanningene. Fakultetet/Avdeling for lærerutdanning har ansvar for å legge til rette for at panelet møtes og får tilgang til nødvendig informasjon og dokumentasjon. Fakultetet/Avdeling for lærerutdanning stiller også sekretær til disposisjon for evalueringspanelet. Institutt-/studieleder har ansvar for gjennomføringen av egenevalueringen.
Departementets forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling og NOKUTs tilsynsforskrift legges til grunn for programevalueringen. Sjekkliste for innhold i programevalueringen fastsettes av Studieutvalget. Fakultetet/avdelingen kan eventuelt supplere sjekklisten med tilleggsspørsmål.

Programevalueringen gjennomføres som følger:

1. Evalueringspanelet gjør en vurdering av hvert enkelt punkt i sjekklisten så langt det er relevant og mulig. Panelet skriver en rapport på bakgrunn av disse vurderingene.
2. Egenevalueringen gjennomføres ved å kommentere evalueringspanelets rapport for hvert av kvalitetsområdene. Rapporten avsluttes med forslag til tiltak, herunder eventuelle forslag til endringer i fag-/studieplan.
3. Rapporten behandles i studieråd og fakultetsstyret/Styret for lærerutdanningene og legges fram for Studieutvalget til orientering.
4. Revisjon av fag-/studieplan etter programevaluering gjøres i henhold til forskrift om studier og eksamen § 12a.

Rapport og oppfølging av programevaluering er et ledd i universitetets styringskvalitet.

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2010/792
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 06.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/22	Studieutvalget	15.03.2013

Godkjenning av emnebeskrivelser for 4. studieår i grunnskolelærerutdanningen

Bakgrunn
Studieutvalget får seg nå forelagt emnebeskrivelser for 4. studieår i ny grunnskolelærer-utdanning. Følgende emnebeskrivelser legges fram:

- FR-125 Fransk litteratur og kulturkunnskap med didaktikk for GLU 5-10
- SPA108 Spansk kulturkunnskap og fagdidaktikk for GLU 5-10
- TY-124 Tysk kulturkunnskap og didaktikk for GLU 5-10
- EN-140 Engelsk litteratur, kultur og didaktikk 2 for GLU 1-7
- EN-141 Språkkunnskap og didaktikk 2 for GLU 1-7
- NO-149 Norsk som andrespråk og kulturkunnskap 1 for GLU 1-7
- KH-xxx Bilde og IKT, Kunst og håndverk for GLU 5-10
- KH-xxx Design og redesign, Kunst og håndverk for GLU 5-10
- SV-141 Samfunnsfag 1: Innføring i historie og geografi for GLU 1-7
- SV-142 Samfunnsfag 1: Innføring i samfunnskunnskap og fagdidaktikk for GLU 1-7
- SV-137 Historie for GLU 5-10
- SV-138 Samfunnskunnskap 1 – Norsk samfunn, politikk og økonomi for GLU 5-10
- SV-139 Geografi for GLU 5-10
- SV-140 Samfunnskunnskap 2: Globalisering – internasjonal politikk og økonomi for GLU 5-10
- NATxxx Naturfag 1A for GLU 1-7 og 5-10
- NATxxx Naturfag 1B for GLU 1-7
- NATxxx Naturfag 1C for GLU 5-10
- NATxxx Naturfag 2 for GLU 5-10
- ERNxxx Mat og helse del 1 for GLU 1-7
- ERNxxx Mat og helse del 1 for GLU 5-10
- ERNxxx Mat og helse del 2 for GLU 1-7
- ERNxxx Mat og helse del 2 for GLU 5-10
- ERNxxx Mat og helse del 3 for GLU 5-10
- ERNxxx Mat og helse del 4 for GLU 5-10

Styret for lærerutdanningene behandlet forslag til emnebeskrivelser i møter 14. november 2012 og 9. januar d.å.

Emnebeskrivelsene har vært behandlet i de respektive fakultetsstyrer før oversendelse til godkjenning i Studieutvalget.

Sekretariatets merknader
Sekretariatet har i forbindelse med behandlingen av emnebeskrivelsene tidligere år merket seg at det er varierende i hvilken grad fakultetene tar merknadene fra LU-styret til følge. På denne bakgrunn har studieleder for GLU nå fått kopi av emnebeskrivelsene etter behandling i fakultetene. Fortsatt er det merknader som ikke er fulgt opp, uten at det redegjøres for årsakene til dette. Studieleder understreker viktigheten av et helhetlig lærerutdanningsperspektiv også på emnebeskrivelsene. Sekretariatet, Avdeling for lærerutdanning og fakultetene vil arbeide videre for å få på plass prosedyrer som sikrer oppfølging av Avdeling for lærerutdanning og LU-styret sine innspill til emnebeskrivelsene på best mulig måte.

Læringsutbyttet i emnene er formulert tredelt i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Dette er i tråd med de nasjonale retningslinjene. Sekretariatet vil generelt bemerke at læringsutbyttene er godt formulert.

I utgangspunktet mener sekretariatet at anbefalte forkunnskaper eller forkunnskapskrav bør framgå i 4. studieårs emner. Dette bør vurderes for de framlagte emnebeskrivelsene.

Det bør entydig framgå i alle emnebeskrivelser om eksamen er individuell.

Omtale av studentevaluering er et nytt punkt i mal for fag- og studieplaner, både på program- og emnenivå. Kun et fåtall av de framlagte emnebeskrivelsene har slik omtale. Dette må tas inn før publisering i studiehåndboka 2013-2014.

Det pågår en diskusjon om hvordan man skal tilrettelegge for videreutdanning av lærere i grunnskolelærerutdanningen. Dette har betydning blant annet for hvorvidt de ulike emnene skal tilbys som enkeltemner.

Kun unntaksvis følger det oversikt over pensum med emnebeskrivelsene.

Det følger skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang for de fleste emnene. Fakultetene berømmes for å ha fått på plass denne informasjonen.

<u>Kommentarer til de enkelte emnebeskrivelsene</u>
Fransk, Spansk og Tysk
Eksamensformen er en muntlig eksamen, inkludert en forberedt presentasjon. Det må framgå tydeligere om dette er én eller to deler, og eventuell vekting mellom dem. Vurderingsuttrykk må framgå.

I følge Avdeling for lærerutdanning må antall timer praksis justeres i skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang.

Engelsk 2 Språkkunnskap og didaktikk
Praksis bør omtales også under Arbeidsformer.

Skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang mangler.

Kunst og håndverk (Bilde og IKT og Design og redesign)
Praksis må omtales under Arbeidsformer og tas inn som vilkår for å gå opp til eksamen.

Naturfag
I de ulike emnebeskrivelsene for naturfag er det svært omfattende læringsutbytter, særlig i Naturfag 2. Dette ble også kommentert av LU-styret, men synes ikke endret.

I Naturfag 1B bør «god» strykes i nest siste prikkpunkt under Læringsutbytte.

I Naturfag 1C bør «god» strykes i nest siste prikkpunkt under Læringsutbytte.

I Naturfag 2 Læringsutbytte/Kunnskap stilles det spørsmål om det i prikkpunkt 17 ikke skal hete syre- og basebegrepet. Videre i prikkpunkt 21 «kunne forstå begrepene syre, base begrep, pH og bufferløsning»: Her bør vel ordet «begrep» strykes. I siste prikkpunkt under Ferdigheter bør «god» strykes.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget godkjenner de framlagte emnebeskrivelsene for 4. studieår i grunnskolelærerutdanningen med de merknader som framgår av saksframlegget.

Vedlegg
1 GLU-emner fra Fakultet for humaniora og pedagogikk
2 GLU-emner fra Fakultet for kunstfag
3 Samfunnsfag for GLU 1-7
4 Samfunnsfag for GLU 5-10
5 Naturfag 1A for GLU 1-7 og 5-10
6 Naturfag 1B for GLU 1-7
7 Naturfag 1C for GLU 5-10
8 Naturfag 2 for GLU 5-10
9 Mat og helse del 1 for GLU 1-7
10 Mat og helse del 1 for GLU 5-10
11 Mat og helse del 2 for GLU 1-7
12 Mat og helse del 2 for GLU 5-10
13 Mat og helse del 3 for GLU 5-10
14 Mat og helse del 4 for GLU 5-10

FR-125: FRANSK LITTERATUR OG KULTURKUNNSKAP MED DIDAKTIKK

15 sp - starter høst, varighet 1 semester – Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte

Kunnskap
Studentene skal
- ha tilegnet seg kunnskaper om dagens Frankrike og den franskspråklige verden samt nyere fransk litteratur
- være kjent med språklæringsteorier, språkdidaktikk og de unges språklæring
- ha kjennskap til gjeldende læreplan og det europeiske rammeverket for språk, ulike lærebøker og andre læringsressurser

Ferdigheter
Studenten skal kunne
- kommunisere på fransk, skriftlig og muntlig, og bruke sentrale språkstrukturer og et basisordforråd
- forstå franske autentiske tekster i ulike sjangre og media, både skriftlig og muntlig
- delta i forberedte og spontane samtaler om ulike emner i ulike sosiale situasjoner og med ulike samtalepartnere
- gjøre rede for sentrale tradisjoner, skikker og tenkemåter i de franskspråklige landene
- planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning tilpasset elever på 5.-10. trinn og reflektere over aktuelle elevers behov
- legge til rette og bruke vurderingsverktøy og digitale hjelpemidler i språklærings- og undervisningssammenheng

Generell kompetanse
Studenten skal
- kunne legge til rette for varierte læringsaktiviteter som fremmer utvikling av muntlig samhandling, lytting, tale, lesing og skriving
- kunne formidle relevant fagstoff og kommunisere på fransk på en måte som er tilpasset målgruppen
- ha den nødvendige kunnskap og forståelse for det flerkulturelle samfunnet med de utfordringer og muligheter dette gir for undervisningen

Innhold
Emnet har fokus på autentiske litterære tekster samt ulike ressurser som gir innblikk i fransk samfunnskunnskap og frankofoni. Det arbeides med gjeldende læreplan og relevante franskspråklige nettsteder og læreverk i fransk.

Arbeidsformer
Presentasjoner, samtaler, øvelser i gruppe og innleveringer

Det legges vekt på studentaktive arbeidsformer og på at undervisningen er relevant for studentenes praksis i skolen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen.

Obligatoriske oppgaver som framgår av en oversikt levert ved semesterstart, må være vurdert til bestått.

Eksamen
En muntlig eksamen, inkludert en forberedt presentasjon.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensum, FR-125, Høst 2014

- Et utvalg franskspråklige litterære tekster
- Et utvalg tekster samt lyd- og bildemateriale som gir innblikk i fransk samfunnsliv og frankofoni
- Læreplan for fremmedspråk, LK 2006
- Et utvalg artikler samt utvalgte kapitler fra:
    - Tagliante, C. (2005): *La classe de langue*. Paris: CLE International
    - Tornberg, U. (2000): *Språkdidaktikk.* Forlaget Fag og Kultur

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**FR-125** Fransk litteratur og kulturkunnskap med didaktikk		
Antall studiepoeng	**15**		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	84	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	145	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	80	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	20	
	Innleveringsarbeid	25	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	4	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	4	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	17	
	Eksamen	1	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

SPA108 Spansk kulturkunnskap og fagdidaktikk

15 studiepoeng – høst – 1 semester – Kristiansand

Studium
Grunnskolelærerutdanningen 5-10

Anbefalte forkunnskaper
Undervisningen på emnet forutsetter forkunnskaper i spansk tilsvarende Nivå 2 fra videregående skole og fullført A2 nivå ifølge Det felles europeiske rammeverk for språk. Det vil være svært arbeidskrevende å følge emnet uten forkunnskaper.

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studenten ha:
- grunnleggende kunnskap om språkstrukturer i spansk
- grunnleggende kunnskap om dagligliv, sentrale tradisjoner, skikker, tenkemåter i det spansktalende språkområdet
- kunnskap om historie, litteratur og kulturuttrykk i det spansktalende språkområdet
- kunnskap om språklæringsteorier, barns og unges læring av fremmedspråk og språkdidaktikk tilpasset 5.–10. trinn
- kunnskap om ulike lærebøker, læringsressurser og digitale verktøy som kan brukes i opplæringen
- kunnskap om gjeldende læreplan og det europeiske rammeverket for språk

Ferdigheter
Etter fullført emne kan studenten:
- kommunisere med god uttale og intonasjon og fritt bruke sentrale språkstrukturer og et basisordforråd i spansk
- delta i forberedte og spontane samtaler om ulike emner i ulike sosiale situasjoner og med ulike samtalepartnere
- gjøre rede for sentrale tradisjoner, skikker og tenkemåter både i språkområdet og i norsk kultur på målspråket
- planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i spansk som fremmedspråk tilpasset elever på 8.-10. trinn
- tilpasse undervisningen til forskjellige elevgruppers mangfold og behov
- forstå lengre muntlige og skriftlige autentiske tekster i ulike sjangrer og media og vurdere bruken av autentiske tekster fra ulike medier i undervisningen
- vurdere elevenes måloppnåelse med og uten karakter, og begrunne vurderingene
- bruke til enhver tid aktuelle digitale verktøy i en tilpasset språklærings- og undervisningssammenheng

Generell kompetanse
Etter fullført emne kan studenten:

- legge til rette for varierte og tilpassede læringsaktiviteter som fremmer utvikling av muntlig samhandling, lytting, tale, lesing og skriving
- finne relevante læringsressurser og nyttiggjøre seg disse på en hensiktsmessig måte både for egen læring og i formidlingssituasjoner

Innhold
Emnet har fokus på å utvide studentenes kunnskap om det spansktalende språkområdet både i forhold til historie og kultur. Det arbeides også med å videreutvikle studentenes språklige kompetanse i spansk og deres forståelse for hvordan språk læres. Det legges også vekt på å arbeide med forståelse for fagets mangfold, både i forhold til kunnskap om språkområdet og praktiske ferdigheter både skriftlig og muntlig i ulike sjangre.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Forelesninger, seminar, gruppearbeid, presentasjoner og obligatoriske innleveringer. Det legges særlig vekt på studentaktive arbeidsformer.

Praksis

Vilkår for å gå opp til eksamen
Praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen.

Obligatoriske oppgaver som framgår av en oversikt levert ved semesterstart, må være vurdert til bestått.

Eksamen
En muntlig eksamen, inkludert en forberedt presentasjon.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensum SPA108

Alvarez-Solar, María y Elisabeth Fonseca (eds.) 2006. *Sociedad y cultura en América Latina*. Bergen: Fagbokforlaget. (Kap. 1, 3, 4, 5, 6) (240s)

Giovannini, Arno et.al. 2005. *Profesor en acción 1. El proceso de aprendizaje*. Madrid: Edelsa (135s)

Giovannini, Arno et.al. 2005. *Profesor en acción 2*. *Áreas de trabajo*. Madrid: Edelsa (95s)

Giovannini, Arno et.al. 2005. *Profesor en acción 3*. Destrezas. Madrid: Edelsa (94s)

Læreplan for fremmedspråk http://www.udir.no/kl06/FSP1-01/

Marco común europeo de referencia para las lenguas: aprendizaje, enseñanza, evaluación http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/marco/default.htm

Törnberg, Ulrika. 2000. *Språkdidaktikk*. Forlaget Fag og Kultur AS (192s)

Kompendium med artikler (100s)

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**SPA108 Spansk kulturkunnskap og fagdidaktikk**		
Antall studiepoeng	15 stp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	20 t	
	Seminardeltakelse	20 t	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	6 t	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	100 t	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	28 t	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20 t	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	80 t	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	40 t	
	Innleveringsarbeid	30 t	
	Prosjektarbeid	10 t	
	Faglig veiledning	1 t	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	4 t	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30 t	
	Eksamen	1 t	
	Annet (må spesifiseres)	10 t	
Sum		**400 t**	

TY-124: TYSK KULTURKUNNSKAP OG DIDAKTIKK

15 stp – starter høst, varighet 1 semester – Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studentene ha:
- kunnskap om uttale og intonasjon i tysk
- grunnleggende kunnskaper om samfunnsliv, tradisjoner og dagligliv i de tysktalende landene samt nyere tysk litteratur
- kjennskap til noen av de sentrale kulturuttrykk fra tysktalende land
- kjennskap til kulturell og språklig innflytelse fra tysk på norsk kultur

Etter fullført emne skal studentene være:
- kjent med språklæringsteorier, språkdidaktikk og de unges språklæring
- kjent med gjeldende læreplan og det europeiske rammeverket for språk
- kjent med læreverk og andre, bl.a. digitale, læringsressurser for tyskundervisningen

Ferdigheter
Studenten skal kunne:
- kommunisere med god uttale og intonasjon på tysk, skriftlig og muntlig, og bruke sentrale språkstrukturer og et basisordforråd
- forstå tyske tekster i ulike sjangre og media, både skriftlig og muntlig
- delta i forberedte og spontane samtaler om ulike emner i ulike sosiale situasjoner og med ulike samtalepartnere
- gjøre rede for sentrale tradisjoner, skikker og tenkemåter i de tyskspråklige landene
- planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning tilpasset elever på 5.-10. trinn og reflektere over aktuelle elevers behov
- legge til rette og bruke vurderingsverktøy og digitale hjelpemidler i språklærings- og undervisningssammenheng

Generell kompetanse
Studenten skal:
- ha den nødvendige kunnskap og forståelse for det flerkulturelle samfunn med de utfordringer det gir for undervisningen
- kunne planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid på en måte som tar hensyn til mangfoldet i elevgruppen når det gjelder ulike behov, kulturell og språklig bakgrunn
- kunne formidle relevant fagstoff og kommunisere på tysk på en måte som er tilpasset målgruppen
- kunne reflektere over egen læring og praksis i forhold til etiske grunnverdier og etiske perspektiver på yrkesrollen og skolens ansvar for barn og unges personlige vekst
- kunne arbeide selvstendig og/eller sammen med andre for å løse identifiserte problemer knyttet til elevers læring og utvikling i tyskfaget

Innhold
Emnet har fokus på et utvalg av varierte autentiske tyske tekster, relevante tyskspråklige nettsteder og læreverk i tysk. Det arbeides med elevoppgaver fra tyskundervisningen og artikler om språklæringsteorier og fremmedspråkdidaktikk.

Arbeidsformer
Varierte arbeidsformer: Presentasjoner, samtaler, øvelser i gruppe og innleveringer. Det legges særlig vekt på studentaktive arbeidsformer, og på at undervisningen er relevant for studentenes praksis i skolen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Obligatoriske oppgaver som framgår av en oversikt levert ved semesterstart, må være vurdert til bestått.

Eksamen
Én muntlig eksamen på ca. 45 minutter, inkludert en forberedt presentasjon.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Pensum, TY-124 (høstsemesteret 2013)

- et utvalg relevante artikler med tema tysk som fremmedspråk (særlig fra tidsskriftene *Fremdsprache Deutsch*, *Deutsch als Fremdsprache* og *Praxis Deutsch*) pluss et utvalg lenker til nettsteder på Classfronter
- et utvalg tyskspråklige tekster i ulike litterære sjangre
- et utvalg tekster samt videoer, nettsider og andre digitale læringsressurser som omhandler tyskspråklig samfunnsliv og kultur (i vid forstand)
- et utvalg uttaleøvelser fra *Deutsch lehren und lernen*
- læreplan for fremmedspråk, LK 2006
- utvalgte kapitler fra Ulrika Tornberg: *Språkdidaktikk*
- Utvalgte elevaktiviteter fra *Spielend lernen* (Langenscheidt)

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**Tysk kulturkunnskap og didaktikk**		
Antall studiepoeng	**TY-124**		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	84	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	145	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	80	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	20	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	6	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	5	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	9	
	Eksamen	1	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

EN-140 Engelsk litteratur, kultur, didaktikk 2 (1.-7. trinn)

Forkunnskapskrav

Bestått EN-135 eller tilsvarende

Læringsutbytte

Kunnskap
Studenten har:
- utvidet kunnskap om levesett og kulturuttrykk i engelsktalende land med vekt på tekster for barn og unge, samt innsikt i språkstimulerende bruk av tekster i undervisningen
- innsikt i kulturelle konvensjoner slik at studentene kan tilpasse språkbruken sin til ulike situasjoner
- utvidet kunnskap om grunnleggende ferdigheter for læring og utvikling og prosesser som fremmer disse i engelsktalende land
- solid kjennskap til gjeldende planverk for skolen og dets forhold til det europeiske rammeverket
- innsikt i ulike lesestrategier og teorier om lesing av litteratur og kultur

Ferdigheter
Studenten kan:
- legge til rette for elevenes utforskning av levesett og kulturuttrykk i engelsktalende land sett i relasjon til egen kultur
- velge ut og tilrettelegge engelskspråklige tekster for barn og unge og anvende et presist men tilpasset begrepsapparat
- anvende fagkunnskapen didaktisk og reflektert i forhold til gjeldende planverk for grunnskolen og kritisk vurdere egen undervisning
- tilpasse undervisningen til enkelteleven ved å velge og legge til rette for variert og differensiert læringsarbeid som fremmer utviklingen av lytting, skriving, lesing og tale og et gradvis større ordforråd
- skape et trygt læringsmiljø og stimulere til lese- og skriveglede ved å sette i gang inspirerende læringsaktiviteter
- gjennomføre et didaktisk utviklingsorientert fordypningsarbeid
- ta i bruk den digitale læringsarenaen i arbeidet med å fremme språklæring og formidling av fagstoff

Generell kompetanse
Studenten kan:
- med noe veiledning, planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid på en måte som tar hensyn til mangfoldet i elevgruppen, når det gjelder ulike behov, kulturell og språklig bakgrunn
- formidle klart relevant fagstoff og kommunisere godt på engelsk på en måte som er tilpasset målgruppen
- reflektere over egen læring og praksis i forhold til etiske grunnverdier og skolens ansvar for barn og unges personlige vekst
- arbeide selvstendig og/eller sammen med andre for å løse identifiserte problemer knyttet til elevers læring og utvikling i engelskfaget

Innhold

Emnet har følgende fokus: øvelse i å analysere og vurdere tekster fra ulike sjangrer samt formidling av slike tekster til elever. Det gis stimulans til egen litteraturopplevelse og litteraturopplevelse hos elever, for eksempel gjennom egenproduserte tekster (prosa, poesi, adapsjoner etc.). Videre gis det økt innsikt i samfunnsforhold og kultur, nåtid og fortid, i den engelskspråklige verden. Kjennskap og innsikt i engelskspråklig litteratur samt hvordan denne kan tilpasses og tilrettelegges for elever vil også bli vektlagt.

Det søkes større kulturforståelse og toleranse både i arbeidet med ulike emner og litterære tekster. Videre vil trening i å tilrettelegge og tilpasse både skriftlige og muntlige undervisningsopplegg for aktiv bruk av språket i arbeid med litteratur og kulturkunnskapsemner være sentralt.

Arbeidsformer

Emnet er lagt opp med ulike undervisningsformer i større og mindre studentgrupper. Det blir lagt vekt på studentaktive arbeidsformer som gruppearbeid, muntlige framlegg og skriftlige studentarbeid. Det er 80 % obligatorisk fremmøte i deler av undervisninga.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Obligatoriske arbeid som går fram av oversikt levert ved semesterstart, må være vurdert til bestått. Krav om 80 % obligatorisk fremmøte ved seminar må være oppfylt.

Eksamen

En skriftlig 4-timers skriftlig eksamen teller 50 %, og muntlig eksamen teller 50 %. Gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Tilgang for privatister

Nei

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	EN-140		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	42	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	20	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	8	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	100	
	Eksamen	60	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

GLU4 (4. studieår), ENG2, 1-7, EN-141 (Språkkunnskap og didaktikk)

15 sp – starter H13 – varighet 1 semester – Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanningen 1-7, Kristiansand

Forkunnskapskrav
Bestått EN-136 eller tilsvarende

Læringsutbytte

Kunnskap
Studenten har:
- solid kunnskap om ulike sider ved lydsystemet i engelsk, ved språkets grammatiske struktur og hvordan ordtilfanget videreutvikles
- kunnskap om engelsk som verdensspråk og kjennskap til noen varianter av engelsk
- kunnskap om teksters struktur og språklige virkemidler, og om kritiske og analytiske tilnærminger til tekst
- innsikt i den historiske utvikling av metoder og tilnærminger til opplæring i engelsk
- kunnskap om hvordan muntlig og skriftlig språk kan integreres i inspirerende og meningsfulle aktiviteter
- forståelse for betydningen av læringsfremmende vurdering i et språkfag som engelsk, i forhold til utvikling av de grunnleggende ferdighetene på barnetrinnet
- innsikt i ulike læringsstrategier som kan bidra til å gjøre at elevene kan ta hånd om egen læring og språkutvikling i et langsiktig perspektiv
- kunnskap om ulike måter å organisere opplæringen på, bl. a. ved pedagogisk bruk av digitale læringsverktøy
- solid kunnskap om gjeldende læreplan for skolen som ramme for faglig og praksisrettet utviklingsarbeid

Ferdigheter
Studenten kan:
- bruke engelsk sikkert og funksjonelt muntlig og skriftlig i ulike situasjoner og sjangere med presisjon, flyt og god sammenheng, og være gode språkmodeller for elevene
- bevisstgjøre elevene om språkets oppbygning og veilede dem i deres språkutvikling ved å gjøre dem bevisst ulike trekk ved det engelske språket som skiller seg fra morsmålet
- analysere tekster i ulike sjangere, samt anvende et presist, men tilpasset begrepsapparat i arbeid med tekst
- tilpasse undervisningen til enkelteleven ved å velge og legge til rette for varierte og differensierte læringsaktiviteter som fremmer utviklingen av elevenes reseptive og produktive språkferdigheter
- utøve en helhetlig vurderingspraksis og legge til rette for elevens selvstendige språklæring ved å bevisstgjøre dem i valg av læringsstrategier
- vurdere elevenes måloppnåelse og begrunne vurderingene
- planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning slik at det tas hensyn til mangfoldet i elevgruppen og kulturell og språklig bakgrunn
- bruke digitale læringskilder og verktøy på en kritisk måte i egen kunnskapsutvikling og i arbeidet med å fremme språklæring og formidling av fagstoff

- anvende fagkunnskapen didaktisk og reflektert i henhold til gjeldende læreplan for grunnskolen for barnetrinnet og kritisk vurdere egen undervisning

Generell kompetanse
Studenten kan:
- formidle klart relevant fagstoff og kommunisere godt på engelsk på en måte som er tilpasset målgruppen
- reflektere over egen læring og praksis i forhold til etiske grunnverdier og skolens ansvar for barn og unges personlige vekst
- arbeide selvstendig og sammen med andre for å identifisere, analysere og løse problemer knyttet til elevers læring og utvikling i engelskfaget
- vedlikeholde og utvikle egen språklige kompetanse

Innhold
Emnet bygger på EN-136 og gir rom for en større grad av fordypning i språkopplæring og fagdidaktikk. Emnet gir dypere kunnskap om det engelske språkets grammatiske og fonologiske struktur, samtidig som språkferdighet, tekstkompetanse og produktivt ordforråd blir videreutviklet. I tillegg gir emnet ytterligere innsikt i en rekke læringsfremmende aktiviteter og metoder i samsvar med læreplanen for grunnskolen for mellom- og barnetrinnet.

Arbeidsformer
Emnet er lagt opp med ulike undervisningsformer, deriblant forelesninger, seminarer og arbeid i språklaboratorium og grupper. Det blir lagt vekt på studentaktive arbeidsformer som gruppearbeid, muntlige framlegg og skriftlige studentarbeid. Det er 80 % obligatorisk frammøte på seminarer.

Vilkår for å gå opp til eksamen
4 skriftlige leveringer må være vurdert til bestått.
Krav om 80 % obligatorisk frammøte ved seminarer må være oppfylt.
Praksis må være bestått.

Eksamen
En 6-timers individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Vurderingsordning for privatister
Nei

NO--149--1 Norsk som andrespråk og kulturkunnskap 1, GLU 1--7

15 sp - Startar haust - Varigheit 1 semester - Kristiansand

Studium

Grunnskolelærerutdanning 1-7, Kristiansand , Norsk som andrespråk og kulturkunnskap, halvårsstudium

Tilrådde forkunnskapar

NO-136 og NO-140 eller tilsvarande

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten skal

- ha kunnskap om den norske språksituasjonen
- ha kunnskap om likskapar og ulikskapar mellom språk (språktypologi)
- ha kunnskap om norsk grammatikk i eit andrespråksperspektiv
- ha kunnskap om kva det inneber å vere fleirspråkleg
- ha kunnskap om karakteristiske trekk ved tekstar skrivne av elevar på barnetrinnet med eit anna morsmål enn norsk
- ha kunnskap om opplæring i lesing, skriving og munnlege aktivitetar for elevar på barnetrinnet med eit anna morsmål enn norsk
- ha kunnskap om tolking av litterære tekstar i fleirkulturelle klasserom
- ha kunnskap om fleirkulturell barne- og ungdomslitteratur på norsk
- ha innsikt i utfordringar knytt til det fleirkulturelle samfunnet og den fleirkulturelle skolen
- ha innsikt i kva det inneber å høyre til språklege og kulturelle minoritetar
- ha kunnskap om planen i grunnleggjande norsk for språklege minoritetar

Ferdigheiter

Studenten skal

- kunne rettleie elevar på barnetrinnet som har eit anna morsmål enn norsk, i å lese og skrive tekstar i ulike sjangrar
- kunne analysere og vurdere tekstar skrivne av elevar på barnetrinnet med eit anna morsmål enn norsk
- kunne leggje til rette for munnleg bruk av norsk som andrespråk
- kunne leggje til rette for arbeid med litteratur i fleirkulturelle

klasserom
- kunne leggje til rette for godt samarbeid mellom skole og heim

Generell kompetanse

Studenten skal

- kunne leggje til rette for utviklande kulturmøte i den fleirkulturelle skolen

Innhald

Dette emnet er særlig retta inn mot undervisning av minoritetsspråklege elevar på barnetrinnet. Studentane skal tileigne seg grunnleggjande kunnskap om og innsikt i språklege og kulturelle emne, som skal setje dei i stand til å innta eit kontrastivt perspektiv på språk og kultur. Dei skal kunne leggje til rette for god undervisning for minoritetsspråklege elevar, og for grupper med både minoritetsspråklege og majoritetsspråklige elevar.

Arbeidsformer

Undervisninga vil skje i fem samlingar og består av førelesingar, diskusjonar og mindre gruppearbeid.

Vilkår for å gå opp til eksamen

To bestått arbeidskrav, som blir gjort kjent ved semesterstart.

Eksamen Individuell skriftleg eksamen på 6 timar. Gradert karakter.

Studiepoengreduksjon

NO-110- 1 med 10 studiepoeng

NO-123- 1 med 10 studiepoeng

Blir tilbode som enkeltemne

Ja

Med atterhald om ledig plass/kapasitet.

Ansvarleg fakultet

Fakultet for humaniora og pedagogikk

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**NO---149---1 Norsk som andrespråk og kulturkunnskap 1, GLU 1---7**		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
	Forelesninger	50	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En---til---en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	200	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	10	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspil l studentene imellom	30	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	30	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	4	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

KH-nnn **Bilde og IKT – Kunst og håndverk trinn 5-10**

15 sp - Starter høst - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte
KUNNSKAP:

Etter fullført emne skal studentene

- kunne redgjøre for kunst og håndverksfagets egenart og historie
- kunne reflektere over teorier om persepsjon og barns tegneutvikling i sammenheng med arbeid med bilde på trinn 5-10
- ha kunnskap om grunnleggende fargeteorier, romskapende virkemidler og menneskekroppens proposjoner
- kjenne hovedtrekkene i europeisk kunsthistorie de siste 200 år
- kjenne karakteristiske trekk ved samtidens kunst og visuelle kultur

FERDIGHETER:

Etter fullført emne skal studentene

- kunne anvende grunnleggende estetiske virkemidler i egne arbeider
- kunne anvende grunnleggende fargeteorier, enkle romskapende virkemidler og kunnskap om menneskekroppens proposjoner i eget skapende arbeid
- ha kompetanse i å arbeide med bilde og IKT i kunst og håndverksfaget med utgangspunkt i gjeldende fagplaner og kunne anvende disse i forhold til tilpasset oplæring og flerkulturelle temaer
- kunne uttrykke seg fabulerende og saklig i eget skapende arbeid
- kunne anvende noen grunnleggende teknikker i arbeid med bilde og IKT
- kunne analysere et kunstbilde og reflektere over hvordan kunst kan formidles til elever på trinn 5-10

GENERELL KOMPETANSE:

Etter fullført emne skal studentene

- kunne bidra til fagets utvikling i skole og samfunn, og kunne kommunisere faglige problemstillinger med elever, foresatte og kolleger
- kunne forstå, utøve og utvikle egen profesjonalitet som kunst og håndverkslærer

Innhold
I emnet legges det vekt på å styrke studentenes kompetanse i arbeid med visuell kommunikasjon. Emnet skal gi studentene faglig kunnskap til å arbeide med bilde og IKT på trinn 5-10 i grunnskolen, med utgangspunkt i fagplanen for kunst og håndverk.
Emnet vil inneholde fagdidaktisk refleksjon knyttet til skapende arbeid og undervisning.
Det vil bli lagt vekt på refleksjon over og trening i analyse av kunstuttrykk fra de siste 200 år.
Studietur/ekskursjon er en sentral del av emnet.

Arbeidsformer

I emnet vil studentene arbeide med individuelle, praktiske oppgaver på verksted. Undervisningen gis både som gruppeundervisning og individuell veiledning. Teori vil formidles både i verkstedsundervisningen, som selvstendige forelesninger og gjennom utstillingsbesøk. I praksisperioden vil studentene gjennom samarbeid med øvingslærer og faglærer, få brukt og utviklet sin faglige kompetanse i en formidlingssituasjon. Arbeidskravene har som forutsetning at studentene i stor grad arbeider selvstendig utover den lærerstyrte undervisningen. Verkstedene vil være tilgjengelige for arbeid når de ikke er opptatt til annen undervisning. Det er obligatorisk tilstedværelse i all verkstedundervisning, veiledning og på studietur/ekskursjon.

Vilkår for å gå opp til eksamen
For å gå opp til eksamen skal studenten ha

- fått godkjent obligatoriske oppgaver på verksteder og studietur/eksursjoner. Hvilke oppgaver som er obligatoriske vil fremkomme av oppgavebeskrivelsene som gis i begynnelsen av en verkstedsperiode.
- fått godkjent obligatorisk tilstedeværelse på verksted og studietur/ekskursjon

Eksamen
Individuell eksamensutstilling av arbeider fra semesteret med tilhørende dokumentasjon/mapper, og en 4 timers skriftlig teorieksamen. Den praktiske eksamenen teller 60 % og den skriftlige 40 %. Begge må være bestått.

Karakteruttrykk: Gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Fakultet
Fakultet for kunstfag

Pensumliste

Amundsen, Britt Ring. *Tegning, form, farge*. 1991. [Oslo] Aschehoug.
ISBN: 82-03-13633-8. Type litteratur: Bok
Obligatorisk pensumlitteratur

Haabesland, Anny Å. *Kunst og håndverk hva og hvorfor*.
2000. Bergen Fagbokforl..
ISBN: 82-7674-648-9, h..
Type litteratur: Bok
Obligatorisk pensumlitteratur

Glambek, Ingeborg 1939-. *Om kunst de siste 200 år*.
1994. [Oslo] Skolebokforlaget.
ISBN: 82-7317-584-7, ib..
Type litteratur: Bok
Obligatorisk pensumlitteratur

Danbolt, Gunnar 1940- Kjerschow, Mabel. *Billedspor bind2: Fra barokken til vår egen tid*.
1996.
ISBN: 82-7522-065-3, ib..
Type litteratur: Bok
s. 57-196

Obligatorisk pensumlitteratur
Sist endret: 01.06.11 kl 12:13

Danbolt, Gunnar 1940-. ***Blikk for bilder om tolkning og formidling av billedkunst*****.**
2002. Oslo Abstrakt forl..
ISBN: 82-7935-046-2, h..
Type litteratur: Bok
Obligatorisk pensumlitteratur

Sejer Jakobsen, Henning. ***Ideudvikling ved kreativ innovation første danske bog forfattet i et samarbejde mellem et flyvende tæppe og en spyttende kamel*****.**
2003. [København] Gyldendal.
ISBN: 87-02-01822-5, h..
Type litteratur: Bok
Anbefalt støttelitteratur

Håberg, Kirsten Røvig 1942-. ***Kunst- og kulturhistorie*****.**
1995. Oslo Yrkesopplæring ANS.
ISBN: 82-585-1017-7, ib..
Type litteratur: Bok
s. 117-170
Obligatorisk pensumlitteratur

Fjørtoft, Magnar 1957-. ***Digital fotografi i praksis*****.**
2008. [Tingvoll] Abrakadabra.
ISBN: 978-82-7780-058-5, ib..
Type litteratur: Bok
Anbefalt støttelitteratur

KH-nnn **Design og redesign – Kunst og håndverk trinn 5-10**

15 sp - Starter høst - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte

KUNNSKAP:

Etter fullført emne skal studentene

- ha tilegnet seg kunnskap om forskjellige materialer og teknikker som er relevante i forhold til å arbeide med bruksformer
- kjenne til økologiske og etiske problemstillinger som inngår i en designprosess
- kjenne til tradisjoner knyttet til vår formhistorie og arbeide med dette i et samtidsuttrykk
- kunne gjøre rede for sentrale trekk innenfor norsk og europeisk formkultur

FERDIGHETER:

Etter fullført emne skal studentene

- ha opparbeidet seg tekniske ferdigheter til å arbeide med bruksform i forskjellige materialer
- kunne anvende kreative og analytiske prosesser i framstilling av funksjonelle gjenstander
- kunne redesigne eksisterende produkter til ny funksjonalitet
- kunne vise estetisk bevissthet i arbeid med redesign
- kunne dokumentere ulike løsningsalternativ i design av en bruksgjenstand ved hjelp av skisser - f.eks. digitale - og modeller
- kunne arbeide med designprosesser i et fagdidaktisk perspektiv rettet mot trinn 5-10 og kunne anvende dette i forhold til tilpasset opplæring

GENERELL KOMPETANSE:

Etter fullført emne skal studentene

- kunne bidra til fagets utvikling i skole og samfunn, og kunne kommunisere faglige problemstillinger med elever, foresatte og kolleger
- kunne forstå, utøve og utvikle egen profesjonalitet som kunst- og håndverkslærer

Innhold
I emnet skal studentene vise hvordan impulser fra designhistorien kan anvendes til å arbeide med egne, nyskapende uttrykk i ulike materialer. Emnet skal gi studentene faglig kunnskap i arbeid med produkter og bruksformer på trinn 5-10 i grunnskolen, med utgangspunkt i fagplanen for kunst og håndverk. Studentene skal bli kjent med en designprosess og kunne gjøre rede for sentrale trekk innenfor norsk og europeisk formkultur.

Arbeidsformer
I emnet vil studentene arbeide med individuelle, praktiske oppgaver på verksted.
Undervisningen gis både som gruppeundervisning og individuell veiledning. Teori vil formidles både i verkstedsundervisningen, som selvstendige forelesninger og gjennom utstillingsbesøk og ekskursjoner. I praksisperioden vil studentene gjennom samarbeid med øvingslærer og faglærer,

få brukt og utviklet sin faglige kompetanse i en formidlingssituasjon. Arbeidskravene har som forutsetning at studentene i stor grad arbeider selvstendig utover den lærerstyrte undervisningen. Verkstedene vil være tilgjengelige for arbeid når de ikke er opptatt til annen undervisning. Det er obligatorisk tilstedværelse i all verkstedundervisning, veiledning og ved ekskursjoner.

Vilkår for å gå opp til eksamen
For å gå opp til eksamen skal studenten ha
- fått godkjent obligatoriske oppgaver. Hvilke oppgaver som er obligatoriske vil fremkomme av oppgavebeskrivelsene som gis i begynnelsen av en verkstedsperiode.
- fått godkjent obligatorisk tilstedeværelse

Eksamen
Individuell eksamensutstilling av arbeider fra semesteret med tilhørende dokumentasjon/mapper.

Karakteruttrykk: Gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Fakultet
Fakultet for kunstfag

Pensumliste

Haabesland, Anny Å. ***Kunst og håndverk hva og hvorfor*****.**
2000. Bergen Fagbokforl..
ISBN: 82-7674-648-9, h..
Type litteratur: Bok
Obligatorisk pensumlitteratur

Kaneborg, Elisabeth Killie. Designprosessen som arbeidsmetode.
2004. Renatesenteret
Type litteratur: e-bok
Obligatorisk pensumlitteratur

Timenes, Kjersti. ***Tekstil*****. 1997. Kristiansand/ Høyskoleforlaget.** ISBN: 82-7634-074-1. Type litteratur: Bok hele boka Anbefalt støttelitteratur

Solås, Haldis Haugland. ***Tekstiler og klær*****. 2009. Kristiansand/ Portal.** ISBN: 978-82-92712-19-1. Type litteratur: Bok hele boka
Obligatorisk pensumlitteratur

Anny Å. Haabesland, Ragnhild Vavik ***kunst og håndverk 5 lærerens bok*****.** ISBN: 82-03-30423-0, h.. Type litteratur: Bok

Obligatorisk pensumlitteratur finnes også som e-bok (søk i uia.no/bibliotek)

Ødegaard, Ingrid . ***Hvordan tro på 6 umulige ting før frokost (Kreativitet & idéutvikling)*****. 2011. Aschehoug, Oslo.** ISBN: 978-82-492-1428-0. Type litteratur: Bok Obligatorisk pensumlitteratur Sist endret: 08.09.11 kl 8:44

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	KH-nnn **Design og redesign – Kunst og håndverk trinn 5-10**		
Antall studiepoeng			
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	16	
	Seminardeltakelse	-	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning/ verkstedsarbeid	70	
	Praktisk undervisning	50	
	Lesing av pensum/praktisk selvstudium	100	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	-	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	23	
	Feltarbeid	-	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	56	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	15	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	15	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	-	
	Eksamensforberedelse/lesetid	15	
	Eksamen	10	
	Annet (må spesifiseres)	-	
Sum		**400**	

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	KH-nnn **Bilde og IKT – Kunst og håndverk trinn 5-10**		
Antall studiepoeng			
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	16	
	Seminardeltakelse	-	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning/ verkstedsarbeid	70	
	Praktisk undervisning	50	
	Lesing av pensum/praktisk selvstudium	100	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	-	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	23	
	Feltarbeid	-	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	56	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	15	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	15	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	-	
	Eksamensforberedelse/lesetid	15	
	Eksamen	10	
	Annet (må spesifiseres)	-	
Sum		**400**	

SV-141-1 Samfunnsfag 1: Innføring i historie og geografi, GLU 1-7

15 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram Grunnskolelærerutdanning 1-7, Kristiansand

Læringsutbytte

KUNNSKAPER

Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- ha kjennskap til hovedtrekkene i global historie fra den eldste bosetting til ca 1800
- ha kunnskap om hovedlinjene i Norges historie frem til ca 1800
- ha kjennskap til lokal- og regional historie som disiplin og kunnskap om hvordan denne kan brukes i grunnopplæringen
- ha kunnskap om samenes historie
- ha kunnskap om landskapsformer i Norge og om hvordan man kan bruke slik kunnskap i grunnopplæringen
- ha kunnskap om naturgrunnlaget og næringsveier nasjonalt og lokalt
- ha kunnskap om nasjonale bosettingsmønstre og miljø
- ha kjennskap til sentrale kilder i faget og til kritisk vurdering av disse

FERDIGHETER

Etter å ha gjennomført emnet skal studenten kunne

- tilrettelegge for begynneropplæring i historie og geografi
- planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid og gi læringsrettede tilbakemeldinger
- arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
- bruke samfunnsfaglige kilder og materiale i arbeidet med utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter
- bruke og vurdere digitale verktøy og kilder i opplæringen
- bidra til at elevene kan forholde seg kritisk til digitale kilder og medier
- lede elever i selvstendig arbeid med historiske og geografiske tema

GENERELL KOMPETANSE

Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne reflektere kritisk over samfunnsfaglige spørsmål og stimulere til kritisk tenkning
- kunne reflektere kritisk over egen praksis og oppdatere seg faglig
- ha yrkesetisk kompetanse
- ha innsikt i barns forståelse av historie og av geografi

Innhold

Emnet dekker 15 sp av Samfunnsfag 1 i grunnskolelærerutdanningen 1-7. Emnet skal sette studenten i stand til å gi god faglig og tilrettelagt grunnopplæring i samfunnsfag i grunnskolens 1.-7. trinn. Formålet med samfunnsfaget i skolen er blant annet å utvikle elevenes bevissthet om at de inngår i en historisk sammenheng og at kollektive og individuelle valg i fortid og nåtid påvirker fellesskapet og egen livssituasjon. Blant annet skal elevene også utvikle bevissthet om sammenhengene mellom produksjon og forbruk, og kunne vurdere konsekvensene av ressursbruk på miljøet og en bærekraftig utvikling. Emnet gir således en innføring i global og nasjonal historie med hovedvekt på eldre historie fra de første bosettinger og frem til 1800, samt nyere lokalhistorie. I geografi vektlegges nasjonal og lokal naturgeografi med fokus på ulike landskapsformer, naturgrunnlag, klima og næringsveier, samt samfunnsendringer knyttet til bosetting og miljø. Gjennom arbeidet med geografiske områder og utvalgte historiske epoker og hendelser, vil emnet fokusere på forståelsen av samspillet mellom mennesker, samfunn og natur i historisk og geografisk perspektiv.

Arbeidsformer

3 uker fagpraksis inngår i emnet. Undervisningen for øvrig vil være preget av variasjon mellom forelesninger og seminar med innslag av samtale, fagdidaktiske refleksjoner, gruppearbeid, øvelse, presentasjoner, ekskursjon osv. – dette for å tilstrebe en størst mulig sammenheng mellom samfunnsfagets teori og praksis.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Arbeidsoppgaver og praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Nærmere beskrivelse av arbeidsoppgaver vil bli gitt gjennom Fronter ved semesterstart.

Eksamen

48 timers individuell hjemmeeksamen med gradert karakter (A-F). Teller 60 % av endelig karakter.
4 timers individuell skoleeksamen med gradert karakter (A-F). Teller 40 % av endelig karakter.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Fakultet

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	SV-141-1 Samfunnsfag 1: Innføring historie og geografi, GLU 1-7		
Antall studiepoeng	15 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	30	
	Seminardeltakelse	30	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	60	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	48	
	Eksamen	48+4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

Pensumlitteratur SV-141-1 Samfunnsfag 1: Innføring i historie og geografi, GLU 1-7

Benjaminsen, Tor A. og Hanne Svarstad. *Samfunnsperspektiver på miljø og utvikling*.
2009. 2. Oslo: Universitetsforlaget.

Carstensen, Mogens, Jens Frese, Jørgen Mentz, Arne Olsen og Jørgen Olsen . *Menneske, Samfund, Historie. Kapitler af verdenshistorien*.
1993. København: Gyldendal.

Lund, Erik . *Historiedidaktikk: En håndbok for studenter og lærere*.
2009. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Mikkelsen, Rolf og Per Jarle Sætre. *Geografididaktikk for klasserommet*.
2010. 2. utgave. Høyskoleforlaget.

Stenersen, Øivind og Ivar Libæk . *Norges historie fra istid til i dag*.
2003. Oslo: Dinamo Forlag.

Solerød, Hans. *Mennesker og ressurser*.
2003. 2. utgave. Gyldendal akademisk.

Kompendium. Utvalgte artikler i historie, geografi og didaktikk.

SV-142-1 Samfunnsfag 1: Innføring i samfunnskunnskap og fagdidaktikk, GLU 1-7

15 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram Grunnskolelærerutdanning 1-7, Kristiansand

Læringsutbytte

KUNNSKAPER

Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- ha kunnskap om sosialisering og identitetsutvikling i barneårene
- ha kunnskap om familie og nære fellesskap, om ulike kulturer og om det flerkulturelle samfunn
- ha kunnskap om samisk kultur og om samenes situasjon som urfolk
- ha kunnskap om menneskerettigheter generelt og om barns rettigheter spesielt
- ha kunnskap om lokale, regionale og nasjonale samfunnsinstitusjoner
- ha kunnskap om demokrati og maktforhold i samfunnet
- ha kunnskap om politisk og økonomisk deltakelse og kjenne til hva som kjennetegner barns deltakelse og forbruk
- ha kunnskap om hvordan globaliseringen påvirker forholdet mellom mennesker, samfunn og natur
- ha kjennskap til sentrale samfunnsfaglige tenkemåter og metoder

FERDIGHETER

Etter å ha gjennomført emnet skal studenten kunne

- anvende faglige og fagdidaktiske kunnskaper og ferdigheter i samfunnsfaglig opplæring på 1.-7. trinn
- tilrettelegge for begynneropplæring i fagområdet samfunnskunnskap tilpasset ulike grupper elever og individuelle behov
- planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid og gi læringsrettede tilbakemeldinger
- arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
- bidra til å utvikle elevenes muntlige ferdigheter gjennom øving i presentasjoner, møtedeltakelse, debatter og andre muntlige aktiviteter i faget
- anvende og veilede elever i grunnleggende samfunnsfaglige metoder
- kritisk vurdere lærebøker og andre læremidler til bruk i opplæringen
- lede elever i selvstendig arbeid med samfunnsfaglige tema
- arbeide med samfunnsverdier og holdninger og gjennom undervisningen bidra til å fremme elevenes engasjement og interesse for faget
- legge til rette for opplæring om samfunnsforhold i et flerkulturelt og globalt perspektiv, med vekt på menneskerettigheter og demokratiske prinsipper

GENERELL KOMPETANSE

Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne tilrettelegge for samarbeid og konfliktløsning i arbeid med elevene
- kunne kommunisere og samarbeide med barn, foresatte og kolleger med ulik sosial og kulturell bakgrunn
- kunne reflektere kritisk over samfunnsfaglige spørsmål og stimulere til kritisk tenkning
- kunne reflektere kritisk over egen praksis og oppdatere seg faglig
- ha yrkesetisk kompetanse
- ha innsikt i barns forståelse av seg selv og samfunnet, og av sin rolle i samfunnet

Innhold

Emnet dekker 15 sp av Samfunnsfag 1 i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn. Emnet skal sette studenten i stand til å gi god faglig og tilrettelagt begynneropplæring i faget. Et sentralt formål med samfunnsfaget i skolen er å medvirke til elevenes forståelse for og oppslutning om grunnleggende menneskerettigheter, demokratiske verdier og likestilling, og til aktivt medborgerskap og demokratisk deltakelse. Emnet gir således en innføring i sentrale tema innenfor fagområdet samfunnskunnskap slik som sosialisering, samfunn, kultur, samiske forhold, flerkulturelle samfunn, menneskerettigheter, sentrale samfunnsinstitusjoner, maktforhold, demokrati og deltakelse. Gjennom ulike tilnærmingsmåter til undervisning og didaktisk refleksjon skal studentene utvikle et bevisst og reflektert forhold til sin lærerrolle. Samfunnsfag er et sentralt dannelsesfag, og emnet vil fokusere på å utvikle en bred forståelse for forholdet mellom mennesker, samfunn og natur – også sett i historisk og globalt perspektiv. Emnet vil søke å bygge kunnskap som setter studentene i stand til å planlegge og gjennomføre undervisning som utfordrer elevene og fremmer deres samfunnsbevissthet, engasjement og interesse for faget.

Arbeidsformer

3 uker fagpraksis inngår i emnet. Undervisningen for øvrig vil være preget av variasjon mellom forelesninger og seminar med innslag av samtale, fagdidaktiske refleksjoner, gruppearbeid, øvelse, presentasjoner, ekskursjon osv. – dette for å tilstrebe en størst mulig sammenheng mellom samfunnsfagets teori og praksis.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Arbeidsoppgaver og praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Nærmere beskrivelse av arbeidsoppgaver vil bli gitt gjennom Fronter ved semesterstart.

Eksamen

6 timers individuell skoleeksamen med gradert karakter (A-F).

Tilbys som enkeltemne

Nei

Fakultet

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	SV-142-1 Samfunnsfag 1: Innføring i samfunnskunnskap og fagdidaktikk, GLU 1-7		
Antall studiepoeng	15 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	30	
	Seminardeltakelse	30	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	60	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	94	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

Pensumlitteratur SV-142-1 Samfunnsfag 1: Innføring i samfunnskunnskap og fagdidaktikk, GLU 1-7

Børhaug, Kjetil, Jonas Christophersen og Tone Aarre. *Introduksjon til samfunnskunnskap*. 2008. 2. utgave. Det norske samlaget.

Koritzinsky, Theo . *Samfunnskunnskap. Fagdidaktisk innføring*. 2012. 3.utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Repstad, Kari og Inger Margrethe Tallaksen. *Variert undervisning – mer læring*. 2011. 2.utgave. Bergen: Fagbokforlaget.

Rønning, Rolf. *Vårt politiske Norge*. 2006. 3. utgave, Fagbokforlaget

Kompendium. Utvalgte artikler innenfor sosiologi, statsvitenskap, økonomi, jus og didaktikk.

SV-137-1 Historie, GLU 5-10

15 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand
Inngår i studieprogram Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- ha kunnskap om de historiske hovedtrekkene ved samfunnsutviklingen i Norge, Sapmi og verden fra antikken til i dag
- ha kunnskap om hendelser og forhold i samtida i lys av maktforhold og menneskers handlinger og valg i nær og fjern fortid
- ha kunnskap om ungdoms historieforståelse og historiebruk
- kjenne til undervisningspraksis og -utfordringer i faget på 5.-10. trinn
- ha kunnskap om ulike samfunn, kulturer og historiske vilkår
- ha kjennskap til sentrale teorier og metoder i fagområdene
- ha kjennskap til sentrale kilder i fagområdene og kritisk vurdering av disse

FERDIGHETER
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
- kunne bruke og vurdere digitale verktøy og kilder i opplæringen
- kunne kritisk vurdere lærebøker og andre læremidler
- kunne beskrive og analysere livsformer og levekår i ulike deler av verden
- kunne reflektere over og vise innsikt i historiske prosesser
- kunne planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning i historiefaget

GENERELL KOMPETANSE
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne reflektere kritisk over samfunnsfaglige spørsmål og stimulere til kritisk tenkning
- kunne forstå aktuelle samfunnsfaglige spørsmål i historisk perspektiv
- ha innsikt i barns og ungdoms forståelse av faget
- ha yrkesetisk kompetanse

Innhold
Emnet tar for seg menneskets historie fram til i dag, og fokuserer på historiske konflikter, utvikling og samfunnsendring på nasjonalt og globalt nivå. Tematisk gir emnet en innføring i blant annet den franske og russiske revolusjon, den amerikanske borgerkrig og sentrale epoker og hendelser fra Norges historie fra siste istid fram til i dag.

Arbeidsformer
Undervisningen vil være preget av variasjon mellom forelesninger og seminarer med innslag av samtale, refleksjon, gruppearbeid, øvelse, presentasjoner, ekskursjon osv. Tre uker fagpraksis med veiledning inngår i emnet.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Arbeidsoppgaver og praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Nærmere beskrivelse av arbeidsoppgaver vil bli gitt gjennom Fronter.

Eksamen
En ukes individuell hjemmeeksamen med gradert karakter (A-F).

Studiepoengreduksjon
SV-129 -1 med 7.5 studiepoeng
SV-131- 1 med 7.5 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Nei
Fakultet
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

PENSUM

SV-137-1 Historie, GLU 5-10

Carstensen, Mogens, Jens Frese, Jørgen Mentz, Arne Olsen og Jørgen Olsen . *Menneske, Samfund, Historie. Kapitler af verdenshistorien*. 1993. København: Gyldendal.
Lund, Erik . *Historiedidaktikk: En håndbok for studenter og lærere*. 2009. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.
Løseth, Arnljot og Andreas Aase. *Rikdom og fattigdom i verdenssamfunnet*. 2009.
Stenersen, Øivind og Ivar Libæk . *Norges historie fra istid til i dag*.2003. Oslo: Dinamo Forlag.

Kompendium. Utvalgte internasjonale artikler innenfor historie og historiedidaktikk.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**SV-137-1 Historie, GLU 5-10**		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	40	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	50	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	40	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

SV-138-1: Samfunnskunnskap 1 – Norsk samfunn, politikk og økonomi, GLU 5-10

15 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand
Inngår i studieprogram Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- ha kunnskap om demokrati og nasjonal politikk
- ha kunnskap om arbeidsliv og verdiskaping, nasjonal økonomi og rettsvesen
- ha kunnskap om barns og unges rettigheter, deres politiske og økonomiske deltakelse
- ha kunnskap om sosialisering og identitetsutvikling i barne- og ungdomsårene
- ha kjennskap til sentrale samfunnsvitenskapelige teorier og metoder
- ha kjennskap til sentrale samfunnsvitenskapelige kilder i faget og kritisk vurdering av disse
- ha kunnskap om samfunnsfag som skolefag og nyere samfunnsfagsdidaktikk
- kjenne til undervisningspraksis og -utfordringer i samfunnsfag på 5-10 trinn

FERDIGHETER
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne anvende faglige og fagdidaktiske kunnskaper og ferdigheter i henhold til gjeldende læreplan og kritisk vurdere egen undervisning
- kunne arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
- kunne planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid på en måte som tar hensyn til mangfoldet i elevgruppen, ulike behov og kulturell og språklig bakgrunn
- kunne vurdere elevenes måloppnåelse med og uten karakter, og begrunne vurderingene
- kunne bruke samfunnsfaglige kilder og materiale i arbeidet med utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter
- kunne bruke og vurdere digitale verktøy og kilder i opplæringen, og bidra til at elevene kan forholde seg aktivt og kritisk til digitale medier
- kunne kritisk vurdere lærebøker og andre læremidler til bruk i opplæringen
- kunne lede elever i selvstendig arbeid innenfor fagets rammer
- kunne legge til rette for opplæring om samfunnsforhold i et flerkulturelt og globalt perspektiv, med vekt på menneskerettigheter og demokratiske prinsipper

GENERELL KOMPETANSE
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne tilrettelegge for samarbeid og konfliktløsning i arbeid med elevene
- kunne reflektere kritisk over samfunnsfaglige spørsmål og stimulere til kritisk tenkning
- kunne forstå aktuelle samfunnsfaglige spørsmål i historisk perspektiv
- kunne reflektere over egen praksis og oppdatere seg faglig
- kunne kommunisere og samarbeide med barn og foresatte med ulik sosial og kulturell bakgrunn
- ha innsikt i barns og ungdoms forståelse av faget
- ha yrkesetisk kompetanse

Innhold
I emnet legges det særlig vekt på demokrati og deltakelse, samt sentrale politiske, økonomiske og kulturelle samfunnsforhold, nasjonalt. Emnet gir samtidig en innføring i det nasjonale arbeidsliv og verdiskaping i et økonomisk og juridisk perspektiv. Også sosiologiske tema som sosialisering og identitetsutvikling, barn og unges rettigheter og deres deltakelse i samfunnslivet, behandles i emnet.

Emnet vil ha et flerfaglig perspektiv for å vise sammenhengen mellom samfunnsfaglige og fagdidaktiske tema. Gjennom hele emnet benyttes den aktuelle fagkunnskapen til å foreta didaktiske refleksjoner, diskusjoner og praktiske øvelser – for å utvikle forståelse for fagets egenart og kunne benytte fagkunnskapen på en måte som fremmer barn og unges holdningsdannelse, engasjement og læring.

Arbeidsformer
Undervisningen vil være preget av variasjon mellom forelesninger og seminarer med innslag av samtale, refleksjon, gruppearbeid, øvelse, presentasjoner, ekskursjon osv. Fagdidaktikk gis som en integrert del av de faglige temaene, og vil innebære utprøving av ulike arbeidsformer som brukes i samfunnsfagundervisningen i skolen. Tre uker fagpraksis med veiledning inngår i emnet.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Arbeidsoppgaver og praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Nærmere beskrivelse av arbeidsoppgaver vil bli gitt gjennom Fronter.

Eksamen
Seks (6) timers skriftlig skoleeksamen med gradert karakter (A-F).

Studiepoengreduksjon
SV-130 -1 med 7,5 studiepoeng
SV-132- 1 med 7,5 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Nei

Fakultet
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Pensum

SV-138-1 Samfunnskunnskap 1 – Norsk samfunn, politikk og økonomi, GLU 5-10

Børhaug, Kjetil, Jonas Christophersen og Tone Aarre. *Introduksjon til samfunnskunnskap*. 2008. 2. utgave. Det norske samlaget.
Koritzinsky, Theo . *Samfunnskunnskap. Fagdidaktisk innføring*. 2012. 3.utgave. Oslo: Universitetsforlaget.
Repstad, Kari og Inger Margrethe Tallaksen. *Variert undervisning – mer læring*. 2011. 2.utgave. Bergen: Fagbokforlaget.
Repstad, Pål. *Hva er sosiologi*. 2007. Universitetsforlaget.
Rønning, Rolf. *Vårt politiske Norge*. 2006. 3. utgave, Fagbokforlaget

Kompendium. Utvalgte internasjonale artikler innenfor sosiologi, politikk, økonomi og didaktikk.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**SV-138-1 Samfunnskunnskap 1 – Norsk samfunn, politikk og økonomi, GLU 5-10**		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	40	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	50	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	74	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

SV-139-1 Geografi, GLU 5-10

15 sp - Starter høst - Varighet 1 semester - Kristiansand
Inngår i studieprogram Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- ha kunnskap om samspill og konflikt mellom naturgrunnlag og levekår
- ha kunnskap om klima, miljø, ressurs og ressurskonflikter nasjonalt og internasjonalt
- ha kunnskap om hendelser og forhold i samtida i lys av maktforhold og menneskers handlinger og valg i nær og fjern fortid
- ha kunnskap om vitenskapelige teorier og metoder i faget
- kjenne til relevant forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet
- kjenne til undervisningspraksis og -utfordringer i faget på 5.-10. trinn

FERDIGHETER
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne anvende faglig kunnskap og resultat fra forskings- og utviklingsarbeid
- kunne arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
- kritisk kunne analysere samfunnsfaglige problemstillinger og stimulere til dette i opplæringen
- kunne bruke og vurdere digitale verktøy og kilder i opplæringen
- kunne planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning i faget

GENERELL KOMPETANSE
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne reflektere kritisk over faglige problemstillinger
- kunne reflektere kritisk over samfunnsfaglige spørsmål og stimulere til kritisk tenkning
- ha innsikt i barns og ungdoms forståelse av faget
- ha yrkesetisk kompetanse

Innhold
Emnet består av naturgeografi og samfunnsgeografi og dreier seg i vid forstand om natur, mennesker og samfunn – og samspillet mellom disse. Sammenhengene mellom produksjon og forbruk, og konsekvensene av ressursbruk på miljøet og bærekraftig utvikling står sentralt. Emnet vektlegger nasjonal og lokal naturgeografi med fokus på ulike landskapsformer, naturgrunnlag, klima og næringsveier, samt samfunnsendringer knyttet til bosetting og miljø. Videre fokuseres det på geografiske og demografiske hovedtrekk både lokalt og globalt, med fokus på regioner utenom Europa generelt og de nye vekstregionene spesielt.

Arbeidsformer
Undervisningen vil være preget av variasjon mellom forelesninger og seminarer med innslag av samtale, refleksjon, gruppearbeid, øvelse, presentasjoner, ekskursjon osv. Tre uker fagpraksis med veiledning inngår i emnet.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Arbeidsoppgaver og praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Nærmere beskrivelse av arbeidsoppgaver vil bli gitt gjennom Fronter.

Eksamen
Skriftlig fordypningsoppgave med gradert karakter (A-F).

Studiepoengreduksjon
SV-130 -1 med 7,5 studiepoeng
SV-132- 1 med 7,5 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Nei

Fakultet
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Pensum

SV-139-1 Geografi, GLU 5-10

Benjaminsen, Tor A. og Hanne Svarstad. *Samfunnsperspektiver på miljø og utvikling*. 2009. 2. Oslo: Universitetsforlaget.
Mikkelsen, Rolf og Per Jarle Sætre. *Geografididaktikk for klasserommet*. 2010. 2. utgave. Høyskoleforlaget.
Solerød, Hans. *Mennesker og ressurser*. 2003. 2. utgave. Gyldendal akademisk.

Kompendium. Utvalgte internasjonale artikler innenfor geografi og geografididaktikk.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**SV-139-1 Geografi, GLU 5-10**		
Antall studiepoeng			
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	40	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	50	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	60	
	Eksamen	20	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

SV-140-1 Samfunnskunnskap 2: Globalisering - internasjonal politikk og økonomi, GLU 5-10

15 sp - Starter høst - Varighet 1 semester - Kristiansand
Inngår i studieprogram Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- ha inngående kunnskap om internasjonal politikk og økonomi
- ha kunnskap om sentrale aktører, maktforhold og prosesser i det internasjonale samfunnet
- ha kunnskap om utviklingen i den globale verdensøkonomien og politiske, kulturelle, miljømessige og sosiale konsekvenser av denne – også i et urfolksperspektiv
- ha kunnskap om vitenskapelige teorier og metoder i faget
- ha kunnskap om relevant forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet
- ha kunnskap om sentrale fagdidaktiske metoder og teorier

FERDIGHETER
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kunne anvende faglig kunnskap og resultat fra forsknings- og utviklingsarbeid
- kunne arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
- kritisk kunne analysere samfunnsfaglige problemstillinger og stimulere til dette i opplæringen
- kunne beherske og vurdere bruk av faglige hjelpemidler og uttrykksformer i samfunnsfag
- kunne tilpasse undervisningen til enkelteleven ved å legge til rette for varierte og differensierte læringsaktiviteter
- kunne bevisstgjøre elevene i valg av læringsstrategier
- kunne ta i bruk og veilede elever i sentrale samfunnsfaglige metoder

GENERELL KOMPETANSE
Etter å ha gjennomført emnet skal studenten

- kritisk kunne reflektere over samfunnsfaglige problemstillinger
- kunne oppdatere seg faglig og reflektere over egen praksis
- kunne arbeide selvstendig og sammen med andre for å identifisere, analysere og løse problemer knyttet til elevers læring og utvikling i samfunnsfaget

Innhold
Emnet fokuserer på utviklingen av et internasjonalt samfunn med en stadig tettere sammenveving av politikk og økonomi på globalt nivå. Utviklingen i verdensøkonomien, og politiske, kulturelle, miljømessige og sosiale konsekvenser av denne vil belyses, og utviklingen vil diskuteres i lys av ulike teoretiske perspektiv. Emnet er tredelt og starter med en introduksjon til utviklingen av det internasjonale samfunnet og de klassiske studiene av internasjonale relasjoner mellom nasjonalstater. Deretter fokuseres det på nyere teorier om internasjonalisering og økonomisk globalisering, og på debatten om hvor denne utviklingen leder hen. Siste del dreier seg om konflikt og samarbeid i det internasjonale samfunnet, og omhandler tema som diplomati og utenrikspolitikk, internasjonale organisasjoner og bevegelser, terrorisme, krig og konflikt, samt en diskusjon av forholdet mellom folkeretten og de universelle menneskerettighetene. Emnet har et flerfaglig perspektiv for å vise sammenhengen mellom de ulike samfunnsfagene, og mellom fagene og fagdidaktiske tema. Gjennom hele emnet benyttes den aktuelle fagkunnskapen til å foreta didaktiske refleksjoner, diskusjoner og praktiske øvelser – for å utvikle forståelse for fagets egenart og benytte fagkunnskapen på en måte som kan fremme barn og unges holdningsdannelse, engasjement og læring.

Arbeidsformer
Undervisningen vil være preget av variasjon mellom forelesninger og seminarer med innslag av samtale, refleksjon, gruppearbeid, øvelse, presentasjoner, ekskursjon osv. Tre uker fagpraksis med veiledning inngår i emnet.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Arbeidsoppgaver og praksis må være bestått for å kunne gå opp til eksamen. Nærmere beskrivelse av arbeidsoppgaver vil bli gitt gjennom Fronter.

Eksamen
Seks (6) timers skriftlig skoleeksamen med gradert karakter (A-F).

Studiepoengreduksjon
SV-129-1 med 7,5 studiepoeng
SV-131-1 med 7,5 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne
Nei

Pensum

SV-140-1 Samfunnskunnskap 2 – Globalisering – internasjonal politikk og økonomi, GLU 5-10

Claes, Dag Harald, Helge Hveem og Bent Sofus Tranøy. *Global økonomi, krise og politisk styring*. 2012 2.utgave. Universitetsforlaget.
Hovi, Jon og Raino Malnes (red). *Anarki, makt og normer. Innføring i internasjonal politikk*. 2007. Oslo: Abstrakt forlag.
Koritzinsky, Theo . *Samfunnskunnskap. Fagdidaktisk innføring*. 2012. 3.utgave. Oslo: Universitetsforlaget.
Repstad, Kari og Inger Margrethe Tallaksen. *Variert undervisning – mer læring*. 2011. 2.utgave. Bergen: Fagbokforlaget.

Kompendium. Utvalgte internasjonale artikler innenfor internasjonal politikk, økonomi og didaktikk.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	SV-140-1 Samfunnskunnskap 2 – Globalisering – internasjonal politikk og økonomi, GLU 5-10		
Antall studiepoeng			
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	40	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	120	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	50	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	74	
	Eksamen	6	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

NATxxx-1 Naturfag 1A

15 sp – 1 semester – Høst – Kristiansand

Inngår i studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne skal studenten

- ha kunnskap om naturfagets egenart
- ha kunnskap om kroppens oppbygning og hovedfunksjonene til organsystemene hos mennesker og andre virveldyr
- ha kunnskap om kroppens utvikling fra befruktning til voksen, samt pubertet og seksualitet
- kunne gjøre rede for blomsterplanters oppbygning, formering og vekst
- kunne gjøre rede for sentrale prosesser og bestanddeler i et økosystem, samt kjennetegn ved energistrøm og stoffkretsløp i slike
- kunne gjøre rede for eksempler på hvordan mennesket påvirker naturen og hva vi legger i begrepet bærekraftig utvikling
- kjenne til ulike former for klassifisering av levende organismer, gjøre rede for de ulike rikene i «livets tre», og kjenne igjen et utvalg plante- og dyrearter basert på ytre kjennetegn
- kjenne hovedtrekkene ved den geologiske, klimatiske og biologiske utviklingen på jorda, inkludert evolusjonsprosessen
- kunne beskrive hvordan naturen endrer seg gjennom året og hvordan dyr og planter tilpasser seg disse endringene
- kunne forklare døgn- og årstidsvariasjoner og kjenne til vanlige hverdagsforestillinger knyttet til disse
- ha kunnskap om å dele stoffer i rene stoffer eller blandinger og egenskaper som skiller rene stoffer og blandinger
- ha grunnleggende kunnskap om atomstruktur og kjemiske bindinger
- kunne sette navnet til forbindelser
- kunne forstå molprinsippet og regne ut mengder av kjemiske stoffer
- kunne utrykke kjemiske reaksjoner med kjemiske likninger, balansere reaksjonslikninger, og forstå støkiometriske forhold mellom reaktanter og produkter
- kunne redegjøre for faseendringer
- ha kunnskap om eksoterme og endoterme reaksjoner, forbrenningsreaksjoner, oksidasjon og reduksjon reaksjoner, antioksidanter og deres virkemåte
- kunne forstå begrepet reaksjonsfart
- ha kunnskap om syrer, baser og nøytralisering

Ferdighet

Etter fullført emne skal studenten

- kunne planlegge og gjennomføre feltundervisning

- kunne avdekke og eventuelt endre elevers hverdagsforestillinger
- kjenne til naturfagdidaktisk forskning om undervisning og læring i naturfag
- kunne bruke faget som regifag i tverrfaglige og flerfaglige sammenhenger

Generell kompetanse

Etter fullført emne skal studenten

- kunne begrunne naturfagets plass i skolen
- ha kunnskap om LK06, de grunnleggende ferdighetenes plass i denne, samt ulike sentrale lærerressurser for naturfagslæreren
- kunne gjøre naturfag relevant og interessant for elevene
- kunne planlegge enkle kjemiske forsøk som involverer emnene ovenfor
- kunne skrive labrapporter med fremstilling av resultater i tabeller og diagrammer
- kunne tilpasse opplæringen og undervisningen i et flerkulturelt miljø

Innhold

Emnet består i hovedsak av to områder: grunnleggende biologi og kjemi. I biologifaget fokuseres det på økologi, biologisk mangfold og bærekraftig utvikling, menneskekroppen og dyre- og planteanatomi samt fagdidaktiske utfordringer ved å undervise naturfag i felt. I kjemifaget er begreper som beskriver stoffer og blandinger, atomer, molekyler og kjemiske bindinger i fokus

Arbeidsformer

Arbeidsmåtene i naturfag er variert og inneholder forelesninger, gruppearbeid, obligatorisk fremmøte til felt- og laboratoriearbeid. Det inngår også obligatorisk praksis.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Deltakelse på laboratorieøvingene er obligatorisk og må være godkjent. Enkelte innleveringsoppgaver blir vurdert og må være bestått. Oversikt over obligatoriske innleveringer gis i Fronter ved semesterstart. Praksis må være bestått.

Eksamen

Eksamen vil bestå av en individuell praktisk/muntlig eksamen som teller 2/5 og en 4 timers individuell skriftlig eksamen som teller 3/5. Gradert karakter.

Studentevaluering

Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Åpent for privatister

Nei

Studiepoengreduksjoner

NAT103-G, 11 sp

NAT104-G, 4 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for teknologi og realfag

Pensum

Pensumbok i fysikk 5-10 kurset:
Fysikbogen
Gads Forlag
Forfatter: Finn Elvekjær
ISBN 87-12-03501-7

Pensumlister – Biologi – GLU

- Biologi for lærere. Grindeland, J. M., Lyngved, R. og Tandberg, C. Gyldendal Akademisk
- Naturfag som allmenndannelse. Sjøberg, S. Gyldendal Akademisk
- Biologididaktikk. van Marion, P. og Strømme, A. (red.) Høyskoleforlaget
- Kompendium

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	NATxxx Naturfag 1A-1		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…….	Forelesninger	120 timer	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium		
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	7.sem GLU 1-7 og 5-10, 15 dager høst eller vår. 1.sem GLU 5-10, 3 ukers praksis	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	280,5	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	0,5+4 timer	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**405 timer**	

NATxxx-1 Naturfag 1B

15 sp – 1 semester – Høst – Kristiansand

Inngår i studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 1-7, Kristiansand

Læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne skal studenten

- ha kunnskap om fysikkens egenart
- kjenne til ulike verdensbilder, kunne gjøre rede for sentrale begreper i astronomi og kosmologi
- ha kunnskap om begreper som beskriver bølger og hvordan disse forklarer lys- og lydfenomener
- kunne beskrive fasetilstander ut fra partikkelmodellen
- ha kunnskap om begrepene trykk og temperatur og hvordan begrepet trykk inngår i forklaringen på at ting flyter eller synker og vingene holder et fly i luften
- ha kunnskap om sammenhengen mellom kraft og bevegelse, kjenne til tyngdekraften og hvordan kraft kan måles
- ha kunnskap om hvordan energibegrepet beskriver naturfenomener
- ha kunnskap om ulike former for energi og energiomdanning
- kunne designe og lage teknologiske produkter og vurdere produktet og prosessen
- kjenne til hvilke sanser mennesker benytter seg av og hvordan disse fungerer
- kjenne til de vanligste barnesykdommene, hvordan kroppen forsvarer seg mot disse, og hvordan vaksiner fungerer
- kjenne til koblingen mellom fysisk og psykisk helse og gjøre rede for sammenhengen mellom helse og livsstil
- kunne utrykke kjemiske reaksjoner med kjemiske likninger, balansere reaksjonslikninger, og forstå støkiometriske forhold mellom reaktanter og produkter
- ha kunnskap om reaksjonsfart og likevekt
- ha kunnskap om kretsløpene til vann, karbon og nitrogen

Ferdigheter

Etter fullført emne skal studenten kunne

- bruke ulike modeller i undervisning, og drøfte deres fordeler og ulemper
- vurdere måloppnåelse i naturfag og gi lærerrettede tilbakemeldinger
- ha kunnskap om begynneropplæring i naturfag
- kunne bruke relevant utstyr knyttet til emnet
- kunne variere naturfagundervisningen
- ha strategier for å avdekke og endre elevers hverdagsforestillinger
- kunne bruke resultater fra naturfagdidaktisk forskning

Generell kompetanse

Etter fullført emne skal studenten

- ha god forståelse for sin rolle som naturfaglærer
- kunne planlegge undervisning i tråd med læreplanens mål

Innhold

Emnet inneholder grunnleggende begreper som beskriver naturfenomener og belyser didaktiske utfordringer i undervisning og læring i naturfag i grunnskolens trinn 1-7. Begrepene er knyttet til beskrivelse av kjemiske reaksjoner, egenskaper til lys og lyd, vann og luft, bevegelser og energi og vårt fysiske verdensbilde. I tillegg vil emnet inneholde stoff relatert til menneskets sanser og helse, samt fagdidaktiske temaer som vurdering, begynneropplæring, og bruk av modeller i naturfagundervisning.

Arbeidsformer

Arbeidsmåtene i naturfag er variert og inneholder forelesninger, gruppearbeid, obligatorisk fremmøte til felt- og laboratoriearbeid. Det inngår også obligatorisk praksis.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Deltakelse på laboratorieøvingene er obligatorisk og må være godkjent. Enkelte innleveringsoppgaver blir vurdert og må være bestått. Oversikt over obligatoriske innleveringer gis i fronter ved semesterstart. Praksis må være bestått.

Eksamen

Eksamen vil bestå av en individuell praktisk/muntlig eksamen som teller 60 % og en 3 timers individuell skriftlig eksamen som teller 40 %. Gradert karakter.

Studentevaluering

Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Åpent for privatister

Nei

Ansvarlig fakultet

Fakultet for teknologi og realfag

Pensum

Biologi:

- Biologi for lærere. Grindeland, Lyngved og Tandberg. Gyldendal Akademisk
- Biologididaktikk. van Marion, P. og Strømme, A. (red.) Høyskoleforlaget
- Den forunderlige kroppen. Dietrich, E., Hurlen, P. og Toverud, K. C. Gyldendal undervisning
- Kompendium

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	NATxxx Naturfag 1B-1		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…….	Forelesninger	120 timer	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium		
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	7.sem GLU 1-7, 15 dager høst eller vår.	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	281	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	1+3 timer	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**405 timer**	

NAT xxx-1 Naturfag 1C

15 sp – 1 semester – Høst – Kristiansand

Inngår i studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne skal studenten

- kunne beskrive oppbygning, formering og funksjon hos alger, sopp, lav og moser
- kunne forklare hva en økologisk nisje er og hvordan dette har innvirkning på konkurranse mellom arter
- kjenne til ulike typer økologisk suksesjon og hvilke faktorer som styrer en populasjons størrelse over tid
- kunne utrykke kjemiske reaksjoner med kjemiske likninger, balansere reaksjonslikninger, og forstå støkiometriske forhold mellom reaktanter og produkter
- kunne regne ut stoffer dannet og forbrukt i kjemiske reaksjoner
- ha kunnskap om reaksjonsfart og likevekt i kjemiske reaksjoner i forkjellige faser
- ha kunnskap om fysikkens egenart og utvikling fra antikken fram til moderne fysikk
- ha kvalitativ og kvantitativ forståelse av begrepene kraft og akselerasjon, arbeid og energi
- kunne bruke bevegelseslikningene for konstant akselerasjon og Newtons lover til å beskrive bevegelser
- kunne beskrive lys- og lydfenomener
- ha kunnskap om ulike former for energi
- kunne bruke begrepet trykk til å beregne oppdrift i vann og forklare hvorfor fly flyr

Ferdighet

Etter fullført emne/studium skal studenten kunne

- bruke ulike modeller i undervisning, og drøfte deres fordeler og ulemper
- vurdere måloppnåelse i naturfag og gi lærerrettede tilbakemeldinger
- bruke relevant naturfagutstyr knyttet til emnet
- variere naturfagundervisningen
- ha strategier for å avdekke og endre elevers hverdagsforestillinger

Generell kompetanse

Etter fullført emne skal studenten

- ha god forståelse for sin rolle som naturfaglærer
- kunne planlegge undervisning i tråd med læreplanens mål

Innhold

Emnet inneholder grunnleggende begreper som beskriver naturfenomener og belyser didaktiske utfordringer i undervisning og læring i naturfag i grunnskolens trinn 5-10. Begrepene er knyttet til

beskrivelse av bevegelser, lyd- og lysfenomener, egenskaper til vann og luft, arbeid, energi og ulike energiformer og vårt fysiske verdensbilde. Emnet gir innføring i teknologiens rolle i utviklingen av naturvitenskapen og i naturfagundervisningen og inneholder stoff relatert til biologisk mangfold og økologi, samt fagdidaktiske temaer som tilpasset opplæring og undervisning i et flerkulturelt miljø.

Arbeidsformer

Arbeidsmåtene i naturfag er variert og inneholder forelesninger, gruppearbeid, obligatorisk fremmøte til felt- og laboratoriearbeid. Det inngår også obligatorisk praksis.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Deltakelse på laboratorieøvingene er obligatorisk og må være godkjent. Enkelte innleveringsoppgaver blir vurdert og må være bestått. Oversikt over obligatoriske innleveringer gis i Fronter ved semesterstart. Praksis må være bestått.

Eksamen

Eksamen vil bestå av en individuell praktisk/muntlig eksamen som teller 60 % og en 3 timers individuell skriftlig eksamen som teller 40 %. Gradert karakter.

Studentevaluering

Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Åpent for privatister

Nei

Studiepoengreduksjoner

Ansvarlig fakultet

Fakultet for teknologi og realfag

Pensum

Pensumbok i fysikk 5-10 kurset:
Fysikbogen
Gads Forlag
Forfatter: Finn Elvekjær
ISBN 87-12-03501-7

Biologi

- Biologi for lærere. Grindeland, Lyngved og Tandberg. Gyldendal Akademisk
- Biologididaktikk. van Marion, P. og Strømme, A. (red.) Høyskoleforlaget
- Kompendium

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	NATxxx Naturfag 1C-1		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…….	Forelesninger	120 timer	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium		
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	4. eller 7.sem GLU 5-10, 15 dager høst eller vår.	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	280,5	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	1/2+4 timer	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**405 timer**	

NATxxx-1 Naturfag 2

30 sp – 1 semester – Vår – Kristiansand

Inngår i studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 5-10, Kristiansand

Forkunnskapskrav: Naturfag 1A og Naturfag 1C eller tilsvarende

Læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne skal studenten kunne

- gjenkjenne noen av de vanligste planter, fugler, amfibier, pattedyr og krypdyr og kunne beskrive deres anatomi
- gjøre rede for hvordan fotosyntese og celleånding foregår
- kjenne til hva vi mener med økologiske nisjer og kunne gi eksempler på hvordan organismer er tilpasset det miljøet de lever i
- kjenne til hvordan værsystemer styrer været i Norge og hvordan vær og klima styrer utbredelsen til dyr og planter
- ha grunnleggende kunnskap om cellebiologi og mendelsk og molekylær genetikk
- gjøre rede for ulike prosesser som fører til mikro- og makroevolusjon og hvordan arv og miljø kan påvirke en organismes egenskaper
- kjenne til hovedtrekkene ved menneskets nervesystem, endokrine system og immunsystem
- gjøre greie for sammenhengen mellom livsstil (deriblant bruk av rusmidler) og helse
- kjenne til utviklingen av biologi som vitenskapsfag og fagets rolle i samfunnet
- ha kunnskap om magnetisme, elektronikk, elektrisitet og det elektriske energisystemet, kunne utføre enkle beregninger
- kunne designe og lage teknologiske produkter og vurdere produktet og prosessen
- ha kunnskap om termodynamikkens lover
- kjenne til fornybare og ikke-fornybare energikilder
- ha kunnskap om atomets struktur, og kunne gjøre rede for begrepene fusjon, fisjon, radioaktivitet og halveringstid
- ha kunnskap om fysikkens utvikling av den moderne fysikkens teorier
- har kjennskap til hvordan universet har oppstått og utviklet seg, og hvordan romfart og romforskning har bidratt til kunnskap om solsystemet og universet

- ha kunnskap om atommodeller, periodesystemet, syre basebegrepet
- kunne gjøre rede for begrepet stoffkjemi
- kunne lage løsninger for kvantitativt praktisk arbeid
- kunne forstå likevektreaksjoner og hvordan likevekt til en reaksjon kan påvirkes
- kunne forstå begrepene syre, base begrep, pH og bufferløsninger
- kunne gjøre rede for vannets likevekt og beregne ioneprodukt
- ha kunnskap om elektrokjemi og galvanisk element
- ha kjennskap til kjemisk binding og organiske forbindelser
- ha grunnleggende kunnskap om dannelse, utvinning og foredling av kull, olje og gass og raffinering av olje
- kjenne bygning, funksjon og egenskaper til karbohydrater, proteiner og nukleinsyrer

Ferdighet

Etter fullført emne skal studenten kunne

- planlegge og gjennomføre felt- og laboratorieundervisning , samt velge og bruke relevant utstyr i slik undervisning
- bruke digitale hjelpemidler i naturfag til innsamling, dokumentasjon og presentasjon av resulter fra praktisk arbeid
- ha god oversikt over naturfaglige begreper, og bruke disse riktig i undervisningssammenheng

Generell kompetanse

Etter fullført emne skal studenten

- kunne utøve variasjon i undervisningen og tilpasse undervisning i naturfag til elevers ulike forutsetninger og læringsstiler
- kunne vurdere elevers læringsutbytte ved ulike typer av undervisning i naturfag
- kjenne krav til sikkerhet og kunne vurdere sikkerheten i forbindelse med praktisk undervisning inne og ute
- ha en reflektert didaktisk bruk av ulike hjelpemidler for konkretisering av lærestoff

Innhold

Dette emnet inneholder tre hovedområder: biologi, fysikk og kjemi. I biologi fokuseres det på biologisk mangfold, cellebiologi, genetikk, evolusjon og fysiologi. I fysikk er temaene elektromagnetisme, atomfysikk, termofysikk, astrofysikk og kosmologi. I kjemi er hovedtemaene organisk og uorganisk kjemi. I tillegg vektlegges naturfagenes historie og deres betydning for samfunnsutviklingen.

Arbeidsformer

Arbeidsmåtene i naturfag er variert og inneholder forelesninger, gruppearbeid, obligatorisk fremmøte til felt- og laboratoriearbeid. Det inngår også obligatorisk praksis.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Deltakelse på laboratorieøvingene er obligatorisk og må være godkjent. Enkelte innleveringsoppgaver blir vurdert og må være bestått. Oversikt over obligatoriske innleveringer gis i fronter ved semesterstart. Praksis må være bestått.

Eksamen

Eksamen vil bestå av to individuelle praktisk/muntlig eksamen som hver teller 1/3 og en 4 timers individuell skriftlig eksamen som teller 1/3. Gradert karakter.

Studentevaluering

Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Åpent for privatister

Nei

Studiepoengreduksjoner

Ingen

Ansvarlig fakultet

Fakultet for teknologi og realfag

Pensum

Pensumbok i fysikk 5-10 kurset:

Fysikbogen

Gads Forlag
Forfatter: Finn Elvekjær
ISBN 87-12-03501-7

Biologi

- Biologi for lærere. Grindeland, Lyngved og Tandberg. Gyldendal Akademisk
- Det zoologiske mangfoldet. Hågvar, E. B. Universitetsforlaget

Kompendium

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	NATxxx Naturfag 2-1		
Antall studiepoeng	30		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
…….	Forelesninger	240 timer	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium		
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	5. eller 8.sem GLU 5-10, 15 dager høst eller vår.	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	565	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen	½+1/2+4 timer	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**810 timer**	

ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 1-7
(Mat, helse og ernæring)
15 sp – Starter høst – Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 1-7. Kan også tas som videreutdanning for lærere.

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studenten ha kunnskap om
- grunnleggende ernæring
- de viktigste ernæringsutfordringene blant barn og unge og hvordan en gjennom engasjement hos elevene kan tilrettelegge for et helsefremmende kosthold
- sentrale trekk ved utviklingen i norsk kosthold og bakgrunnen for og hovedinnholdet i norsk ernæringspolitikk, samt de nasjonale kostanbefalingene og næringsstoffanbefalingene
- matvaregruppene og ulike merkeordninger for mat
- begrepet trygg mat og hvordan trygg mat kan sikres i matvareproduksjonskjeden og i skolen
- hvordan bearbeiding av matvarer og sammensetning av maten påvirker den ernæringsmessige kvaliteten av måltidet

Ferdigheter
Etter fullført emne skal studenten kunne
- redegjøre for omsetningen av næringsstoffer og deres betydning for helsen, og kunne kommunisere denne kunnskapen til de ulike aktørene i skolen
- beherske grunnleggende teknikker i praktisk matlaging
- planlegge og lage trygg og innbydende mat i tråd med de nasjonale kostanbefalingene
- bruke digitale verktøy til å beregne næringsstoffinnhold og vurdere matens ernæringsmessige kvalitet
- finne fram til, lese og vurdere innholdet i vitenskapelige artikler og rapporter med relevans for faget mat og helse
- omforme vitenskaplige funn til praktiske råd om kosthold

Generell kompetanse
Etter fullført emne skal studenten kunne

- formidle sentralt fagstoff, problemstillinger og løsninger i forbindelse med nasjonale kostanbefalinger
- planlegge og gjennomføre kostholdsrelaterte prosjekter for barn og ungdom

Innhold

Emnet dekker 15 sp av mat og helse i grunnskolelærerutdanningen 1-7. Det gir en innføring i næringsstoffene, norske ernæringsanbefalinger, forebygging av livsstilssykdommer, hygiene, matvarekunnskap og grunnleggende teknikker innenfor matlaging. Undervisning og arbeidskrav er i tråd med kompetansemålene i mat og helse etter 4. og 7. årstrinn.

Arbeidsformer

Undervisningen består dels av fellesforelesninger, gruppearbeid, praktisk matlaging og prosjektarbeid. Arbeid med faget vil bli knyttet opp mot praksis i grunnskolen for trinn 5-10. Deler av undervisningen er obligatorisk.

Vilkår for å gå opp til eksamen

- Godkjent krav til obligatorisk deltakelse
- Bestått arbeidskrav beskrevet i semesterplanen

Eksamen
Skriftlig, individuell 5 timers skoleeksamen som vurderes med gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne
Ja, for kvalifiserte lærere

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Pensumlitteratur

ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 1-7 (mat, helse og ernæring)

ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 5-10 (mat, helse og ernæring)

- McGee, Harold (2010). *Keys to good cooking.* A guide to making the best of foods and recipes. Hodder & Stoughton Ltd **eller**
- Justesen, L., Uebel, U., Østergaard, K., (2010). *Fødevarer og kvalitet – råvarer og forarbejdning* 2. udgave, Nyt Teknisk Forlag. ISBN 978-87-571-2713- **eller**
- Jonsson, L. Marklinder, I., Nydahl M., Nylander, A., (2007). *Livsmedelsvetenskap,* Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-04346-3
- Bere E, Øverby NC (2011): Om mat og ernæring. En introduksjon til hva en bør spise. Høyskoleforlaget, Kristiansand (250 s) (OME)
- Nasjonalt råd for ernæring (2011) Kostråd for å fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer. Metodologi og vitenskapelig kunnskapsgrunnlag (350 s)
- http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/kostrad-for-a-fremme-folkehelsen-og-forebygge-kroniske-sykdommer/Sider/default.aspx
- Sosial- og helsedirektoratet: Norske næringsstoffanbefalinger (10 s)
- http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/norske-anbefalinger-for-ernering-og-fysisk-aktivitet/Sider/default.aspx
- Utdannings- og forskningsdepartementet (2006). *Kunnskapsløftet. Læreplan for grunnskolen.*
- Holte & Wilhelmsen (redaktører) (2009) *Mat og helse i skolen*. Artikkelsamling i mat og helse. Fagbokforlaget (deler av boka)
- Andersen, W og Karterudseter, E (red) (2011). Kokeboka. Cappelen Damm **eller en tilsvarende kokebok med metoder**
- Sosial og helsedirektoratet, 2007: Kokebok for alle. Fra boller til burritos. Oslo, (KfA)
- Forelesningsmateriell og utdelt litteratur

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 1-7 (Mat, helse og ernæring)		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelse	Forelesninger	70 timer	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	70	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	40	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	40	
	Innleveringsarbeid	50	
	Prosjektarbeid	20	
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	35	
	Eksamen	5	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 5-10
(Mat, helse og ernæring)
15 sp – Starter høst – Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10. Kan også tas som videreutdanning for lærere.

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studenten ha kunnskap om
- grunnleggende ernæring
- de viktigste ernæringsutfordringene blant barn og unge og hvordan en gjennom engasjement hos elevene kan tilrettelegge for et helsefremmende kosthold
- sentrale trekk ved utviklingen i norsk kosthold og bakgrunnen for og hovedinnholdet i norsk ernæringspolitikk, samt de nasjonale kostanbefalingene og næringsstoffanbefalingene
- matvaregruppene og ulike merkeordninger for mat
- begrepet trygg mat og hvordan trygg mat kan sikres i matvareproduksjonskjeden og i skolen
- hvordan bearbeiding av matvarer og sammensetning av maten påvirker den ernæringsmessige kvaliteten av måltidet

Ferdigheter
Etter fullført emne skal studenten kunne
- redegjøre for omsetningen av næringsstoffer og deres betydning for helsen, og kunne kommunisere denne kunnskapen til de ulike aktørene i skolen
- beherske grunnleggende teknikker i praktisk matlaging
- planlegge og lage trygg og innbydende mat i tråd med de nasjonale kostanbefalingene
- bruke digitale verktøy til å beregne næringsstoffinnhold og vurdere matens ernæringsmessige kvalitet
- finne fram til, lese og vurdere innholdet i vitenskapelige artikler og rapporter med relevans for faget mat og helse
- omforme vitenskaplige funn til praktiske råd om kosthold

Generell kompetanse
Etter fullført emne skal studenten kunne

- formidle sentralt fagstoff, problemstillinger og løsninger i forbindelse med nasjonale kostanbefalinger
- planlegge og gjennomføre kostholdsrelaterte prosjekter for barn og ungdom

Innhold

Emnet dekker 15 sp av mat og helse 1 i grunnskolelærerutdanningen 5-10. Det gir en innføring i næringsstoffene, norske ernæringsanbefalinger, forebygging av livsstilssykdommer, hygiene, matvarekunnskap og grunnleggende teknikker innenfor matlaging. Undervisning og arbeidskrav er i tråd med kompetansemålene i mat og helse etter 7. og 10. årstrinn.

Arbeidsformer

Undervisningen består dels av fellesforelesninger, gruppearbeid, praktisk matlaging og prosjektarbeid. Arbeid med faget vil bli knyttet opp mot praksis i grunnskolen for trinn 5-10. Deler av undervisningen er obligatorisk.

Vilkår for å gå opp til eksamen

- Godkjent krav til obligatorisk deltakelse
- Bestått arbeidskrav beskrevet i semesterplanen

Eksamen
Skriftlig, individuell 5 timers skoleeksamen som vurderes med gradert karakter.

Tilbys som enkeltemne
Ja, for kvalifiserte lærere

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Pensumlitteratur

ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 1-7 (mat, helse og ernæring)

ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 5-10 (mat, helse og ernæring)

- McGee, Harold (2010). *Keys to good cooking.* A guide to making the best of foods and recipes. Hodder & Stoughton Ltd **eller**
- Justesen, L., Uebel, U., Østergaard, K., (2010). *Fødevarer og kvalitet – råvarer og forarbejdning* 2. udgave, Nyt Teknisk Forlag. ISBN 978-87-571-2713- **eller**
- Jonsson, L. Marklinder, I., Nydahl M., Nylander, A., (2007). *Livsmedelsvetenskap,* Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-04346-3
- Bere E, Øverby NC (2011): Om mat og ernæring. En introduksjon til hva en bør spise. Høyskoleforlaget, Kristiansand (250 s) (OME)
- Nasjonalt råd for ernæring (2011) Kostråd for å fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer. Metodologi og vitenskapelig kunnskapsgrunnlag (350 s)
- http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/kostrad-for-a-fremme-folkehelsen-og-forebygge-kroniske-sykdommer/Sider/default.aspx
- Sosial- og helsedirektoratet: Norske næringsstoffanbefalinger (10 s)
- http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/norske-anbefalinger-for-ernering-og-fysisk-aktivitet/Sider/default.aspx
- Utdannings- og forskningsdepartementet (2006). *Kunnskapsløftet. Læreplan for grunnskolen.*
- Holte & Wilhelmsen (redaktører) (2009) *Mat og helse i skolen*. Artikkelsamling i mat og helse. Fagbokforlaget (deler av boka)
- Andersen, W og Karterudseter, E (red) (2011). Kokeboka. Cappelen Damm **eller en tilsvarende kokebok med metoder**
- Sosial og helsedirektoratet, 2007: Kokebok for alle. Fra boller til burritos. Oslo, (KfA)
- Forelesningsmateriell og utdelt litteratur

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	ERN1XX Mat og helse del 1, GLU 5-10 (Mat, helse og ernæring)		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelsen	Forelesninger	70 timer	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	70	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	40	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	40	
	Innleveringsarbeid	50	
	Prosjektarbeid	20	
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	35	
	Eksamen	5	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 1-7
(Mat, helse og læring)
15 sp – Starter høst – Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 1-7. Kan også tas som videreutdanning for lærere.

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studenten ha kunnskap om
- de viktigste ernæringsutfordringene blant barn og unge og hvordan en gjennom engasjement hos elevene kan tilrettelegge for et helsefremmende kosthold
- hovedpunkter i fagets historie og om innholdet i de mest sentrale styringsdokumentene som regulerer læringsarbeidet i mat og helse i grunnskolen
- hvordan didaktiske kategorier som mål, innhold, elevforutsetninger, rammebetingelser og vurdering inngår i planlegging, gjennomføring og vurdering av elevenes læringsarbeid i mat og helse
- ulike måltidstradisjoner i et flerkulturelt perspektiv

Ferdigheter
Etter fullført emne skal studenten kunne
- lede læringsarbeidet i mat og helse ved å differensiere og variere undervisningen, og ved å gjennomføre en læringsorientert vurderingspraksis
- bruke arbeidsmåter som fremmer elevenes undring, skapende evne og evne til å arbeide systematisk med faglige problemstillinger
- bruke mangfoldet i elevgruppen som ressurs og tilrettelegge for matlaging for elever med ulike behov
- formidle smaksopplevelser ved hjelp av sensoriske uttrykk
- være en god rollemodell for elevene i forhold til ulike kulturelle og sosiale måltidskontekster
- vurdere påstander om mat, ernæring og helse og vurdere ulike læremidlers relevans for faget
- planlegge, gjennomføre og vurdere undervisningsopplegg i mat og helse ut fra læreplanens intensjon og innhold
- vurdere elevenes måloppnåelse og begrunne vurderingene
- bruke fagspråk og veilede elevene i deres utvikling av fagspråk

Generell kompetanse
Etter fullført emne skal studenten kunne

- formidle sentralt fagstoff, problemstillinger og løsninger og bidra til utvikling av en profesjonell lærerrolle
- planlegge og gjennomføre tverrfaglige prosjekter
- bidra til å skape et godt læringsmiljø og utvikle gode relasjoner til og mellom elever

Innhold

Emnet dekker 15 sp av mat og helse 1 i grunnskolelærerutdanningen 1-7. Det gir en didaktisk innføring i mat og helse i Kunnskapsløftet, årsplanarbeid, yrkesetikk, sensorikk, bærekraftig forbruk, aktiviteter i naturen, matkultur og måltidets plass i skolen. Undervisning og arbeidskrav er i tråd med kompetansemålene i mat og helse etter 4. og 7. årstrinn.

Arbeidsformer

Undervisningen består dels av fellesforelesninger, gruppearbeid, praktisk matlaging og prosjektarbeid. Arbeid med faget vil bli knyttet opp mot praksis i grunnskolen for trinn 1-7. Deler av undervisningen er obligatorisk.

Vilkår for å gå opp til eksamen

- Godkjent krav til obligatorisk deltakelse
- Bestått arbeidskrav beskrevet i semesterplanen
- Bestått praksis

Eksamen
Studentene leverer en eksamensmappe, nærmere beskrevet i semesterplanen. Denne blir vurdert til bestått/ikke bestått.

Tilbys som enkeltemne
Ja, for kvalifiserte lærere

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Pensumlitteratur

ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 1-7 (mat, helse og læring)

ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 5-10 (mat, helse og læring)

- Utdannings- og forskningsdepartementet (2006). *Kunnskapsløftet. Læreplan for grunnskolen.*
- Ask, Bjerketvedt, Jensen (2006). *Matlyst - Ressursperm for læraren.* Samlaget
- Holte & Wilhelmsen (redaktører) (2009) *Mat og helse i skolen*. Artikkelsamling i mat og helse. Fagbokforlaget (deler av boka)
- Sosial og helsedirektoratet, 2007: Kokebok for alle. Fra boller til burritos. Oslo, (KfA)
- Andersen, W og Karterudseter, E (red) (2011). Kokeboka. Cappelen Damm, **eller en tilsvarende kokebok med metoder**
- Utdelt litteratur og nettsteder.

Tilleggslitteratur

- Ask, Bjerketvedt, Jensen (2006). *Matlyst - Mat og helse for ungdomstrinnet.* Samlaget
- Thommessen, Arsky, Borchsenius (2006). *Takk for mat! Mat og helse for ungdomstrinnet.* Damm forlag.
- Thommessen, Arsky, Borchsenius (2006). Takk for mat! Mat og helse for ungdomstrinnet. Lærerveiledning. Damm forlag.
- Øvrebø E., M. *Fagdidaktikk i mat og helse* (2008). Høgskoleforlaget
- Halvorsen, E., M. (2008) *Didaktikk for grunnskolen.* Fagbokforlaget

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 1-7 (Mat, helse og læring)		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelsen	Forelesninger	40 timer	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	60	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	30	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole	130	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	30	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	10	
	Eksamen	40	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 5-10
(Mat, helse og læring)
15 sp – Starter høst – Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10. Kan også tas som videreutdanning for lærere.

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studenten ha kunnskap om
- de viktigste ernæringsutfordringene blant barn og unge og hvordan en gjennom engasjement hos elevene kan tilrettelegge for et helsefremmende kosthold
- hovedpunkter i fagets historie og om innholdet i de mest sentrale styringsdokumentene som regulerer læringsarbeidet i mat og helse i grunnskolen
- hvordan didaktiske kategorier som mål, innhold, elevforutsetninger, rammebetingelser og vurdering inngår i planlegging, gjennomføring og vurdering av elevenes læringsarbeid i mat og helse
- ulike måltidstradisjoner i et flerkulturelt perspektiv

Ferdigheter
Etter fullført emne skal studenten kunne
- lede læringsarbeidet i mat og helse ved å differensiere og variere undervisningen, og ved å gjennomføre en læringsorientert vurderingspraksis
- bruke arbeidsmåter som fremmer elevenes undring, skapende evne og evne til å arbeide systematisk med faglige problemstillinger
- bruke mangfoldet i elevgruppen som ressurs og tilrettelegge for matlaging for elever med ulike behov
- formidle smaksopplevelser ved hjelp av sensoriske uttrykk
- være en god rollemodell for elevene i forhold til ulike kulturelle og sosiale måltidskontekster
- vurdere påstander om mat, ernæring og helse og vurdere ulike læremidlers relevans for faget
- planlegge, gjennomføre og vurdere undervisningsopplegg i mat og helse ut fra læreplanens intensjon og innhold
- vurdere elevenes måloppnåelse med og uten karakter, og begrunne vurderingene
- bruke fagspråk og veilede elevene i deres utvikling av fagspråk

Generell kompetanse
Etter fullført emne skal studenten kunne

- formidle sentralt fagstoff, problemstillinger og løsninger og bidra til utvikling av en profesjonell lærerrolle
- bidra til å skape et godt læringsmiljø og utvikle gode relasjoner til og mellom elever

Innhold

Emnet dekker 15 sp av mat og helse 1 i grunnskolelærerutdanningen 5-10. Det gir en didaktisk innføring i mat og helse i Kunnskapsløftet, årsplanarbeid, yrkesetikk, sensorikk, bærekraftig forbruk, aktiviteter i naturen, matkultur og måltidets plass i skolen. Undervisning og arbeidskrav er i tråd med kompetansemålene i mat og helse etter 7. og 10. årstrinn.

Arbeidsformer

Undervisningen består dels av fellesforelesninger, gruppearbeid, praktisk matlaging og prosjektarbeid. Arbeid med faget vil bli knyttet opp mot praksis i grunnskolen for trinn 5-10. Deler av undervisningen er obligatorisk.

Vilkår for å gå opp til eksamen

- Godkjent krav til obligatorisk deltakelse
- Bestått arbeidskrav beskrevet i semesterplanen
- Bestått praksis

Eksamen
Studentene leverer en eksamensmappe, nærmere beskrevet i semesterplanen. Denne blir vurdert til bestått/ikke bestått.

Tilbys som enkeltemne
Ja, for kvalifiserte lærere

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Pensumlitteratur

ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 1-7 (mat, helse og læring)

ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 5-10 (mat, helse og læring)

- Utdannings- og forskningsdepartementet (2006). *Kunnskapsløftet. Læreplan for grunnskolen.*
- Ask, Bjerketvedt, Jensen (2006). *Matlyst - Ressursperm for læraren.* Samlaget
- Holte & Wilhelmsen (redaktører) (2009) *Mat og helse i skolen*. Artikkelsamling i mat og helse. Fagbokforlaget (deler av boka)
- Sosial og helsedirektoratet, 2007: Kokebok for alle. Fra boller til burritos. Oslo, (KfA)
- Andersen, W og Karterudseter, E (red) (2011). Kokeboka. Cappelen Damm, **eller en tilsvarende kokebok med metoder**
- Utdelt litteratur og nettsteder.

Tilleggslitteratur

- Ask, Bjerketvedt, Jensen (2006). *Matlyst - Mat og helse for ungdomstrinnet.* Samlaget
- Thommessen, Arsky, Borchsenius (2006). *Takk for mat! Mat og helse for ungdomstrinnet.* Damm forlag.
- Thommessen, Arsky, Borchsenius (2006). Takk for mat! Mat og helse for ungdomstrinnet. Lærerveiledning. Damm forlag.
- Øvrebø E., M. *Fagdidaktikk i mat og helse* (2008). Høgskoleforlaget
- Halvorsen, E., M. (2008) *Didaktikk for grunnskolen.* Fagbokforlaget

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	ERN1XX Mat og helse del 2, GLU 5-10 (Mat, helse og læring)		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelsen	Forelesninger	40 timer	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	60	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	30	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole	130	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	30	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	10	
	Eksamen	40	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

ERN1XX Mat og helse del 3, GLU 5-10
(Mat, helse og samfunn)
15 sp – Starter vår – Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10. Kan også tas som videreutdanning for lærere.

Anbefalt forkunnskapskrav
Mat og helse 1

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studenten ha kunnskap om
- særtrekk ved barns og unges matkultur og deres rolle som forbrukere på matområdet
- mat og måltiders symbolfunksjoner i ulike kulturer, og hvordan mat og måltider inngår i barns og unges identitetsutvikling og sosialisering
- særtrekk ved taus og forskningsbasert kunnskap i mat og helsefaget
- prinsipper og strategier for implementering av helsefremmende kostholdstiltak i skolen og på andre arenaer der barn og unge oppholder seg

Ferdigheter
Etter fullført emne skal studenten kunne
- gjennomføre og kommunisere underveisvurdering og sluttvurdering i skolefaget mat og helse og begrunne den vurderingen som er gjort
- vurdere ulike sider ved matens og måltidenes helsemessige, kulturelle og miljømessige dimensjoner, og stimulere elevene til å gjøre reflekterte matvarevalg
- iscenesette måltider innenfor ulike kulturelle og sosiale kontekster og bruke disse ferdighetene som en ressurs i undervisningen

Generell kompetanse
Etter fullført emne skal studenten

- ha innsikt i hvordan ny viten innen fagområdet mat og helse er forankret og etablert
- kunne diskutere yrkesetiske problemstillinger
- kunne delta i et profesjonelt lærerfelleskap og bidra i lokalt læreplanarbeid
- kunne implementere styringsdokumenter som er relevante for undervisningen i mat og helse

Innhold

Emnet dekker 15 sp av mat og helse 2 i grunnskolelærerutdanningen 5-10. Det gir en innføring i fagets plass i skole og samfunn, særtrekk ved barn og unges matkultur og hvordan de kan ta bevisste valg. I emnet inngår arbeid med vurdering i mat og helse, måltidets funksjoner og videreføring av teknikker på kjøkkenet. Undervisning og arbeidskrav er i tråd med kompetansemålene i mat og helse etter 7. og 10. årstrinn.

Arbeidsformer

Undervisningen består av fellesforelesninger, gruppearbeid, praktisk matlaging og prosjektarbeid. Arbeid med faget vil bli knyttet opp mot praksis i grunnskolen for trinn 5-10. Deler av undervisningen er obligatorisk.

Vilkår for å gå opp til eksamen

- Godkjent krav til obligatorisk deltakelse
- Bestått arbeidskrav beskrevet i semesterplanen
- Bestått praksis

Eksamen
Eksamen er todelt med individuell gradert karakter

- Praktisk, fagdidaktisk skriftlig gruppeoppgave (undervisningsopplegg), teller 25 %
- Praktisk eksamen med individuell karakter (tar utgangspunkt i undervisningsopplegget), teller 75 %

Tilbys som enkeltemne
Ja, for kvalifiserte lærere

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Pensumlitteratur

ERN1XX Mat og helse del 3, GLU 5-10 (mat, helse og samfunn)

- Utdannings- og forskningsdepartementet (2006). *Kunnskapsløftet. Læreplan for grunnskolen.*
- **PHN:** Lawrence M, Worsley T Public Health Nutrition. From principles to practice, Open University Press, England, 2007
- Drevon C: Ernæringsepidemiologi (legges på fronter, 9 sider) i Drevon CA, Blomhoff R. *Mat og medisin* (kap 2), Cappelen Damm Høyskoleforlaget, Kristiansand 2012.
- Drevon C: Kostholdsundersøkelser (legges ut på Fronter, totalt 20 sider) i Drevon CA, Blomhoff R. *Mat og medisin* (kap 3), Cappelen Damm Høyskoleforlaget, Kristiansand 2012.
- Norum KR: Ernæringspolitikk (legges ut på Fronter, totalt 20 sider) i Drevon CA, Blomhoff R. Mat og medisin (kap 37), Cappelen Damm Høyskoleforlaget, Kristiansand 2012.
- Kap 11 (legges ut i fronter, totalt 14 sider) i Bere, Frost Andersen, Klepp "Ernæring og kosthold: utfordringer og muligheter i ungdomsårene". I boka: Klepp, K.-I., & Aarø, L. E. Ungdom, livsstil og helsefremmende arbeid, Oslo: Gyldendal akademisk 2009.
- Kap. 4 (legges i fronter, 10 sider) i Samdal og Torsheim "Kostholdsvaner blant barn og unge". I boka: Holthe A og Wilhelmsen BU. Mat og helse i skolen. En fagdidaktisk innføring. Fagbokforlaget 2009.
- *Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen (2007 – 2011) – oppskrift for et sunnere kosthold* (124 sider). Departementene, Oslo 2007. Lastes ned fra: http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/Pressesenter/pressemeldinger/2007/Oppskrift-for-et-sunnere-kosthold.html?id=445592
- *Utviklingen i norsk kosthold 2011,* Sosial- og helsedirektoratet (2011). Lastes ned fra: http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/utviklingen-i-norsk-kosthold-2011-kortversjon/Sider/default.aspx
- *Retningslinjer for mat og måltider i barnehage*, Sosial- og helsedirektoratet (16 sider). Lastes ned fra: http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/retningslinjer-for-mat-og-maltider-i-barnehagen/Sider/default.aspx

- Gravid. Lev sundt i svangerskapet. http://www.matportalen.no/rad_til_spesielle_grupper/tema/gravide/article779.ece/BINARY/Lev+sunt+i+svangerskapet+%28PDF%29

- Retningslinjer for skolemåltidet, Sosial- og helsedirektoratet (2 sider). Lates ned fra: http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/retningslinjer-for-skolemaltidet/Sider/default.aspx

- Øen, G (2012) *Overvekt hos barn og unge: forstå, forebygge, behandle og fremme helse*. Bergen: Fagbokforlaget
- Rosenvinge, J.H. og Børresen, R. (2004). *Kan man forebygge spiseforstyrrelser?* Tidsskrift for Den norske legeforening, nr. 15, 2004; 124: 1943- 46. (På nettet)
- Skårderud, F., Rosenvinge J.H. og Götestam, K.G. (2004). *Spiseforstyrrelser - en oversikt.* Tidsskrift for Den norske legeforening, nr. 15, 2004; 124: 1938 – 42. (På nettet)

- Andersen, W og Karterudseter, E (red) (2011). Kokeboka. Cappelen Damm, **eller en tilsvarende kokebok med metoder**
- Sosial og helsedirektoratet, 2007: Kokebok for alle. Fra boller til burritos. Oslo, (KfA)
- Neegaard, G. (2004). *Når Gud bestemmer menyen*. Oslo. Yrkeslitteratur
- Utdelt litteratur og nettsteder

Tilleggslitteratur

- Skårderud, F. (2012). *Spiseforstyrrelser.*: I Drevon, C. A og Blomhoff, R (Red.), Mat og medisin (s. 454-466). Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.
- Woll, T.M. (u.å). *Oppkastens gevinst og tap*. Interessegruppa for Kvinner med Spiseforstyrrelser.
- Skagen, A. (1994). *Om tvangsspising*. Interessegruppa for Kvinner med Spiseforstyrrelser.
- Bräuner, F. (2003). *Uten mat og drikke – om kostens betydning for læring og adferd*
- Mavrakis, AE. Dypvik, T, Halvorsen, R og Bueso,(2007) *Voksentoppens* allergikokebok. Cappelen Damm
- Molland, V (1997) *Helg og høytid:* http://www.nb.no/nbsok/nb/56a894c91b8d2ce23b1b993ca85ad8c5.nbdigital;jsessionid=7479217D15097814EC0F5190BF418B30.nbdigital2?lang=no#16
- Bjønnes, EL. Wiborg, B. (2010). *Glutenfri mat - godt og sunt: småretter og middager*, Kolibri forlag
- Hemmingsson, EE. (2011). *Herlig glutenfritt. Forretter, hovedretter, desserter og brød*. Cappelen Damm
- Hoel, M. (1999). *Kunsten å dekke bord*. Oslo. J. M. Stenersen Forlag
- Sundqvist, I.B. og Espelid-Hovig, I. (norsk, grønnrutet 2002). *Vegetarisk kokebok*, Oslo. Gyldendal
- Nordbø, T (2009). *Nybakt til alle måltider*, Versal forlag

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	ERN1XX Mat og helse del 3, GLU 5-10 (Mat, helse og samfunn)		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelsen	Forelesninger	40 timer	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	60	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	30	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid	10	
	Praksis i skole	130	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	30	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	10	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	10	
	Eksamen	30	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

ERN1XX Mat og helse del 4, GLU 5-10
(Mat, helse og entreprenørskap)
15 sp – Starter vår – Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Grunnskolelærerutdanning 5-10. Kan også tas som videreutdanning for lærere.

Anbefalt forkunnskapskrav
Mat og helse 1

Læringsutbytte

Kunnskap
Etter fullført emne skal studenten ha kunnskap om
- hvordan matvaresystemet påvirker forbrukernes mattilbud og handlingsmuligheter
- hvordan egenskaper ved råvarer og teknologi er knyttet til tradisjon og innovasjon
- hvordan partnerskapsarbeid inngår som sentralt element i folkehelsearbeidet og hvordan skolen kan inngå i slike partnerskap
- programområder i videregående opplæring som bygger på faget mat og helse i grunnskolen
- de valgfagene som henter elementer fra mat og helse
- entreprenørskap som læringsstrategi

Ferdigheter
Etter fullført emne skal studenten kunne
- anvende innovative ferdigheter til å skape og prøve ut nye produkter, og bruke disse ferdighetene i skapende arbeid med elever
- opprette, drive og avvikle en studentbedrift
- oppdatere sin kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid som er relevant for læringsarbeidet i mat og helse og aktuelle valgfag
- planlegge, gjennomføre og rapportere prosjekt basert på vitenskapelige innholdsstandarder som er relevant for undervisningen i mat og helse og aktuelle valgfag

Generell kompetanse
Etter fullført emne skal studenten

- ha innsikt i hvordan ny viten innen fagområdet mat og helse er forankret og etablert, og kunne diskutere yrkesetiske problemstillinger
- kunne delta i et profesjonelt lærerfelleskap og bidra i lokalt læreplanarbeid
- ha innsikt i hvordan valgfag med elementer fra mat og helse kan gjennomføres

Innhold

Emnet dekker 15 sp av mat og helse 2 i grunnskolelærerutdanningen 5-10. Det gir en innføring i mat og forbruk, entreprenørskap som læringsstrategi og kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid. Undervisning og arbeidskrav er i tråd med kompetansemålene i mat og helse etter 7. og 10. årstrinn. Emnet gir grunnlag for undervisning i valgfag som henter elementer fra mat og helse.

Arbeidsformer

Undervisningen består av fellesforelesninger, gruppearbeid, praktisk matlaging og arbeid med studentbedrift. Arbeid med faget vil bli knyttet opp mot praksis i grunnskolen for trinn 5-10. Deler av undervisningen er obligatorisk.

Vilkår for å gå opp til eksamen

- Godkjent krav til obligatorisk deltakelse
- Bestått arbeidskrav beskrevet i semesterplanen

Eksamen
Eksamen er todelt, gjennomføres i gruppe og vurderes med gradert karakter.

- Studentene starter, driver og avvikler en studentbedrift. De leverer inn en oppgave om studentbedriften. Se nærmere beskrivelse i semesterplanen.
- Eksamensoppgaven må være vurdert til bestått karakter før studentene kan gå opp til muntlig eksamen der studentene eksamineres individuelt i pensum. Muntlig eksamen kan justere karakteren på prosjektet med én karakter for den enkelte student.

Tilbys som enkeltemne
Ja, for kvalifiserte lærere

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Pensumlitteratur

ERN1XX Mat og helse del 4, GLU 5-10 (mat, helse og entreprenørskap)

- Utdannings- og forskningsdepartementet (2006). *Kunnskapsløftet. Læreplan for grunnskolen.*
- Repstad, K og Tallaksen, I. M. (2006) *Variert undervisning – mer læring. Lærerens metodebok.* Fagbokforlaget.
- *Ungt entreprenørskap nettside: http://www.ue.no/pls/apex32/f?p=16000:1000:1980737771995624*
- Jacobsen, D. I. (2010) *Forståelse, beskrivelse og forklaring – Innføring i metode for helse- og sosialfagene.* Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Pedersen, O. (2009). Ungdomsbedrift som læringsarena – elevfortellinger fra ungdomsbedrifter. I: Skogen, K. og Sjøvoll, J. (Red.). *Pedagogisk entreprenørskap: innovasjon og kreativitet i skoler i Norden* (pp. S. 155-169). Trondheim: Tapir akademisk forlag. Legges på Fronter.
- Kunnskapsdepartementet (2009). *Entreprenørskap i utdanningen – fra grunnskole til høyere utdanning 2009-2014*. Handlingsplan. Oslo: Kunnskapsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Nærings- og handelsdepartementet. Kan lastes ned på http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/UH/Rapporter_og_planer/Entrepenorskap_09_nett.pdf
- Ask, A. S. (2009) Entreprenørskap. I: A. Holte og B. U. Wilhelmsen (red.): *Mat og helse i skolen – en fagdidaktisk innføring*. Bergen: Fagbokforlaget, s.270-286. Legges på Fronter.
- Ask, A. og Aarek, I. (2010). Entreprenørskap gjennom studentbedrift – en metode for faglig læring og personlig utvikling. I: Guldal, T. M. (Red.). *FoU i praksis Levanger 2009* (s.11-22) Trondheim: Tapir akademisk forlag. Legges på Fronter.
- Hals, A., H., Trydal, I og Aase, A (2006). *Å lede menneske-verdier - verdier, veivalg og virkemidler*. Kristiansand: Portal
- Ødegård. I. K. R. (2003). *Læreprosesser i pedagogisk entreprenørskap.* Å lære i dilemma og kaos. Kristiansand: Høgskoleforlaget.
- Peterson, M. og Westlund, C. (2009). *Slik tennes ildsjeler.* En introduksjon til entreprenøriell læring. Kristianstad Boktryckeri. Kjøpes fra http://www.meuniversity.com/index.php?option=com_content&view=article&id=66:slik-tennes-ildsjeler&catid=46:boecker&Itemid=88
- Andersen, W og Karterudseter, E (red) (2011). Kokeboka. Cappelen Damm, **eller en tilsvarende kokebok med metoder**
- Forelesningsnotater, presentasjoner og utdelt litteratur
- Selvvalgt litteratur i forbindelse med eksamensoppgave

Tilleggslitteratur

- Sjøvoll, J (red.) (2012) *Entreprenørskap i utdanningen.* Trondheim: Tapir akademisk forlag
- Røe Ødegård, IK (2009) *Entreprenørskap i et postmoderne paradigmeskifte* i Pedagogisk entreprenørskap, Sjøvold(red). Trondheim: Tapir akademisk forlag

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	ERN1XX Mat og helse del 4, GLU 5-10 (Mat, helse og entreprenørskap)		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelsen	Forelesninger	30 timer	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	70	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	40	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	30	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid	20	
	Praksis i skole	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	50	
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning	20	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	20	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	20	
	Eksamen	40	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2010/792
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 05.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/23	Studieutvalget	15.03.2013

Godkjenning av emnebeskrivelser for praksis i 3. og 4. studieår av grunnskolelærerutdanningen

Avdeling for lærerutdanning legger fram emnebeskrivelser for praksis i 3. og 4. studieår i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. og 5.-10. trinn.

Forslag til følgende emnebeskrivelser legges fram for Studieutvalget til godkjenning:

- PRA0105 Praksis i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn, Grimstad og Kristiansand og grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn, masterprogram, Kristiansand (5. praksisperiode)
- PRA0106 Praksis i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn, Grimstad og Kristiansand og grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn, masterprogram, Kristiansand (6. praksisperiode)
- PRA0205 Praksis i grunnskolelærerutdanningen 5.-10. trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanningen 5.-10. trinn, masterprogram, Kristiansand (5. praksisperiode)
- PRA0206 Praksis i grunnskolelærerutdanningen 5.-10. trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanningen 5.-10. trinn, masterprogram, Kristiansand (6. praksisperiode)
- PRA0107 Praksis i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn, masterprogram, Kristiansand (7. praksisperiode)
- PRA0207 Praksis i grunnskolelærerutdanningen 5.-10. trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanningen 5.-10. trinn, masterprogram, Kristiansand (7. praksisperiode)

Emnebeskrivelser for praksis i 3. studieår ble behandlet i Styret for lærerutdanningene 18. januar 2012. LU-styret fattet følgende vedtak i LU-sak 10/12:
LU-styret godkjenner praksisemnebeskrivelser for 3. studieår i GLU 1-7 og 5-10 med de bemerkninger som er fremkommet i møtet og videresender disse til Studieutvalget for endelig godkjenning.

Emnebeskrivelsene for praksis i 4. studieår legges fram for Styret for lærerutdanningene i møte 13. mars d.å. Vedtak fra LU-styret legges fram i Studieutvalgets møte.

Sekretariatets merknader
Det er sekretariatets vurdering at Avdeling for lærerutdanning legger fram emnebeskrivelser som gir et helhetlig og godt bilde av praksis.

Vurderingsordningen for to av emnene er at studenten etter avsluttet praksis utarbeider en egenvurdering som skal godkjennes av praksislærer og faglærer i Pedagogikk og elevkunnskap.

Slik dette er formulert, kan det synes som om det er studenten som vurderer hvorvidt praksis bestås. Det kommer ikke tydelig fram hvordan praksisperioden som helhet vurderes.

Omtale av studentevaluering må tas inn i alle emnebeskrivelsene.

Sekretariatet har for øvrig ingen merknader til de framlagte emnebeskrivelsene.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget godkjenner emnebeskrivelsene for praksis i 3. og 4. studieår av grunnskolelærerutdanningen.

Vedlegg
1 Praksis 1.-7. trinn 3. studieår
2 Praksis 5.-10. trinn 3. studieår
3 Praksis 1.-7. og 5.-10. trinn 4. studieår

Praksis i grunnskolelærerutdanningen, 1.-7. trinn, Grimstad og Kristiansand og grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn, masterprogram, Kristiansand
Emnekode PRA0105 og emnenavn: 5. praksisperiode, 15 dager, høst
Studium: Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn

Forkunnskapskrav: Det kreves bestått PRA 0104

Læringsutbytte:
Kunnskap
Studenten
- har kunnskap om gruppestørrelse, elevvariasjoner og kulturelt mangfold i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningen
- har teoretisk og didaktisk kunnskap i sine valgte fokusfag
- har kunnskap om kartleggingssystem som verktøy for læring
- har kunnskap om kommunikasjon, samhandling og gruppeprosesser
- har kunnskap om det læringspotensialet som sentrale arbeidsmåter og ulike læringsarenaer bidrar til
- kan identifisere sentrale problemstillinger i overgangen mellom barnehage og skole og mellom barnetrinn og ungdomstrinn

Ferdigheter
Studenten
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elever på barnetrinnet med vekt på studentens valgte fokusfag
- kan diskutere didaktiske utfordringer som er knyttet til opplæring i et flerkulturelt samfunn
- kan legge til rette for og lede læringsarbeid ved å differensiere og variere arbeidsmåter etter gruppestørrelse og undervisningens hensikt
- kan bruke ulike vurderingsformer som en del av læringsarbeidet og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan bruke aktuelle kartleggingsverktøy i opplæringen

Generell kompetanse
Studenten
- oppdager og reflekterer over yrkesetiske perspektiver og har utviklet læreridentitet og handlingskompetanse basert på slike problemstillinger
- har innsikt i elevenes læring av grunnleggende ferdigheter og forståelse av fagkunnskap
- kan bruke kunnskap om kommunikasjons- og relasjonskompetanse

Innhold
Elevmangfoldet, sentrale arbeidsmåter i undervisningen og overganger mellom trinnene

Arbeidsformer
Teamarbeid, individuell forberedelse, observasjon, øving, veiledningsdeltakelse, planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

Vurderingsordning
Etter avsluttet praksis får studenten en individuell skriftlig vurdering med karakteren bestått/ikke bestått. Det er krav om 100 % tilstedeværelse i praksis for å få bestått.

Vurderingen av studenten skal bygge på læringsutbyttebeskrivelsen. Studenten legger frem vurderingsrapporten for praksislærer ved starten av påfølgende praksisperiode.

Fakultet
Avdeling for lærerutdanning
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Fakultet for teknologi og realfag
Fakultet for kunstfag
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Praksis i grunnskolelærerutdanningen, 1.-7. trinn, Grimstad og Kristiansand og grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn, masterprogram, Kristiansand
Emnekode PRA0106 og emnenavn: 6. praksisperiode, 10 dager, vår
Studium: Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn
Forkunnskapskrav: Det kreves bestått PRA 0105

Læringsutbytte:
Kunnskap
Studenten
- har kunnskap om gruppestørrelse, elevvariasjoner og kulturelt mangfold i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningen
- har kunnskap om lærerens rettigheter og plikter og om lærerarbeidet på organisasjonsnivå
- har kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om skolen som organisasjon og samfunnsinstitusjon
- kan identifisere sentrale problemstillinger i overgangen mellom barnehage og skole og mellom barnetrinn og ungdomstrinn
- har kunnskap om hvordan konflikter og mobbing kan forebygges og håndteres

Ferdigheter
Studenten
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elever på barnetrinnet
- kan diskutere didaktiske utfordringer som er knyttet til opplæring i et flerkulturelt samfunn
- kan legge til rette for og lede læringsarbeid ved å differensiere og variere arbeidsmåter etter gruppestørrelse og undervisningens hensikt
- kan bruke ulike vurderingsformer som en del av læringsarbeidet og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan planlegge og vurdere foreldremøter og utviklingssamtaler med elever
- kan samhandle med kolleger, skoleledelse, foresatte og andre aktører i skolen
- kan med basis i teori og forskning identifisere mobbing og trakassering og drøfte måter dette kan håndteres på

Generell kompetanse
Studenten
- oppdager og reflekterer over yrkesetiske perspektiver og har utviklet læreridentitet og handlingskompetanse basert på slike problemstillinger
- er bevisst skolens samfunnsmandat
- viser engasjement og bruker metoder for å videreutvikle seg selv, sitt yrke og framtidige arbeidsplass gjennom kollegialt samarbeid og samhandling med eksterne aktører
- deltar i utviklings- og endringsprosesser i skolen

Innhold
Skolen som organisasjon, samarbeid med instanser utenfor skolen, der dette er mulig, og utvikling av en profesjonell læreridentitet

Arbeidsformer
Teamarbeid, individuell forberedelse, observasjon, øving, veiledningsdeltakelse, planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning, skoleovertaking

Vurderingsordning

Etter den første uken får studenten en kort, skriftlig kommentar/vurdering fra ansvarlig lærer. Etter avsluttet praksis utarbeider studenten en egenvurdering som godkjennes av praksislærer og faglærer i Pedagogikk og elevkunnskap. Karakter: Bestått/ikke bestått. Det er krav om 100 % tilstedeværelse i praksis for å få bestått. Vurderingen skal bygge på læringsutbyttebeskrivelsen. Studenten legger frem vurderingsrapporten for praksislærer ved starten av påfølgende praksisperiode.

Fakultet
Avdeling for lærerutdanning
Fakultet for humaniora og pedagogikk
(Aktuelt fakultet for fag i bacheloroppgaven)

Praksis i grunnskolelærerutdanningen, 5.-10. trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn, masterprogram, Kristiansand
Emnekode PRA0205 og emnenavn: 5. praksisperiode, 15 dager, høst
Studium: Grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn

Forkunnskapskrav: Det kreves bestått PRA 0204

Læringsutbytte:
Kunnskap
Studenten
- har kunnskap om gruppestørrelse, elevvariasjoner og kulturelt mangfold i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningen
- har teoretisk og didaktisk kunnskap i sine valgte fokusfag
- har kunnskap om kartleggingssystem som verktøy for læring
- har kunnskap om kommunikasjon, samhandling og gruppeprosesser
- har kunnskap om det læringspotensialet som sentrale arbeidsmåter og ulike læringsarenaer bidrar til
- kan identifisere sentrale problemstillinger i overgangen mellom barnetrinn og ungdomstrinn og mellom ungdomstrinn og videregående skole

Ferdigheter
Studenten
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elever på trinnene 5-10 med vekt på studentens valgte fokusfag
- kan diskutere didaktiske utfordringer som er knyttet til opplæring i et flerkulturelt samfunn
- kan legge til rette for og lede læringsarbeid ved å differensiere og variere arbeidsmåter etter gruppestørrelse og undervisningens hensikt
- kan bruke ulike vurderingsformer som en del av læringsarbeidet og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan bruke aktuelle kartleggingsverktøy i opplæringen

Generell kompetanse
Studenten
- oppdager og reflekterer over yrkesetiske perspektiver og har utviklet læreridentitet og handlingskompetanse basert på slike problemstillinger
- har innsikt i elevenes læring av grunnleggende ferdigheter og forståelse av fagkunnskap
- kan bruke kunnskap om kommunikasjons- og relasjonskompetanse

Innhold
Elevmangfoldet, sentrale arbeidsmåter i undervisningen og overganger mellom trinnene

Arbeidsformer
Teamarbeid, individuell forberedelse, observasjon, øving, veiledningsdeltakelse, planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

Vurderingsordning
Etter avsluttet praksis får studenten en individuell skriftlig vurdering med karakteren bestått/ikke bestått. Det er krav om 100 % tilstedeværelse i praksis for å få bestått.

Vurderingen av studenten skal bygge på læringsutbyttebeskrivelsen. Studenten legger frem vurderingsrapporten for praksislærer ved starten av påfølgende praksisperiode.

Fakultet
Avdeling for lærerutdanning
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Fakultet for teknologi og realfag
Fakultet for kunstfag
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Praksis i grunnskolelærerutdanningen, 5.-10.trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn, masterprogram, Kristiansand
Emnekode PRA0206 og emnenavn: 6. praksisperiode, 10 dager, vår
Studium: Grunnskolelærerutdanning 5.-10.trinn

Forkunnskapskrav: Det kreves bestått PRA 0205

Læringsutbytte:
Kunnskap
Studenten
- har kunnskap om gruppestørrelse, elevvariasjoner og kulturelt mangfold i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningen
- har kunnskap om lærerens rettigheter og plikter og om lærerarbeidet på organisasjonsnivå
- har kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om skolen som organisasjon og samfunnsinstitusjon
- kan identifisere sentrale problemstillinger i overgangen mellom barnetrinn og ungdomstrinn og mellom ungdomstrinn og videregående skole
- har kunnskap om hvordan konflikter og mobbing kan forebygges og håndteres

Ferdigheter
Studenten
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elever på trinnene 5-10
- kan diskutere didaktiske utfordringer som er knyttet til opplæring i et flerkulturelt samfunn
- kan legge til rette for og lede læringsarbeid ved å differensiere og variere arbeidsmåter etter gruppestørrelse og undervisningens hensikt
- kan bruke ulike vurderingsformer som en del av læringsarbeidet og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan planlegge og vurdere foreldremøter og utviklingssamtaler med elever
- kan samhandle med kolleger, skoleledelse, foresatte og andre aktører i skolen
- kan med basis i teori og forskning identifisere mobbing og trakassering og drøfte måter dette kan håndteres på

Generell kompetanse
Studenten
- oppdager og reflekterer over yrkesetiske perspektiver og har utviklet læreridentitet og handlingskompetanse basert på slike problemstillinger
- er bevisst skolens samfunnsmandat
- viser engasjement og bruker metoder for å videreutvikle seg selv, sitt yrke og framtidige arbeidsplass gjennom kollegialt samarbeid og samhandling med eksterne aktører
- deltar i utviklings- og endringsprosesser i skolen

Innhold
Skolen som organisasjon, samarbeid med instanser utenfor skolen, der dette er mulig, og utvikling av en profesjonell læreridentitet

Arbeidsformer
Teamarbeid, individuell forberedelse, observasjon, øving, veiledningsdeltakelse, planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning, skoleovertaking

Vurderingsordning
Etter den første uken får studenten en kort, skriftlig kommentar/vurdering fra ansvarlig lærer. Etter avsluttet praksis utarbeider studenten en egenvurdering som godkjennes av praksislærer og faglærer i Pedagogikk og elevkunnskap. Karakter: Bestått/ikke bestått. Det er krav om 100 % tilstedeværelse i praksis for å få bestått. Vurderingen skal bygge på læringsutbyttebeskrivelsen. Studenten legger frem vurderingsrapporten for praksislærer ved starten av påfølgende praksisperiode.

Fakultet
Avdeling for lærerutdanning
Fakultet for humaniora og pedagogikk
(Aktuelt fakultet for fag i bacheloroppgaven)

Praksis i grunnskolelærerutdanningen, 1.-7. trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn, masterprogram, Kristiansand
Emnekode PRA0107 og emnenavn: 7. praksisperiode, 15 dager, høst eller vår
Studium: Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn
Forkunnskapskrav: Det kreves bestått PRA 0106

Det er utarbeidet en felles emnebeskrivelse for praksis høst og vår i 4. studieår. I løpet av de tre første årene har studentene gjennomført 85 dager praksis. De må derfor ha minimum 15 dager praksis i 4. studieår, som de kan gjennomføre høst eller vår. Studenter som har valgt et skolefag med praksis i begge semestrene det 4. studieåret, må ha praksis i begge semestrene.

Læringsutbytte:
Kunnskap
Studenten
-har kunnskaper om planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningen på bakgrunn av gruppestørrelse, elevvariasjoner og kulturelt mangfold
-har teoretisk og didaktisk kunnskap i sine valgte fokusfag
- har kunnskaper om kartleggingssystem som verktøy for læring og skoleutvikling
- har kunnskaper om årsaker til at konflikter og mobbing oppstår og har innsikt i hvordan disse kan forebygges og håndteres
- har oversikt over lærerens rettigheter og plikter og lærerarbeid på organisasjonsnivå
- har kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om skolen som organisasjon og samfunnsinstitusjon

Ferdigheter
Studenten
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elever på barnetrinnet med vekt på fokusfaget og gi en begrunnelse for valgene som er foretatt
- kan analysere og diskutere didaktiske utfordringer som er knyttet til opplæring i et flerkulturelt samfunn
-kan bruke og sammenlikne ulike vurderingsformer som en del av læringsarbeidet og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan bruke kartleggingssystem som verktøy for skoleutvikling
- kan planlegge og vurdere foreldremøter og utviklingssamtaler med elever
- kan samhandle med kolleger, skoleledelse, foresatte og andre aktører i skolen
- kan anvende teorier om årsaker til mobbing og trakassering og bidra til implementering av tiltak som kan håndtere dette
- kan planlegge undervisning med utgangspunkt i planer for ulike perioder
- deltar i lokalt læreplanarbeid
- kan med basis i teori vurdere og bidra til utvikling av skolens læringsmiljø

Generell kompetanse
Studenten
- har utviklet yrkesetiske perspektiver, læreridentitet og handlingskompetanse
- har oversikt over elevenes læring av grunnleggende ferdigheter og forståelse av fagkunnskap
- kan bruke kunnskaper om kommunikasjons- og relasjonskompetanse
- har kunnskap om skolens samfunnsmandat
- viser engasjement og bruker metoder for å videreutvikle seg selv, sitt yrke og framtidige arbeidsplass gjennom kollegialt samarbeid og samhandling med eksterne aktører
- deltar i utviklings- og endringsprosesser i skolen

- er kritisk til og har distanse til egen yrkesutøvelse

Innhold
Elevmangfoldet, skolen som organisasjon, endring og utvikling i skolen, samarbeid med instanser utenfor skolen, der dette er mulig, og utvikling av en profesjonell læreridentitet

Arbeidsformer
Teamarbeid, individuell forberedelse, veiledningsdeltakelse, planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning og deltagelse i skolens øvrige oppgaver

Vurderingsordning
Etter avsluttet praksis får studenten en individuell skriftlig vurdering med karakteren bestått/ikke bestått. Det er krav om 100 % tilstedeværelse i praksis for å få bestått. Vurderingen av studenten skal bygge på læringsutbyttebeskrivelsen.

Fakultet
Avdeling for lærerutdanning
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Fakultet for teknologi og realfag
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap
Fakultet for kunstfag

Praksis i grunnskolelærerutdanningen, 5.-10. trinn, Kristiansand og grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn, masterprogram, Kristiansand
Emnekode PRA0207 og emnenavn: 7. praksisperiode, 15 dager, høst eller vår
Studium: Grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn
Forkunnskapskrav: Det kreves bestått PRA 0206

Det er utarbeidet en felles emnebeskrivelse for praksis høst og vår i 4. studieår. I løpet av de tre første årene har studentene gjennomført 85 dager praksis. De må derfor ha minimum 15 dager praksis i 4. studieår, som de kan gjennomføre høst eller vår. Studenter som har valgt et skolefag med praksis i begge semestrene det 4. studieåret, må ha praksis i begge semestrene.

Læringsutbytte:
Kunnskap
Studenten
- har kunnskaper om planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningen på bakgrunn av gruppestørrelse, elevvariasjoner og kulturelt mangfold
- har teoretisk og didaktisk kunnskap i sine valgte fokusfag
- har kunnskaper om kartleggingssystem som verktøy for læring og skoleutvikling
- har kunnskaper om årsaker til at konflikter og mobbing oppstår og har innsikt i hvordan disse kan forebygges og håndteres
- har oversikt over lærerens rettigheter og plikter og lærerarbeid på organisasjonsnivå
- har kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om skolen som organisasjon og samfunnsinstitusjon

Ferdigheter
Studenten
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elever på trinnene 5-10 med vekt på fokusfaget og gi en begrunnelse for valgene som er foretatt
- kan analysere og diskutere didaktiske utfordringer som er knyttet til opplæring i et flerkulturelt samfunn
- kan bruke og sammenlikne ulike vurderingsformer som en del av læringsarbeidet og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan bruke kartleggingssystem som verktøy for skoleutvikling
- kan planlegge og vurdere foreldremøter og utviklingssamtaler med elever
- kan samhandle med kolleger, skoleledelse, foresatte og andre aktører i skolen
- kan anvende teorier om årsaker til mobbing og trakassering og bidra til implementering av tiltak som kan håndtere dette
- kan planlegge undervisning med utgangspunkt i planer for ulike perioder
- deltar i lokalt læreplanarbeid
- kan med basis i teori vurdere og bidra til utvikling av skolens læringsmiljø

Generell kompetanse
Studenten
- har utviklet yrkesetiske perspektiver, læreridentitet og handlingskompetanse
- har oversikt over elevenes læring av grunnleggende ferdigheter og forståelse av fagkunnskap
- kan bruke kunnskaper om kommunikasjons- og relasjonskompetanse
- har kunnskap om skolens samfunnsmandat
- viser engasjement og bruker metoder for å videreutvikle seg selv, sitt yrke og framtidige arbeidsplass gjennom kollegialt samarbeid og samhandling med eksterne aktører

- deltar i utviklings- og endringsprosesser i skolen
- er kritisk til og har distanse til egen yrkesutøvelse

Innhold
Elevmangfoldet, skolen som organisasjon, endring og utvikling i skolen, samarbeid med instanser utenfor skolen, der dette er mulig, og utvikling av en profesjonell læreridentitet

Arbeidsformer
Teamarbeid, individuell forberedelse, veiledningsdeltakelse, planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning og deltagelse i skolens øvrige oppgaver

Vurderingsordning
Etter avsluttet praksis får studenten en individuell skriftlig vurdering med karakteren bestått/ikke bestått. Det er krav om 100 % tilstedeværelse i praksis for å få bestått. Vurderingen av studenten skal bygge på læringsutbyttebeskrivelsen.

Fakultet
Avdeling for lærerutdanning
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Fakultet for teknologi og realfag
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap
Fakultet for kunstfag

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2011/1187
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 06.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/24	Studieutvalget	15.03.2013

Godkjenning av emnebeskrivelser for 3. studieår av ingeniørutdanningen

Bakgrunn
Ny forskrift om rammeplan for ingeniørutdanning ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 3. februar 2011. Det er også fastsatt nasjonale retningslinjer for ingeniørutdanning. Universitetet i Agder startet høsten 2011 ingeniørutdanning etter den nye rammeplanen.

Studieutvalget godkjente i møte 13. mai 2011 studiebeskrivelser for ingeniørutdanning samt emnebeskrivelser for første studieår. I mars 2012 godkjente Studieutvalget emnebeskrivelser for andre studieår. Fakultet for teknologi og realfag legger nå fram emner for tredje studieår for Studieutvalgets godkjenning. Emnebeskrivelsene er utformet i henhold til retningslinjene i ny rammeplan.

I henhold til ny forskrift om rammeplan skal ingeniørutdanning bygges opp som følger:
- 30 studiepoeng *fellesemner* som består av grunnleggende matematikk, ingeniørfaglig systemtenkning og innføring i ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder. Emnene i fellesemner er felles for alle studieprogram.
- 50 studiepoeng *programemner* som består av tekniske fag, realfag og samfunnsfag. Programemnene er felles for alle studieretninger i et studieprogram.
- 70 studiepoeng *tekniske spesialiseringsemner* som gir en tydelig retning innen eget ingeniørfag, og som bygger på programemner og fellesemner.
- 30 studiepoeng *valgfrie emner* som bidrar til faglig spesialisering, enten i bredden eller dybden.

Emnene skal ha et omfang på minimum 10 studiepoeng. En bacheloroppgave er obligatorisk for alle og skal inngå i tekniske spesialiseringsemner med 20 studiepoeng. Det skal legges til rette for et internasjonalt semester og et internasjonalt perspektiv i utdanningen.

Emnebeskrivelsene for tredje studieår ble behandlet i fakultetsstyret ved Fakultet for teknologi og realfag 28. januar d.å. Det ble fattet følgende vedtak i TR-sak 07/13 Studiehåndbok 2013/2014:
1. *Fakultetsstyret godkjenner vedlagte emnebeskrivelser.*
2. *Fakultetsstyret ber om at administrasjonen jobber videre med å få fullfinansiert nye emner som må opprettes på grunn av ny rammeplan.*

3. *Fakultetsstyret gir dekanen fullmakt til å godkjenne endringer i forbindelse med godkjenning i studieutvalget.*

Sekretariatets kommentarer
På samme måte som for ny grunnskolelærerutdanning har man akseptert at emnebeskrivelsene legges fram for ett år av gangen. Dette har sin bakgrunn i tidspress, særlig det året utdanningen starter opp etter ny rammeplan.

Sekretariatet vil berømme fakultetet for et grundig og godt arbeid med formulering av læringsutbytte i emnebeskrivelsene og for framlegging av skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang.

Fakultetet har også fått med omtale av studentevaluering i emnebeskrivelsene.

Sekretariatet har merket seg at laboratorieoppgaver og øvinger inngår som arbeidsform i svært mange av emnene. Det varierer imidlertid hvorvidt disse også er vilkår for å gå opp til eksamen. Sekretariatet stiller spørsmål om begrunnelsen for ulik praksis.

Det er kun unntaksvis lagt fram pensumoversikt med emnebeskrivelsene. Sekretariatet finner det uheldig at pensum ikke følger nye emner slik mal for emnebeskrivelser forutsetter. Ettersom emnebeskrivelsene skal publiseres i Studiehåndboka 2013-2014, anbefales det likevel at Studieutvalget godkjenner disse.

<u>Kommentarer til den enkelte emnebeskrivelse:</u>
Sekretariatet har overfor fakultetet kommentert på vurderingsordningen i bachelorprosjektene. Eksamen er en prosjektrapport utført i gruppe, med muntlig presentasjon og forsvar av prosjekt. Det er noe ulike formuleringer i de forskjellige emnebeskrivelsene for bachelorprosjektet. Sekretariatet mener at det må komme tydeligere fram om muntlig er justerende eller om eksamen faktisk er todelt. Studentene må sikres klageadgang. Fakultetet melder tilbake at de avventer fastsetting av nasjonale retningslinjer for bacheloroppgaven. De siste justeringene vedrørende bacheloroppgaven og emnebeskrivelsene for denne vil bli gjort når disse retningslinjene foreligger.

Sekretariatet presiserer at obligatorisk veiledning på bacheloroppgaven skal omtales i emnebeskrivelsene, jf. forskrift om studier og eksamen § 6 nr. 3.

I DAT215 IKT-prosjekt må eksamensordningen tydeliggjøres. Det må komme fram om eksamen er todelt eller om det er justerende muntlig, samt om karakterfastsettingen er individuell eller i gruppe.

I emnene DAT233 og DAT234 heter det under Anbefalte forkunnskaper: «Det er en forutsetning…». Slik sekretariatet tolker begrepet forutsetning innebærer dette et krav – i dette tilfellet et forkunnskapskrav. Fakultetets begrunnelse for formuleringen er at man vil informere studentene om hva som forventes av forkunnskaper. Det er studentenes ansvar å sørge for at de har opparbeidet seg nødvendige forkunnskaper for å kunne gjennomføre emnet. Alle som følger anbefalt plan for studiet vil ha mulighet til å opparbeide seg nødvendige forkunnskaper. Dersom dette legges inn som et forkunnskapskrav, legger Eksamenskontoret inn oppmeldingssperrer i studentweb. For ingeniørstudentene er det lagt inn progresjonskrav for hvem som får ta bachelorprosjekt. Fakultetet ønsker ikke at det legges inn for mange sperrer og progresjonskrav utover dette. Sekretariatet finner fakultetets tilbakemelding tilfredsstillende.

I emnet MAS221 må fakultetet vurdere punktene Vilkår for å gå opp til eksamen og Eksamen. Samme øvinger/oppgaver kan ikke være både vilkår for og del av eksamen.

Det er store forskjeller hva angår antall punkter i læringsutbyttene i de forskjellige emnene. I ELE215 er det to punkter, i ENE231 er det fjorten. Noe større grad av likhet kunne vært ønskelig.

I TFL200 framgår det ikke tydelig hvorvidt vilkårene for å gå opp til eksamen er gjenstand for vurdering eller ikke. Det vises til forskrift om studier og emner ved Universitetet i Agder § 16 nr.1, siste setning om bruk av bestått/ikke bestått og godkjent/ikke godkjent i forbindelse med vilkår for å gå opp til eksamen. Fakultetet bes gjennomgå emnene som har vilkår for å gå opp til eksamen for å se om det er behov for tydeliggjøring på dette punktet.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget godkjenner emnebeskrivelser for 3. studieår i ingeniørutdanningen med de merknader som framgår av saksframlegget.

Vedlegg
1 Forslag til emnebeskrivelser for 3. studieår av ingeniørutdanningen

Bachelor ingeniør – nye emner 3. studieår

Innhold

BYG215 Prosjektering 2 3
Arbeidsomfang BYG215 4
BYG216 FDV og Betongrehabilitering 5
Arbeidsomfang BYG216 6
BYG217 Prosjektledelse med Lean Construction 7
Arbeidsomfang BYG217 8
BYG218 Arkitektur og byggekunst 9
Arbeidsomfang BYG218 10
BYG219 Vegbygging 11
Arbeidsomfang BYG219 12
BYG300 Bachelorprosjekt, byggdesign 13
Arbeidsomfang BYG300 14
BYG303 Konstruksjonsanalyse 3 15
Arbeidsomfang BYG303 16
DAT215 IKT prosjekt 17
Arbeidsomfang DAT215 18
DAT233 Programmeringskonsepter 19
Arbeidsomfang DAT233 20
DAT234 Scripting og hacking 21
Arbeidsomfang DAT234 22
DAT304 Bachelorprosjekt data 23
Arbeidsomfang DAT304 24
ELE212 Elektronikkprosjekt 25
Arbeidsomfang ELE212 26
ELE215 Aksess i trådløse nettverk 27
Arbeidsomfang ELE215 28
ELE301 Bachelorprosjekt elektronikk 29
Arbeidsomfang ELE301 30
ENE231 Lavspennings- og høgspenningsteknologi 31
Arbeidsomfang ENE231 33
ENE232 Vannkraftverk og vindkraftverk 34
Arbeidsomfang ENE232 35
ENE304 Bachelorprosjekt fornybar energi 36
Arbeidsomfang ENE304 37
MAS220 Servoteknikk 38
Arbeidsomfang MAS220 39
MAS105 Produktutvikling 40
Arbeidsomfang MAS105 41
MAS115 Design for marint miljø 42
Arbeidsomfang MAS115 44

MAS221 Industriell IT og Robotteknologi....45
Arbeidsomfang MAS221....46
MAS222 Marine konstruksjoner....47
Arbeidsomfang MAS222....48
MAS227 Avionikk og flysystemer....49
Arbeidsomfang MAS227....50
MAS228 Kompositttmaterialer....51
Arbeidsomfang MAS228....52
MAS300 Bachelorprosjekt flyteknikk....53
Arbeidsomfang MAS300....54
MAS306 Bachelorprosjekt maskin....55
Arbeidsomfang MAS306....56
TFL200 Ingeniørfaglig systememne....57
Arbeidsomfang TFL200....58

BYG215 Prosjektering 2

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium Ingeniørfag – byggdesign, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
BYG213 Prosjektering 1, eller lignende

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne:
- gjøre rede for fagets sammenheng med andre byggtekniske fag
- forklare og formidle gjeldende regler for belastningsberegninger
- forklare og formidle fordeler og ulemper ved ulike materialer og bygningselementer for gitte konstruksjoner
- dimensjonere konstruksjoner ihht gjeldende dimensjoneringsstandarder for betong, stål og tre
- lage tegninger av de beregnede konstruksjoner

Innhold
- Lastberegninger ihht gjeldende regelverk
- Knutepunkt og forbindelser
- Deformasjonsberegninger
- Plate- og skivedimensjonering
- Slanke konstruksjoner

Arbeidsformer
Forelesning og laboratorieprogram/øving. Prosjektarbeid.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Prosjekt, samt 75 % av øvingene må være godkjent. Oversikt over øvinger gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne
Ja, dersom det er kapasitet mhp laboratorieopplegg.

Åpent for privatister Nei

Studiepoengreduksjoner Ingen

Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Aasen, Svarliaunet, Bringaker, Myhre, Braathu: Stål handbook. Del 3: Konstruksjoner av stål. Norsk stålforbund. Hele boka
Svein Ivar Sørensen: Betongkonstruksjoner. Beregning og dimensjonering etter Eurocode 2. Tapir Akademisk forlag. Hele boka

Arbeidsomfang BYG215

Emnekode/emnenavn	BYG215 Prosjektering 2		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
- forstår fagets betydning for andre fag i byggstudiet. - kan forklare og formidle gjeldende regler for belastningsberegninger. - kan forklare og formidle fordeler og ulemper ved ulike materialer og bygningselementer, for gitte konstruksjoner. - kan dimensjonere konstruksjoner ihht gjeldende dimensjoneringsstandarder for betong, stål og tre. - kan lage tegninger av de beregnede konstruksjoner.	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	36	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	48	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	22	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	30	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	32	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

BYG216 FDV og Betongrehabilitering

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Ingeniørfag – byggdesign, bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- gjøre rede for fagets sammenheng med andre byggtekniske fag
- forklare og formidle prinsipper for livssyklusanalyse for en konstruksjon
- gjøre rede for og forklare regelhierarkiet for prosjektering og tilstandsvurdering
- etablere og gjennomføre tilstandsanalyse for en konstruksjon
- gjøre rede for og forklare nedbrytningsmekanismer i betong, og kjennetegn på disse
- gjøre rede for og forklare metoder for rehabilitering av skadde betongkonstruksjoner
- anvende kunnskap til å planlegge, gjennomføre og kontrollere rehabiliteringstiltak

Innhold
- begrenset livssyklusanalyse med fokus på driftsmessige konsekvenser
- gjeldende regelverk, med særlig fokus på NS-EN1504-9
- prosedyrer for og eksempler på tilstandsanalyse
- nedbrytningsmekanismer og deres kjennetegn
- rehabiliteringsmetoder
- planlegging, gjennomføring og kontroll av rehabiliteringstiltak

Arbeidsformer
Forelesning og laboratorieprogram

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne
Ja, dersom det er kapasitet mhp laboratorieopplegg.

Åpent for privatister Nei

Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kompendium og kursmateriell fra Stærk & co

Arbeidsomfang BYG216

Emnekode/emnenavn	BYG216 FDV og betongrehabilitering		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
- forstår fagets betydning for andre fag i byggstudiet - kan forklare og formidle prinsipper for livssyklusanalyse for et bygg/anlegg - kan forklare og formidle nedbrytningsmekanismer for vanlige konstruksjonsmaterialer - kan beskrive økonomiske og miljømessige konsekvenser av ulike material- og konstruksjonsløsninger - kan foreta begrenset livssyklusanalyse for et gitt bygg/anlegg	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	36	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	48	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	22	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	30	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	32	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

BYG217 Prosjektledelse med Lean Construction

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium Ingeniørfag – byggdesign, bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- gjøre rede for fagets sammenheng med andre byggtekniske fag
- anvende plan- og bygningslov, samt øvrig juridisk grunnlag for gjennomføring av bygge- og anleggsprosjekter
- forklare og formidle prosjektet som arbeidsform og typiske trekk ved dette
- gjøre rede for og forklare filosofien for prosjektledelse gjennom Lean Construction
- kjenne og anvende verktøy for «Lean» planlegging og drift av anlegg

Innhold
- Plan-og bygningslov med tilhørende bestemmelser
- Kontrakts- og entrepriserett
- Entrepriseformer
- Prosjektets definisjoner, faser, avgrensninger og organisering
- Lean Construction
- Fremdriftsplanlegging, styring og oppfølgning
- Usikkerhet
- Erfaringsoverføring

Arbeidsformer
Forelesninger og øvinger

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Ja, med forbehold om kapasitet.

Åpent for privatister: Nei

Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Pensumlitteratur oppgis ved semesterstart

Arbeidsomfang BYG217

Emnekode/emnenavn	BYG217 Prosjektledelse med Lean Construction		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
- forstår fagets betydning for andre fag i byggstudiet - kan forklare og formidle prosjektet som arbeidsform og typiske trekk ved dette - kan forklare og formidle det juridiske grunnlag for gjennomføring av bygge- og anleggsprosjekter - kan planlegge, estimere og vurdere prosjekters gjennomføring og økonomiske konsekvenser	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	36	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	48	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	22	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	30	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	32	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

BYG218 Arkitektur og byggekunst

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Ingeniørfag – byggdesign, bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- forklare de mest kjente historiske stilarter og formidle grunnlaget for strømningene i det 20. århundrets arkitektur
- analysere og formidle eksisterende bygninger ut fra en helhetlig forståelse
- anvende grunnleggende verktøy for å utvikle program/kravspesifikasjoner for en bygning
- prosjektere mindre bygninger, med fokus på bruk av tre som byggemateriale
- anvende arkitektoniske grep for å oppnå estetiske og symbolske kvaliteter
- utforme fysiske og digitale modeller fra egen prosjektering
- formidle et prosjekt ut fra praktiske kvaliteter, men også ved bruk av arkitektfaglige termer
- redegjøre for et byggs intensjon og idé, og hvordan dette kan komme til utrykk visuelt/estetisk

Innhold
- Analyse av eksisterende bygninger, med vekt på systemforståelse
- Design og prosjekteringsteori
- Arkitekturteori og historie
- Analyse, programmering og prosjektering
- Trehusbygging – bærekraft, konstruksjon og detaljering
- Arbeid med praktisk detaljering basert på preaksepterte løsninger
- Fremstilling av prosjekter, digitalt og fysisk

Arbeidsformer
Laboratorieprogram, supplert med forelesninger

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen, teller 30 % av totalkarakteren.
Individuell mappe, teller 70 % av totalkarakteren. Det gis informasjon om krav til innhold i mappen ved semesterstart i Fronter.
Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Ja, dersom det er kapasitet mhp laboratorieopplegg.
Åpent for privatister Nei
Studiepoengreduksjon: BYG107 5 sp

Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kompendier blir gjort tilgjengelig i Fronter

Arbeidsomfang BYG218

Emnekode/emnenavn	BYG218 Arkitektur og byggekunst		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
• Kan forklare og formidle innholdet i hovedreferansene for det 20 århundrets arkitektur og de mest kjente historiske stilarter • Kan forklare og formidle arkitektoniske grep for å oppnå estetiske og symbolske kvaliteter • Kan analysere og formidle helhetlig forståelse av eksisterende bygninger • Kan prosjektere detaljerte løsninger for mindre bygninger, med hovedvekt på bruk av tre som byggemateriale • Kan bygge fysiske og digitale modeller av egen prosjektering • Kan formidle innhold, styrker og konsekvenser av egen prosjektering med arkitektfagets vokabular	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	36	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	48	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	22	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	30	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	32	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

BYG219 Vegbygging

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium Ingeniørfag – byggdesign, bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- forklare og formidle tekniske, miljømessige og økonomiske konsekvenser av vegbygging
- analysere enklere problemstillinger knyttet til grunnforhold og fundamentering
- prosjektere veger med tilhørende anlegg ihht gjeldende regelverk
- utarbeide digitale modeller av alternative trasevalg og vegutforminger
- forklare og formidle innhold, styrker og konsekvenser av valgte løsninger

Innhold
- Materiallære for vegbygging
- Geotekniske undersøkelser og beregninger
- Juridisk og formelt grunnlag for vegplanlegging, vegbygging og terrengbehandling
- Prosjektering av veger ihht SVV HB018
- Digital modellering av veg i terreng

Arbeidsformer
Laboratorieprogram, supplert med forelesninger

Vilkår for å gå opp til eksamen
Øvingsopplegg må være godkjent. Oversikt over øvinger gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
3 timer individuell skriftlig eksamen teller 60 % av totalkarakteren. Prosjektarbeid teller 40 %. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne
Ja, dersom det er kapasitet mhp laboratorieopplegg.

Åpent for privatister Nei

Studiepoengreduksjoner
BYG106 5 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Novapoint Veg. (Kompendium)
Statens vegvesen, Håndbok 018 Vegbygging

Arbeidsomfang BYG219

Emnekode/emnenavn	BYG219 Vegbygging		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
- Kan forklare og formidle tekniske, miljømessige og økonomiske konsekvenser av vegbygging - Kan analysere enklere problemstillinger knyttet til grunnforhold og fundamentering - Kan prosjektere veger med tilhørende anlegg ihht gjeldende regelverk - Kan utarbeide digitale modeller av alternative trasevalg og vegutforminger - Kan forklare og formidle innhold, styrker og konsekvenser av valgte løsninger	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	36	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	48	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	22	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	30	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	32	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

BYG300 Bachelorprosjekt, byggdesign

20 studiepoeng **Starter vår** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium Ingeniørfag – byggdesign, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Studenten må ha bestått minst 130 studiepoeng ved starten av det semesteret bachelorprosjektet gjennomføres. Tema og problemstilling for oppgaven skal godkjennes av Universitetet i Agder.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- kunne gjøre rede for vitenskapelig arbeidsmetode, og herunder finne, tilegne seg, vurdere, referere og benytte ny kunnskap
- kunne benytte samlet faglig kompetanse til å begrunne valg av løsningstilnærming
- ha forståelse for dynamikken i gruppearbeid, og evne til å bidra konstruktivt i slikt arbeid
- kunne respondere på prosjektbestilling fra oppdragsgiver, herunder operasjonalisere bestillingen, planlegge arbeidet og levere resultater ihht avtalt fremdriftsplan
- ha utdypet forståelse for prosjektets fagområde, herunder kunne forklare de arbeider som er utført
- presentere resultater av teknologisk arbeid, slik at det er allment forståelig

Innhold
Prosjektet velges fortrinnsvis innenfor studiets hovedfordypningsområder. I hvilken grad prosjektoppgaver kan omfatte andre områder, avhenger av veiledningskapasiteten. Prosjektet gjennomføres fortrinnsvis i samarbeid med næringslivet. Dermed får studenten erfaring med praktisk-industriell anvendelse av teoretiske kunnskaper, og et innblikk i næringslivets behov og arbeidsform.

Prosjektet skal bidra til å oppøve studentenes evne til vitenskapelig arbeidsmetode. Arbeidet skal omfatte en kartlegging av kunnskapsfront på området, og det skal redegjøres for dette i prosjektrapporten. Egne arbeider skal knyttes til resultatene fra kartleggingen. Emnet skal også gi praktisk erfaring i prosjektarbeid og utvikle selvstendighet og samarbeidsevne.

Arbeidsformer
Selvstendig arbeid i grupper (3-4 studenter) tilrettelagt med gruppevis veiledning.

Eksamen
Prosjektrapport utført i gruppe, med muntlig presentasjon og forsvar av prosjekt. Gradert karakter for det samlede arbeid. Presentasjonen og forsvar av prosjektet kan gi grunnlag for individuell karaktergivning. Det er ikke anledning til å levere forbedret versjon av tidligere oppgaver i forbindelse med ny eller utsatt eksamen.

Studiepoengreduksjoner
BYG6100-G med 12 studiepoeng
BYG6100-g2 med 12 studiepoeng
BYG6101-G med 10 studiepoeng

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som sluttevaluering i Fronter.

Tilbys som enkeltemne Nei
Åpent for privatister Nei
Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang BYG300

Emnekode/emnenavn	BYG300 Bachelorprosjekt, byggdesign		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter å ha tatt dette emnet, skal studenten - ha fått praktisk erfaring i prosjektarbeid, herunder oppøvd evne til å respondere på oppdragsgivers bestilling, samhandle med andre gruppedeltakere, og forholde seg til en forpliktende beskrivelse og fremdriftsplan. - Ha utdypet sin tekniske kompetanse innen det området oppgaven angir.	Forelesninger		
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	130	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	370	
	Faglig veiledning	40	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

BYG303 Konstruksjonsanalyse 3

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Ingeniørfag – byggdesign, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
BYG110 Konstruksjonsanalyse 1 og BYG210 Konstruksjonsanalyse 2, eller tilsvarende

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- gjøre rede for bærende konstruksjoners oppbygging og virkemåte
- beregne belastninger på konstruksjoner med beskrivelse av indre respons
- forutse mulige sviktmekanismer for konstruksjonene
- gjøre rede for materialer brukt i bærende konstruksjoner
- anvende dimensjoneringskriterier og analysemetoder basert på Eurocode 3
- bruke matrisestatikk for plane bjelkeelementer med 6 frihetsgrader
- foreta enkle beregninger ved hjelp av elementmetoden
- presentere et fagprosjekt for andre

Innhold
Del 1 Konstruksjonslære, styrkeanalyse og dimensjonering (5 studiepoeng)
Beskrivelse av mulige sviktmekanismer. Dimensjoneringskriterier og analysemetoder. Flytekriteriet og plastisk kollaps. Søyleknekking og buling av platefelt. Spenningskonsentrasjoner og utmatting. Levetidsberegninger basert på S-N kurver. Videregående spenning og tøyningsanalyse. Likninger for likevekt og kompatibilitet. Energimetoder, minimum potensielle energi og virtuelle forskyvningers prinsipp. Plan spenning og plan tøyning. Anvendelser på bjelker, skiver, plater og skall.

Del 2 Matrisestatikk og elementmetoden (5 studiepoeng)
Matrisestatikk for forskyvelige rammer i planet. Stivhetsmatrise for bjelker med 6 frihetsgrader. Elementanalyse og systemanalyse, transformasjon av koordinatsystem. Innføring i elementmetoden med illustrasjon av staveelementer og skiveelementer. Elementformulering for plater. Beregningseksempler og programvare. Gjennomføring av et større prosjektarbeid.

Arbeidsformer
Forelesning og metodeøvinger. Prosjektarbeid i gruppe.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen teller 70 %. Prosjektarbeid i gruppe teller 30 %. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Ja, med forbehold om kapasitet.
Åpent for privatister Nei
Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kompendier legges ut i Fronter.

Arbeidsomfang BYG303

Emnekode/emnenavn	BYG303 Konstruksjonsanalyse 3		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
• skal utvide sin innsikt i bærende konstruksjoners oppbygging og virkemåte. • skal kunne beregne belastninger på konstruksjoner med beskrivelse av indre respons. • skal kunne forutse mulige sviktmekanismer for konstruksjonene • skal ha god kjennskap til materialer brukt i bærende konstruksjoner • skal kunne anvende dimensjoneringskriterier og analysemetoder basert på Eurocode 3 • skal kunne bruke matrisestatikk for plane bjelkeelementer med 6 frihetsgrader • skal få en første innføring i elementmetoden • skal kunne presentere et fagprosjekt for andre	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	48	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	44	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	50	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	37	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**291**	

DAT215 IKT-prosjekt

10 studiepoeng **Starter vår og høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Inngår i studieprogram
Ingeniørfag – data, bachelorprogram;
Multimedieteknologi og -design, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
Gode kunnskaper innenfor den fordypningsretning som velges er en forutsetning.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- ha tilegnet seg dybdekunnskap i ett fagområde innen data eller multimedia
- ha tilegnet seg kunnskap og evne til å gjennomføre et større prosjekt

Innhold
Det vil bli gitt en introduksjon til faget og de forventninger faglærerne har til prosjektarbeidet som skal gjennomføres. Studenten vil bli tildelt et prosjektarbeid innenfor den fordypningsretning som velges. Hoveddelen av emnet vil være et selvstendig prosjektarbeid, utført individuelt eller i gruppe. Det skal holdes en muntlig presentasjon av prosjektarbeidet.

Arbeidsformer
Selvstendig arbeid tilrettelagt med veiledning. Hoveddelen av semesteret vil bestå av prosjektarbeid samt veiledning på lab.

Eksamen
Prosjektarbeid utført enkeltvis eller i grupper. Studentene blir vurdert på bakgrunn av prosjektarbeidet og presentasjonen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Studiepoengreduksjon DAT2422- G med 6 studiepoeng

Tilbys som enkeltemne Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.
Åpent for privatister: Nei
Fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kompendier blir gjort tilgjengelig i Fronter

Arbeidsomfang DAT215

Emnekode/emnenavn	DAT215 IKT prosjekt		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter å ha gjennomført dette emnet, skal studenten ha tilegnet seg dybdekunnskap i ett fagområde innen data eller multimedia. Studenten skal etter gjennomført emne ha tilegnet seg kunnskap og evne til å gjennomføre et større prosjekt.	Forelesninger	30	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	100	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	100	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	40	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

DAT233 Programmeringskonsepter

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium Ingeniørfag – data, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
Det er en forutsetning for å kunne følge emnet at man har forkunnskaper tilsvarende DAT101 Programmering grunnkurs. I tillegg bør studentene ha gjennomført DAT201 Algoritmer og datastrukturer eller tilsvarende.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- gjøre rede for sammenhengen mellom grunnleggende programmeringskonsepter og deres implementering
- anvende minimum én utviklingsmetodikk og kjenne til flere
- planlegge og gjennomføre prosjektarbeid i software utvikling
- vurdere riktig programmeringsmodell ut fra problemstilling
- anvende Prolog og Python som programmeringsspråk
- gjøre rede for og ha innsikt i modellering

Innhold
Deklarativ programmering og Prolog, funktional programmering og Python, modellering og UML, Utviklingsmetodikker, testdrevet utvikling, rekursjon, distribuert og parallell programmering, tilstand og data typer.

Arbeidsformer
Forelesninger og prosjektarbeid i gruppe samt labøvinger. Øvingene foregår i datalaben på spesielt tilpassede maskiner. Avdelingsingeniør, studentassistent og/eller faglærere er til stede. Det gis opplæring i utvikling og bruk av fagrelatert programvare. Klassene deles i grupper av hensiktsmessig størrelse slik at alle studentene skal ha tilgang til nødvendig utstyr og den hjelpen de trenger til å løse oppgavene. Enkelte av øvingene foregår som gruppearbeid. Studentene utvikler egne programmer for å løse de gitte oppgavene.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjente obligatoriske labøvinger. Oversikt over obligatoriske øvinger gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
Mappevurdering. Oversikt over krav til innhold i mappe gis ved semesterstart i Fronter. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Ja
Åpent for privatister: Nei
Ansvarlig fakultet: Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Concepts in programming languages, John C. Mitchell, 2003 (ISBN: 978-0521780988)
Concepts of programming languages, Robert W. Sebesta, 2010 (ISBN: 9780136073475)
Concepts, Techniques, and Models of Computer Programming, Peter Van Roy, Seif Haridi, 2004 (ISBN: 978-0262220699)

Arbeidsomfang DAT233

Emnekode/emnenavn	**DAT233 Programmeringskonsepter**		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter fullført emne kan studenten - gjøre rede for sammenheng mellom grunnleggende programmeringskonsepter og deres implementering - anvende minimum en utviklingsmetodikk og kjenner til flere - planlegge og gjennomføre prosjektarbeid i software utvikling - vurdere riktig programmeringsmodell ut fra problemstilling - anvende Prolog og Python som programmeringsspråk - gjøre rede for og ha innsikt i modellering	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med veiledning	48	
	Laboratoriearbeid uten veiledning	50	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	40	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

DAT234 Scripting og hacking

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium: Ingeniørfag – data, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
Det er en forutsetning at studentene har forkunnskaper tilsvarende DAT101 Programmering grunnkurs. I tillegg bør de ha gode kunnskaper i Linux, tilsvarende DAT210 Nettverksdrift 1 eller DAT217 Nettverksdrift 2.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- anvende scripting i løsning av enkle oppgaver
- gjøre rede for hvordan man kan prøve ut sikkerheten i nettverk
- anvende en del av de vanligste verktøy som finnes for å undersøke og prøve ut sikkerheten i et nettverk
- gjøre rede for betydningen av etisk fremferd i forbindelse med sårbarhetskontroller

Innhold
Python og bash scripting vil være en stor del av emnet. Det vil bli gjennomgått en del vanlige angrepsmåter en inntrenger i et nettverk vil kunne benytte seg av. I den sammenheng vil verktøy og programmer som brukes i sårbarhetskontroller og inntrengning i nettverk (som f.eks. netcat, johntheripper, wireshark, nmap, ettercap, snort) bli gjennomgått.
Etikk i forbindelse med sårbarhetskontroll inngår i emnet.

Arbeidsformer
Forelesninger og prosjektarbeid i gruppe samt labøvinger. Øvingene foregår i datalaben på spesielt tilpassede maskiner. Avdelingsingeniør, studentassistent og/eller faglærere er til stede. Det gis opplæring i utvikling og bruk av fagrelatert programvare og maskinvare. Klassene deles i grupper av hensiktsmessig størrelse slik at alle studentene skal ha tilgang til nødvendig utstyr og den hjelpen de trenger til å løse oppgavene. Enkelte av øvingene foregår som gruppearbeid.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Laboppgaver må være godkjent for å kunne gå opp til eksamen. Oversikt over obligatoriske laboppgaver gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
3 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Ja
Åpent for privatister: Nei
Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kompendier gjøres tilgjengelig i Fronter

Arbeidsomfang DAT234

Emnekode/emnenavn	**DAT234 Scripting og hacking**		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter fullført emne kan studenten • anvende scripting i løsning av enkle oppgaver. • gjøre rede for hvordan man kan prøve ut sikkerheten i nettverk • anvende en del av de vanligste verktøy som finnes for å undersøke og prøve ut sikkerheten i et nettverk gjøre rede for betydningen av etisk fremferd i forbindelse med sårbarhetskontroller	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med veiledning	48	
	Laboratoriearbeid uten veiledning	50	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	40	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

DAT304 Bachelorprosjekt data

20 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Grimstad

Inngår i studieprogram Ingeniørfag - Data, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Studenten må ha bestått minst 130 studiepoeng ved starten av det semesteret bachelorprosjektet gjennomføres. Tema og problemstilling for oppgaven skal godkjennes av Universitetet i Agder.

Læringsutbytte
Etter fullførtbachelorprosjekt skal studenten kunne
- anvende aktuell kunnskap og teknologi for å kunne analysere og løse problemer for industri og offentlig sektor
- skrive en vitenskapelig rapport
- formidle en problemstilling og en løsning både muntlig og skriftlig i faglige og allmenne sammenhenger

Innhold
Temaområde og problemstilling velges av studenten(e) under veiledning. Prosjektet velges fortrinnsvis innenfor studiets hovedfordypningsområder. I hvilken grad prosjektoppgaver kan omfatte andre områder, avhenger av veiledningskapasiteten. Prosjektet utformes så langt det er mulig slik at det kan gjennomføres og utprøves i bedrifter slik at erfaring med praktisk-industriell anvendelse av de teoretiske kunnskaper, og et innblikk i industriens behov på dette området, oppnås.

Arbeidsformer
Selvstendig arbeid tilrettelagt med ukentlige veiledningsmøter. Bachelorprosjektet utføres normalt i gruppe, men kan i spesielle tilfeller etter avtale med fagansvarlig utføres individuelt. Emnet kan undervises på engelsk.

Eksamen
Prosjektarbeid med muntlig presentasjon utført i gruppe. Hver student skal dokumentere sitt bidrag. Dette kan gi grunnlag for individuell vurdering. Gradert karakter. Det er ikke anledning til å levere forbedret versjon av tidligere oppgaver i forbindelse med ny eller utsatt eksamen.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som sluttevaluering i Fronter.

Tilbys som enkeltemne Nei
Åpent for privatister: Nei
Studiepoengreduksjon: DAT300 15 sp

Fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang DAT304

Emnekode/emnenavn	DAT304 Bachelorprosjekt, data		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter gjennomføring av bachelorprosjektet, skal studenten kunne anvende aktuell kunnskap og teknologi for å kunne analysere og løse problemer for industri og offentlig sektor. Studenten skal kunne skrive en vitenskaplig rapport og være i stand til å formidle en problemstilling og en løsning både muntlig og skriftlig i faglige og allmenne sammenhenger.	Forelesninger		
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	130	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	370	
	Faglig veiledning	40	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

ELE212 Elektronikkprosjekt

10 sp - Starter høst - Varighet 1 semester - Grimstad

Inngår i studieprogram: Ingeniørfag - Elektronikk, bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- gjøre rede for beskrivelse av sanntidssystemer ved hjelp av SDL
- kode program for sanntidssystemer beskrevet i SDL i programmeringsspråket C
- gjennomføre et prosjekt med utvikling og implementering av et intelligent styresystem som kan fjernstyres via en datalink

Innhold
Sanntidsoperativsystemer. Formelle språk - UML, SDL. Beskrivelse av sanntidssystemer ved hjelp av SDL. Koding av program for sanntidssystemer beskrevet i SDL i programmeringsspråket C. Implementering av kommunikasjonsprotokoller.

Arbeidsformer
Studentene skal gjennomføre et prosjekt med utvikling og implementering av et intelligent styresystem som kan fjernstyres via en datalink.

Selvstendig arbeid med prosjektoppgave i gruppe, tilrettelagt med veiledning. Forelesninger i utvalgte deler av pensum.

Eksamen
Gjennomføring av prosjekt i gruppe med prosjektrapport og presentasjon. Presentasjonen kan gi grunnlag for justering av rapportkarakteren med en karakter opp/ned. Gruppene gis felles gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.
Åpent for privatister: Nei

Fakultet: Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang ELE212

Emnekode/emnenavn	ELE212 Elektronikkprosjekt		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter fullført emne skal studenten kunne: • gjøre rede for beskrivelse av sanntidssystemer ved hjelp av SDL • kode program for sanntidssystemer beskrevet i SDL i programmeringsspråket C • gjennomføre et prosjekt med utvikling og implementering av et intelligent styresystem som kan fjernstyres via en datalink	Forelesninger		
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	24	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	75	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	150	
	Faglig veiledning	20	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**269**	

ELE215 Aksess i trådløse nettverk

10 studiepoeng **starter høst** **varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Ingeniørfag - elektronikk, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
DAT204 Datakommunikasjon
ELE213 Signalbehandling

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- kunne gjøre rede for de viktigste trådløse teknologiene, aksessmekanismene og de bakenforliggende prinsippene
- kunne forklare de spesielle utfordringene knyttet til radiokommunikasjon og mobilitetshåndtering

Innhold
- Generelt om trådløs kommunikasjon, antenner og radiosignaler
- Kanalegenskaper / kanalkapasitet
- Digitale modulasjonsprinsipper
- Aksessmekanismer
- Ulike trådløse nettverk

Arbeidsformer
Forelesninger og øvinger. Lab/demonstrasjoner.

Klassene deles i grupper av hensiktsmessig størrelse slik at alle studentene skal ha tilgang til nødvendig utstyr og den hjelpen de trenger til å løse oppgavene.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Obligatoriske arbeider må være godkjent. Oversikt over krav til obligatoriske arbeider gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Nei
Åpent for privatister: Nei

Studiepoengreduksjoner
ELE203: 3 studiepoeng
ELE208: 2 studiepoeng

Ansvarlig fakultet: Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang ELE215

Emnekode/emnenavn	**ELE215 Aksess i trådløse nettverk**		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter fullført emne skal studenten • kunne gjøre rede for de viktigste trådløse teknologiene, aksessmekanismene og de bakenforliggende prinsippene • forklare de spesielle utfordringene knyttet til radiokommunikasjon og mobilitetshåndtering	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med veiledning	10	
	Laboratoriearbeid uten veiledning	20	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	24	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	54	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	20	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

ELE301 Bachelorprosjekt elektronikk

20 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Grimstad

Inngår i studieprogram Ingeniørfag - elektronikk, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Studenten må ha bestått minst 130 studiepoeng ved starten av det semesteret bachelorprosjektet gjennomføres. Tema og problemstilling for oppgaven skal godkjennes av Universitetet i Agder.

Læringsutbytte
Etter fullført bachelorprosjekt skal studenten kunne

- anvende aktuell kunnskap og teknologi for å kunne analysere og løse problemer for industri og offentlig sektor
- skrive en vitenskapelig rapport
- formidle en problemstilling og en løsning både muntlig og skriftlig i faglige og allmenne sammenhenger

Innhold
Temaområde og problemstilling velges av studenten(e) under veiledning. Prosjektet velges fortrinnsvis innenfor studiets hovedfordypningsområder. I hvilken grad prosjektoppgaver kan omfatte andre områder, avhenger av veiledningskapasiteten. Prosjektet utformes så langt det er mulig slik at det kan gjennomføres og utprøves i samarbeid med bedrifter eller offentlig virksomhet, slik at erfaring med praktisk-industriell anvendelse av de teoretiske kunnskaper, og et innblikk i industriens behov på dette området, oppnås.

Arbeidsformer
Selvstendig arbeid tilrettelagt med ukentlige veiledningsmøter. Bachelorprosjektet utføres normalt i grupper på 2-3 kandidater, men kan i spesielle tilfeller etter avtale med fagansvarlig utføres individuelt. Kan veiledes på engelsk og prosjektrapport skrives på engelsk.

Eksamen
Prosjektrapport utført i gruppe, med muntlig presentasjon og forsvar av prosjekt. Gradert karakter for det samlede arbeid. Presentasjonen og forsvar av prosjektet kan gi grunnlag for individuell karaktergivning. Det er ikke anledning til å levere forbedret versjon av tidligere oppgaver i forbindelse med ny eller utsatt eksamen.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som sluttevaluering i Fronter.

Tilbys som enkeltemne: Nei
Åpent for privatister: Nei
Studiepoengreduksjon: ELE300 15 sp

Ansvarlig fakultet: Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang ELE301

Emnekode/emnenavn	ELE301 Bachelorprosjekt, elektronikk		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter gjennomføring av bachelorprosjektet, skal studenten kunne anvende aktuell kunnskap og teknologi for å kunne analysere og løse problemer for industri og offentlig sektor. Studenten skal kunne skrive en vitenskaplig rapport og være i stand til å formidle en problemstilling og en løsning både muntlig og skriftlig i faglige og allmenne sammenhenger.	Forelesninger		
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	130	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	370	
	Faglig veiledning	40	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

ENE231 Lavspennings- og høgspenningsteknologi

10 sp - Starter høst- Varighet 1 semester - Grimstad

Inngår i studieprogram: Ingeniørfag - fornybar energi, bachelorprogram , Industriell økonomi og teknologiledelse, 5-årig masterprogram

Anbefalte forkunnskaper
Emnet forutsetter at studentene har forkunnskaper tilsvarende ELE100 Elektriske kretser, ENE233 Elektroteknisk grunnlag og ENE229 Fornybar energi i kraftnettet. I tillegg bør studentene ha et godt grunnlag i regning med komplekse tall og vektorer.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- kunne forklare sentrale begreper og komponenter innen lavspentanlegg
- kunne beskrive ulike teknikker og utstyr som brukes ved montering, vedlikehold og reparasjon av lavspenningsanlegg, og gjøre rede for hvordan dette arbeidet virker inn på det ytre miljøet
- kjenne til forskrifter og normer
- kunne forstå virkemåte og bruk av utstyr for feilsøking og måling
- kjenne bruksområdene til ulike type brytere og vern
- kunne forklare gjennomslagsmekanismer i gasser og faste stoffer
- kunne forklare virkemåte og oppbygning til følgende høgspenningskomponenter: metalloksydavleder, bryter, sikring og kabel
- kunne behandle og legge kabel
- kunne bruke relevante merke og kodesystemer for materiell og utstyr
- kunne velge riktig utstyr og materiell i forhold til gitte rutiner og arbeidsoppgaver og kunne kontrollere at verktøy og utstyr er i sikkerhetsmessig forsvarlig stand før bruk
- kunne anvende relevante PC-verktøy tilknyttet lavspenningsanlegg
- kunne utføre elektrotekniske beregninger, beregne ledertverrsnitt og velge tilhørende vern ved bruk av tilgjengelig underlag som tabeller, diagram og dataprogram o.l
- beregne lynspenninger på høgspenningsnettet ved hjelp av vandrebølgemodell
- beregne spenninger, elektrisk feltstyrke og potensialer ved håndregning

Innhold
Arbeid med elektrisitet er forbundet med stor fare og krever derfor nøyaktighet og systemoversikt. Området er nøye regulert av lover og forskrifter, og de som jobber med elektrisitet må derfor kunne følge sikkerhetsrutiner som skal forebygge ulykker. Emnet legger stor vekt på grunnleggende kunnskaper om lover og regler for sikkerhet. Hver eneste arbeidsoppgave utføres med grunnlag i dokumentasjon, regler og forskrifter. Hensikten med emnet er å sette kandidaten i stand til å forstå hvordan fagarbeideren utfører arbeidsoppgaver i ulike typer strømførende anlegg i små og store bygninger.

Emnet beskriver og forklarer lynoverspenninger og deres forplantning i et elektrisk nett ved hjelp av vandrebølgemodell og refleksjonsdiagram. Koblingsoverspenninger og temporære overspenninger blir også presentert. Høgspenningskomponenter som kabler, sikringer, brytere og overspenningsavledere vil bli behandlet. De fysikalske prosesser med hensyn til gjennomslagsmekanismer i gasser og faste stoffer blir diskutert og forklart.

Arbeidsformer
Forelesninger, demonstrasjoner, laboratorieøvinger og regneøvinger utført for hånd og med bruk av PC-verktøy.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Obligatoriske laboratorie- og øvingsoppgaver må være godkjent for å kunne ta eksamen. Oversikt over obligatoriske oppgaver gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne: Nei
Åpent for privatister: Nei
Fakultet: Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang ENE231

Emnekode/emnenavn	ENE231 Lavspennings- og høgspenningsteknologi		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter fullført emne, skal studenten • kunne forklare sentrale begreper og komponenter innen lavspentanlegg • kunnebeskrive ulike teknikker og utstyr som brukes ved montering, vedlikehold og reparasjon av lavspenningsanlegg, og gjøre rede for hvordan dette arbeidet virker inn på det ytre miljøet • kjenne til forskrifter og normer • kunne forstå virkemåte og bruk av utstyr for feilsøking og måling • kjenne bruksområdene til ulike type brytere og vern • kunne forklare gjennomslagsmekanismer i gasser og faste stoffer • kunne forklare virkemåte og oppbygning til følgende høgspenningskomponenter: metalloksydavleder, bryter, sikring og kabel • kunne behandle og legge kabel • kunne bruke relevante merke og kodesystemer for materiell og utstyr • kunne velge riktig utstyr og materiell i forhold til gitte rutiner og arbeidsoppgaver og kunne kontrollere at verktøy og utstyr er i sikkerhetsmessig forsvarlig stand før bruk • kunne anvende relevante PC-verktøy tilknyttet lavspenningsanlegg • kunne utføre elektrotekniske beregninger, beregne ledertverrsnitt og velge tilhørende vern ved bruk av tilgjengelig underlag som tabeller, diagram og dataprogram o.l • beregne lynspenninger på høgspenningsnettet ved hjelp av vandrebølgemodell • beregne spenninger, elektrisk feltstyrke og potensialer ved håndregning	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	48	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	44	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	37	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**271**	

ENE232 Vannkraftverk og vindkraftverk

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Ingeniørfag – fornybar energi, bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- gjøre rede for de elementer av hydraulikk og hydrologi som brukes ved dimensjonering av vannkraftverk
- foreta beregninger som inngår i forprosjekteringen av små vannkraftverk
- delta i vurderingen av ombygninger av større vannkraftverk
- gjøre rede for grunnleggende problemstillinger i forbindelse med etablering av vindkraftverk

Innhold
Vannkraftverk: Innføring i de elementer av hydraulikk og hydrologi som brukes ved dimensjonering av vannkraftverk. Beskrive anleggsdeler og hydrauliske arrangementer ved små og store vannkraftverk.
Hydraulikk: Vannets egenskaper, energilikning, kontinuitetslikning, rørstrømning, kanalstrømning, trykkstøt og fordelingsbasseng.
Vindkraftverk: Grunnleggende innføring i vindmøllers oppbygning. Aerodynamiske emner av betydning for energiproduksjon med vindmøller.

Arbeidsformer
Forelesninger og regneøvinger. Ekskursjon til vannkraftverk og obligatoriske laboratorieøvinger i vindkraftdelen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Obligatoriske laboratorieoppgaver må være gjennomført og godkjent for å gå opp til eksamen. Oversikt over obligatoriske oppgaver gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Ja, med forbehold om plass/kapasitet

Åpent for privatister Nei

Studiepoengreduksjoner
ENE109 Vannkraftanlegg 5 sp reduksjon.

Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kompendium i vannkraftanlegg. Vindkraft: Øvingsoppgaver og kompendium.

Arbeidsomfang ENE232

Emnekode/emnenavn	ENE232 vannkraftverk og vindkraftverk		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter å ha tatt dette emnet skal studenten • gjøre rede for de elementer av hydraulikk og hydrologi som brukes ved dimensjonering av vannkraftverk • foreta beregninger som inngår i forprosjekteringen av små vannkraftverk • kunne delta i vurderingen av ombygninger av større vannkraftverk • gjøre rede for grunnleggende problemstillinger i forbindelse med etablering av vindkraftverk	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	24	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	24	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	60	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	20	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

ENE304 Bachelorprosjekt fornybar energi

20 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Grimstad

Inngår i studieprogram Ingeniørfag - Fornybar energi, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Studenten må ha bestått minst 130 studiepoeng ved starten av det semesteret bachelorprosjektet gjennomføres. Tema og problemstilling for oppgaven skal godkjennes av Universitetet i Agder.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten ha
- fått erfaring i gjennomføring av en større prosjektoppgave innen energiområdet, inkludert planlegging og spesifikasjon av prosjektet
- fått erfaring i å skrive en større prosjektrapport, herunder ha søkt opp relevante kilder, samt ha referert til de kilder som er brukt, i prosjektrapporten
- demonstrert evne til å kunne anvende og syntetisere kunnskap og ferdigheter som er tilegnet tidligere i studiet
- løst en konkret ingeniørmessig problemstilling innen energiområdet på en tilfredsstillende måte, eller å ha identifisert de problemområder som det må arbeides videre med for å finne en løsning

Innhold
Temaområde og problemstilling velges av studentene under veiledning. Fagmiljøet vil tilby en portefølje av prosjekter definert i samarbeid med næringsliv og offentlig sektor, men studentene kan også definere egne oppgaver. Prosjektet velges fortrinnsvis innenfor studiets hovedfordypningsområder. I hvilken grad prosjektoppgaver kan omfatte andre områder, avhenger av veiledningskapasiteten. Prosjektet utformes så langt det er mulig slik at det kan gjennomføres og utprøves i bedrifter slik at erfaring med praktisk-industriell anvendelse av de teoretiske kunnskaper, og et innblikk i industriens behov på dette området, oppnås.

Arbeidsformer
Selvstendig arbeid tilrettelagt med veiledning gruppevis, ca. 2 t/u.
Studentene skal i starten av prosjektet utforme en skriftlig prosjektplan med tidsangivelser for milepæler i prosjektet. Denne skal leveres til veileder(e) innen en nærmere angitt tidsfrist.

Eksamen
Prosjektrapport utført i gruppe, med muntlig presentasjon og forsvar av prosjekt. Gradert karakter for det samlede arbeid. Presentasjonen og forsvar av prosjektet kan gi grunnlag for individuell karaktergivning. Det er ikke anledning til å levere forbedret versjon av tidligere oppgaver i forbindelse med ny eller utsatt eksamen.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som sluttevaluering i Fronter.

Tilbys som enkeltemne Nei.
Åpent for privatister: Nei
Studiepoengreduksjon: ENE300 15 sp

Fakultet Fakultet for teknologi og realfag

*Arbeidsomfang **ENE304***

Emnekode/emnenavn	ENE304 Bachelorprosjekt, Fornybar energi		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter å ha tatt dette emnet, skal studenten ha • fått erfaring i gjennomføring av en større prosjektoppgave innen energiområdet, inkludert planlegging og spesifikasjon av prosjektet • fått erfaring i å skrive en større prosjektrapport, herunder ha søkt opp relevante kilder, samt ha referert til de kilder som er brukt, i prosjektrapporten • demonstrert evne til å kunne anvende og syntetisere kunnskap og ferdigheter som er tilegnet tidligere i studiet • løst en konkret ingeniørmessig problemstilling innen energiområdet på en tilfredsstillende måte, eller å ha identifisert de problemområder som det må arbeides videre med for å finne en løsning	Forelesninger		
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	130	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	370	
	Faglig veiledning	40	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

MAS220 Servoteknikk

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium: Ingeniørfag – mekatronikk bachelorprogram

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- kunne anvende metoder for analyse og design av systemer for bevegelsesstyring
- kunne gjøre rede for de mest anvendte komponenter for slike systemer
- kunne dimensjonere og velge komponenter til denne type systemer
- kunne designe kontrollere med utgangspunkt i krav til stabilitet og nøyaktighet
- kjenne til mikrokontrollerens oppbygning og programmering av disse i C, og være i stand til å utvikle programmer for styringer av servosystemer

Innhold
Prinsipper og virkemåte for DC/AC servomotorer og stepp-motorer med drivkretser. Lastanalyse: beregning av massetreghetsmoment, hastighetsprofil, kraft-/momentbehov. Virkemåte, egenskaper, dimensjonering og valg av transmisjonselementer: gir, skruer, aksler, kjeder, tangentielle driv osv. Prinsipper for design av serie kompensatorer og kaskaderegulering. Oppbygging av programmer i C – datatyper, løkker, valg, funksjoner, tabeller, strenger, pekere, strukturer og inn-/ut programmering. Interne mikrokontroller funksjoner – PWM, Timere, AD/DA og eksterne interrupt.

Arbeidsformer
Forelesninger og øvinger. Det blir gitt øvinger som legges ut på Fronter og gjøres i timeplanfestede timer med fagpersoner tilstede.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Ja

Åpent for privatister Nei

Studiepoengreduksjoner
MAS212 Servoteknikk 5 sp

Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Lærebok velges senere

Arbeidsomfang MAS220

Emnekode/emnenavn	MAS220 Servoteknikk		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter dette emnet skal studenten • anvende metoder for analyse og design av systemer for bevegelsesstyring • kjenne til de mest anvendte komponenter for slike systemer • kunne dimensjonere og velge komponenter til denne type systemer • kunne designe kontrollere med utgangspunkt i krav til stabilitet og nøyaktighet • kjenne til mikrokontrollerens oppbygning og programmering av disse i C, og være i stand til å utvikle programmer for styringer av servosystemer	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	24	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	24	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	60	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	20	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

MAS105 Produktutvikling

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Inngår i studieprogram
Ingeniørfag - maskin, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
MAS100 Mekanikk, MAS101 3D-konstruksjon, modellering og analyse og MAS102 Maskindesign eller tilsvarende.

Læringsutbytte
Etter fullført emnet skal studenten
- kunne gjøre rede for hovedprinsippene i produktutviklingsmetoden som benyttes
- kunne vurdere kundens og markedets behov for produktet
- kunne vurdere ulike løsninger for produktets konstruksjon og design
- kunne anvende produktutviklingsmetoden til å utvikle nye eller forbedre eksisterende produkter
- kjenne til nyutvikling innenfor relevante fagområder

Innhold
Produktutviklingsmetodikk. Produktutvikling fra idé til prototyp og produktmodning av eksisterende design. Metode for å undersøke kundens og markedets behov. Benchmarking av konkurrerende produkter og produktspesifikasjon. Konseptgenerering og valg av løsning. Produktarkitektur, industridesign, produksjonsriktig konstruksjon og økodesign. Immaterielle rettigheter og økonomisk analyse. 3D modellering og 3D printing. Eksempler på vellykkede produkter.

Arbeidsformer
Forelesning, øving og prosjektarbeid. Løsning av en konkret utviklings- eller redesignoppgave.

Eksamen
Prosjekt utført i gruppe teller 80 % av samlet karakter. Gruppen får felles karakter på prosjektet. Muntlig presentasjon av prosjekt teller 20 %. Presentasjonen kan gi grunnlag for individuell karakter. Ved ny/utsatt eksamen må både prosjekt og muntlig presentasjon tas på nytt. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Åpent for privatister Nei

Fakultet: Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang MAS105

Emnekode/emnenavn	MAS105 Produktutvikling		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter å ha fullført emnet skal studenten • kunne redegjøre for hovedprinsippene i produktutviklingsmetoden som benyttes • kunne vurdere kundens og markedets behov for produktet • kunne vurdere ulike løsninger for produktets konstruksjon og design • kunne anvende produktutviklingsmetoden til å utvikle nye eller forbedre eksisterende produkter • kjenne til nyutvikling innenfor relevante fagområder	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	25	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	100	
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	30	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**273**	

MAS115 Design for marint miljø

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Inngår i studieprogram: Ingeniørfag - maskin, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
MA-154 Matematikk 1, MA-155 Statistikk og økonomi, MA-160 Matematikk 2 eller tilsvarende.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- kunne gjøre rede for forhold som påvirker marine operasjoner og design av skip, plattformer og utstyr for bruk i marin virksomhet
- kunne gjøre rede for de viktigste områder for anvendelse av slike kunnskaper i petroleumsproduksjon til havs, sjøveis transport og fiskeri- og havbruk
- ha kunnskap som kan komme til nytte ved prosjektering, bygging og drift av slike innretninger, samt ved planlegging og gjennomføring av ulike typer marine operasjoner
- kunne arbeide selvstendig og anvende grunnleggende teori til å løse praktiske problemer innenfor deler av fagområdet, og kunne arbeide i team sammen med andre spesialister i større prosjekt
- kunne forstå og benytte standarder og regelverk som gjelder for skip og marine konstruksjoner, samt være i stand til å nyttiggjøre seg vitenskapelige publikasjoner på enkelte områder
- kunne følge med på framvekst av ny kunnskap og dermed kunne bidra til en generell teknologisk utvikling innenfor marin virksomhet
- kunne opparbeide seg en faglig trygghet som gjør det mulig å arbeide selvstendig, samt etter hvert ta ansvar på faggruppe- eller prosjektnivå

Innhold
Emnet omfatter beskrivelse av havmiljø med hovedvekt på havbølger, krefter på skip og konstruksjoner fra bølger og strøm, virkning av slike krefter i form av bevegelser og påkjenninger, samt konstruksjoners evne til å tåle slike påkjenninger. Beskrivelse av regelmessige lineære bølger på dypt vann. Enkel innføring i begreper som hydrodynamisk masse, demping og krefter fra bølger og strøm. Irregulære bølger og bølgespektra. Korttids- og langtidsstatistikk for bølger og respons. Beregning av bevegelser av flytende konstruksjoner i bølger ved bruk av transferfunksjoner.

Dynamisk likevekt, egenfrekvenser, dynamisk forsterkning, dynamiske egenskaper for marine konstruksjoner, beregning av tvungen respons, generell lasthistorie, kortvarige laster, analyse av svingninger for staver, streng og bjelker, egenfrekvens for plater, energimetoden for beregning av egenfrekvenser, modellering og analyse av marine konstruksjoner, responsstatistikk for ekstremverdi og utmatting.

Beskrivelse av knekking ved hjelp av differensialligninger og energimetode, knekking i kombinasjon med laterallast, innføring i regelverk for knekking av søyler, samt knekking av sammensatte konstruksjoner.

Ankerliner, ankersystemer, virvelinduserte krefter og svingninger. Utmatting av marine konstruksjoner. SN kurver. Levetidsberegninger. Anvendelse av FEM for analyse av marine konstruksjoner.

Arbeidsformer
Fire seminarer av tre dagers varighet. Forelesning og øving/lab. Emnet avsluttes med en obligatorisk prosjektoppgave.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Obligatoriske øvingsoppgaver og prosjektoppgave må være godkjent for å kunne gå opp til eksamen. Oversikt over obligatoriske oppgaver gis ved semesterstart i Fronter.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne
Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet.

Åpent for privatister Nei

Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang MAS115

Emnekode/emnenavn	MAS115 Design for marint miljø		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter å ha tatt dette emnet skal studenten • ha brede kunnskaper om forhold som påvirker marine operasjoner og design av skip, plattformer og utstyr for bruk i marin virksomhet. • kjenne til de viktigste områder for anvendelse av slike kunnskaper i petroleumsproduksjon til havs, sjøveis transport og fiskeri- og havbruk. • ha kunnskap som kan komme til nytte ved prosjektering, bygging og drift av slike innretninger, samt ved planlegging og gjennomføring av ulike typer marine operasjoner. • kunne arbeide selvstendig og anvende grunnleggende teori til å løse praktiske problemer innenfor deler av fagområdet, og kunne arbeide i team sammen med andre spesialister i større prosjekt. Kandidatene skal kunne forstå og benytte standarder og regelverk som gjelder for skip og marine konstruksjoner, samt være i stand til å nyttiggjøre seg vitenskapelige publikasjoner på enkelte områder. • ha grunnleggende kunnskaper som gjør det mulig å følge med på framvekst av ny kunnskap og dermed kunne bidra til en generell teknologisk utvikling innenfor marin virksomhet. • kunne opparbeide seg en faglig trygghet som gjør det mulig å arbeide selvstendig, samt etter hvert ta ansvar på faggruppe- eller prosjektnivå.	Forelesninger		
	Seminardeltakelse	96	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	115	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**271**	

MAS221 Industriell IT og robotteknologi

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium Ingeniørfag – maskin, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
MAS107 Reguleringsteknikk, MAS218 Elektriske Kretser og PLS programmering

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- forstå utfordringer i systemarkitektur og programmering av større Industriell IT systemer for prosess og olje-og-gass industrien
- definere og anvende flytskjema og tilstandsmaskiner ved programmering av større kontrollsystemer
- gjennomføre en lab-basert hardware-in-the-loop test av et kontrollsystem
- programmere en PLS basert på IEC61131-3
- velge mellom flere alternative feltbusser avhengig av applikasjon
- sikre og verifisere data som kommuniseres
- programmere en industrirobot og gjennomføre en praktisk øving i lab
- analysere, lage en 3D visualisering og simulering av et industrielt robotsystem

Innhold
Design av Industrielle IT systemer, hardware-in-the-loop verifisering av PLS (programmerbar logisk styring) og Industrial IT platformen fra ABB, metodikk for oppbygging av større kontrollsystemer.
Dataintegritet, dataformater, sikkerhet, kommunikasjonsprotokoller, Ethernet, TCP/IP, UDP.
Innføring i industrielle feltbusser som ProfiNet, ProfiBus, CanBus, Device Net og Interbus-S.
Robotkinematikk, robotdynamikk, Jacobianer, praktisk programmering av en industrirobot.

Arbeidsformer
Forelesninger, øvinger og praktiske laboratorieoppgaver. Øvingene/laboppgavene legges ut på Fronter og gjøres i timeplanfestede timer med fagpersoner til stede.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Obligatoriske øvinger og laboppgaver. Opplysninger om dette blir lagt ut på Fronter ved starten av semesteret.

Eksamen
Eksamen er todelt: Praktiske øvinger/laboppgaver teller 40 % av karakteren. 3 timer individuell skriftlig eksamen teller 60 %. Gradert karakter

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Ja
Åpent for privatister Nei
Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag
Studiepoengreduksjoner:
MAS216 Industriell robotteknologi 5 sp, ELE214 Industriell IT 5 sp.

Anbefalt støttelitteratur:
1. Hans Berger, Automating with SIMATIC, 4th edition, 2009, Publicis Corporate Publishing.
2. Dag Håkon Hanssen, Programmerbare logiske styringer - basert på IEC 61131-3, Tapir Forlag, 2008.

3. M.W. Spong, S. Hutchinson and M. Vidyasagar, Robot Modeling and Control, Wiley, 2005, ISBN: 978-0471649908.

Arbeidsomfang MAS221

Emnekode/emnenavn	MAS221 Industriell IT og robotteknologi		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter å ha tatt dette emnet, skal studenten kunne • forstå utfordringer i systemarkitektur og programmering av større Industriell IT systemer for prosess og olje-og-gass industrien. • definere og anvende flytskjema og tilstandsmaskiner ved programmering av større kontrollsystemer. • gjennomføre en lab-basert hardware-in-the-loop test av et kontrollsystem. • programmere en PLS basert på IEC61131-3. • velge mellom flere alternative feltbusser avhengig av applikasjon. • sikre og verifisere data som kommuniseres. • programmere en industrirobot og gjennomføre en praktisk øving i lab. • analysere, lage en 3D visualisering og simulering av et industrielt robotsystem.	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	48	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	60	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	30	
	Innleveringsarbeid	25	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	3	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**271**	

MAS222 Marine konstruksjoner

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Ingeniørfag – mekatronikk, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
MAS102 Maskindesign, MAS130 3-D CAD og materialteknologi, MAS100 Mekanikk

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- ha innsikt i ulike materialers anvendelse i lette konstruksjoner
- ha innsikt i konstruksjonsprosesser for lette konstruksjoner
- kunne utføre styrkeanalyse av tynnplatekonstruksjoner med hensyn til dimensjonering mot flyt og knekking
- ha kunnskap om ulike dimensjoneringskriteria for lette konstruksjoner
- ha innsikt i grunnleggende mekanismer for initiering og utvikling av utmattingsbaserte sprekker
- kunne utføre levetidsberegninger basert på SN-kurver av marine komponenter

Innhold
Lineær elastisitetsteori, beregning av respons og spenninger i slanke konstruksjoner. Platebuling og knekning. Dimensjoneringskriterier. Elementmetoden - anvendelse av plate/skallelement. Styrkeanalyse av tynnplatekonstruksjoner. Utmatting av marine konstruksjoner. SN kurver. Levetidsberegninger.

Arbeidsformer
Forelesning og metodeøvinger. Gruppeøvinger og laboratorieøvinger.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Ja
Åpent for privatister Nei
Ansvarlig fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang MAS222

Emnekode/emnenavn	MAS222 Marine konstruksjoner		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Studenten skal etter dette emnet • ha innsikt i ulike materialers anvendelse i lette konstruksjoner. • ha innsikt i konstruksjonsprosesser for lette konstruksjoner. • kunne utføre styrkeanalyse av tynnplatekonstruksjoner med hensyn til dimensjonering mot flyt og knekning. • ha kunnskap om ulike dimensjoneringskriteria for lette konstruksjoner. • ha innsikt i grunnleggende mekanismer for initiering og utvikling av utmatningsbaserte sprekker. • kunne utføre levetidsberegninger basert på SN-kurver av marine komponenter.	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	18	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	30	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	25	
	Innleveringsarbeid	25	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**270**	

MAS227 Avionikk og flysystemer

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Kjevik**

Studium
Ingeniørfag - flyteknikk, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
MAS131 Grunnkurs flyingeniør

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- ha kjennskap til systemene som finnes i fly
- ha nødvendig kunnskap i flyelektronikk og -datateknikk
- ha grunnleggende teoretisk bakgrunn i reguleringsteknikk, servoteknikk, og hydraulikk slik disse brukes i fly
- ha kunnskap om avionikk som samlende fagområde for navigasjon, kommunikasjon, display systemer, sensorer og indikatorer, FMS (flight management systems), værradar, elektriske systemer og forskjellige datamaskiner

Innhold
Flysystemer, oversikt. Avionikk. Elektro- og datateknikk. Reguleringsteknikk. Servoteknikk. Hydraulikk.

Arbeidsformer
Forelesning og øving/lab. Antall øvinger blir oppgitt ved semesterstart. Undervisning i emnet blir gitt på Kjevik.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Obligatoriske øvingsoppgaver der minst 70 % må være godkjent. Laboratorieøvelser er obligatoriske. Oversikt over øvingsoppgaver og laboratorieøvelser gis ved semesterstart.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Nei
Åpent for privatister: Nei
Fakultet: Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kursmateriell fra Lufthansa, EASA og Luftforsvarets Skolesenter Kjevik

Arbeidsomfang MAS227

Emnekode/emnenavn	MAS227 Avionikk og flysystemer		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Studenten skal • ha kjennskap til systemene som finnes i fly • ha nødvendig kunnskap i flyelektronikk og -datateknikk • ha grunnleggende teoretisk bakgrunn i reguleringsteknikk, servoteknikk, og hydraulikk slik disse brukes i fly • kjenne til og ha teoretisk kunnskap om avionikk som samlende fagområde for navigasjon, kommunikasjon, display systemer, sensorer og indikatorer, FMS (flight management systems), værradar, elektriske systemer og forskjellige datamaskiner	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	48	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	70	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	35	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	34	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**269**	

MAS228 Kompositttmaterialer

10 studiepoeng **Starter høst** **Varighet 1 semester** **Kjevik**

Studium
Ingeniørfag - flyteknikk, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
MAS100 Mekanikk, MAS131 Fly grunnkurs med 3D-modellering og Avionikk, MAS223 Materialer i fly og lettkonstruksjoner.

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten
- ha kunnskap om materialtekniske egenskaper for fiber og fyllmateriale anvendt i kompositttmaterialer
- ha kunnskap om hvordan kompositttstrukturer bygges opp og oppbygningens påvirkning på kompositttmaterialets egenskaper
- ha innsikt i ulike metoder for tilvirkning av kompositttmaterialer
- kunne utføre styrkeanalyse av kompositttmaterialer
- ha kunnskap om dimensjoneringskriteria for kompositttmaterialer

Innhold
Materialtekniske egenskaper for fiber og fyllmateriale anvendt i kompositttmaterialer i flystrukturer. Fiberretninger og dens påvirkning på styrkeegenskaper. Tilvirkningsmetoder. Dimensjoneringskriterier anvendt for kompositttmaterialer. Styrkeanalyse av strukturer bygd opp av kompositttmaterialer.

Arbeidsformer
Forelesning og metodeøvinger. Gruppeøvinger og laboratorieøvinger. Undervisning i emnet blir gitt på Kjevik.

Eksamen
4 timer individuell skriftlig eksamen. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Nei
Åpent for privatister: Nei
Fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum
Kursmateriell fra Luftforsvarets Skolesenter Kjevik

Arbeidsomfang MAS228

Emnekode/emnenavn	MAS228 Kompositttmaterialer		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter dette emnet skal studenten • ha kunnskap om materialtekniske egenskaper for fiber og fyllmateriale anvendt i kompositttmaterialer. • ha kunnskap om hvordan kompositttstrukturer bygges opp og oppbygningens påvirkning på kompositttmaterialets egenskaper. • ha innsikt i ulike metoder for tilvirkning av kompositttmaterialer. • kunne utføre styrkeanalyse av kompositttmaterialer. • ha kunnskap om dimensjoneringskriteria for kompositttmaterialer.	Forelesninger	48	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	48	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	70	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	35	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	34	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen	4	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**269**	

MAS300 Bachelorprosjekt flyteknikk

20 studiepoeng **Starter vår** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Inngår i studieprogram Ingeniørfag - Flyteknikk, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Studenten må ha bestått minst 130 studiepoeng ved starten av det semesteret bachelorprosjektet gjennomføres. Tema og problemstilling for oppgaven skal godkjennes av Universitetet i Agder.

Læringsutbytte
Etter fullført bachelorprosjekt skal studenten
- ha erfaring i gjennomføring av et større maskinteknisk prosjekt innenfor fagfeltet flyteknikk
- kunne sammenligne og undersøke forskjellige løsninger til det aktuelle flytekniske problem
- kunne planlegge og gjennomføre eksperimentelt arbeid i det omfang det er nødvendig for prosjektet
- kunne formidle de tekniske resultatene fra prosjektet både skriftlig og muntlig

Innhold
Temaområde og problemstilling velges av studentene under veiledning. Prosjektet velges fortrinnsvis innenfor studiets hovedfordypningsområder. I hvilken grad prosjektoppgaver kan omfatte andre områder, er avhengig av veiledningskapasiteten. Prosjektet utformes så langt det er mulig slik at det kan gjennomføres og utprøves i bedrifter, slik at erfaring med praktisk-industriell anvendelse av de teoretiske kunnskaper, og et innblikk i industriens behov på dette området, oppnås.

Arbeidsformer
Selvstendig arbeid i grupper (2-4 studenter), tilrettelagt med veiledning, ca. 2 t/u gruppevis.

Eksamen
Prosjektrapport utført i gruppe, med muntlig presentasjon og forsvar av prosjekt. Gradert karakter for det samlede arbeid. Presentasjonen og forsvar av prosjektet kan gi grunnlag for individuell karaktergivning. Det er ikke anledning til å levere forbedret versjon av tidligere oppgaver i forbindelse med ny eller utsatt eksamen.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som sluttevaluering i Fronter.

Tilbys som enkeltemne Nei
Åpent for privatister: Nei
Studiepoengreduksjoner
MAS305 15 sp

Fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang MAS300

Emnekode/emnenavn	MAS300 Bachelorprosjekt, flyteknikk		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Studenten - skal ha erfaring i gjennomføring av et større maskinteknisk prosjekt innenfor fagfeltet flyteknikk - kan sammenligne og undersøke forskjellige løsninger til det aktuelle flytekniske problem - kan planlegge og gjennomføre eksperimentelt arbeid i det omfang det er nødvendig for prosjektet - kan formidle de tekniske resultatene fra prosjektet både skriftlig og muntlig	Forelesninger		
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	130	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	370	
	Faglig veiledning	40	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

MAS306 Bachelorprosjekt maskin

20 studiepoeng **Starter vår** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Ingeniørfag – mekatronikk, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Studenten må ha bestått minst 130 studiepoeng ved starten av det semesteret bachelorprosjektet gjennomføres. Tema og problemstilling for oppgaven skal godkjennes av Universitetet i Agder.

Læringsutbytte
Etter fullført bachelorprosjekt skal studenten
- ha erfaring i gjennomføring av et større maskinteknisk prosjekt innenfor fagfeltet mekatronikk hvor fokus settes på samspillet mellom maskin, data og elektronikk
- kunne sammenligne og undersøke forskjellige løsninger til det aktuelle mekatroniske problem
- kunne planlegge og gjennomføre eksperimentelt arbeid i det omfang som er nødvendig for prosjektet
- kunne formidle de tekniske resultatene fra prosjektet både skriftlig og muntlig

Innhold
Temaområde og problemstilling velges av studentene under veiledning. Prosjektet velges fortrinnsvis innenfor studiets hovedfordypningsområder. I hvilken grad prosjektoppgaver kan omfatte andre områder, avhenger av veiledningskapasiteten. Der utbys både prosjekter fra det regionale næringsliv og prosjekter internt på UiA. På den måten er det mulig å oppnå erfaring med praktisk anvendelse av de teoretiske kunnskaper og få et innblikk i industriens behov på dette området.

Arbeidsformer
Selvstendig arbeid i grupper på 2-4 studenter tilrettelagt med veiledning. Prosjektet kan i spesielle tilfeller etter avtale med fagansvarlig utføres individuelt.

Eksamen
Prosjektrapport utført i gruppe, med muntlig presentasjon og forsvar av prosjekt. Gradert karakter for det samlede arbeid. Presentasjonen og forsvar av prosjektet kan gi grunnlag for individuell karaktergivning. Det er ikke anledning til å levere forbedret versjon av tidligere oppgaver i forbindelse med ny eller utsatt eksamen.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som sluttevaluering i Fronter.

Tilbys som enkeltemne: Nei
Åpent for privatister: Nei
Studiepoengreduksjoner
MAS302 15 sp

Ansvarlig fakultet
Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang MAS306

Emnekode/emnenavn	MAS306 Bachelorprosjekt, maskin		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Studenten - skal ha erfaring i gjennomføring av et større maskinteknisk prosjekt innenfor fagfeltet mekatronikk hvor fokus settes på samspillet mellom maskin, data og elektronikk - kan sammenligne og undersøke forskjellige løsninger til det aktuelle mekatroniske problem - kan planlegge og gjennemføre eksperiementelt arbeide i det omfang, dette er nødvendig for prosjektet - kan formidle de tekniske resultatene fra prosjektet både skriftlig og muntlig	Forelesninger		
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	130	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom		
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	370	
	Faglig veiledning	40	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

TFL200 Ingeniørfaglig systememne

10 studiepoeng **Starter vår** **Varighet 1 semester** **Grimstad**

Studium
Inngår i alle ingeniørfaglige bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
TFL115 Ingeniørfaglig innføringsemne eller tilsvarende

Læringsutbytte
Etter fullført emne skal studenten kunne
- anvende systemteori for å undersøke og beskrive sammenhenger mellom teknologi og samfunnsrelaterte forhold
- gjøre rede for og reflektere over de konsekvenser valg av teknologi innenfor fagfeltet har på miljøet, samfunnet og økonomi
- identifisere etiske problemstillinger i bruk og valg av teknologi, og reflektere over etiske utfordringer som teknologien innen fagfeltet gir
- vise innsikt i eget og nærliggende fagområder i et helhetlig perspektiv
- skrive en rapport på engelsk etter gitt standard
- gjøre rede for nytenkning og innovasjonsprosesser innen sitt fagfelt

Innhold
Entreprenørskap/innovasjon, systemtenkning, teknologi og samfunn, teknologi og miljø, teknologi og etikk, teknologi og økonomi, tverrfaglig arbeid innenfor teknologi. Livsløpsanalyse.

Arbeidsformer
Det skal gjennomføres et gruppeprosjekt og skrives en rapport som tar utgangspunkt i enten en tenkt bedriftsetablering, utvikling av et produkt eller en eksisterende bedrift. Med dette som utgangspunkt skal studentene vurdere miljømessige, etiske, samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser og sammenhenger. Det skal også undersøkes hvilke andre fagfelt bedriften/produktet er avhengig av. Prosjektet skal presenteres i plenum. Prosjektrapporten skal skrives på engelsk.

Forelesninger og øvinger tilknyttet ulike tema (se innhold). Disse temaene foreleses parallelt med rapportskrivingen.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjente øvinger tilknyttet ulike tema i emnet. Oppgis ved studiestart.
Prosjektet er presentert i plenum.

Eksamen
Prosjektrapport utført i gruppe med justerende muntlig prosjektpresentasjon. Det gis felles karakter på prosjektrapporten. Prosjektpresentasjonen kan gi grunnlag for individuell karakter. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne Nei
Åpent for privatister: Nei
Fakultet Fakultet for teknologi og realfag

Pensum

Arbeidsomfang TFL200

Emnekode/emnenavn	TFL200 Ingeniørfaglig systememne		
Antall studiepoeng	10		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Etter fullført emne kan studenten - anvende systemteori for å undersøke og beskrive sammenhenger mellom teknologi og samfunnsrelaterte forhold. - gjøre rede for og reflektere over de konsekvenser valg av teknologi innenfor fagfeltet har på miljøet, samfunnet og økonomi. - identifisere etiske problemstillinger i bruk og valg av teknologi, og reflektere over etiske utfordringer som teknologien innen fageltet gir. - vise innsikt i eget og nærliggende fagområder i et helhetlig perspektiv. - skrive en rapport på engelsk etter gitt standard - gjøre rede for nytenkning og innovasjonsprosesser innen sitt fagfelt	Forelesninger	32	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	60	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	30	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	100	
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid		
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**272**	

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2013/732
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 04.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/25	Studieutvalget	15.03.2013

Godkjenning av programplan for ny barnehagelærerutdanning - herunder programbeskrivelse og emnebeskrivelser

Bakgrunn
Kunnskapsdepartementet fastsatte ny rammeplan og forskrift for barnehagelærerutdanning i juni 2012. Barnehagelærerutdanningen består av seks kunnskapsområder, bacheloroppgave og fordypning. Kunnskapsområdene er

- Barns utvikling, lek og læring
- Natur, helse og bevegelse
- Samfunn, religion, livssyn og etikk
- Språk, tekst og matematikk
- Kunst, kultur og kreativitet
- Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid

Avdeling for lærerutdanning og fakultetene har i samarbeid utviklet nytt planverk for UiA sin barnehagelærerutdanning.

Styret for lærerutdanningene ved Universitetet i Agder behandlet i møte 9. januar d.å. programplan for barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Agder. Styret fattet følgende vedtak:
LU-styret takker arbeidsgruppen som har arbeidet med de nye rammeplanene for barnehagelærerutdanningen, for grundig arbeid med saksfremlegget. LU-styret oppfordrer samtidig institutt som har ytterligere kommentarer til emnebeskrivelsene om å sende dette til det ansvarlige fakultet før det skal opp i fakultetsstyret.

1. *LU-styret anbefaler at studieutvalget vedtar forslaget til programbeskrivelse i Programplan for barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Agder.*
2. *LU-styret slutter seg til studierådets kommentarer til emnebeskrivelsene i programplanen og anbefaler at emnebeskrivelsene bearbeides på fakultetet før de sendes til fakultetsstyret og videre til studieutvalget.*

Programbeskrivelse og emnebeskrivelser legges herved fram for Studieutvalget til godkjenning.

Emnebeskrivelser for fordypningene vil bli lagt fram for godkjenning høsten 2013.

Sekretariatets kommentarer
Programplan og emnebeskrivelser framstår som gjennomarbeidede og velformulerte. Det legges fram skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang i alle emnene. Omtale av studentevaluering er tatt inn på både program- og emnenivå.

Oversikt over pensumlitteratur mangler for flere av emnene. Fakultetene bes legge fram pensumoversikter med sidetall der dette mangler.

Avdeling for lærerutdanning har fått emnebeskrivelsene til gjennomsyn etter behandling på fakultetene og har uttalt seg om hvordan merknader fra Styret for lærerutdanningene er fulgt opp.

Merknader til den enkelte emnebeskrivelse:
Barns utvikling, lek og læring
Antall timer forventet arbeidsomfang bør omtales under punktet Arbeidsformer og arbeidsomfang slik som i de andre emnebeskrivelsene.

Det bør gis nærmere informasjon om vilkår for å gå opp til eksamen, eventuelt kan man vise til hvor slik informasjon er å finne, for eksempel i Fronter. Det vises til forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder, § 16 nr. 1, siste setning om bruk av bestått/ikke bestått og godkjent/ikke godkjent i forbindelse med vilkår for å gå opp til eksamen.

Antall timer praksis angitt i skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang bes justert fra 120 til 100.

Oversikt over pensumlitteratur følger ikke emnebeskrivelsen.

Natur, helse og bevegelse
For å kunne gå opp til eksamen må studenten ha bestått obligatoriske arbeidskrav. Deretter brukes begrepene «godkjent», «innlevert», «deltatt». Fakultetet må være presis i språkbruken her. Det vises til forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder, § 16 nr. 1, siste setning om bruk av bestått/ikke bestått og godkjent/ikke godkjent i forbindelse med vilkår for å gå opp til eksamen.

Samfunn, religion, livssyn og etikk
Vilkårene for å gå opp til eksamen skal dels være bestått, dels skal studentene ha deltatt i obligatoriske arbeider. Det vises til forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder, § 16 nr. 1, siste setning om bruk av bestått/ikke bestått og godkjent/ikke godkjent.

Språk, tekst og matematikk
Det bør gis nærmere informasjon om vilkår for å gå opp til eksamen, eventuelt kan man vise til hvor slik informasjon er å finne, for eksempel i Fronter.

Under Eksamen må formuleringen om digital innlevering tas inn, jf. øvrige emnebeskrivelser.

Pensum følger ikke emnebeskrivelsen.

Kunst, kultur og kreativitet
Det er ikke lagt fram oversikt over pensum.

Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid
Vilkår for å gå opp til eksamen er et gjennomført utviklingsarbeid i praksis. Dersom dette utviklingsarbeidet er et vilkår å bestå praksis og praksis er et vilkår for å gå opp til eksamen, er det ikke nødvendig å nevne utviklingsarbeidet separat under Vilkår for å gå opp til eksamen. Dette foreslås derfor strøket.

Det bør presiseres at eksamen er individuell.

Pensum følger ikke emnebeskrivelsen.

Bacheloroppgave
Når det gjelder forkunnskapskrav stiller sekretariatet spørsmål om bacheloroppgaven nødvendigvis tar utgangspunkt i kun ett kunnskapsområde eller om flere kunnskapsområder kan legges til grunn. Dette bør vurderes i forhold til formuleringen av punktet.

Det bør gis nærmere informasjon om vilkår for å gå opp til eksamen, eventuelt kan man vise til hvor slik informasjon er å finne, for eksempel i Fronter.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget godkjenner programplan, herunder programbeskrivelse og emnebeskrivelser, for barnehagelærerutdanningen med de merknader som framgår av saksframlegget.

Vedlegg
1 Programbeskrivelse for ny barnehagelærerutdanning
2 Emnebeskrivelser fra Fakultet for humaniora og pedagogikk
3 Emnebeskrivelse fra Fakultet for helse- og idrettsvitenskap
4 Emnebeskrivelse fra Fakultet for teknologi og realfag
5 Emnebeskrivelse fra Fakultet for kunstfag
6 Emnebeskrivelse fra Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

UNIVERSITETET I AGDER

Programplan

Barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Programplanen bygger på nasjonal forskrift for rammeplan for barnehagelærerutdanning fastsatt av Kunnskapsdepartementet 4. juni 2012

Barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

(+ studieprogramkode i FS)

- **Type studium**

Grunnstudium – 180 studiepoeng – 3 år – Kristiansand og Grimstad

- **Opptakskrav**

Generell studiekompetanse

- **Generell beskrivelse av studiet**

Studiet bygger på nasjonal forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 4. juni 2012, med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 nr. 15 § 3-2 annet ledd.

Barnehagelærerdanningen ved Universitetet i Agder tilbyr studentene en forskningsbasert utdanning der de kan utvikle solide kunnskaper og ferdigheter knyttet til utøvelsen av yrket. Studentene inngår i en danningsprosess der de arbeider med etiske og historiske perspektiver på egen profesjonsrolle og med kritiske perspektiv på barns oppvekst og samfunnsrollen til barnehagelærerprofesjonen. Målet er å forme trygge og dyktige profesjonsutøvere som kan lede både barn og voksne. Utdanningen legger globale, internasjonale og nasjonale perspektiver til grunn, herunder det samiske perspektiv. Utdanningen skal fremme forståelse for menneskeverd, respekt og medvirkning. Det legges vekt på forståelsen av økt mangfold i barnehagen og nødvendigheten av samarbeid og dialog med barns foresatte. Studentene skal utvikle forståelse for hvordan en kan stimulere det enkelte barns evner og ta hensyn til ulik bakgrunn og ulike forutsetninger. Både gjennom praksis og teori skal studentene utvikle forståelse for verdien av barns helhetlige læring, og for barns deltakelse i kreative prosesser, og i kultur- og naturopplevelser.

Et av barnehagetradisjonens særtrekk er dens flerfaglighet. Det faglige innholdet i barnehagelærerutdanningen er organisert i seks kunnskapsområder, samt fordypning og bacheloroppgave. Innenfor kunnskapsområdene er fagemner, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis koplet sammen, både innholdsmessig og organisatorisk. Organiseringen i kunnskapsområder bidrar til en integrert og profesjonsrettet utdanning.

Barnehagelærerutdanningen bygger på kunnskapsbaser fra pedagogikk, norsk, samfunnsfag, matematikk, drama, forming, musikk, naturfag, fysisk fostring og religion, livssyn og etikk. Pedagogikk er et sentralt og sammenbindende fag som inngår i alle kunnskapsområdene, og har et særlig ansvar for helhet, progresjon og profesjonsinnretting av utdanningen.

Gjennomgående tema

Utdanningen skal gjennomgående ta hensyn til barnehagens rolle for barns danning. Utdanningen vil vektlegge det økte kulturelle mangfoldet i barnehagen, de yngste barna, barn med særskilte behov og flerspråklige barn. Barnehagelærerens rolle som leder samt betydningen av samarbeid, forståelse og dialog med barnas hjem og andre instanser med ansvar for barns oppvekst, vil være gjennomgående tema i utdanningen.

Praksis

Praksis er en integrert del av utdanningen og er forankret i alle kunnskapsområder og fordypninger. Utdanningen har en integrert og helhetlig profil ved at faglige, pedagogiske og praksisrelaterte emner blir sett i sammenheng. Pedagogikkfagets ulike grunntema blir derfor reflektert i praksis gjennom utdanningsløpet som en støtte for studentenes egenutvikling som profesjonsutøvere. Et overordnet mål for utdanningen er at studentene utvikler god profesjonsutøvelse, evne til kritisk refleksjon og profesjonsforståelse.

Studentene vil få erfaring med ulike sider av barnehagelæreryrket i et barnehagefelt preget av endring, mangfold og kompleksitet. Studentene vil få anledning til å være både deltakende, utforskende og observerende i pedagogisk arbeid i barnehagen. De vil få erfaring med arbeid med barn med ulike forutsetninger og behov og ulike aldersgrupper.

Studentenes erfaringer og problemstillinger fra praksis i barnehagen integreres med teoretiske og faglige perspektiv i det enkelte kunnskapsområde. Dette skal bidra til å gi studentene både et erfarings- og et forskningsbasert grunnlag for yrkesutøvelsen. Helhet og sammenheng i utdanningen forutsetter at alle parter samarbeider om utvikling, gjennomføring og vurdering av praksis. Læringsutbyttebeskrivelsene for praksis er integrert i emnebeskrivelsene for de ulike kunnskapsområder og fordypninger.

Organisering av praksis

Praksisopplæringen omfatter 100 dager. 95 dager gjennomføres i barnehage og 5 dager gjennomføres i grunnskolen med fokus på overgangen barnehage-skole. Praksis organiseres på følgende måte:

1.semester	2.semester	3.semester	4.semester	5.semester	6.semester
20 dager	20 dager	5 dager*	30 dager	10 dager	15 dager

*Grunnskolepraksis

1. studieår

Praksis 1. studieår har et omfang på 40 dager og er knyttet til kunnskapsområdene Barns utvikling, lek og læring, Natur, helse og bevegelse og Samfunn, religion, livssyn og etikk.

2. studieår

Praksis 2. studieår har et omfang på 35 dager, hvorav 5 dager er i grunnskolens første trinn. Praksis er knyttet til kunnskapsområdene Språk, tekst og matematikk og Kunst, kultur og kreativitet.

3. studieår

Praksis 3. studieår har et omfang på 25 dager. 10 dager er knyttet til valgfri fordypning mens 15 dager er knyttet til kunnskapsområdet Ledelse, samarbeid og utvikling.

Arbeidsformer i praksis

Praksisperiodene omfatter planlegging og gjennomføring av læringsprosesser, pedagogisk ledelse, samarbeid med kollegaer og foreldre, dokumentasjon og vurdering. Det vil knyttes praksisoppgaver og individuelle lederdager til praksisperiodene. Emnebeskrivelsene for kunnskapsområdene inneholder en nærmere beskrivelse av forholdet mellom praksis og det enkelte kunnskapsområde.

Vurdering av praksis

Praksis vurderes til bestått/ikke bestått. Bestått praksisperiode er et vilkår for å gå opp til eksamen i det enkelte kunnskapsområde. Vurderingen er basert på forventet læringsutbytte slik det framgår av emnebeskrivelsene for kunnskapsområdene.

Nærmere beskrivelse av innhold og progresjon i praksis finnes i semesterplaner og *Praksisdokument for barnehagelærerutdanningen.*

- **Studiets oppbygging**

Utdanningen består av 6 kunnskapsområder, bacheloroppgave og fordypning. Hver av disse enhetene utgjør emner på 15, 20 eller 30 studiepoeng med egne emnebeskrivelser.

1. semester	Barns utvikling, lek og læring 20 studiepoeng	Natur, helse og bevegelse 10 studiepoeng
	Praksis 4 uker	
2. semester	Samfunn, religion, livssyn og etikk 20 studiepoeng	Natur, helse og bevegelse 10 studiepoeng
	Praksis 4 uker	

3. semester	Språk, tekst og matematikk 15 studiepoeng	Kunst, kultur og kreativitet 15 studiepoeng
	Praksis 1 uke	
4. semester	Språk, tekst og matematikk 15 studiepoeng	Kunst, kultur og kreativitet 15 studiepoeng
	Praksis 6 uker	

5. semester	Valgfri fordypning/Internasjonalt semester 30 studiepoeng	
	Praksis 2 uker	
6. semester	Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid 15 studiepoeng	Bacheloroppgave 15 studiepoeng
	Praksis 3 uker	

- **Læringsutbytte**

Etter fullført barnehagelærerutdanning skal kandidaten ha følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskap om barnehagens egenart, historie, samfunnsmandat, lovgrunnlag og styringsdokumenter.

- har bred kunnskap i pedagogikk og i barnehagens fagområder, om ledelse, om tilrettelegging av pedagogisk arbeid og om barns lek og læringsprosesser.

- har bred kunnskap om barns danningsprosesser, om barndom, barnekultur og barns ulike oppvekstsvilkår i et samfunn preget av språklig, sosialt, religiøst, livssynsmessig og kulturelt mangfold.

- har bred kunnskap om barns språkutvikling, flerspråklighet, sosiale, fysiske og skapende utvikling og gryende digitale-, lese-, skrive-, og matematikkferdigheter.

- har bred kunnskap om barns rettigheter og om hva som kjennetegner et inkluderende, likestilt, helsefremmende og lærende barnehagemiljø.

- har kjennskap til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid med relevans for barnehagelærerprofesjonen og kan oppdatere sin kunnskap innen fagområdet.

Ferdigheter

Kandidaten

- kan bruke sin faglighet og relevante resultater fra FoU til å lede og tilrettelegge for barns lek, undring, læring og utvikling og til å begrunne sine valg.

- kan vurdere, stimulere og støtte ulike barns allsidige utvikling i samarbeid med hjemmet og andre relevante instanser.

- kan bruke sin faglighet til improvisasjon i lek, læring og formidling.

- kan vurdere, stimulere og støtte barns ulike evner, og ta hensyn til barns ulike bakgrunn og forutsetninger.

- kan fremme kreative prosesser og kultur- og naturopplevelser med fokus på barns skapende aktivitet, helhetlige læring og opplevelse av mestring.

- kan anvende relevante faglige verktøy, strategier og uttrykksformer i egne læringsprosesser, i pedagogisk arbeid, i samhandling med hjemmet og relevante eksterne instanser.

- kan identifisere særskilte behov hos enkeltbarn, og på bakgrunn av faglige vurderinger raskt iverksette tiltak.

- kan lede og veilede medarbeidere, reflektere kritisk over egen praksis og justere denne under veiledning.

- kan finne fram til, vurdere, henvise til og fremstille relevant informasjon og fagstoff.

Generell kompetanse

Kandidaten

- har innsikt i profesjonsetiske problemstillinger særlig knyttet til ansvar, respekt og makt.

- kan planlegge, lede, gjennomføre, dokumentere og reflektere over pedagogisk arbeid knyttet til barnehagens innhold og oppgaver i tråd med etiske krav og retningslinjer, og med utgangspunkt i forsknings- og erfaringsbasert kunnskap.

- mestrer norsk språk, både bokmål og nynorsk, på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng.

- bidrar til at globale, nasjonale, regionale, lokale og flerkulturelle perspektiver, preget av respekt og toleranse, innarbeides i barnehagens hverdag.

- har endrings- og utviklingskompetanse, kan lede pedagogisk utviklingsarbeid og bidra til nytenkning og innovasjonsprosesser for fremtidens barnehage.

- kan formidle sentralt fagstoff muntlig og skriftlig, delta i faglige diskusjoner innenfor utdanningens ulike fagområder og dele sine kunnskaper og erfaringer med andre.

- **Arbeidsformer**

I hvert kunnskapsområde vil studenten møte varierte arbeidsformer. Undervisningen vil bli organisert som seminararbeid, forelesninger, selvstudium og deltakelse i prosjekt og utviklingsarbeid. Studenten får god trening i å arbeide selvstendig, sammen med andre i gruppe og i vurdering av eget og andres arbeid. Arbeidsformer i praksis er beskrevet under avsnittet om praksis.

- **Vurderingsformer**

Det anvendes to hovedtyper av eksamener i utdanningen:
1) Skriftlige (teoretiske) med innlevering digitalt.
2) Praktiske/muntlige.
Vurderingsformene er tilpasset kunnskapsområdenes særpreg.

For å kunne framstille seg til eksamen må studentene ha fått godkjent alle obligatoriske arbeidskrav i studiet slik det er fastsatt i den enkelte emnebeskrivelse. Praksis vurderes til bestått/ikke bestått. Praksis må være bestått for å gå opp til eksamen i det enkelte kunnskapsområde/fordypning.

- **Studentutveksling**

Lærerutdanningene ved Universitetet i Agder har etablert et godt samarbeid med flere institusjoner i utlandet. Studenter ved barnehagelærerutdanningen kan i 5. semester utveksle til en av våre partnerinstitusjoner i utlandet. Studentene kan ta valgfrie emner rettet mot barn i barnehagealder, inkludert 2 ukers praksis.

Retningslinjer for å søke om delstudium i utlandet:

- Studenten må ha fullført minst 60 studiepoeng før utenlandsoppholdet.
- Studenten må oppfylle kravene til vertsuniversitet/høgskole.
- Studiet i utlandet må være forhåndsgodkjent av UiA.

Informasjon om partnerinstitusjoner og søknadsfrister:
http://www.uia.no/no/portaler/student/studentutveksling

- **Vilkår for å gå videre i studiet**

For å kunne starte på 3. studieår må studentene ha fullført og bestått minimum 60 studiepoeng fra de to første studieårene. Barns utvikling, lek og læring (20 studiepoeng) skal inngå i disse. Praksisperioden i det enkelte semester må være fullført og bestått for å kunne delta i praksis i påfølgende semester.

- **Yrkesmuligheter og videre utdanning**

Utdanningen kvalifiserer for pedagogisk arbeid med barn i barnehage. Den kvalifiserer også for opptak til master i pedagogikk. Med to år relevant praksis kvalifiserer utdanningen for opptak til master i ledelse med spesialisering i barnehageledelse.

- **Fører til grad**

Fullført barnehagelærerutdanning gir graden Bachelor barnehagelærer.

- **Studentevaluering**

Studentevaluering gjennomføres i tråd med kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.1 ved en midtveis- og en sluttevaluering.

- **Andre opplysninger**

Skikkethetsvurdering

Et vitnemål om barnehagelærerutdanning sertifiserer for å utøve barnehagelæreryrket. Denne sertifiseringen ivaretas gjennom skikkethetsvurdering basert på forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning fastsatt av Kunnskapsdepartementet 30. juni 2006, med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 4-10 sjette ledd.

Universitetet skal vurdere om barnehagelærerstudenten er skikket for barnehagelæreryrket. Vurderingen foregår gjennom hele studiet og omfatter både faglig, pedagogisk og personlige forutsetninger.

Alle aktører i barnehagelærerutdanningen, både medstudenter, ansatte i praksisbarnehager og ansatte ved UiA har et ansvar i denne sammenheng. Studenter som viser liten egnethet til yrket, må så tidlig som mulig i utdanningen få informasjon om dette. Alle involverte parter er forpliktet til å melde fra dersom de er bekymret for studenters skikkethet.

Politiattest

I henhold til forskrift om politiattest ved opptak til høyere utdanning fastsatt 16. mars 2001, skal alle studenter ved barnehagelærerutdanningen levere politiattest ved studiestart. Studenter som ikke har levert politiattest får ikke delta i praksis. Politiattesten er gyldig i tre år.

Egenbetaling i forbindelse med ekskursjoner og forflyttet undervisning

Studentene må påregne en egenandel i forbindelse med obligatoriske ekskursjoner og forflyttet undervisning. Egenandelen er beregnet til omkring 1500-2000 kr.

- **Ansvarlig fakultet**

Faglig ansvar for hvert kunnskapsområde og bacheloroppgave er fordelt mellom fakultetene på følgende måte:

Fakultet for humaniora og pedagogikk:	Barns utvikling, lek og læring Samfunn, religion, livssyn og etikk Bacheloroppgave
Fakultet for kunstfag:	Kunst, kultur og kreativitet
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap:	Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap:	Natur, helse og bevegelse
Fakultet for teknologi og realfag:	Språk, tekst og matematikk

Emnebeskrivelser og faglig ansvar for fordypningene vil framgå i programplanen når utdanningens fordypninger er vedtatt høsten 2013.

Avdeling for lærerutdanning er ansvarlig for studieprogrammet.

- **Kontaktperson**

Studieleder for barnehagelærerutdanningen

BULL... Barns utvikling, lek og læring

Antall studiepoeng	startsemester	varighet	undervisningssted
20 studiepoeng	høst	1	Kristiansand og Grimstad

Studium
Inngår i barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Studenten

- har kunnskap om aktuelle teorier og forskning om barns utvikling, lek, læring og danning
- har kunnskap om leken som fenomen i barndommen og i livet, som arena for læring, vennskap og kontakt mellom barn
- har kunnskap om observasjon og pedagogisk dokumentasjon som forutsetning for didaktisk planlegging
- har kunnskap om barns væremåte, omsorgs-, leke- og læringsbehov knyttet til de yngste barna
- har kunnskap om pedagogiske og digitale verktøy som kan fremme barns lek og læring og hvordan disse kan brukes kreativt og kritisk

FERDIGHETER
Studenten

- kan inngå i omsorgsfulle relasjoner med barn, preget av innlevelse og anerkjennelse
- kan framstå som en bevisst rollemodell både for barn og i samarbeid med personale og foresatte
- kan tilrettelegge og formidle barnehagens innhold på en slik måte at det inkluderer barns erfaringer, interesser og rett til medvirkning
- kan planlegge, grunngi og reflektere over eget og andres pedagogiske arbeid i lys av rammeplanen, praksiserfaringer, teori og forskning
- kan analysere og reflektere over grunnleggende spørsmål som gjelder sosialt og kulturelt mangfold og bruke dette som en ressurs i det pedagogiske arbeidet
- kan lede pedagogiske prosesser og se, møte og støtte barns nysgjerrighet og skapende uttrykk i allsidige leke- og læringsopplevelser

GENERELL KOMPETANSE
Studenten

- kan bruke sin faglige og pedagogiske kompetanse både i forhold til praktiske og teoretiske problemstillinger
- kan legge til rette for, inspirere til og videreutvikle barns lek
- kan uttrykke toleranse, interesse og respekt for alle barn uansett alder, sosial, kulturell, religiøs eller livssynsbasert tilhørighet
- kan vise etisk og faglig innsikt basert på demokrati, likeverd og likestilling
- kan analysere og reflektere kritisk over faglige utfordringer knyttet til barns utvikling, lek, læring og danning
- kan artikulere, formidle og videreutvikle sin kompetanse om pedagogisk arbeid med barn

Innhold
I dette kunnskapsområdet får studentene kjennskap til teorier og forskning om barns utvikling, læring og danning. Lek er et sentralt tema, og studentene får blant annet kunnskap om leken som fenomen i barndommen og i livet. Området har også fokus på de yngste barna i barnehagen, samt barns rett til medvirkning og hvordan dette influerer på barnehagelærerens arbeid. Barns bruk av digitale verktøy blir berørt. I tillegg vektlegges barnehagelærerens rolle og ansvar. Dette ansvaret omfatter blant annet evne til å lede en barnegruppe, inngå i relasjoner til enkeltbarnet samt ha det pedagogiske ansvaret for hele barnehagen. Studentene får en grundig innføring i didaktikk, observasjon og pedagogisk dokumentasjon. Kunnskapsområdet bygger på lærerutdanningsfagene pedagogikk, drama og fysisk fostring.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Undervisningen i dette kunnskapsområdet består av forelesninger og seminartimer, samt studentenes eget arbeid individuelt og i grupper. I praksis får studentene erfaring med hvordan kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse integreres i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Praksis utgjør 20 dager og er en integrert del av kunnskapsområdet. Nærmere beskrivelse av innhold og progresjon i praksis finnes i semesterplaner og *Praksisdokument for barnehagelærerutdanningen.*

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studenten må ha bestått praksis, obligatorisk undervisning og arbeidskrav for å kunne gå opp til eksamen.

Eksamen
Individuell 6 timers skriftlig eksamen med digital innlevering. Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Emnekode/ emnenavn	Barns utvikling, lek og læring		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentenes evaluering av arbeidsomfang
	Forelesninger	58	
	Seminardeltakelse	46	
	En – til en undervisning		
	Lesing av pensum/ selvstudium	140	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning		
	Uformelt gruppearbeid/ kollokvier/ samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i barnehage og skole	120	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	40	
	Innleveringsarbeid	40	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemelding	10	
	Eksamensforberedelse/ lesetid	40	
	Eksamen	6	
Sum		**540**	

REL109 Samfunn, religion, livssyn og etikk

Antall studiepoeng	startsemester	varighet	undervisningssted
20 studiepoeng	vår	1 semester	Kristiansand og Grimstad

Studium

Inngår i barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Læringsutbytte

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om barnehagens særskilte verdigrunnlag og hva dette i praksis innebærer i et flerkulturelt samfunn samt kunnskap om samiske barns kulturer og rettigheter
- har kunnskap om samfunnsutvikling med vekt på velferdsstaten, mangfold, likeverd, likestilling og sosial ulikhet samt har kunnskap om barndom, barnehage og familie i historisk, nåtidig og fremtidig perspektiv
- har kunnskap om barns reaksjoner og voksnes ansvar for barn i vanskelige livssituasjoner samt kunnskap om hvordan man kan støtte barn og samarbeide med andre hjelpeinstanser
- har kunnskap om kristen tro og kulturarv, om jødedom, islam, hinduisme, buddhisme, Jehovas vitner og andre livssyn, samt om filosofi, etisk grunnlagsteori og barns moralske utvikling
- har kunnskap om barns rettigheter, internasjonale konvensjoner samt lover og forskrifter som regulerer barnehagedriften og annet arbeid knyttet til barn

FERDIGHETER

Studenten

- kan begrunne, formidle og praktisere barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag
- kan ta i bruk barnehagens omgivelser som del av det pedagogiske arbeidet
- kan reflektere kritisk over egne verdier, holdninger og væremåter og handle i tråd med barnehagens formålsbestemmelse
- kan formidle kulturenes fortellinger og i samarbeid med hjemmet legge til rette for markering av høytider og merkedager
- kan samtale med barn om etiske, religiøse, filosofiske og livssynsmessige spørsmål
- kan stimulere til demokratiforståelse ved å utøve demokrati i praksis

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan identifisere og håndtere etiske utfordringer i barnehagens dagligliv, reflektere over etiske spørsmål og begrunne sine handlingsvalg
- har tilegnet seg et faglig og profesjonelt grunnlag for å kunne arbeide tverrfaglig og tverretatlig i barnehagen

- kan samarbeide med barns foresatte
- kan samarbeide med og lede barn og personale med ulik bakgrunn og gi etisk veiledning
- har evne til å se sammenhenger mellom individ, gruppe og samfunn og relatere disse sammenhengene til praksis

Innhold

Kunnskapsområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og særskilte verdigrunnlag i et demokratisk samfunn. Det vektlegger også barnehagen som aktør i det lokale nærmiljø og samfunn, der det pedagogiske arbeidet utformes i tråd med nasjonale og lokale forutsetninger. Området fokuserer videre på etikk, ulike religioner og livssyn og deres fortellinger og praksiser. Det skal gi studentene kompetanse til å drive holdningsskapende arbeid i barnehagen og sette barn i stand til å være deltakere i et flerkulturelt samfunn. Kunnskapsområdet behandler også samenes historie og skal gi kjennskap til religiøse aspekter ved samisk kultur. Kunnskapsområdet bygger på lærerutdanningsfagene samfunnsfag, RLE og pedagogikk.

Arbeidsformer og arbeidsomfang

Undervisningen består dels av fellesforelesninger, seminartimer, gruppearbeid og prosjektarbeider. Arbeidet med kunnskapsområdet er også knyttet opp til praksis. I praksisperioden skal studentene fokusere mest på læringsutbytteformuleringene under *Ferdigheter*. Studenten vil blant annet ha lederdager der det blir gitt oppgaver knyttet til kunnskapsområdet generelt og ferdighetsmålene spesielt. Nærmere beskrivelse av innhold og progresjon i praksis finnes i semesterplaner og *Praksisdokument for barnehagelærerutdanningen.* Studentens arbeid med emnet er satt til ca. 540 timer.

Vilkår for å gå opp til eksamen

Praksis og et prosjektarbeid knyttet til de to fagområdene *Nærmiljø og samfunn* og *Etikk, religion og filosofi* i barnehagens rammeplan, må være bestått. I tillegg må studenten ha deltatt i andre obligatoriske arbeider som fremgår av oversikt utlevert ved semesterstart.

Eksamen

Eksamen består av to deler.

Første del er en fagdidaktisk oppgave som kan bli knyttet til praksis. Den gjennomføres i grupper. Det gis gradert karakter som teller 25 % av den endelige karakteren. Karakteren blir gitt til gruppen som helhet.

Andre del er en individuell 6 timers skriftlig eksamen med digital innlevering. Det gis gradert karakter som teller 75 % av den endelige karakteren.

Studentevaluering

Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering. Ved behov kan det også bli gjennomført en sluttevaluering.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Åpent for privatister

Nei

Ansvarlig fakultet

Fakultet for humaniora og pedagogikk

Emnekode/emnenavn	SRE-xxx Samfunn, religion, livssyn og etikk		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
	Forelesninger	140	
	Seminardeltakelse	60	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	100	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	50	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	50	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	100	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	10	
	Innleveringsarbeid		
	Prosjektarbeid	40	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	20	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

SRLE

Emne kode:	XXXX
Emne navn:	Samfunn, religion, livssyn og etikk
Studiepoeng:	20
Semester:	Vår 13
Faglærer:	

Pensumlitteratur:
Sødal, Helje K. (2009): *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*. 4 utg. Høyskoleforlaget.
Leer-Salvesen, Paul og Eidhamar, Levi Geir (2008): *Nesten som deg selv. Barn og etikk*. 3 utg. Høyskoleforlaget.
Eidhamar, Levi Geir (2002): *Små mennesker – stort mangfold. Religioner og livssyn i barnehagen.* Høyskoleforlaget. S. 11-67, 84-133, 159-179, 222- 242
Rammeplan for barnehagen. Kap. 1 og Kap 2 innledningKap.3 innledning og pkt. 5 og 6
Olsholt, Øyvind (2007): Filosofiske samtaler i barnehagen. Elektronisk artikkel på http://buf.no/les/artikler/?page=oo-fsb
Bok om barnehagens samfunnsmandat, CappelenDamm (Kommer 2013)
Horrigmo K og Nylehn B(2004/2009) Barnehagen som læringsarena. Kap 13, 14, 15 og 16 i Samfunnsfaglige perspektiver på barnehagen. Fagbokforlaget
Kunnskapsdepartementet: St.meld 2008/2009 : 41 Kvalitet i barnehage
Lovdata(2011) Lov om barnehager(2005/2011). Cappelen Akademiske forlag
Utfyllende litteratur:
Merknader:

PED326 BACHELOROPPGAVE

Antall studiepoeng	startsemester	varighet	undervisningssted
15 studiepoeng	vår	1 semester	Kristiansand og Grimstad

Studium
Inngår i barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Studenten skal ha bestått alle eksamener knyttet til kunnskapsområdet BULL samt det kunnskapsområdet bacheloroppgaven skal ta utgangspunkt i.

Anbefalte forkunnskaper
Kunnskapsområdene: Barns utvikling, lek og læring; Samfunn, religion og etikk; Språk, tekst og matematikk; Kunst, kultur og kreativitet; Natur, helse og rørsle.

Læringsutbytte

KUNNSKAP
Studenten
- har innsikt i sentrale vitenskapsteoretiske perspektiv i utdanningsforskning
- har kunnskap om forskningsmetoder med relevans for studier av virksomhet i og omkring barnehagen
- har særskilt kunnskap om det emnet knyttet til profesjonsutøvelsen som den enkelte har fordypet seg i gjennom bacheloroppgaven
- har kunnskap om ulike formidlingsteknikker i forbindelse med presentasjon av faglige-pedagogiske tema knyttet til bacheloroppgaven

FERDIGHETER
Studenten
- kan anvende vitenskapsteoretisk og metodisk kunnskap i utformingen av egen bacheloroppgave
- kan kritisk analysere relevant forskning om barn, barnehagens praksis og barnehagelæreres profesjonsutøvelse
- har tilegnet seg ferdigheter i akademisk skriving og kritisk kildebruk
- kan anvende pedagogisk og annen relevant teori i møte med ulike praktiske, faglige og yrkesetiske problemstillinger
- kan formidle oppgavens praktiske og teoretiske innhold på en forståelig måte i en form som er egnet for målgruppen og det kunnskapsområdet oppgaven tar utgangspunkt i

GENERELL KOMPETANSE
Studenten
- kan vise et faglig engasjement i viktige spørsmål om barn og barnehage, og på et forskningsmessig grunnlag analysere og formidle et sammensatt fagstoff på en overbevisende måte
- kan selvstendig forholde seg til forskningsetiske problemstillinger

Innhold
Bacheloroppgaven er et kunnskapsbasert arbeid individuelt eller i liten gruppe. Det kan velges ulike tilnærminger: Oppgaven kan være et empirisk arbeid, et utviklingsarbeid, et formidlingsarbeid eller et rent litteraturstudium. Oppgaven skal ta utgangspunkt i en profesjonsrelevant problemstilling knyttet til et av kunnskapsområdene som inngår i barnehagelærerutdanningen.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
- Forelesninger omkring vitenskapsteori, metodologi, kildebruk og akademisk skriving.
- Obligatoriske gruppeseminar med drøftinger omkring problemstilling og metode.
- Individuell veiledning. Det gis tre individuelle veiledningsøkter.
- Obligatorisk presentasjon/formidling av oppgaven i en form som er tilpasset det kunnskapsområde oppgaven tar utgangspunkt i og den tilnærmingen studenten har valgt.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studenten har fått godkjent problemstillingen og deltatt i de obligatoriske aktivitetene.

Eksamen
Oppgavens skriftlige omfang vil kunne variere i forhold til valg av tilnærming. Et utviklings- eller formidlingsarbeid vil kreve en akademisk tekst på 15-20 sider. Et tradisjonelt empirisk eller teoretisk arbeid vil kreve et omfang på 25-30 sider. Oppgaven leveres digitalt. Det gis gradert karakter.

Studentevaluering
Evaluering av emnet gjennomføres som midtveisevaluering. Ved behov kan det også bli gjennomført en sluttevaluering.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for humaniora og pedagogikk

Beregnet arbeidsmengde for studentene, 15 stp = 400 timer

Forelesninger og seminardeltakelse	20 timer	
Lesing av pensum	100 timer	
Individuell veiledning	5 timer	
Obligatoriske gruppeseminar	10 timer	
Arbeid med oppgaven	260 timer	
Formidling av oppgaven	5 timer	
Til sammen	**400 timer**	

Det tas forbehold om endring i timetall i forhold til arbeidsform

IDR1XX Natur, helse og bevegelse
20 studiepoeng – Starter høst – varighet 2 semester – Kristiansand og Grimstad

Studium
Inngår i barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Læringsutbytte

KUNNSKAP
Studenten har kunnskap om:
- hvordan barn gjennom kropp og sanser lærer om verden og forstår seg selv
- hvordan barn lærer i samspill med miljøet og hvordan miljøet kan utnyttes og tilrettelegges for å støtte opp om barns egeninitierte lek- og læringsprosesser
- betydningen et sunt kosthold har for barns helse og læring i et flerkulturelt perspektiv og hvordan dette mangfoldet inngår som en helhet i barnehagen
- de vanligste planter, småkryp og dyr som finnes i nærområdet og om samspillet mellom disse og miljøet
- fysiske fenomener i atmosfæren og på jorda, utfordringer knyttet til miljøet samt bærekraftig utvikling
- helsefremmende arbeid, ergonomi, motorikk og fysisk og psykisk utvikling hos barn

FERDIGHETER
Studenten kan:
- artsbestemme et utvalg av vanlige planter, småkryp og dyr
- planlegge, gjennomføre og vurdere naturfaglige aktiviteter for barn i forhold til ulike miljøer og årstider
- gjennom enkle eksperimenter og lek fremme barns nysgjerrighet i forhold til naturens mangfold, naturfenomener og hverdagsteknologi
- ivareta barns behov for fysisk aktivitet, hvile, varierte måltid og god hygiene i barnehagen
- observere og vurdere barns bevegelseskompetanse
- planlegge, gjennomføre og vurdere stimulerende bevegelsesmiljøer i ulike miljøer til alle årstider og legge til rette for barns selvregulerende risikomestring
- utføre førstehjelp og livberging

GENERELL KOMPETANSE
Studenten kan:
- stimulere barnas nysgjerrighet, sanseopplevelser, begrepsutvikling, bevegelseslek og fysiske aktivitet i naturen og i barnehagen
- kritisk reflektere over barnehagens rutiner og kosthold som sentrale livskvaliteter og helsefremmende faktorer i barnehagen
- benytte de muligheter som finnes i nærmiljøet til friluftsliv og naturfaglige aktiviteter sammen med barn

Innhold
I emnet Natur, helse og bevegelse skal studentene lære å artsbestemme de vanligste organismer som en kan finne i og rundt barnehagen. Studentene skal få øvelse i å se

mulighetene for bruk, opplevelse og undring i nærområdene. Barns fysiske, motoriske utvikling og bevegelseskompetanse er sentrale tema. Studentene skal få erfaring med sanseopplevelser, aktiviteter og lek i ulike miljø for barnegrupper og observere og vurdere barns motorikk og bevegelseslek. Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene fysisk fostring, naturfag og pedagogikk.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Arbeidsomfang er 540 timer fordelt på to semestre.

Arbeidsformer er forelesning, veiledning, teori og praktisk arbeid i grupper, feltarbeid og praktisk arbeid med barn. Noe av undervisningen vil av praktiske grunner legges utenom universitetet. Prosjekt i 1. semester er tverrfaglig og utføres gruppevis.

I praksis skal studenten få erfaring med hvordan kunnskapsområdet tilrettelegges og integreres i daglig arbeid i barnehagen. Dette vil også bli synliggjort gjennom oppgaver hvor studenten skal planlegge og gjennomføre lek- og bevegelsesopplegg med barn.

Nærmere beskrivelse av innhold og progresjon i praksis finnes i semesterplaner og i *Praksisdokument for barnehagelærerutdanning*.

Studentene må påregne økonomiske kostnader i forbindelse med dagsekskursjoner til nærområde, samt to- eller tre-dagers ekskursjon.

Vilkår for å gå opp til eksamen
For å kunne gå opp til eksamen må studenten må ha bestått obligatoriske arbeidskrav:
1. Godkjent tverrfaglig prosjekt og praksis.
2. Innlevert individuelle mapper/porter i kunnskapsområdet.
3. Deltatt ved obligatorisk undervisning. Obligatorisk undervisning fremgår av semesterplanen.

Eksamen
Det gis en samlet gradert karakter som er basert på følgende deleksamener:
- En individuell 5 timers skriftlig eksamen.
- Individuell mappevurdering. Mappen skal inneholde 2 rapporter.

Resultat ved hver deleksamen utgjør 50 % av samlet karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med normalordningen i kvalitetssikringssystemet kapittel 2.1.1. En eventuell sluttevaluering kan gjennomføres ved behov.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap

Emnekode/emnenavn	**IDR1XX Natur, helse og bevegelse**		
Antall studiepoeng	20		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
	Forelesninger	60	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	40	
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	80	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	5	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	50	
	Feltarbeid	40	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	100	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter		
	Innleveringsarbeid	90	
	Prosjektarbeid	30	
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger		
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	40	
	Eksamen	5	
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**540**	

Pensumliste i IDR1XX Natur, helse og bevegelse

E.B. Hansen Sandseter, T. Løge Hagen, Th. Moser (red) (2010) *Kroppslighet i barnehagen.* Gyldendal.

Anne Britt Nilsen (2006) *UTE, Aktivitet i natur.* Akilles.

Norges røde kors. *Førstehjelp for deg som har ansvar for barn*..

Torbjørn Ødegaard, Sigmund Lie og Trond Vidar Vedum (2008) *Blåe vann og grønne skoger.* Oplandske Bokforlag.

Halvorsen, K.V. & Klausen, F.E. (1994*) Livet i fjæra.* Kompendium, HIA.

Nordahl, A. og Skappel Misund, S (2009) *Læring gjennom mestring, Skoggruppemetoden.* Sebu forlag.

Newth, E. (1997) *se opp!* Cappelen.

E. Wraanes. (1990) *Innsamling og sortering av smådyr i ferskvann.* Kompendium, HIA

Faglærere. *Pensumarter, fuglesang.*

Mattilsynet, distriktskontoret for Oslo (2011) *Mathåndtering i barnehager.*

Sosial og helsedirektoratet (2007) *Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen.*

Wilhelmsen B.U. og Holthe A [red.] (2010) *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen – barnehagen som arena for folkehelsearbeid.* Universitetsforlaget

I tillegg vil noen utdelte kopier eller filer på fronter være pensum.

Støttelitteratur:
Sandvik, S. & Grundetjern, S. (1998) *Lauvtrærnes blad og knopper.* Kompendium, HIA

Helsedirektoratet (2008) *Bra mat i barnehagen råd, tips og oppskrifter*.

STM152 Språk, tekst og matematikk

30 studiepoeng Starter høst Varighet 2 semestre Kristiansand og Grimstad

Studium
Barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
Barns utvikling, lek og læring

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Etter å ha fullført emnet skal studenten:
- ha kunnskap om 0-6-åringers matematiske utvikling, muntlige og skriftlige språk samt språkutvikling, også i flerspråklige og flerkulturelle perspektiv
- ha kunnskap om multimodale tekster, i form av skjønnlitteratur og sakprosa for barn, sjangrer fra muntlige fortellertradisjoner og moderne tekst- og mediekulturer
- ha kunnskap om betydningen av å utvikle positive holdninger til matematikk, språk og språkmangfold
- ha kunnskap om matematiske områder som er relevante for barn, og matematikk som verktøy for systematisk utforsking og tenking
- ha kunnskap om lekens betydning for alle barns språk- og matematikklæring
- ha kjennskap til samisk fortellertradisjon

FERDIGHETER
Etter å ha fullført emnet skal studenten:
- kunne observere, legge til rette for, kartlegge og følge opp barns språk- og matematikkutvikling
- kunne være en bevisst språklig rollemodell og en samtalepartner som fremmer utvikling og læring i arbeid med barnehagens innhold
- kunne organisere et inkluderende og stimulerende læringsmiljø for matematisk og språklig utforsking, fortelling og høytlesing og sikre kvalitet og kulturelt mangfold i barnehagens tekstformidling
- kunne veilede og inspirere barn når de utforsker muntlige og skriftlige sjangrer, matematiske problem, symboler og sammenhenger
- kunne bruke IKT som pedagogisk verktøy i arbeidet med kunnskapsområdet

GENERELL KOMPETANSE
Etter å ha fullført emnet skal studenten:
- kunne dokumentere og evaluere barnehagens arbeid med språk, tekst og matematikk
- kunne kommunisere og drøfte faglig-pedagogiske problemstillinger med personalet, foresatte og eksterne samarbeidspartnere
- kunne forholde seg aktivt til samtidens barnehagefaglige diskusjoner knyttet til språk, tekst og matematikk
- mestre norsk muntlig og skriftlig (bokmål og nynorsk) og kunne bruke språket kvalifisert i profesjonssammenheng

Innhold
Kunnskapsområdet tematiserer barns språklige, begrepsmessige, matematiske og tekstkulturelle utvikling. Disse utviklingsområdene er viktige for barns lek og læring og er avgjørende for at barn kan utvikle relasjoner til andre mennesker og fungere sosialt i et flerspråklig og flerkulturelt samfunn. Innholdet i kunnskapsområdet dreier seg om barns språk og språkutvikling, barnelitteratur og mediekultur og barns matematiske meningsskaping, kreative undring og problemløsing. Kunnskapsområdet fokuserer på barnehagelærerens rolle og ansvar for å gi barn varierte erfaringer med tilpassede språklige, litterære og matematiske aktiviteter. Kunnskapsområdet belyser temaer knyttet til de yngste barna og overgangen barnehage/skole.

Kunnskapsområdet kombinerer teoretisk og praksisnær kunnskap om språk- og matematikkutvikling samt kartlegging og vurdering. Kunnskapsområdet legger vekt på at barnehagelæreren forholder seg aktivt til barnas lærings- og danningspotensial. Kunnskapsområdet tematiserer derfor også læringsteoretiske og didaktiske refleksjoner rundt barns læring og utvikling generelt og spesielt i sammenheng med språklig, tekstlig og matematisk læring og utvikling. Læringsutbyttebeskrivelsene under området Ferdigheter vurderes i praksis.

Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene norsk, matematikk og pedagogikk. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Det beregnes et forventet arbeidsomfang med emnet på 800 timer fordelt på to semestre. Undervisningen omfatter fellesforelesninger, seminarundervisning, gruppeundervisning og individuelt arbeid.

I arbeidet med kunnskapsområdet inngår også praksis i barnehage og skole, i alt 35 dager. 5 dager brukes til observasjonspraksis med fokus på overgangen barnehage/skole. Denne observasjonspraksisen foregår derfor i høstsemesteret. I praksis vil studenten ha lederdager, og det vil bli gitt oppgaver innenfor kunnskapsområdets tema der studenten planlegger, leder, gjennomfører, dokumenter og evaluerer aktiviteter i samarbeid med øvingslærer og faglærer(e) i kunnskapsområdet.

Emnet vil ikke ha obligatorisk undervisning utover den undervisningen som foregår i sammenheng med obligatoriske arbeidskrav.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Studenten må ha bestått fire obligatoriske arbeidskrav i emnet, to muntlige gruppeframlegg og to individuelle skriftlige innleveringer. Semesterets praksis må bestås for å kunne gå opp til eksamen i kunnskapsområdet.

Eksamen
Hjemmeeksamen, 1 uke, individuell, teller 40 %.
Avsluttende 6 timers individuell, skriftlig eksamen, teller 60 %.
Gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Fakultet for teknologi og realfag

Arbeidsomfang STM152

Emnekode/emnenavn	**STM152 Språk, tekst og matematikk**		
Antall studiepoeng	30		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
KUNNSKAP Etter å ha fullført emnet skal studenten: - ha kunnskap om 0-6-åringers matematiske utvikling, muntlige og skriftlige språk samt språkutvikling, også i flerspråklige og flerkulturelle perspektiv - ha kunnskap om multimodale tekster, i form av skjønnlitteratur og sakprosa for barn, sjangrer fra muntlige fortellertradisjoner og moderne tekst- og mediekulturer - ha kunnskap om betydningen av å utvikle positive holdninger til matematikk, språk og språkmangfold - ha kunnskap om matematiske områder som er relevante for barn, og matematikk som verktøy for systematisk utforsking og tenking - ha kunnskap om lekens betydning for alle barns språk- og matematikklæring - ha kjennskap til samisk fortellertradisjon FERDIGHETER Etter å ha fullført emnet skal studenten: - kunne observere, legge til rette for, kartlegge og følge opp barns språk- og matematikkutvikling - kunne være en bevisst språklig rollemodell og en samtalepartner som fremmer utvikling og læring i arbeid med barnehagens innhold - kunne organisere et inkluderende og stimulerende læringsmiljø for matematisk og språklig utforsking, fortelling og høytlesing og sikre kvalitet og kulturelt mangfold i barnehagens tekstformidling - kunne veilede og inspirere barn når de utforsker muntlige og skriftlige sjangrer, matematiske problem, symboler og sammenhenger - kunne bruke IKT som	Forelesninger	60	
	Seminardeltakelse	80	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	280	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	30	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	40	
	Feltarbeid		
	Praksis i barnehage og skole	150 (1 uke i skole + 50 % av 6 uker i bhg)	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	25	
	Innleveringsarbeid	50	
	Prosjektarbeid	0	
	Faglig veiledning	10	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	15	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	14	
	Eksamen	46	
	Annet (må spesifiseres)		

pedagogisk verktøy i arbeidet med kunnskapsområdet GENERELL KOMPETANSE Etter å ha fullført emnet skal studenten: - kunne dokumentere og evaluere barnehagens arbeid med språk, tekst og matematikk - kunne kommunisere og drøfte faglig-pedagogiske problemstillinger med personalet, foresatte og eksterne samarbeidspartnere - kunne forholde seg aktivt til samtidens barnehagefaglige diskusjoner knyttet til språk, tekst og matematikk - mestre norsk muntlig og skriftlig (bokmål og nynorsk) og kunne bruke språket kvalifisert i profesjonssammenheng			
Sum		**800**	

KKK- xxx Kunst, kultur og kreativitet

Antall studiepoeng – startsemester – varighet – undervisningssted

30stp	Høst	2	Kristiansand og Grimstad

Studium
Inngår i barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Anbefalte forkunnskaper
Bestått eksamen i kunnskapsområdene: Barns utvikling, lek og læring,
Natur, helse og bevegelse og Samfunn, religion, livssyn og etikk.

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Studenten
- har innsikt i hvordan kunst og kultur kan gi barn estetiske opplevelser av selvstendig verdi, og med betydning for læring og danning
- har kunnskap om ulike syn på kunst og kultur, estetikk, kreativitet og kreative prosesser, og har evne til å vurdere estetiske kvaliteter i ulike kunstuttrykk
- har kunnskap om kommunikasjon, samspillsteorier, motivasjon, identitet og selvoppfatning i arbeid med kunst- og kulturfaglige områder
- har kunnskap om barns musikalske utvikling, utvikling i skapende arbeid innen digital og to- og tredimensjonale materialer og estetiske dimensjoner og formmessige elementer i barns dramatiske lek og skapende teateruttrykk
- har kunnskap om barnekultur, kulturarv i flerkulturelle perspektiver og samiske kulturer, og har forståelse for hvordan kultur påvirker barns ulike uttrykksformer

FERDIGHETER
Studenten
- kan observere, dokumentere, planlegge og lede pedagogiske prosesser
- kan planlegge, gjennomføre, dokumentere og reflektere kritisk over kvaliteter i kunstneriske og skapende prosesser med og for barn
- kan strukturere og skape miljøer som inviterer barn til estetiske opplevelser, utforsking, skaperglede, improvisasjon og lek
- kan legge til rette for kunst og kulturopplevelser og fremme barns estetiske utvikling
- kan uttrykke seg gjennom rolle, spill med gjenstander/ dukker og imaginære rekvisitter, dramatisk improvisasjon og ulike fortellerteknikker
- skal være orientert om, og kunne anvende, flere ulike redskaper, teknikker og materialer fra forskjellige håndverkstradisjoner, deriblant samiske, og utforske disse i samspill med barn
- kjenner sanger og musikkstykker, billedkunst og fortellinger som kan synges, spilles og formidles for og med barn, og som kan inspirere til skapende arbeid

GENERELL KOMPETANSE
Studenten
- ser barn som kompetente deltagere som kan medvirke i barnehagens kunst- og kulturarenaer
- har en bevisst holdning til, følsomhet for og innlevelse i barns forskjellige estetiske uttrykksformer, og kan bidra til at barn får forståelse for hverandres kulturelle bakgrunn

- arbeider for et samfunn med et mangfold av kulturytringer der kunstfagene også bidrar til kvalitet, og forstår at kunnskapsområdet "kunst, kultur og kreativitet" medvirker til danningen av humanitet, toleranse og demokrati
- forstår barnehagelærerens betydning som medskaper, deltaker og rollemodell i barns utforsking og uttrykk, og kjenner betydningen av og kan stimulere barns skaperglede og mestringsfølelse

Innhold
Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene musikk, drama, forming og pedagogikk. Kunnskapsområdet legger vekt på estetiske opplevelser, erfaringer, refleksjon, kommunikasjon og uttrykk gjennom ulike sansemedier. Kunnskapsområdet skal gi studenten erfaring med å anvende uttrykksformer og virkemidler fra kunstfagene (musikk, teater, visuell kunst) i skapende individuell og samhandlende virksomhet, og i samspill med barn. Sentralt i kunnskapsområdet er å kvalifisere studenten til å arbeide med barns møte med et mangfold av kunst- og kulturuttrykk.

Kunnskapsområdet gir også erfaring med opplevelse, refleksjon og kvalitetsvurdering knyttet til fagspesifikke og allmenne estetiske og kunstfaglige problemstillinger. En viktig side ved denne kompetansen er å bruke digitale medier på kreative og reflekterte måter. Utvikling av studentens estetiske oppmerksomhet, praktiske ferdigheter og skapende evner står sentralt, samt evne til å reflektere over innholdet i kunnskapsområdet i et kjønns- og likestillingsperspektiv. Kunnskapsområdet gir også innføring i kulturhistorie og innsikt i hvordan barnehagen kan formidle kulturelle tradisjoner, herunder urfolkstradisjoner, og estetiske opplevelser, åpne for nyskaping og inspirere barn i deres lek, læring og skapende virksomhet. Kjernen i kunnskapsområdet er grunnleggende for lek, omsorg, læring og danning.

Kunnskapsområdet skal gi studenten erfaring med kunstfaglige, kulturfaglige og estetiske praksiser i barnehagen. Det legges vekt på innsikt i kunnskapsområdets muligheter og egenverdi, og som medierende redskap i andre kunnskapsområder. Studenten skal gjøres i stand til å samarbeide med ulike aktører innen kunst- og kulturfeltet. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forsking knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Det beregnes et forventet arbeidsomfang med emnet på 800 timer, fordelt på to semestre.

Sentrale arbeidsformer:
- Praktisk skapende arbeid med dramatiske, visuelle og musiske uttrykksformer og medier i verksteder, musikkrom og dramasaler, både individuelt og i gruppe.
- Teoriforelesninger, ekskursjoner, litteraturstudier, diskusjoner og fagdidaktisk refleksjon i seminartimer.
- Praksis i barnehage i vårsemesteret, 30 dager. Studenten vil ha lederdager, og det vil bli gitt oppgaver innenfor kunnskapsområdets tema der studenten planlegger, leder, gjennomfører, dokumenterer og evaluerer kunstfaglige aktiviteter i samarbeid med øvingslærer og faglærer(e) i kunnskapsområdet.

Emnet har obligatorisk undervisning og arbeidskrav, som oppgis i semesterplanen.

Nærmere beskrivelse av innhold og progresjon i praksis finnes i semesterplaner og *Praksisdokument for barnehagelærerutdanningen.*

Vilkår for å gå opp til eksamen

Studenten må ha bestått obligatoriske arbeidskrav og praksis for å kunne gå opp til eksamen. Oversikt over aktuelle arbeidskrav legges frem ved semesterstart.

Eksamen

1) Skriftlig 4 timers individuell skoleeksamen, digital innlevering. Vårsemesteret. Teller 40 % av samlet karakter.
2) Praktisk/estetisk gruppeprosjekt. Fire dager forberedelse og 30 minutter presentasjon. Studentene kan trekke inn tidligere arbeider og sette det inn i en helhet. Presentasjonen etterfølges av en samtale med faglærere og sensor. Studentene blir individuelt vurdert. Teller 60 % av samlet karakter.

Gradert karakter.

Studentevaluering

Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering og i tråd med gjeldende normalordning i kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Agder.

Tilbys som enkeltemne

Nei

Åpent for privatister

Nei

Ansvarlig fakultet

Fakultet for kunstfag

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	Kunst, kultur og kreativitet		
Antall studiepoeng	30 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
……..	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	40	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	30	
	Praktisk undervisning	140	
	Lesing av pensum/selvstudium	280	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	20	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	20	
	Feltarbeid	10	
	Praksis i barnehage.	112,5	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	30	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid	-	
	Faglig veiledning	-	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	-	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	-	
	Eksamensforberedelse/lesetid	21	
	Eksamen	26,5	
	Annet (må spesifiseres)	-	
Sum		**800**	

SV-3xx Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid

Antall studiepoeng – startsemester – varighet - undervisningssted
15 sp – vår – 1 semester - Kristiansand og Grimstad

Studium
Inngår i barnehagelærerutdanning, bachelorprogram

Forkunnskapskrav
Fullført og bestått minimum 60 studiepoeng fra de to første studieårene.
XX-XXX Barns utvikling, lek og læring (20 studiepoeng) skal inngå i disse.

Anbefalte forkunnskapskrav
XXX Samfunn, religion, livssyn og etikk
XXX Språk tekst og matematikk
XXX Kunst, kultur og kreativitet
XXX Natur, helse og rørsle

Læringsutbytte
KUNNSKAP
Studenten:
- har kunnskap om pedagogikkens og barnehagens historie, kultur og egenart, lover og andre styringsdokumenter
- har kunnskap om relevant forskning, metoder og verktøy som grunnlag for ledelses- og utviklingsarbeid
- har kunnskap om ledelse og veiledning av mennesker med ulik bakgrunn og ulike forutsetninger
- har kunnskap om makt, medvirkning, mangfold og likeverd i demokratiske prosesser i barnehagen
- har kunnskap om samarbeidsprosesser mellom barn, foresatte og personale
- har kunnskap om eksterne samarbeidspartnere

FERDIGHETER
Studenten:
- kan vise selvstendighet i å lede veilednings- og samarbeidsprosesser i utviklingsarbeid og pedagogisk arbeid med barn, personale og foresatte
- kan anvende relevant forskning i utvikling av barnehagen og barnehagelærerprofesjonen
- kan selvstendig og i samarbeid med andre planlegge, begrunne, gjennomføre, dokumentere og evaluere pedagogisk arbeid
- kan ta i bruk egnede metoder og verktøy i arbeidet med utviklings- og læringsprosesser
- kan reflektere over egen og barnehagens praksis i arbeidet med videreutvikling av barnehagelærerrollen og med profesjonsetikk

GENERELL KOMPETANSE
Studenten:
- kan lede pedagogisk arbeid og ta beslutninger som fører til utvikling av barnehagens praksis

- har relasjonell forståelse og kompetanse og mestrer kommunikasjon med barn, foresatte og personale
- kan være i konstruktiv dialog med hjemmet og eksterne samarbeidspartnere
- kan se hvordan strukturelle og kulturelle forhold legger rammer for ledelse og utviklingsarbeid
- kan identifisere områder som krever utviklingsarbeid og kan vurdere hvilke ledelseshandlinger som er nødvendige for å realisere en ønsket utvikling

Innhold
Kunnskapsområdet tematiserer pedagogisk ledelse i barnehagen, personalledelse og ledelse av endrings- og utviklingsprosesser i organisasjoner. I kunnskapsområdet vektlegges forståelse av hvordan lederhandlinger kan bidra til å styrke barnehagen som lærings- og utviklingsarena, og bidra til tydeliggjøring av profesjonens kjerneinnhold. Veiledning og ledelse av barns og medarbeideres læringsprosesser har en sentral plass, samt bruk av ulike metoder og verktøy som egner seg for å utforme strategier, igangsette og lede utviklingsarbeid. Kunnskapsområdet belyser endring og utvikling som skjer organisatorisk og individuelt knyttet til pedagogisk arbeid i barnehagen.

Kunnskapsbasen bygger på lærerutdanningsfagene pedagogikk og samfunnsfag. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

Arbeidsformer og arbeidsomfang
Undervisningen består av fellesforelesninger, seminartimer og gruppearbeid. Arbeidet med faget er knyttet opp til praksis og utviklingsarbeider. Studentenes arbeid med emnet er beregnet til 405 timer.

I kunnskapsområdet inngår 3 ukers praksis. Oppgaver i praksis skal berike studentenes erfaring med tematikk som behandles i emnet Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid. Praksis er en integrert del av arbeidet ved at studentene skal planlegge, gjennomføre og evaluere et konkret utviklingsarbeid i praksis. Innholdet bygger på den kompetansen studenten har opparbeidet seg gjennom arbeidet med de fem andre kunnskapsområdene. Nærmere beskrivelse av innhold og progresjon i praksis finnes i semesterplaner og *Praksisdokument for barnehagelærerutdanningen.*

Vilkår for å gå opp til eksamen
Et gjennomført utviklingsarbeid i praksis. Praksis må være bestått for å gå opp til eksamen.

Eksamen
6 timers skriftlig skoleeksamen (digital innlevering) med gradert karakter.

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres som midtveisevaluering. Ved behov kan det også bli gjennomført en sluttevaluering.

Tilbys som enkeltemne
Nei

Åpent for privatister
Nei

Ansvarlig fakultet
Økonomi og samfunnsvitenskap

Beregnet arbeidsmengde for studentene 15 stp = 405 timer

Forelesninger og seminardeltakelse	60 timer
Praksis i barnehage	120 timer
Lesing av pensum	100 timer
Gruppearbeid med veiledning	30 timer
Utviklingsarbeid m/veiledning	60 timer
Eksamensforberedelser	25 timer
Eksamen	10 timer
Til sammen	405 timer

Det tas forbehold om endring i timetall i forhold til arbeidsform

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2013/712
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 05.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/26	Studieutvalget	15.03.2013

Søknad om godkjenning av studieplan for bachelorprogram i bedriftsøkonomi og ledelse

Bakgrunn
Handelshøyskolen BI velger som kjent å legge ned sin virksomhet i Kristiansand. Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap ønsker å tilby et bachelorprogram i bedriftsøkonomi og ledelse med særlig vekt på markedsføring og ledelse. Programmet vil i hovedsak utgjøres av allerede eksisterende emner. Målgruppen for studiet vil være den samme gruppen som har gjennomført studiet som betalingstilbud ved BI.

Fakultetet ser for seg et potensiale på 50-60 studenter på programmet.

Universitetets styre fattet følgende vedtak i møte 26. februar d.å.:
1. *Med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler § 3-3 vedtar styret ved Universitetet i Agder etablering av Bedriftsøkonomi og ledelse, bachelorprogram, 180 studiepoeng.*
2. *Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap er faglig ansvarlig for studiet.*
3. *Studieplanen legges fram for Studieutvalget til godkjenning.*
4. *Styret vil ta stilling til spørsmålet om finansiering av studiet i forbindelse med revidert budsjett for 2013.*

Fakultetsstyret ved Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap behandlet i møte 6. mars søknad om etablering av nytt bachelorprogram. I denne saken inngikk forslag til studieplan for programmet. Fakultetsstyret fattet følgende vedtak:
1. *Fakultetsstyret godkjenner vedlagt studieplan for opprettelsen av nytt bachelorprogram.*
2. *Dekan får fullmakt til å fastsette navn på programmet.*

Sekretariatets merknader
Denne saken kom sekretariatet i hende for sent til at vi kunne behandle den på vanlig måte for framlegging for Studieutvalget i møte 15. mars. Sekretariatet har derfor valgt å legge fram fakultetsstyresaken til Studieutvalgets orientering og be om at Studieutvalgets leder får fullmakt til å godkjenne planen når denne er bearbeidet og anses tilfredsstillende i forhold til mal for fag- og studieplaner.

Sekretariatet har merket seg et behov for grundig gjennomgang av studiebeskrivelsen. Punktet Generell beskrivelse av studiet bør «strammes opp». Slik det nå fremstår, synes punktet preget

av gjentakelser fra andre punkt i studiebeskrivelsen, for eksempel omtales muligheten for studentutveksling flere ganger på forskjellige steder.

Beskrivelsene av de nye emnene som skal inngå i programmet er i hovedsak i tråd med mal for emnebeskrivelser, men sekretariatet ønsker likevel å kunne foreta en grundig gjennomgang av disse.

Fakultetet berømmes for å ha utarbeidet skjema for kvantifisering av studentenes arbeidsomfang til de nye emnene.

I henhold til mal for fag- og studieplaner skal studentevaluering omtales både på program- og emnenivå i studieplanen.

Sekretariatet stiller seg undrende til punkt 2 i fakultetsstyrets vedtak i og med at styret har etablert programmet under navnet Bedriftsøkonomi og ledelse.

Forslag til vedtak:
Studieutvalgets leder får fullmakt til å godkjenne studieplan for bachelorprogram i bedriftsøkonomi og ledelse.

Vedlegg
1 SØKNAD OM ETABLERING AV NYTT BACHELOR PROGORAM
2 Studiebeskrivelse nytt bachelorprogram
3 ETABLERING AV NYTT BACHELOR PROGORAM

UNIVERSITETET I AGDER
FAKULTET FOR ØKONOMI OG SAMFUNNSVITENSKAP

Arkivsak: **2013/712**
Saksbeh: **Per Sigurd Sørensen**
Dato: **28.02.2013**

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Fakultetsstyret for Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	06.03.2013

SØKNAD OM ETABLERING AV NYTT BACHELOR PROGORAM

Hva saken gjelder

Handelshøyskolen BI velger som kjent å legge ned sin virksomhet i Kristiansand. I Kristiansand har BI i tillegg til en rekke frittstående emner tilbud et bachelorprogram i økonomi og administrasjon hvor fagområdet markedsføring har hatt en betydelig plass.

Handelshøyskolen i Kristiansand ved Universitetet i Agder (HHK) kan, som offentlig utdanningsinstitusjon, påta seg et ansvar for å skape et nytt studium innenfor markedsføring, bedriftsøkonomi og ledelse som gjør at studietilbudet i Kristiansandsregionen innen disse fagområdene ikke svekkes. HHK er av den oppfatning at et nytt bachelorstudiet vil kunne fylle et behov i næringslivet og i studentmarkedet, i den situasjonen som er oppstått etter at BI valgte å legge ned sitt studietilbud i Kristiansand. Fakultetsstyret ble orientert om saken i møte 6. februar og fattet følgende vedtak:

«Fakultetsstyret er positive til at det det arbeides videre med etablering av Bachelor i bedriftsøkonomi og ledelse. Det er en klar forutsetning at studiet fullfinansieres. Saken tas opp til endelig godkjenning når program og planer er endelig utarbeidet»

Styret ved UiA vedtok i sitt møte 26.2.2013 å opprette et nytt bachelorstudium:

1. *Med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler § 3-3 vedtar styret ved Universitetet i Agder etablering av Bedriftsøkonomi og ledelse, bachelorprogram, 180 studiepoeng.*
2. *Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap er faglig ansvarlig for studiet.*
3. *Studieplanen legges fram for Studieutvalget til godkjenning.*
4. *Styret vil ta stilling til spørsmålet om finansiering av studiet i forbindelse med revidert budsjett for 2013.*

Som et resultat av styrets vedtak og det behovet fakultetet mener eksisterer legges det frem forslag til et slikt studium for fakultetsstyret.

Forslag til vedtak:

1. *Fakultetsstyret godkjenner vedlagt studieplan for opprettelsen av nytt bachelorprogram.*
2. *Dekan får fullmakt til å fastsette navn på programmet*

3. *Oppstart settes høst 2013 og finner sted ved lokalt opptak under forutsetning at studieplanene godkjennes av Studieutvalget og at studiet fullfinansieres*

Per Sigurd Sørensen

Vedlegg
1 Studiebeskrivelse nytt bachelor program

2 ETABLERING AV NYTT BACHELOR PROGORAM

Vedlegg 1: Studieplan (oversikt)

INNHOLDSFORTEGNELSE

Nytt bachelorstudium med vekt på markedsføring og ledelse 2
Emnebeskrivelser nye emner 6
ORG 1xx Organisasjonsteori 6
MF-2xx Forbrukeratferd 8
ME 1xx Statistikk, metode og praktisk dataanalyse 10
ORG-3xx Endringsledelse 12
MF 3xx Brand Management and Advertising 14
MF 3xx: Markedsanalyse og forretningsutvikling med bacheloroppgave (forretningsplan) ... 16

Nytt bachelorstudium med vekt på markedsføring og ledelse

(foreløpig navn)

Type studium – antall studiepoeng – varighet – undervisningssted
Grunnstudium – 180 studiepoeng – 3 år –Kristiansand

Opptakskrav
Generell studiekompetanse.

Anbefalte forkunnskaper
Det er gunstig, men ikke nødvendig å ha forkunnskaper i ulike bedriftsøkonomiske emner.

Generell beskrivelse av studiet
Studieprogrammet inneholder sentrale emner i økonomi og administrasjon, med et sterkere fokus på markedsføring, organisering og ledelse enn i det tradisjonelle bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon som følger rammeplanen til NRØA. Det legges til rette for spesialisering/bredde i markedsføring og entreprenørskap, samt strategi og ledelse. Kandidatene som uteksamineres fra dette studiet er attraktive for en rekke stillinger innenfor privat næringsliv.

Mengden med matematikk og matematikkintensive fag er redusert til fordel for mer bedriftsrettede fag som markedsføring og ledelse. Programmet vil ikke gi grunnlag for direkte opptak til det toårige masterprogrammet i økonomi og administrasjon- siviløkonom. Samtidig vil studentene i det nye programmet ha flere emner felles med økonomistudentene og med studenter på Opplevelsesbasert reiseliv, bachelorprogram. Studentene som ønsker å kvalifisere seg for opptak til Master i økonomi og administrasjon- siviløkonom, må ta flere emner i tillegg.

Studiet skal gi studentene gode forutsetninger for å gå inn i arbeidsoppgaver i næringslivet med fokus på markedsføring, salg og ledelse. I studiet vil det bli innslag av forelesere og gjesteforelesere fra næringslivet. Ulike former for bedriftsutviklings- og gründerprogrammer som universitetet allerede har er engasjert i, vil samtidig bli forsterket. Det betyr at studentene i betydelig grad vil få kontakt med etablerte bedrifter og med gründere som arbeider med etablering av nye bedrifter.

Bachelorprogrammet bygger på generell studiekompetanse. De første to årene av programmet består hovedsakelig av obligatoriske emner innenfor markedsføring, organisasjonsfag, metode, regnskap og bedriftsøkonomi og noe samfunnsøkonomi. Det siste året av bachelorprogrammet gir studentene mange valgmuligheter. Femte semester består av valgemner, og da er det også lagt til rette for utveksling. I 6. og siste semester velger studentene mellom bredde i *Markedsføring og entreprenørskap* og *Strategi og ledelse*. Studentene kan også søke om å ta årstudiet i HR og organisasjonsutvikling i Grimstad i 3. studieår.

I tillegg til utvekslingsmuligheter i 5. semester kan studentene også søke om utveksling i hele 3. studieår ved en av UiAs mange samarbeidsinstitusjoner i utlandet. Et opphold ved en utenlandsk utdanningsinstitusjon gir mulighet til å fordype seg i tema og emner utover tilbudet ved UiA. Utenlandsopphold gir også en ekstra dimensjon i form av møter med andre språk og kulturer i en faglig sammenheng. Mange arbeidsgivere verdsetter slike erfaringer. Internasjonale studenter kommer også til UiA for å ta deler av bachelorstudiet som

utvekslingsstudent. Vær derfor innstilt på å følge noen emner som undervises i sin helhet på engelsk. Dette bidrar til et internasjonalt studiemiljø hvor de fleste kommer i kontakt med utenlandske studenter og bruker engelsk aktivt i løpet av studietiden.

Studieplan for Nytt bachelorstudium med vekt på markedsføring og ledelse

Emner som ikke er i noen av våre øvrige utdanninger er merket skrevet i grønt.

1. sem	BE-110 - 1 Økonomistyring 7,5 sp	JU-103 - 1 Rettslære 7,5 sp	ORG10X - 1 Organisasjonsteori, 7,5 sp	SE-109 - 1 Innføring i økonomisk tenking og etikk 7,5 sp
2. sem	BE-111 - 1 Finansregnskap 1 7,5 sp	ME-10X - 1 Statistikk, metode og praktisk dataanalyse, 7,5 sp	MF-102 - 1 Markedsføring 7,5 sp	SE-10X - 1 Grunnleggende mikroøkonomi 7,5 sp
3. sem	MF-XXX Forbrukeratferd, 7,5 sp	MF 20X: Industrial buying behavior, 7,5 sp	ORG207 - 1 Entrepreneurship and Innovation 7,5 sp	BE-207 - 1* Foretaksstyring 7,5 sp
4. sem	BE-210 - 1 Investering og finansiering 7,5 sp	MF-202 Customer relationship management (N), 7,5sp	ORG209 - 1 Strategisk ledelse, 7,5 sp	ORG-208: International business, sp
5. sem	Valgemner 30 sp			
6. sem	Breddeenhet • Markedsføring og entreprenørskap • Strategi og ledelse			

Mulige valgemner 5. semester

- JU-3XX: Arbeidsrett (N)
- TFL-10X: Grunderlab, 7,5
- ORG-120 Introduksjon til reiseliv (N) (7,5)
- TFL-114 Aktivitets og opplevelsesturisme, 7,5 sp
- MA-138 - 1 Matematikk med anvendelse i økonomi 7,5 sp
- EN123: Business English

Breddeenheter 6. semester

Markedsføring og entreprenørskap

6. sem	MF XXX Brand management and advertising, 7,5 sp	ORG-YYY International e-marketing 7,5 sp	MF-XXX Markedsanalyse og forretningsutvikling, med bacheloroppgave (forretningsplan), 15 sp

Strategi og ledelse

6. sem	ORG20X Endringsledelse, 7,5 sp	ORG 308 Personalledelse 7,5 sp	ORG-XXX Internasjonal ledelse og forretningsutvikling, med bacheloroppgave, 15 sp

MERK: Valgemnene og breddeenhetene tilbys under forutsetning av at det er nok påmeldte studenter og tilgjengelige ressurser.

Breddeenheter 6. semester
Studenter kan velge to breddeenheter: *Strategi og ledelse*, eller *Markedsføring og entreprenørskap*. Sammensetningen av disse breddenhetene er gitt oversikten ovenfor og i emnebeskrivelsene. Det anbefales at noen av valgemnene i femte semester støtter opp om breddene i det sjette semesteret. Studentene kan også søke om å ta det siste året i Grimstad på årsstudiet kalt HR og organisasjonsutvikling.

Det er lagt til rette for å dra på utveksling i det 5. semester. Studenter kan også søke om utveksling hele det tredje året. Det kan søkes fritak fra bacheloroppgave dersom man ikke tilbyr det under helårlig utenlandsopphold. Det kan også søkes om godkjenning av internship/praksisopphold fra utenlandsopphold.

Læringsutbytte
En kandidat med fullført bachelorprogram skal ha følgende læringsutbytte:

KUNNSKAP
Kandidaten skal
- ha gode kunnskap i markedsføring, organisasjonsfag, entreprenørskap og bedriftsøkonomi
- ha grunnleggende kunnskap i metode og dataanalyse, markedsøkonomi og forretningsjuss
- ha kunnskap om relevante teorier og metoder for fagområdene
- ha gode kunnskaper om hvordan bedrifter fungerer i praksis

FERDIGHETER
Kandidaten skal
- kunne anvende teoretiske kunnskaper på praktisk problemstillinger i næringsluvet
- kunne planlegge og gjennomføre egne prosjekter
- kunne bidra med fagkunnskap i vurderings- og beslutningssituasjoner
- kunne bidra til å styrke bedrifters organisering og ledelsesarbeid, markedsføring og salgsaktiviteter, og deres innovasjonsevne
- kunne se flere fagområder i sammenheng ved vurderingen av bedriftsrelaterte problemstillinger
- være i stand til å oppdatere egen kunnskap for livslang læring

GENERELL KOMPETANSE
Kandidaten skal
- kunne formidle fagstoff skriftlig og muntlig og delta i erfaringsutveksling
- ha kjennskap til juridiske, miljømessige og etiske rammer innen fagområdene

- ha kjennskap til forsknings- og utviklingsarbeid innen fagområdene

Arbeidsformer
Forskjellige undervisningsformer blir brukt i studiet. Studentene vil delta i store fellesforelesninger, mindre forelesninger, seminarer, gruppearbeid mv. Undervisningsspråket er hovedsakelig norsk, men enkelte emner undervises på engelsk.

Vurderingsformer
I mange emner er det arbeidskrav (individuelt eller i grupper) for å få gå opp til eksamen, se hver enkelt emnebeskrivelse. De fleste emnene har individuell skriftlig eksamen med bokstavkarakterer (A-F), hvor A er beste karakter og F er stryk.

Studentutveksling
Det legges til rette for utveksling i 5. semester i 3. studieår. Studenter kan også søke om utveksling i hele 3. studieår. For ytterligere informasjon se Internasjonal avdelings nettsider for utvekslingsmuligheter.

Vilkår for å gå videre i studiet
I tredje studieår inngår bacheloroppgave som del av breddeenheten. Breddeenhetene og oppgaven bygger på de to første årene i studiet. Av den grunn bør studentene ikke mangle mer enn 15 studiepoeng fra de to første årene før de begynner i siste semester.

Yrkesmuligheter og videre utdanning
Bachelorprogrammet er en yrkesrettet, tverrfaglig basisutdanning som gir grunnlag for en rekke stillinger først og fremst innen privat næringsliv. Studiet gir også grunnlag for å drive egen virksomhet.
Studiet danner et godt grunnlag for videre studier ved andre institusjoner nasjonalt eller internasjonalt. Vær oppmerksom på at andre institusjoner kan ha tilleggskrav for opptak til videre studier.

Det vil være mulig å kvalifisere seg for opptak til Master i økonomi og administrasjon-siviløkonom ved UiA, hvis studenten tar flere emner i tillegg. Ta kontakt med Institutt for økonomi for mer detaljer.

Fører til grad
Fullført treårig studium fører fram til graden Bachelor i (se vedtak om delegasjon til dekan).

Studentevaluering
Studentevaluering gjennomføres i tråd med kvalitetssikringssystemet kapittel 2.3.1 ved en årlig evaluering av studieprogrammet i studieråd hvor det minimum deltar en studentrepresentant fra hvert studieår.

Ansvarlig fakultet
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Kontaktperson
For ytterligere informasjon kontakt Institutt for økonomi, tel 3814 2338.

Emnebeskrivelser nye emner

ORG 1xx Organisasjonsteori

7.5 studiepoeng - 1 semester - Høst - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bedriftsøkonomi og ledelse

Læringsutbytte
Etter å ha fullført dette emnet skal studenten kunne:

- forstå hvordan organisasjoner er strukturert og endres
- identifisere samspillet mellom organisasjoner og omgivelsene
- gjenkjenne formelle- (mål, strategi, struktur) og uformelle- (kultur, maktforhold) trekk ved organisasjoner
- analysere organisasjonsatferd og prosesser (motivasjon, kommunikasjon, læring, endring etc)

Formål og innhold
Emnet skal gi studentene innsikt i sentrale organisasjonsteoretiske tema. Det legges vekt på 1) organisasjoners forhold til omgivelsene, 2) utforming av organisasjoner, 3) atferd og kultur i organisasjoner, 4) endring og ledelse.
Temaene omfatter for eksempel: hva er organisasjonsfag, hvorfor har vi organisasjoner (markeder og transaksjonskostnader, ressurser og komplementære aktiva, verdikjeder, arbeidsdeling og spesialisering), mål og effektivitet i organisasjoner, organisasjonsstruktur, organisasjonskultur og etikk, makt og konflikter, organisasjoner og deres omgivelser, motivasjon, kommunikasjon, beslutningsprosesser, organisatorisk læring, fleksibilitet og forandringer, ledelse av organisasjoner, hvordan analysere organisasjoner?

Arbeidsformer: Forelesninger, gruppearbeid med innlevering.

Vilkår for å gå opp til eksamen: Bestått gruppearbeid

Eksamen : 3 timer individuell skriftlig eksamen med bokstavkarakter.

Tilbys som enkeltemne : Nei
Åpent for privatister: Nei
Fakultet: Økonomi- og samfunnsfag

Studiepoengreduksjon

ORG104-G med 6 studiepoeng
ORG100- 1 med 6 studiepoeng
ORG106- G med 6studiepoeng
OR-1110- 1 med 6 studiepoeng
OR-1110- G med 6 studiepoeng
ORG110- 1 med 5 studiepoeng

Pensum:
Alternativ 1: Busch, Vanebo og Dehlin 2010. "Organisasjon og organisering: Et prosess perspektiv. Universitetsforlaget
Alternativ 2: Jacobsen og Thorsvik. «Hvordan organisasjonser fungerer» Fagbokforlaget.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**ORG-1xx Organisasjonsteori**		
Antall studiepoeng	7.5 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelse	Forelesninger	37	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	0	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	0	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid	0	
	Faglig veiledning	0	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	0	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	3	
	Annet (må spesifiseres)	0	
Sum		**200**	

MF-2xx Forbrukeratferd

7,5 sp - Starter høst - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bedriftsøkonomi og ledelse

Læringsutbytte
Etter å ha fullført dette menet skal studenten kunne:

- forstå interne og eksterne faktorer som påvirker forbrukeres atferd
- gjengi sentrale modeller for forbrukeratferd
- anvende teorier og modeller for forbrukeratferd strategisk ved å vise hvordan en kan segmentere markedet ved bruk av kunnskap om forbrukeres atferd og til å posisjonere seg i forhold til utvalgte målgrupper som ledd i sin konkurransestrategi

Innhold
Emnet behandler sentrale teorier om forbrukeratferd. Kunnskap om forbrukernes motiver, holdninger og beslutningstaking er grunnlaget for all utforming, promotering og salg av produkter og tjenester. Kandidaten skal få trening i å bruke kunnskap om forbrukerne strategisk ved å arbeide med relevante caseoppgaver og diskusjoner i plenum.

Arbeidsformer: Forelesninger og arbeid med case.

Vilkår for å gå opp til eksamen
Godkjente innleveringer

Eksamen:
3 timer individuell skriftlig eksamen med bokstavkarakter.

Tilbys som enkeltemne: Ja
Åpent for privatister: Nei
Fakultet: Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Pensum:

Schiffman, Leon G., Kanuk, Leslie L., and Hansen, Håvard, 2e, *Consumer Behaviour: A European Outlook*, Harlow: Pearson Education Limited.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**MF 2xx Forbrukeratferd**		
Antall studiepoeng	7.5 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelse	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	0	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	0	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid	0	
	Faglig veiledning	0	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	0	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	3	
	Annet (må spesifiseres)	0	
Sum		**203**	

ME 1xx Statistikk, metode og praktisk dataanalyse

7,5 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bedriftsøkonomi og ledelse

Læringsutbytte
Etter å ha fullført dette menet skal studenten:

- ha kjennskap til trinnene i en forskningsprosess.
- forstå forskjellene mellom kvalitativ og kvantitativ metode.
- kunne planlegge og gjennomføre en empirisk undersøkelse.
- kunne velge relevant metode i forhold til en problemstilling.
- kunne vurdere kritisk kvaliteten av egne og andres empiriske undersøkelser.
- kunne gjennomføre grunnleggende statistisk analyse av innsamlet datamateriale
- kunne skrive en rapport basert på en empirisk undersøkelse.

Innhold
Emnet omfatter:

- Metodesyn og metodetilnærming
- Fasene i en forskningsprosess
- Forskningsdesign
- Måling
- Validitet og reliabilitet
- Primærdata: kvalitative og kvantitative metoder
- Utvalgstyper og utvalgsstørrelse
- Anvendt dataanalyse

Arbeidsformer: Forelesninger og arbeid med semesteroppgave.

Vilkår for å gå opp til eksamen: Bestått semesteroppgave.

Eksamen: 3 timer individuell skriftlig eksamen med bokstavkarakter.

Tilbys som enkeltemne: Ja

Åpent for privatister: Nei

Studiepoengreduksjon *(sjekk??)*
ME-104- G med 5 studiepoeng
ME-2100- 1 med 5 studiepoeng
ME-2100- 2 med 5 studiepoeng
ME-2100- G med 5 studiepoeng
ME-2100- G2 med 5 studiepoeng
ME-100- 1 med 5 studiepoeng
ME-105- G med 5 studiepoeng
ME-108- 1 med 5 studiepoeng
ME-108- G med 5 studiepoeng
ME-1000- 1 med 5 studiepoeng
ME-1000- 2 med 5 studiepoeng
ME-107- 1 med 5 studiepoeng

Fakultet: Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Pensum:
Gripsrud, Geir, Ulf Henning Olsson og Ragnhild Silkoset. 2010. Metode og dataanalyse : Beslutningsstøtte for bedrifter ved bruk av JMP. 2. utg. Høyskoleforlaget.

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**ME 1xx Statistikk, metode og praktisk dataanalyse**		
Antall studiepoeng	7.5 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelse	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	0	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	0	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid	0	
	Faglig veiledning	0	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	0	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	3	
	Annet (må spesifiseres)	0	
Sum		**203**	

ORG-3xx Endringsledelse

7,5 sp - Starter vår - Varighet 1 semester - Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bedriftsøkonomi og ledelse

Læringsutbytte
Etter å ha fullført dette menet skal studenten kunne:

- forstå betydningen av forholdet mellom kontekst og behov for endring
- gjenkjenne de ulike aktørene i endringsprosessen og rollene som hver har
- analysere behovet for endring
- identifisere verktøyene som kan brukes for å få til endring
- forstå hvordan læring og avlæring er relatert til endring

Innhold
Behovet for endringer er en av de mest utbredte hendelser som organisasjoner møter. Kurset gjenkjenner dette behovet basert på perspektiver innen miljøendring, strategisk endring og intern organisatorisk endring. Kurset fokuserer på å analysere behovet for endring, samt prosesser for endring.

Temaene er:

- Definere organisasjonsendring
- Typer endringer som påvirker organisasjoner
- Rollen til toppledelsen i endring
- Rollen til mellomledere i endring
- Implementere endring
- Mekanismer for å gjøre endringer i organisasjoner
- Ledelse av endringsprosessen

Arbeidsformer: Forelesninger og gruppearbeid.

Vilkår for å gå opp til eksamen: Bestått gruppearbeid

Eksamen: 3 timer individuell skriftlig eksamen med bokstavkarakter.

Tilbys som enkeltemne: Ja, med forbehold om ledig plass/kapasitet

Åpent for privatister: Nei

Fakultet : Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Pensum:
Hennestad og Revang, *Endringsledelse og Ledelsesendring*, Universitetsforlaget 2012

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**ORG-3xx Endringsledelse**		
Antall studiepoeng	7.5 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelse	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	0	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	0	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid	0	
	Faglig veiledning	0	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	0	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	3	
	Annet (må spesifiseres)	0	
Sum		**203**	

MF 3xx Brand Management and Advertising

7,5 credits - Starts spring - Length 1 Semester(s) - Kristiansand

Study Program
Bedriftsøkonomi og ledelse

Learning Outcomes
Upon successful completion of the course, the students will be able to describe fundamental theories and perspectives in brand management and advertising and apply their relevant knowledge within a company's marketing strategy. This includes:

1) Understanding the nature, role, and importance of brand management and advertising in marketing strategy
2) Being familiar with fundamental theories, concepts, and frameworks in brand management and advertising
3) Understanding effective design and implementation of branding and advertising strategies
4) Gaining knowledge in development and management of customer-based brand equity
5) Presenting a general understanding of content, structure, and appeal of advertisements
6) Learning how to evaluate the success of branding and advertising strategies

Objective
Brands are among the most valuable assets of corporations and knowledge about brand management and advertising is imperative for marketing managers. Given the complexity and competitiveness of today's global marketplace, strategic management of brands and effective advertising have become increasingly important and challenging for companies. Accordingly, this course aims to present key topics in brand management and advertising, which will allow students to comprehend how to successfully differentiate a company's offerings from its competitors.

Teaching Method
The set of lectures will provide fundamental theoretical perspectives in brand management and advertising. These perspectives will also be illustrated by real-life examples from the marketplace in order to present students an understanding of how the theoretical knowledge can be applied in practice.

The students will also present a group project in which they will develop an advertisement plan. By preparing an advertisement plan, students will both use their acquired theoretical knowledge and gain a sense of challenges faced by marketing managers.

Examination requirement: Presentation of the group project.

Prerequisite: Introductory marketing and consumer behavior courses
Examination: 3-hour written examination with graded marks.

Offered as a free-standing module: Yes
Priv. Exam: No
Faculty: Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Pensum:
Strategic Brand Management: A European Perspective, 2012, 2/E
Kevin Lane Keller, Amos Tuck School of Business, Dartmouth College, Tony Aperia, University of Stockholm; Nordic Brand Academy, Mats Georgson, Georgson and Co.
Pearson Higher Education

Advertising: strategy, creativity and media, 2013
Chris Fill, Founder and Managing Director of Fill Associates. Graham Hughes, Scott De Francesco, Pearson Higher Education

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	**MF 3xx Brand Management and Advertising**		
Antall studiepoeng	7.5 sp		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet arbeidsomfang	Studentens evaluering av arbeidsomfang
Se emnebeskrivelse	Forelesninger	40	
	Seminardeltakelse	0	
	Laboratoriearbeid med eller uten veiledning	0	
	En-til-en undervisning	0	
	Lesing av pensum/selvstudium	50	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller uten veiledning	0	
	Uformelt gruppearbeid/kollokvier/samspill studentene imellom	30	
	Feltarbeid	0	
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.	0	
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige aktiviteter	0	
	Innleveringsarbeid	30	
	Prosjektarbeid	0	
	Faglig veiledning	0	
	Bearbeiding av faglærers tilbakemeldinger	0	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.	0	
	Eksamensforberedelse/lesetid	50	
	Eksamen	3	
	Annet (må spesifiseres)	0	
Sum		**203**	

MF 3xx: Markedsanalyse og forretningsutvikling med bacheloroppgave (forretningsplan)

15 sp – Starter vår – lengde 1 semester – Kristiansand

Inngår i studieprogram
Bedriftsøkonomi og ledelse

Læringsutbytte
Etter å ha fullført dette kurset skal studenten:

1) Ha en god forståelse av markedsføringsfaget
2) Forstå sammenhengen mellom de ulike elementene som inngår i faget
3) Være i stand til å foreta undersøkelser/forske for å kunne bedre beslutningsgrunnlaget og foreta anbefalinger for organisasjoner/bedrifter
4) Være i stand til å anvende/bruke fundamentale teorier på praktiske oppgaver
5) Arbeide med organisasjoner/bedrifter for å utvikle en markedsføringsplan
6) Lære å skrive en profesjonell rapport

Innhold
Dette er et oppsummeringskurs for markedsføringsstudenter i sitt siste semester. Målet er å integrere alle sider ved markedsføringsfaget og å lære hvordan teoriene kan brukes i praksis; først gjennom case i forbindelse med forelesninger og så i et gruppeprosjekt hvor en lokal organisasjon/bedrift blir analysert. Emnet vil også gjøre studentene kjent og fortrolige med prosessen rundt oppstart av virksomheter.

Den skriftlige delen er et større selvstendig skriftlig arbeid. Gjennom arbeidet med oppgaven får studentene muligheter til fordypning og/eller til å anvende teoretiske kunnskaper på praktiske problemstillinger. Oppgaven skal fortrinnsvis gjennomføres av grupper på 2-3 studenter. Studentene får en avgrenset problemstilling, men planlegger gjennomføring av oppgaven, framskaffer nødvendig datamateriale og analyserer data på egenhånd. Oppgaven skal holde akademiske krav til framstillingsform og innhold.

Arbeidsformer
Undervisningen gis i form av forelesninger om grunnleggende elementer i faget. Hvert element vil bli illustrert med case presentasjoner og innleveringer. Deretter skal studentene arbeide i grupper med en organisasjon/bedrift og utvikle en markedsføringsplan for denne. Dette arbeidet representerer bacheloroppgaven i studiet. En betydelig del av studentenes læring forventes å skje gjennom egeninnsats, individuelt og i grupper. Det legges opp til felles veiledning. Tilstedeværelse og bidrag i alle leksjoner, case presentasjoner og oppgave veiledninger er obligatorisk.

Eksamen/Vurdering
50% case presentasjoner/innleveringer/diskusjoner
50% bacheloroppgave som gjennomføres i grupper på 2-3 personer. Bokstavkarakter.

Tilbys som enkelt emne: Nei

Åpent for privatister: Nei

Fakultet: Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Skjema for kvantifisering av studentens arbeidsomfang

Emnekode/emnenavn	MF 3xx: Markedsanalyse og forretningsutvikling med bacheloroppgave (forretningsplan)		
Antall studiepoeng	15		
Læringsutbytte	Læringsaktiviteter	Beregnet	Studentens
……..	Forelesninger	36	
	Seminardeltakelse		
	Laboratoriearbeid med eller uten		
	En-til-en undervisning		
	Lesing av pensum/selvstudium	100	
	Timeplanlagt gruppearbeid med eller	64	
	Uformelt	20	
	Feltarbeid		
	Praksis i skole/sykehus/kulturskole osv.		
	Forarbeid og etterarbeid til de forrige		
	Innleveringsarbeid	130	
	Prosjektarbeid		
	Faglig veiledning		
	Bearbeiding av faglærers	20	
	Hospitering i bedrift, orkester osv.		
	Eksamensforberedelse/lesetid	30	
	Eksamen		
	Annet (må spesifiseres)		
Sum		**400**	

Innhold i programmet
Studieprogrammet slik det foreligger (se vedlegg 1) inneholder sentrale emner i økonomi og administrasjon, med et sterkere fokus på markedsføring, organisering og ledelse, enn i det tradisjonelle bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon som følger rammeplanen til NRØA. Det legges til rette for spesialiseringer i markedsføring og entreprenørskap, samt strategi og ledelse. Dette vil gi studentene gode forutsetninger for å gå inn i arbeidsoppgaver i næringslivet med fokus på markedsføring, salg og ledelse. HHK har et nært samarbeid med betydelige deler av næringslivet i Agder. Gjennom det nye studiet ønsker HHK å videreutvikle dette samarbeidet ytterligere, blant annet i form av å øke bruken av forelesere og gjesteforelesere fra næringslivet. Ulike former for bedriftsutviklings- og gründerprogrammer som HHK allerede har er engasjert i, vil samtidig bli forsterket. Det betyr at studentene i betydelig grad vil få arbeide direkte med etablerte bedrifter og med gründere som arbeider med etablering av nye bedrifter.

Forskjellen til de tre første årene i siviløkonomutdanningen (MASTØK5) er at mengden med matematikk og mattematikkintensive fag er redusert til fordel for mer bedriftsrettede fag som markedsføring og ledelse. Programmet vil derfor ikke gi grunnlag for direkte opptak til det toårige masterprogrammet i økonomi og administrasjon (MASTØK2). Samtidig vil studentene i det nye programmet ha flere emner felles med siviløkonomstudentene og studentene i opplevelsesbasert reiseliv (BACREIS). Studentene som tar det nye studiet må ta flere emner i tillegg dersom de senere skal kunne kvalifisere til opptak MASTØK2.

Administrative konsekvenser
Etablering av et nytt studieprogram øker behovet for administrative støttetjenester, knyttet til blant annet studieveiledning og oppfølging. I forbindelse med oppstart må det gjennomføres en rekke tiltak av markedsmessig karakter. Dette vil måtte gjennomføres i nært samarbeid med fellesadministrasjonen og kontor for Studentrekrutering. Studiet vil ha Lokalt opptak for høsten 2013, da fristen for innmelding til Samordna opptak har gått ut.

Økonomiske konsekvenser
Studiet vil i stor grad bygge på eksisterende emner i nåværende økonomistudier. Av studieprogram på 180 stp, kan dette etableres ved nye emner tilsvarende 52,5 studiepoeng innenfor markedsføring, analyse, og ledelsesfag. Øvrige emner (127,5 stp) blir felles med eksisterende BACØK og BACREIS. Fakultetet legger til grunn at det vil kunne være et potensielt marked på mellom 50 og 60 studenter for dette programmet.

Studiet krever økte undervisningsressurser i tillegg til at det krever økt tid til koordinering og administrasjon, samt kostnader knyttet til arbeid med studieplaner, markedsføring og oppstartskostnader generelt. Av dette vil behovet for rene studieadministrative tjenester utgjøre i underkant av en halv administrativ stilling. Basert på de rammer som gjelder for tildeling av tid til undervisning og forskningstid, med tillegg av de administrative kostnader, er det kalkulert en total merkostnader ved etablering av studiet som finansieres gjennom den ordinære budsjettmodellen ved innfasing av nye studiepoeng.

Fakultetetsdirektøren påpekte i notat til Universitetsdirektøren at Handelshøyskolen kan etablere studiet forutsatt at studiet fullfinansieres på både kort og lang sikt. Det betinger godkjennelse av 52,5 nye stp i emnemodulen som innfases i takt med at de nye emnene etableres, og med strategisk bevilgning i tillegg som dekker de årlige økte merkostnader inntil studiet er fullt ut innfaset. I tillegg kommer 7,5 stp som omfatter bacheloroppgave. Styret ved UiA godkjente i sitt møte 26.2.2013 disse rammene, slik at vi er sikret nødvendig finansiering.

Vurderinger
Ved HHK har planene om etablering av et nytt bachelorprogram i forbindelse med avviklingen av Handelshøyskolen BI Kristiansand vært drøftet i fagseksjon økonomi (ØKS) og i fagseksjon strategi, organisasjon og ledelse (SOL). Begge seksjonene var i utgangspunktet positive til et slikt initiativ,

men stilte samtidig flere viktige spørsmål i den forbindelse. Likeledes har deler av fagmiljøet i fagseksjon SOL på selvstendig grunnlag presentert noen kommentarer til prosess og innhold i den foreliggende studieplan. Disse spørsmålene og kommentarer kan i det vesentligste oppsummeres som:

- Usikkerhet om fakultetet og HHK har tilstrekkelig kunnskap om den del av studentmarkedet som her søkes tilfredsstilt.
- Fare for «kannibalisering» i forhold til eksisterende program
- Fare for redusert kvalitet i eksisterende program ved HHK (BACØK, MASTØK5, BACREV og BACREIS).
- Bekymring for at svært mange studenter i obligatoriske emner vil kunne begrense valg av pedagogiske tilnærminger
- Usikkerhet om de presenterte økonomiske rammer
- Navn på programmet må tydeliggjøre at dette IKKE er BACØK etter NRØA.

Fakultetet har ikke gjennomført noen grundig analyse av studentmarkedet. Til dette har tiden vært for knapp. Likevel antar fakultetet at gjennom å tilby et studieprogram med en faglig profil som ikke er ulik det tilbudet som BI nå har avviklet, vil programmet kunne være av interesse for den samme studentgruppen.

Det er selvsagt viktig å vurdere om dette studiet vil trekke studenter fra de andre studiene ved HHK. Til dette vil fakultetet bemerke at siviløkonomstudiet har en solid markedsverdi og en meget stor søknadsmengde. Fakultetet er derfor av den oppfatning at få kvalifiserte søkere til siviløkonomstudiet vil velge det nye programmet fremfor siviløkonomstudiet. Når det gjelder reiselivsstudiet er det etter fakultetets vurdering noe mer usikkert, men siden dette er et mer spesialisert studium antas det imidlertid at søkerne er særlig bevisste på nettopp dette i søkeprosessen. Av den grunn antar fakultetet at faren for at det nye studiet skal spise av søkerne til opplevelsesbasert reiseliv er begrenset. Dessuten ønsker fakultetet å vise til at faglige synergier både på forsknings- og studiesiden kan utvikles over tid, ved at markedsføring og ledelse er sentrale elementer i begge studiene.

Når studenter med ulike forkunnskaper tilbys fellesundervisning vil det være utfordringer langs flere dimensjoner. Deler av slike utfordringer vil finne sin løsning ved at inntakskvaliteten til de ulike studentgruppene søkes å være så lik som mulig, dog med unntak for de særlige krav som stilles til opptak MASTØK5. Utfordringer vil likevel kunne oppstå i forbindelse med enkeltemner. Dette er imidlertid ikke en situasjon som er ukjent hverken for HHK eller andre deler av universitetet og ved utvikling av studieplanen har dette vært et særlig viktig moment.

Når det gjelder de økonomiske rammer har vi med styrets vedtak sikret fullfinansiering av programmet, noe som også har vært fakultetsstyrets klare forutsetning for etablering.

I saksfremstillingen til universitetsstyret er programmet omtalt som bachelor i bedriftsøkonomi og ledelse. Fakultetet erkjenner at det er et reelt behov for å kunne avgrense programmet tydelig fra eksisterende program ved HHK og da særlig BACØK. For å sikre at programmet tildeles et navn som både representerer det faglige innholdet på en god måte og markerer nødvendig distanse til eksisterende program ved HHK foreslår fakultetsdirektøren at dekan gis en fullmakt til å fastsette navn på programmet.

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2010/1307
Saksbeh: Anne Marie Sundberg
Dato: 06.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/27	Studieutvalget	15.03.2013

Søknad fra Fakultet for humaniora og pedagogikk om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave

Bakgrunn
I forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 6 nr. 1 stilles det krav om at bacheloroppgave skal inngå i bachelorgrader ved UiA. Det åpnes i § 6 nr. 2 for at styret i særlige tilfeller kan dispensere fra krav om bacheloroppgave. Bacheloroppgaven skal inngå som del av fordypningsenhet eller 2-årig integrert studium. Fordypningsenhet defineres i forskriften som følger:
"Kombinasjon av emner på 80-90 studiepoeng fra ett eller flere fag som gjennom en studieplan er definert til å utgjøre en samlet enhet. Minst 20 studiepoeng må være på nivå 2, dvs. emner som bygger på emner på lavere nivå."

I et bachelorprogram (180 studiepoeng) er det årsstudium (60 studiepoeng) pluss påbygging (20-30 studiepoeng) som utgjør fordypningen. Påbygging benevnes også som nivå 2, og det er på dette nivået bacheloroppgaven skal inngå.

Fakultet for humaniora og pedagogikk søker nå om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave for
- studenter som tar Religionsstudier i Asia som del av bachelorprogrammet i region, etikk og kultur

Det vises til Studieutvalgets behandling av søknad om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave for
- studenter som ønsker å ta påbygging i tysk, fransk eller spansk ved en utenlandsk samarbeidsinstitusjon
- studenter som allerede har tatt påbygging ved annen utdanningsinstitusjon, og som søker om innpassing i et av fakultetets bachelorprogrammer

Denne ble behandlet i møte 12. desember 2011 og ble da innvilget i tråd med søknaden.

Fakultetets begrunnelse
De fagansvarlig for bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur ønsker at det fortsatt skal være mulig å ta påbyggingsstudiet Religionsstudier i Asia innenfor bachelorprogrammet. For studenter på dette studiet vil det i følge fakultetet være vanskelig å innføre krav om

bacheloroppgave ettersom de er på rundreise i Asia et helt semester. Søknaden om dispensasjon begrunnes ut fra følgende momenter:

- Disse studentene bruker studiet som påbygging (ett emne på nivå 1, to på nivå 2), og ender opp med 90 studiepoeng – 10 studiepoeng utover det som er kravet til fordypning.
- Siden studentene stort sett er på rundreise den tiden de er i Asia, har de i liten grad tilgang til sekundærlitteratur.
- I emnet KR-104 foretar de et feltarbeid som de også skriver rapport fra.
- I emnet KR-202 (20 studiepoeng) skriver de en større gruppeoppgave under veiledning.

I følge fakultetet er Religionsstudier i Asia et populært halvårsstudium for lærerstudenter. Dersom ett av emnene skulle erstattes med en bacheloroppgave, ville ikke dette skolerelevante faget lenger være aktuelt for denne studentgruppen.

Fakultetsstyret ved Fakultet for humaniora og pedagogikk fattet følgende vedtak i møte 27. februar d.å.:
Fakultetsstyret ber Studieutvalget dispensere fra kravet om bacheloroppgave for studenter som tar Religionsstudier i Asia som påbygging i bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur.

Sekretariatets merknader
Sekretariatet vil påpeke at det er en vesentlig forskjell på søknadene fra Fakultet for humaniora og pedagogikk om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave. Søknaden som Studieutvalget behandlet i desember 2011 omhandlet studier som studentene skulle ta / hadde tatt ved andre institusjoner enn UiA, utenlandske eller norske. I den foreliggende søknaden gjelder det et program som UiA selv fullt ut har råderett over.

Sekretariatet er av den oppfatning at fakultetet har gode argumenter for sin søknad om dispensasjon. Det faktum at studentene er på nærmest kontinuerlig reise i Asia gjennom hele studiet, kan gjøre det vanskelig med både sekundærlitteratur og i forhold til veiledning. Det framgår også at disse studentene allerede skriver en oppgave av et visst oppfang som del av emnet KR-202. Religionsstudier i Asia er et studietilbud som gjennomgående får svært gode evalueringer fra studentene, så man bør kanskje være villige til å la det gå som i dag, til tross for at en antatt liten gruppe studenter da ikke kommer til å skrive bacheloroppgave som del av bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur.

Forslag til vedtak:
Studieutvalget godkjenner at Fakultet for humaniora og pedagogikk innvilger dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave for studenter som ønsker å ta påbyggingsstudiet Religionsstudier i Asia som del av bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur.

Vedlegg
1 Søknad om dispensasjon for bacheloroppgave for studenter som tar religionsstudier i Asia

UNIVERSITETET I AGDER
FAKULTET FOR HUMANIORA OG PEDAGOGIKK

Arkivsak: **2010/1307**
Saksbeh: **Tone Frøysnes**
Dato: **14.02.2013**

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Fakultetsstyret ved Fakultet for humaniora og pedagogikk	27.02.2013

Søknad om dispensasjon for bacheloroppgave for studenter som tar religionsstudier i Asia

Hva saken gjelder

De fagansvarlige for bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur ønsker at det fortsatt skal være mulig å ta påbyggingsstudiet, Religionsstudier i Asia, innenfor dette bachelorprogrammet. For studenter som er tatt opp på bachelorprogram fra studieåret 2012-2013 er det innført krav om bacheloroppgave, jf. Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder, § 6 punkt 1) bokstav a–c. Det vil være vanskelig å innføre krav om bacheloroppgave for disse studentene som er på rundreise i Asia et helt semester. Ifølge forskriften kan imidlertid styret dispensere fra denne bestemmelsen, jf. § 6,2: «I særlige tilfelle kan styret dispensere fra krav om bacheloroppgave». Fakultetsstyret kan anbefale at UiA-styret v/studieutvalget innvilger søknaden.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret ber studieutvalget dispensere fra krav om bacheloroppgave for studenter som tar Religionsstudier i Asia som påbygging i bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur.

Terje Tellefsen

Saksunderlag

De fagansvarlige for bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur mener at studenter som tar Religionsstudier i Asia som en del av bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur, bør få fritak fra kravet om bacheloroppgave, på grunnlag av følgende momenter:

- disse studentene bruker studiet som påbygging (ett emne på nivå 1, to på nivå to), og ender opp med 90 stp - 10 stp utover det som er kravet til fordypning
- siden studentene stort sett er på rundreise den tiden de er i Asia, har de i liten grad tilgang til sekundærlitteratur
- i emnet KR-104 foretar de et feltarbeid som de også skriver rapport fra
- i emnet KR-202 (20 stp) skriver de en større gruppeoppgave under veiledning

Religionsstudier i Asia er også et populært halvårsstudium for lærerstudenter. Dersom et av emnene skulle erstattes med en bacheloroppgave, ville ikke dette skolerelevante faget være aktuelt lenger for denne studentgruppen.

For nærmere beskrivelse av studieplanen for bachelorprogrammet i religion, etikk og kultur, se studiehåndboka:
http://www.uia.no/no/portaler/student/studierelatert/studiehaandbok/12-13/religion_etikk_og_kultur_bachelorprogram

Se også studie- og emnebeskrivelser for Religionsstudier i Asia:
http://www.uia.no/no/portaler/student/studierelatert/studiehaandbok/12-13/religionstudier_i_asia

UNIVERSITETET I AGDER
Studiesekretariatet

Arkivsak: 2011/987
Saksbeh: Greta Hilding
Dato: 05.03.2013

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
13/28	Studieutvalget	15.03.2013

Søknad om dispensasjon fra krav om bacheloroppgave for bachelorprogram i regnskap og revisjon og for deler av bachelorprogram i økonomi og administrasjon

I forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 6 nr. 1 stilles det krav om at bacheloroppgave skal inngå i bachelorgrader ved UiA. Det åpnes i § 6 nr. 2 for at styret i særlige tilfeller kan dispensere fra krav om bacheloroppgave.

Studieutvalget fattet i møte 12.12.2011, ST-sak 11/65, med 6 mot 1 stemmer følgende vedtak:
Studieutvalget innvilger Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap en tidsavgrenset dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave i følgende studier:

- *Økonomi og administrasjon, bachelorprogram*
- *Økonomi og administrasjon, 5-årig integrert masterprogram*
- *Revisjon, bachelorprogram*

Dispensasjonen gjelder for opptaket 2012.

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap fremmer nå en ny, men mindre omfattende søknad om dispensasjon fra krav om bacheloroppgave. Den nye søknaden gjelder bachelorprogrammet i regnskap og revisjon (BACREV) og for følgende deler av bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon (BACØKAD):

- Studenter som velger bredde/spesialisering regnskap og revisjon
- Studenter som velger bredde/spesialisering i regnskap for regnskapsførere
- Studenter som velger bredde i form av andre årsstudier (eks. språkfag)
- Studenter som er på utveksling hele tredje studieår

For bredde/spesialisering i økonomisk styring, strategi og ledelse og markedsføring vil det fra og med studieåret 2014-2015 inngå bacheloroppgave på 15 studiepoeng. Basert på tidligere erfaring antar fakultetet at hovedtyngden av studentene på BACØKAD vil velge en av de tre spesialiseringene med bacheloroppgave.

I notat fra fakultetet dat. 28.02.2013 er det redegjort for begrunnelsen for søknaden:

Bachelorprogram i regnskap og revisjon

Dette programmet reguleres av en nasjonal rammeplan. Rammeplanen har ikke krav om bacheloroppgave men har rom for dette. Fakultetet viser til følgende bestemmelse i forskrift om

studier og eksamen ved Universitetet i Agder: *For 3-årig integrert studium som bygger på rammeplan, stilles ingen krav utover de som framgår av rammeplanen.*
Fakultetet opplyser at p.g.a. gjenbruk av emner i bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon og de fire nasjonale revisoreksamenene som inngår, er det ikke plass til bacheloroppgave i studieplanen for BACREV. Videre vil innføring av bacheloroppgave i BACREV iflg. fakultetet ødelegge en modell som har gitt studentene på BACØKAD en stor fordel i form av valgemner i regnskap og revisjon.

Bachelorprogram i økonomi og administrasjon

Dispensasjonssøknaden vedr. bredde/spesialisering i regnskap og revisjon og regnskap for regnskapsførere er begrunnet i samkjøringen med BACREV. Når det gjelder studenter som reiser på utveksling i to semestre, viser fakultetet til utfordringen med å balansere ønsket om bacheloroppgave mot ønsket om økt utveksling. Det vises også til at de fleste studentene reiser ut bare ett semester. For studenter som tar andre årsstudier som bredde, viser fakultetet til omtale av *Andre emner (inntil 60 sp)* i plan for bachelor i økonomi og administrasjon, vedtatt av Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA). Det framgår her at det skal være tilbud om ytterligere fordypning innen de økonomisk-administrative fagområdene, men at det også kan gis tilbud om studier i andre fagområder som er relevante for å utvikle studentene i denne retningen. Som eksempler på andre relevante fagområder nevnes databehandling, språkfag, økonomisk historie, økonomisk geografi og rettslære.

Fakultetet påpeker generelt at innføring av bacheloroppgave for de store kullene krever en betydelig innsats fra fagmiljøet i form av veiledning og oppfølging og at en omfattende og krevende prosess ligger bak den omleggingen som gjøres.

Sekretariatets merknader

Sekretariatet konstaterer at fakultetet langt på vei har fulgt opp vedtaket i Studieutvalget i forbindelse med forrige dispensasjonssøknad. Ut fra tidligere erfaring m.h.t. studentenes valg i tredje studieår, vil hovedtyngden av bachelorstudentene på BACØKAD fra og med studieåret 2014-2015 velge spesialiseringer der det vil inngå bacheloroppgave. Det gjenstår å se om innføringen av bacheloroppgave vil påvirke studentenes valg av bredde/spesialisering.

Sekretariatet mener det må innvilges dispensasjon for studenter som er på utveksling både 5. og 6. semester. Det er et uttrykt mål å få flere til å reise ut, og dette hensynet bør veie tyngst.

M.h.t. godkjente årsstudier som bredde (språkfag m.v.), vil sekretariatet bemerke at det vil være mulig å la disse studentene erstatte ett av emnene i årsstudiet med bacheloroppgave. For studentene vil dette sannsynligvis være en dårlig løsning. Det foreslås at fakultetet imøtekommes på dette punktet, også fordi det er få studenter som velger slike årsstudier.

Dispensasjon for spesialiseringene i regnskap og revisjon og regnskap for regnskapsførere må sees i sammenheng med dispensasjon for bachelorprogrammet i regnskap og revisjon. M.h.t. BACREV er sekretariatet usikker på hvorfor gjenbruk av emner med BACØKAD hindrer innføring av bacheloroppgave, ettersom det er rammeplanen for BACREV som er førende og ikke studieplanen for BACØKAD. Sekretariatet mener det også kan stilles spørsmål ved hvor tungt hensynet til en spesialisering i regnskap og revisjon innen BACØKAD skal veie i denne sammenheng, når studenter som ønsker en slik spesialisering kan velge BACREV. Det er imidlertid et faktum at det er stor grad av gjenbruk av emner på tvers av studieprogram og at endringer i ett program vil få betydning for andre program. Sekretariatet foreslår derfor at det innvilges dispensasjon også for BACREV og spesialiseringene i regnskap og revisjon og regnskap for regnskapsførere, dvs. at det innvilges dispensasjon i samsvar med fakultetets

søknad. Vedtak om dispensasjon for bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon vil også gjelde det 5-årige masterprogrammet, der de tre første år er identisk med bachelorprogrammet.

Forutsatt at Studieutvalget vedtar dispensasjon, bør det vurderes om den skal gis permanent eller for en tidsbegrenset periode. Sekretariatet mener det er fornuftig å gjøre en ny vurdering når fakultetet har høstet erfaring med bacheloroppgave innen de tre spesialiseringene der dette innføres fra og med studieåret 2014-2015. Det foreslås at dispensasjon innvilges til og med opptak til studieåret 2018-2019. Fakultetet vil da ha erfaring med tre kull som har skrevet bacheloroppgave.

Forslag til vedtak:

1. *Det innvilges dispensasjon fra krav om bacheloroppgave i bachelorprogram i regnskap og revisjon.*
2. *Det innvilges dispensasjon fra krav om bacheloroppgave for følgende deler av økonomi og administrasjon, bachelorprogram og økonomi og administrasjon, 5-årig masterprogram:*
   - bredde/spesialisering i regnskap og revisjon
   - bredde/spesialisering i regnskap for regnskapsførere
   - godkjent årsstudium som bredde
   - utvekslingsopphold i 5. og 6. semester
3. *Dispensasjon innvilges til og med opptak til studieåret 2018-2019.*

Vedlegg

1 Ny søknad fra Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave

UNIVERSITETET I AGDER

Studiesekretariatet

Dato: 28.02.2013
Deres ref.:
Vår ref.:

Saksbehandler: /uhe

[E-post]

Besøksadresse: Gimlemoen 25A, Kristiansand
Direkte tlf:

Ny søknad fra Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave

Studieutvalget behandlet forrige søknad om dispensasjon i møte 12.12.2011, Utv.saksnr 11/65, Arkivsak: 2011/987. Vedtak i saken:

> Studieutvalget innvilger Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap en tidsavgrenset dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave i følgende studier:
> - Økonomi og administrasjon, bachelorprogram
> - Økonomi og administrasjon, 5-årig integrert masterprogram
> - Revisjon, bachelorprogram
>
> Dispensasjonen gjelder for opptaket 2012.

Fakultetet fastholder at det er svært krevende rent kapasitetsmessig å følge opp 200-250 studenter med liten erfaring, på en skikkelig måte. Innføring av bacheloroppgave for de store kullene krever en betydelig innsats fra fagmiljøet i form av veiledning og oppfølging. Her bør det nevnes at det samme fagmiljøet også har ansvar for veiledning av studenter som skriver masteroppgaver, f.eks. våren 2013 er det 116 studenter som skriver masteroppgave i økonomi og administrasjon (dvs er oppmeldt i *BE-501 Masteroppgave*, 30 studiepoeng).

Etter en omfattende og krevende prosess har fagmiljøet nå likevel utarbeidet en modell som vi mener imøtekommer UiAs krav om bacheloroppgave i Økonomi og administrasjon, bachelorprogram. Bacheloroppgaven på 15 studiepoeng er lagt inn 6. semester i de tre nye breddene: *Økonomisk styring, Strategi og ledelse og Markedsføring*. Fagmiljøet legger til rette for en mer styrt bacheloroppgave enn det som er vanlig.

I fakultetstyremøte 6. mars 2013 skal det tas stilling til studieplan for 3. studieår i Økonomi og administrasjon, bachelor (BACØKAD), som tilsvarer de tre første årene i femårig master i økonomi og administrasjon. I forslaget er det gjort rede for håndtering av kravet til bacheloroppgave, og den foreslåtte studieplanen for 3. studieår vil bli gjort gjeldende for 2012-kullet.

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 1000 FAKS 38 14 1001
ORG. NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Fakturaadresse:
Universitetet i Agder, Fakturamottak
Postboks 383, Alnabru
0614 Oslo

Fakultetsstyret blir også bedt om å godkjenne *revidert* studieplan for Regnskap og revisjon, bachelorprogram (BACREV) – hvor bacheloroppgave ikke inngår. Her bør det nevnes at det ikke er breddevalg i BACREV hvor samtlige emner er obligatoriske – styrt av rammeplanen.

3. studieår/bredder i BACØKAD kan oppsummeres slik:

3. års bredder som tilbys fra og med 2014-2015 (for 2012-kullene)	BACHELOROPPGAVE
Økonomisk styring	15 sp bacheloroppgave inngår i 6. semester
Strategi og ledelse	15 sp bacheloroppgave inngår i 6. semester
Markedsføring	15 sp bacheloroppgave inngår i 6. semester
Regnskap og revisjon	**Søker om dispensasjon**
Regnskap for regnskapsførere	**Søker om dispensasjon**
HR og organisasjonsutvikling (Grimstad)	20 sp bacheloroppgave i form av prosjektet i 6. semester *ORG119-G Læring og innovasjon i arbeidslivet*

I vedlegget (fakultetsstyresaken) er både bacheloroppgaven og de ulike breddene beskrevet i detalj.

Basert på erfaring fra tidligere veivalg/valg av bredde vil hovedtyngden av studentene velge økadm-bredder, dvs de tre første breddene i tabellen over – hvor bacheloroppgave inngår. Den nest største gruppa vil, basert på tidligere erfaringer, velge *Regnskap og revisjon* - hvor bacheloroppgave ikke inngår.

I den foreslåtte studieplanen for BACØKAD er det også gitt mulighet for at studenter kan velge **utveksling** i 3. studieår eller **andre årsenheter** hvor bacheloroppgave ikke inngår, f.eks. IT og informasjonssystemer. Basert på vår erfaring, så vil dette gjelde et fåtall studenter.

SØKNAD OM DISPENSASJON FOR STUDENTER PÅ

- **Regnskap og revisjon, bachelorprogram (BACREV)**
- **Økonomi og administrasjon, bachelorprogram (BACØKAD) som velger Regnskap og revisjon eller Regnskap for regnskapsførere som bredde/3. år**

De nasjonale forskriftene inneholder ikke krav om bacheloroppgave:

- *Forskrift om autorisasjon av regnskapsførere m.v.*
- *Forskrift om rammeplan for bachelor i regnskap og revisjon*

I §6 i UiAs forskrift står følgende: *For 3-årig integrert studium som bygger på rammeplan, stilles ingen krav utover de som framgår av rammeplanen*. I rammeplanen for bachelor i regnskap og revisjon er det riktignok rom for en eventuell 10 studiepoengs bacheloroppgave, men på grunn av samkjøring og gjenbruk av emner vis-a-vis BACØKAD – og de fire nasjonale revisoreksamene som inngår – er det ikke plass til en bacheloroppgave i studieplanen for BACREV.

Det er utstrakt gjenbruk av emner i BACØKAD og BACREV, spesielt i de tre første semesterene. Krav om bacheloroppgave for revisjons- og regnskapsstudentene vil gjøre dagens gjenbruksmodell umulig å gjennomføre. Det vil også sabotere en modell som har gitt økonomistudentene stor fordel i form av valgemner/breddevalg i regnskap og revisjon. Ikke minst har disse emnene vært viktig for mange når de søker jobb etter endt studium.

Fra høsten 2013 vil også *Opplevelsesbasert reiseliv, bachelor* og det nye bachelorprogrammet med foreløpig navn «*Bedriftsøkonomi og ledelse*» ha mange felles emner med BACØKAD.

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 1000 FAKS 38 14 1001
ORG. NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Fakturaadresse:
Universitetet i Agder, Fakturamottak
Postboks 383, Alnabru
0614 Oslo

Det bør også nevnes at revisjonsstudentene tar et krevende studium hvor de fire nasjonale revisoreksamene er en ekstra belastning og hvor de får god skrivetrening og bruk for både analytiske kunnskaper og metodekunnskap.

Vi søker herved om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave for studenter på BACREV og for studenter på BACØKAD/MASTØKAD5 som tar breddene *Regnskap og revisjon* og *Regnskap for regnskapsførere* i 3. studieår.

SØKNAD OM DISPENSASJON FOR STUDENTER SOM REISER PÅ UTVEKSLING I 3. ÅR
I saksfremlegget i saken til Studieutvalget 12.12.2011 brukes begrepet *kryssende idealer*. Utfordringen er å balansere ønsket om obligatorisk bacheloroppgave og ønsket om økt utveksling.

Her viser vi til erfaringene vi har høstet hittil. De aller fleste studentene reiser på utveksling i ett semester, ikke et helt studieår. I den gamle planen for BACØKAD var utveksling lagt til det 4. semester (vår). I den nye planen fra høsten 2012 oppfordres studentene til å reise ut i 5. semester (høst). Vi tror at preferansen for utveksling i ett semester vil være vedvare.

Her er noen tall på utreisende økonomistudenter på bachelornivå (inkl. de som er i femårig løp) i *høstsemesteret*:

- I 2011 var det totalt 22 som reiste ut. Av disse var 17 studenter ute hele året.
- I 2012 var det totalt 17 som reiste ut: Av disse var 9 studenter ute hele året.

Tallene er lave fordi flertallet har reist ut i 4. semester, dvs vårsemester. Til sammenligning reiste 69 økonomistudenter på bachelornivå ut våren 2012 (inkl. de som er i femårig løp) .

Antall utreisende studenter som tar hele 3. studieår ved en utenlandsk institusjon er lavt. Fakultetet mener at de som reiser ut hele 3. studieår, får en *merverdi* i utvekslingsoppholdet. Vi søker derfor om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave for denne gruppen.

SØKNAD OM DISPENSASJON FOR STUDENTER SOM FÅR GODKJENT ALTERNATIVE ÅRSSTUDIER SOM BREDDE
Bachelorstudenter på økonomi og administrasjon (inkludert de som er i femårig løp MASTØKAD5) har i lang tid kunnet velge årsstudier som alternative bredder i 3. studieår. Vår erfaring er at det skjer i svært liten grad. Det store flertallet av studentene velger de tradisjonelle økadm-retningene.

FS-rapporten FS728.002 Veivalg for utdanningsplan bekrefter dette. Veivalg i de tre kullene 2007, 2008 og 2009 for tre program: BACØKAD, BACØKAD-G og MASTØKAD5 viser at tendensen er soleklar: Det er desidert flest på økadm bredde. Deretter følger revisjon. Kun en håndfull (1-5) har valgt årsstudier. Det samme gjelder våre egne 'alternative' bredder: Offentlig administrasjon og Offentlig politikk. Det er rimelig stabilt mht breddeenheter som gis i Grimstad, 10-12 økadm-studenter valgte disse enhetene. Et stort antall studenter har ikke foretatt veivalg i breddevalgsperioden. Det er mange årsaker til dette f.eks. lav studieprogresjon. En del studenter har også ventet med breddevalget siden det ikke er opptaksbegrensing på økadm-breddene. I tillegg bør det nevnes at det er et problem at studentene må velge en bredde og registrere seg "fiktivt" som student på UiA mens han/hun er ute på utveksling. Se vedlegg for ytterligere detaljer.

Samme tendens viser seg for 2010-kullet og 2011-kullet på BACØKAD, hvor omtrent halvparten har valgt *hovedløpet* i økonomi og administrasjon i 3. studieår. For eksempel har kun en student på 2010-kullet valgt et språkfag (spansk årsstudium) som bredde.

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 1000 FAKS 38 14 1001
ORG. NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Fakturaadresse:
Universitetet i Agder, Fakturamottak
Postboks 383, Alnabru
0614 Oslo

Fakultetet mener at det også i tida framover vil være svært få studenter som velger årsenheter (f.eks. språk) som bredde. Vi har også en gruppe studenter som har tatt årsstudier fra før og som hittil har fått denne godkjent som breddeenhet (uten bacheloroppgave). Vi mener vi er tjent med videreføre praksis om at årsenheter – som er innenfor NRØAs anbefalinger - kan godkjennes.

Her er et utdrag fra NRØAs Plan for bachelor i økonomi og administrasjon (Vedtatt 17. oktober 2011), side 3 om Andre emner (inntil 60 sp):

> Disse 60 studiepoengene står lærestedene friere til å fylle, men formålet skal fortsatt være å gi studentene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som gjør dem bedre i stand til å utføre økonomisk-administrative funksjoner i en organisasjon. Det skal derfor være tilbud til studentene om ytterligere fordypning i de økonomiskadministrative fagområdene (inkl. metodefag), men det kan også gis tilbud om studier i andre fagområder som er relevante for å utvikle studentene i denne retningen; for eksempel i databehandling, språkfag, økonomisk historie, økonomisk geografi eller rettslære.

Fakultetet søker herved om dispensasjon fra kravet om bacheloroppgave for studenter som tar et godkjent årsstudium som bredde/3. år.

Fakultetet vil avslutningsvis understreke følgende:

1. Det store flertallet av bachelorstudenter i fakultetets økonomisk-administrative studier vil omfattes av ordningen med bacheloroppgave med de løsningene som nå er arbeidet frem.
2. Fakultetet kan vanskelig se at det finnes realistiske alternativer til de unntakstilfellene som det nå søkes om dispensasjon for. Et krav om bacheloroppgave også for disse tilfellene kan derfor i praksis bety å stenge for muligheten til ettårige utenlandsopphold, bruk av godkjente årsstudier som bredde etc.

Med hilsen

Per Sigurd Sørensen
Fakultetsdirektør

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Jan Inge Jenssen
Instituttleder

Institutt for økonomi

VEDLEGG:

- Excel-fil som viser veivalg i de tre kullene 2007, 2008 og 2009 for tre program: BACØKAD, BACØKAD-G og MASTØKAD5 (se Ark 2)
- Sak til fakultetsstyremøte 6. mars 2013 «Endring i bachelorprogrammene i økonomi og administrasjon og regnskap og revisjon», inkl. vedlegg studie- og emnebeskrivelser

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 1000 FAKS 38 14 1001
ORG. NR 970 546 200 MVA post@uia.no www.uia.no

Fakturaadresse:
Universitetet i Agder, Fakturamottak
Postboks 383, Alnabru
0614 Oslo